M. TULLII CICERONIS OPERA,

EX EDITIONIBUS

OLIVETI ET ERNESTI,

SEDULA RECENSIONE ACCURATA.

Accesserunt incerti Auctoris Rhetorica,
Ad Herennium.

TOMUS XII.

LONDINI:
SUMTIBUS RODWELL ET MARTIN; J. BOOKER;
BALDWIN, CRADOCK, ET JOY; G. ET W. B. WHITTAKER;
LONGMAN, HURST, REES, ORME, ET BROWN;
CADELL ET DAVIES; EDWARDS ET KNIBB;
ET J. ROBINSON.
Excudit T. Davison.

1820.

CLAVIS CICERONIANA,

J. A. ERNESTI

STUDIO ET LABORE PRIUS CONFECTA,

NUNC ALIQUOT LOCIS EMENDATA.

LONDINI:

SUMTIBUS RODWELL ET MARTIN; J. BOOKER;
BALDWIN, CRADOCK, ET JOY; G. ET W. B. WHITTAKER,
LONGMAN, HURST, REES, ORME, ET BROWN;
CADELL ET DAVIES; EDWARDS ET KNIBB;
ET J. ROBINSON.

EXCUDIT T. DAVISON.

1820.

In hoc volumine continentur

CLAVIS CICERONIANA.

VERBORUM COMPENDIA,

quæ, in hac Clavi, pro Librorum Titulis, usurpantur.

☞ *Numerus Romanus Librum indicat; Arabicus, Caput vel Epistolam.*

Acad.—Academicarum Quæstionum liber primus.
Ad Quir. p. Red. *vel* Q. Red.—Oratio post Reditum, ad Quirites.
Agr. I, II, III.—Orationes de Lege Agrariâ.
Amic.—De Amicitiâ.
Arch.—Oratio pro Archiâ Poëtâ.
Att. I, II, III, &c.—Libri Epistolarum ad Atticum.
Balb.—Oratio pro Balbo.
Brut.—Brutus, seu de claris Oratoribus.
Brut. ep.—Epistolæ ad Brutum.
Cæcin.—Oratio pro Cæcinâ.
Cat. I, II, &c.—Orationes in Catilinam.
Cluent.—Oratio pro Cluentio.
Cœl.—Oratio pro Cœlio.
C. Rab. *vel* Rab. Perd.—Oratio pro C. Rabirio perduellionis reo.

Quir. *vel* Ad Quir. p. Red. — Oratio ad Quirites post Reditum.
Rab. Perd. *vel* C. Rab. — Oratio pro C. Rabirio, perduellionis reo.
Rab. Post. — Oratio pro Rabirio Postumo.
Red. in Sen. — Oratio in Senatu habita post Reditum.
Rosc. Am. — Oratio pro Roscio Amerino.
Rosc. Com. — Oratio pro Roscio Comœdo.
Sen. — De Senectute.
In Sen. p. Red. — Oratio in Senatu post Reditum.
Sext. — Oratio pro Sextio.
Somn. Scip. — Somnium Scipionis.
Sull. — Oratio pro P. Sullâ.
Top. — Topica.
Tusc. — Quæstiones Tusculanæ.
Univ. — Timæus, sive De Universo.
Vat. — Oratio in Vatinium.
Verr. *vel* in Verr. I, II, III, &c. — Orationes in Verrem.

INDEX LEGUM,

QUARUM,

APUD CICERONEM,

FIT MENTIO.

ACILIA, lata a Manio Acilio Glabrione tribuno plebis, ejus patre, qui, in causâ Verrinâ, A. U. 683, quæsitor fuit (in Verrem I, c. 17), et Cos. A. U. 686. Fuit *de pecuniis repetundis*, quâ licuit, semel dictâ causâ, condemnare reum, aut absolvere, nisi ampliarent judices; in Verr. I, 9. Cæterum in hoc loco hæsit Hotomannus, Obs. I, 14, qui negat, *Aciliam* hîc locum habere; in cujus rationibus refellendis longus est Grævius ὁ παννυ ad l. c. Omnis Hotomanni disputatio hoc uno concidet, si probare poterimus doctis, falsum esse, quod vulgo omnes sumunt, *Aciliam* esse posteriorem *Serviliâ:* quæ opinio negotium nobis in loco illo facessat, necesse est. Nam paraphrasis Græviana non tribuit sententiam facilem et naturalem. Duas leges commemorat Cicero, *Aciliam*, et *Serviliam*, cujus caput de comperendinatione in *Corneliam* translatum erat, quod acerbiora judicia efficeret; quod sane non fecisset, si acerbius esset, semel dictâ causâ, pronuntiare. Acerbitas autem legum, uti constare poterat Grævio, non solum posita est in pœnis, sed etiam in formâ judicii, quâ arctius constringitur reus; quod ex multis legibus intelligi potest, in quibus sola forma judicii mutata est, et se-

verior constituta. Jam pergit Cicero, *utram putas molliorem?* quod ita intelligatur necesse est, *Aciliamne putas an Serviliam molliorem?* Neque enim de aliâ dixerat. Ex quo illud quoque cogitur, ut pronomina, *illam*, *illa*, *hac*, ad has duas leges referantur. *Illa* ergo cum ad *Aciliam* pertineat, *hac* ad *Serviliam* referatur, necesse est, non ad *Corneliam*, nisi, quâtenus hoc caput commune habuit cum *Serviliâ*. Jam Cicero, statim post *utram*, dicit, *opinor*, *illam veterem*. Sed hanc veterem paulo post appellat *mitiorem;* quod, quâ formam judicii, in Aciliam convenit. Item, sumto hoc, *illam veterem* molliorem esse, subjungit, *Atqui ego tibi illam Aciliam restituo*, ut non sit, quod conquerare. Manifestum est, *illam veterem*, et *illam Aciliam*, eamdem esse. Nam, quod Grævius per *veterem* aliam superiorem *Serviliâ* et *Aciliâ* intelligi putat, non vero simile est. Dicit enim *illam* veterem. Pronomen *illam* necessario ad aliquid, de quo jam dictum, pertinet. Sed de nullâ aliâ dictum, nisi de *Aciliâ*, ad quam referri possit. Hæc explicatio ex regulis grammatices et naturali verborum consecutione ita certa mihi videtur, ut nemo dubitare possit. Itaque vel ex hoc mihi videtur confici, *Aciliam* esse *Serviliâ* priorem. *Aciliæ* legi nemo horum, quos consului de hac lege scriptores, annum certum tribuit. Unde igitur constat, *Serviliâ* posteriorem? Nec tempus nec ratio repugnat, quominus *Acilia* prior *Serviliâ* sit. Ipsa autem forma judicii, quæ acerbior est in *Serviliâ*, vero simile etiam facit. Lex *Servilia* lata est A. U. 653. v. in *Servilia Lex*. Filius Acilii ejus, qui hanc legem tulit, consul fuit A. U. 686. Tum temporis, ad minimum, quadraginta et tres annos natus erat. Inter hunc consulatum ergo et annum legis *Serviliæ* interjecti sunt anni omnino XXXII. Quid impedit *quo minus* Acilius pater ante hoc tempus trib. pl. esset? Nam tribuniciam hanc legem esse, non dubitant, quod sciam. Quod Cicero, in Verrem I, c. 17, ex

eâ lege, dicit, severissimis judicibus usum populum, ipsamque legem *severissimam* appellat Asconius; fuit severa, quando severitatem *Calpurniæ* et *Juniæ* auxit. Sed, quod hanc rationem addit Asconius, *ut quâ ne comperendinari quidem liceret reum;* nonne potuit accidere Asconio, quod multis grammaticis accidisse docti sciunt, atque etiam Asconio, (v. *leges Sacratæ*) ut, in rationibus reddendis, aliquando aberraret a vero? et æquumne est, propter hanc explicationem Asconii, vim facere legibus grammatices in explicando loco Ciceroniano? quem locum, nisi tenebras offunderet locus Asconii, omnes ita interpretarentur, ut, semel causâ dictâ, pronuntiari posse, mitius sit comperendinatu, atque adeo ut ipsa *Acilia* mitior sit, quam *Servilia;* quando in omnibus aliis legibus comperendinatio majus reo periculum creat. Cicero, ut hoc etiam addam, non dicit, *ereptum esse lege Aciliâ comperendinatum*, ac necessario, primum causâ dictâ, pronuntiatum esse, non licuisse ampliare; sed, primum causâ dictâ, *licuisse* pronuntiare. Quod si post *Serviliam Acilia* lata esset, et severitatis causâ comperendinatus ademtus reis, dicendum fuisset necessario, *oportebat* primum dictâ causâ pronuntiari. Cæterum, juventutis causâ, illud monendum etiam est, quod in Lexico Fabri dicitur lex *Acilia* esse eadem, quæ *Aquillia*, (de quâ apud Cic. de Off. III, 14) id falsum esse, neque *Acilii* iidem, qui *Aquillii*.

Acilia Calpurnia. Vid. *Calpurnia Acilia*.

Acilia Didia, pro Sext. c. 64. Nunquam cum Didio Acilius consul fuit, sed Cæcilius. Itaque docti viri ibi legendum recte censent, *Cæcilia Didia*. Nam leges *Ælia*, *Junia*, *Licinia*, *Cæcilia*, *Didia*, fuère de comitiis habendis, et legum ferendarum modo. Itaque sæpe apud Ciceronem junguntur. Vid. v. c. ad Att. II, 9: et sic hoc loco junguntur *Cæcilia*, *Didia*, *Licinia*, *Junia*.

Æbutia lata est ab Æbutio, incertum quo, et quo

tempore. Cavit, ne quis sibimet ipsi aut collegis potestatem aut curationem ferret. Ejus mentio in Agrariâ II, 8.

Ælia, ab auctore Q. Ælio consule, A. U. C. 586, *de Comitiis*, ad tribunorum seditiosas legum lationes coërcendas comparata. Pighius autem tribuniciam putat, A. U. 516 latam; quod per locum orationis in Pison. credi non potest. Eâ cautum est, ut, quoties comitia essent, 1) *de cœlo servare liceret:* 2) *obnuntiare liceret, obnuntiationique cedere necesse esset:* 3) *intercedere magistratus pares et tribuni possent;* ut intelligitur ex Or. pro Sext. c. 15, et de Prov. Cons. c. 19. Ejus mentio porro pro Sext. c. 53, Red. in Sen. c. 5, Har. Resp. 27, Vat. 9, Pis. 4, ad Att. II, 9. Eam, in Pison. 4, centum annis ante Pisonis et Gabinii consulatum latam ait Cicero: quod etsi non ad literam accipiendum, tamen non multo longius tempus intercessisse clarum est: idque convenit satis cum anno, quem nos posuimus. Nam locus, ad Att. I, 16, ubi Lurco cum lege Æliâ inîsse magistratum dicitur, haud dubie est corruptus; de eoque alibi dicemus. Sed, de primis duobus legis capitibus, aliquid monendum. Primo, hæc lex tantum ad comitia legibus ferendis pertinet. Nam, in comitiis magistratibus creandis, non licet servare de cœlo, nisi quis ante ostenderit, se servaturum, ut e Philippicâ secundâ constat. Deinde *servare de cœlo*, ut mea fert opinio, non ad omne auspiciorum genus pertinet, sed ad unum certum. Jove fulgente non possunt fieri comitia. Itaque *servare de cœlo*, est *cœlum contemplari, si quâ parte fulgur exsistat aut tonitru.* Cum consul in auspicio est, v c. nocte, quæ est ante diem, quâ procedit, non dicitur *de cœlo servare*, sed *auspicari;* neque de ullo auspicii genere invenies, nisi de hoc uno, dici, *servare de cœlo.* Jam, quia, qui servabat de cœlo, ostendebat, se velle impedire comitia, et quia, si vellet, poterat, nuntiato sive vero sive ficto auspicio; eo ipso comitia tollebantur, quod quis, de cœlo se servare, aut servaturum, dicebat.

Itaque nunquam servatum de cœlo, quin comitia tollerentur. Cic. in Vatin. c. 7: *num quem post Urbem conditam scis tribunum pl. egisse cum plebe, cum constaret servatum esse de cælo?* Phil. II, 32, *quisquamne divinare potest, quid vitii in auspiciis futurum sit, nisi qui de cælo servare constituit?* Nam qui hoc constituit, eo animo facit, ut impediat comitia, unde facilis divinatio. cf. p. Dom. 15. Hæc confirmantur egregio loco Dionis Cass. lib. 38, p. 66, extr. (ed. Reimar. p. 160, init.) de lege a Clodio latâ, quâ solutus est a lege Æliâ. Porro *servare de cælo* est magistratuum, et, si magistratus jubeat, augurum; unde male nonnulli primum caput legis Æliæ sic concipiunt, *ut augures de cælo servarent.* Itaque et tribunus pl. Sextius de cœlo servâsse traditur, Sext. 36. Augures porro *nuntiare* vitium auspiciorum possunt magistratui, sed non *obnuntiare*, h. e. dicere *alio die:* hoc est magistratibus proprium. Phil. II, 32.

Ælia Sentia, Topic. c. 2, jubet *assiduo vindicem assiduum esse*, h. e. locupletem locupleti, ex interpretatione Ælii. *Lex Ælia Sentia* de manumissionibus satis nota est JCtis; sed ea est consulum A. U. 755, adeoque post mortem Ciceronis, tempore Augusti, lata. Porro, consules Ælium et Sentium quemdam simul, ante Topica scripta, fuisse, aut prætores, aut tribb. pl. (nam et e duobus tribb. pl. leges nominari, lex Carbonis et Silvani docet) non reperimus. Itaque, cum a melioribus codd. nomen hujus legis absit, eaque lex, quæ assiduo jubet assiduum vindicem esse, sit e XII Tabb. petita, hoc legis nomen non potest esse a Cicerone. Corruptioni locum dedit nomen Ælii, quod statim subjicitur. Nam, quod Norisius, Cen. Pis. Diss. III, 9, *Sentiam* esse putat a librario, *Æliam* esse jus Ælianum (quod valde placebat Heineccio); id probari propterea non potest, quia lex commemorata est vera lex e XII Tabulis.

Agrariæ, *Flaminii*, *Sempronia*, *Thoria*, *Rulli*,

Flavii, Philippi, Plotia, Cæsaris Julia, de quibus suis locis.

Annales sunt, quibus constitutum est, quo anno cuique magistratus petere liceret; quo si quis creatur, v. c. consul, *anno suo* consul factus esse dicitur. Vid. Agr. II, 2. Eas leges intulit ambitio, ut gradus essent petitionis. Tulit primus accuratius *Villius*, tribunus pl. A. Postumio Albino et Q. Fulvio Flacco coss. qui inde *Annalis* dictus est; quod nomen familiæ hæsit. Liv. lib. XL, c. 44, et Manut. de Legg. c. 6. Nam, etsi Livius, l. c. primum ab eo de eâ re latum esse dicit; tamen idem, jam ante eum de tempore honorum petendorum leges fuisse, dubitare nos non sinit, XXV, 2. Sed anni singulorum non definiti erant, ut lege Villii, verum universe, quæ ætas matura esset honoribus petendis. Vid. Sigonium et Pighium, inpr. Dukerum, ad Liv. locis citatis. Anni autem constituti sunt Villiâ lege, quæsturæ 31, ædilitati 37, præturæ 40, consulatui 43. Nam his annis Cicero hos magistratus gessit, qui, *suo* se quemque *anno* gessisse, prædicat: nec audiendi, qui aut annum 27, ut Zamoscius de Senat. p. m. 25, aut annum 25 ponunt, ut Dodwell. Præl. Camd. Dicuntur hæ leges etiam *Annariæ* apud Festum et Lamprid. in Commodo, c. 2. *Annalem* tulit etiam M. Pinarius Rusca, trib. pl. (Vid. Cic. de Or. II, 65) ex quâ nihil restat: nec ætas ejus satis certa.

De Ambitu. Calpurnia, Cæcilia, Fabia, Julia, Licinia, Tullia.

Antoniæ. Div. XII, 14, si vera lectio: de iis legibus loquitur Cicero, de quibus multa dicuntur in Philippicâ primâ et secundâ, quas, in consulatu secundo, per vim et contra auspicia tulit; item quas e tabulis Cæsaris dicebat se proferre, quod convenerat in senatu, quietis causâ, acta Cæsaris rata habere. Nominatim memoratur *judiciaria*, quam in consulatu cum Cæsare tulit, Phil. I, 5, VIII, 9.

Apuleia, L. Saturnini, tribuni pl. *de Majestate,*

(Cic. de Orat. II, 25. 49) A. U. 651 lata, occasione motuum, qui Romæ exorti sunt, cum Cimbri, superatis Alpibus, Q. Catuli exercitum invasissent, et equites Romani relictis præsidiis Romam fugissent; quâ re imminuta populi Rom. majestas videbatur. V. Pighium ad hunc annum.

Apuleia, ejusd. *L. Saturnini*, trib. pl. A. U. 653: pro Corn. Balbo, c. 21. Eà tulit *de coloniis in Siciliam, Achaïam, Macedoniamque, deducendis;* simul detulit Mario, ut in singulas colonias ternos cives crearet, hoc consilio, ut eo minus huic rogationi C. Marius consul resisteret. Sed ea lex perlata non est, ut e Cicerone, l. c. intelligi potest. De cæteris legibus Apuleii popularibus, jam a Gracchis promulgatis, v. Flor. III, 16; Cic. de Leg. II, 6; Nieuport. Hist. Rom. VII, 8.

Apuleia Frumentaria. Vid. *Frumentaria.*

Aquillia (forte *C. Aquillii Galli*, trib. pl.) *de damno injuriâ dato.* Ea est, quam Cic. in Bruto, c. 34, extr. appellat *de Justitiâ;* pro quo quidam, non probante Grutero, legunt, *injuriâ*, vel *injustitiâ*. Omnibus, de damno injurià dato, legibus, quæ ante erant latæ, derogavit, ut ait Ulpianus, lib. XVIII, ad edictum. Ejus reliquias, a Caio et Ulpiano servatas, illustravère Balduinus, Noodt, et docti viri ad Caium in Schultingii Jurispr. Antejustin. p. m. 179.

Aquillia C. Aquillii Galli, Ciceronis familiaris, *de dolo malo*, quem tum teneri putabat, cum aliud esset simulatum, aliud actum. Omnium malitiarum everriculum hanc legem appellat Cicero, de N. D. III, 30. Cf. de Off. III, 14. De hac lege est comm. J. Suaresii Mendozæ in Thes. Meermanni, T. II; qui putat auctorem esse *M. Aquillium*, cons. A. U. 625. Sed hic Ciceroni familiaris esse non potuit.

Atinia, in Verr. II, c. 42, *de rebus furto surreptis non usu capiendis;* cujus hæc verba fuerunt, *quod surreptum erit, ejus æterna auctoritas esto.* V. Gell. XVII, 7. Verbum *surreptum* explicat Gothofredus

ad XII Tabb. et *surreptum* latius esse *re furtivâ*, cui jam in XII Tabb. æterna auctoritas tribuitur. Tulit tribunus quidam *Atinius*. Ejus in Institutionibus et Pandect. aliquoties fit mentio. Vid Menardum ad Cicer. l. c. Quæstio fuit inter JCtos veteres. auctore Q. Scævolâ, utrum ea lex in præteritum etiam, an in futurum tantum, valeret. Vid. Gellium, l. c. Balduinum, Jurispr. Mucian. p. 281, 282. Menardum l. c. Cicero quidem diserte, loco citato, eam his legibus annumerat, quæ in posterum statuunt, ex iisque docere suscipit, non posse a prætore edici in præteritum.

Auli Lex, ad Att. VI, 2. Vid *Gabinia*.

Aurelia est judiciaria *L. Aurelii Cottæ*. Cum, a primis temporibus judiciorum, ea penes senatum fuissent, C. Gracchus (V. *Sempronia lex*) tulit, ut, propter avaritiam senatorum, ad equites transferrentur. Hi ita severe judicabant, ut, ipso Cicerone teste, (in Verrem I, c. 13) nunquam eques in judicium aut suspicionem captæ pecuniæ propter rem judicandam vocatus sit. Sed erant tamen iniquiores senatui, et reos senatores nimis cupide condemnabant; in primis, si quem constabat, aut in senatu, aut in magistratu provinciali, publicanis impudentibus non satis indulsisse. Itaque, cum frustra lege *Liviâ* et *Plautiâ* latum esset, ut equitibus et senatoribus essent communia judicia; C. Sulla tandem restituit senatoribus judicia. Sed ne tum quidem (ut e Cicerone, in primisque Verrinis, intelligi potest) recte judicabant. Itaque, cum diu plebs de judiciis esset conquesta; et verendum esset, ne seditiosus trib. aliquis inde seditionis movendæ occasionem arriperet; legem judiciariam tulit Cotta, prætor, Pompeio et Crasso II coss. in quâ hoc temperamento usus est, ut omnibus ordinibus satisfaceret, quod nulli judicandi potestas eriperetur. Itaque ex illâ lege judicârunt *senatores, equites*, et e plebe *tribuni ærarii*. Nam, quod Velleius, II, 32,

duobus ordinibus judicia a Cottâ data dicit, id fit, quia tribunorum ordo non numeratur, ut sexta classis census Tulliani; (V. interpretes ad l. c.) unde et interdum senatores tantum et equites memorantur, ut, pro Fonteio, c. 12. Ejus legis sæpe mentio apud Ciceronem, v. c. Phil. I, 8, Agrar. I, 2.

Aurelia lex commemoratur, ad Q. Fr. I, 3, extr. quæ videtur, quantum e contextu judicare licet, *de ambitu* sanxisse: quod etiam videbatur Manutio ad l. c. Ea cujus Aurelii fuerit, nondum reperi.

Aureliæ, fratris *C. Aurelii Cottæ*. Vid. *C. Cottæ leges.*

Cæcilia. L. Cæcilius, trib. pleb. consule Cicerone, A. U. 690, tulit *de ambitu* legem, quâ ejus pœna imminueretur, et ea constitueretur, quæ ante proximam legem fuisset. Nam, cum frater ejus de ambitu reus factus condemnatusque esset, adeo ægre tulit eam pœnæ acerbitatem, quæ fratri perferenda erat, ex lege recentissimâ Calpurniâ, ut de eâ lege mitigandâ cogitaret. Itaque videbatur eâ lege res judicatas rescindere velle. Sed, quantum e Cicerone colligere licet, non est perlata. Pro Sullâ, c. 22, 23.

Cæcilia Didia, lata a *Q. Cæcilio Metello* et *T. Didio Vivio* coss. A. U. 655, utilissima civitati Rom. unde inter remedia reip. refertur a Cic. ad Att. II, 9. Ejus duo capita apud Ciceronem invenio, alterum, *de modo legum promulgandarum*, Phil. V, 3. *Tribuni pleb. tulerunt de provinciis ...... Num etiam hanc legem populus Rom. accepit? quid? promulgata fuit? quid? nonne ante lata quam scripta? nonne ante factum vidimus, quam futurum quisquam est suspicatus? Ubi lex Cæcilia et Didia? ubi promulgatio, trinundinum?* alterum *de duabus rebus non unâ lege conjungendis*, quod dicebatur, *per saturam* ferre, pro Domo, c. 20. *Quæ est, quæso, alia vis, quæ sententia, legis Cæciliæ et Didiæ, nisi hæc, ne populo necesse sit, in conjunctis rebus com-*

pluribus, aut id, quod nolit, accipere, aut id, quod velit, repudiare? Manutio autem, de Legg. placet duas fuisse leges; quod non absurdum est; sed nec necessarium est. Nam, quia fuit de modo legum ferendarum, plura capita habere potuit, quæ nempe ad illum modum pertinerent. Cæterum conf. h. l. *Acilia Didia.*

Cæsaris Leges. Vid. *Juliæ.*

Cæpionis judiciaria lex (de Invent. I, 49) est *Servilia judiciaria.*

Calpurnia L. Calpurnii Pisonis, trib. pl. Verr. V, 25. Off. II, 21. Eâ primum latum est, A. U. 604, *de pecuniis repetundis*, ut, si quis provincialis magistratus contra leges pecuniam in provinciâ cepisset, ab eo illa repeti judicio posset. Hac lege primâ quæstio perpetua constituta est. Ea ergo fuit de pec. repet. quam aliæ secutæ sunt. Cic. in Bruto.

Calpurnia alia fuit *C. Calpurnii Pisonis, de ambitu.* Lata est A. U. 686, eo et *M' Acilio Glabrione* coss. auctore senatu, quod eo anno magnus ambitus apparebat, et C. Cornelius, tr. plebis, de ambitu ferebat, gravioresque justo pœnas ei constituebat. Ejus mentio pro Mur. c. 23. In eâdem oratione, c. 32, hæc dicuntur: *Senatûs-consultum esse factum, si mercede corrupti obviam candidatis îssent, si conducti sectarentur, si, gladiatoribus, vulgo locus tributim, et item prandia si vulgo essent data; contra legem Calpurniam factum videri.* Et post: *si factum sit* (sc. hujusmodi quid), *quin contra legem sit, dubitare nemo potest.* Dicitur etiam *Acilia Calpurnia*, sed apud Ciceronem simpliciter *Calpurnia.* Senatûs-consultum factum est paulo post, quo lex Calpurnia abrogaretur. Vid. Ascon. De eâ intelligendus Sallustius, B. Cat. 18. In primis accurate de eâ narrat Dio Cass. lib. 36.

Campana (ad Att. II, 18) est *Julii Cæsaris*, quam in consulatu tulit de agro Campano dividendo. Vid. *Agraria Julia.*

Carbonis tribunicia, ut populo eumdem tribunum creare liceret, quoties vellet. Ei restiterunt Scipio et Lælius. Læl. 21. Est *C. Carbonis*, trib. pl. de quo v. Ind. Hist.

Carbonis (ejusdem) et *Silvani* lex tribunicia, A. U. 664 lata, *de civitate*, ut, qui fœderatis civitatibus adscripti essent, et, cum hæc lex ferretur, in Italiâ domicilium haberent, et sexaginta diebus apud prætorem profiterentur, ii cives Rom. optimo jure essent. Pro Archiâ, c. 4. Dicitur etiam *Plautia* vel *Plotia*, a Silvano, qui e familiâ Plotiâ fuit.

Carbonis tabellaria. Vid. *Tabellariæ leges*.

Cassia, de senatu ; quæ *populi judicia firmâsse dicitur*. Est ejusdem *L. Cassii Longini*, trib. plebis, a quo tabellaria profecta est, C. Mario et C. Flacco coss. lata, (ut Asconius tradit) propter simultates cum Q. Cæcilio, cui populus imperium, ob res male cum Cimbris gestas, abrogaverat. Nam eâ lege sancitum est, ut, quem populus damnâsset, cuive imperium abrogâsset, is in senatu non esset.

Cassia tabellaria. V. *Tabellariæ leges*.

Cassia Terentia frumentaria. V. *Frumentariæ*.

Q. Catuli de vi. Vid. *Lutatia*.

Censoriæ (in Verr. II, 55) sunt, 1) formulæ, quibus censores veteres templa, aut alia opera publica, ædificanda locabant, ut ex iis a redemtoribus exstruerentur et traderentur. Ex eo loco intelligi potest, istas formulas semper retentas fuisse, sed ita, ut e re ipsâ quædam censoribus *corrigere* liceret, h. e. *addere : Corriguntur leges censoriæ. Quid enim ? Video in multis veteribus legibus : Cn. Domitius, L. Metellus, &c. addiderunt, &c.* 2) De Provinc. Cons. c. 5, autem, *Lex Censoria* est formula, quâ publicanis a censoribus vectigalia locata sunt, quæ et vectigalia ipsa, quæ locabantur, et conditiones, quibus locabantur, continebat, ut et populo et redemtoribus prospiceretur. Hinc Cicero : *Si qui* (sc. publicanus) *publico frui non potuit per hostem, tegitur ipsâ lege*

Censoriâ. Conf. ad Q. Fr. I, 12, Verr. III, 7. Pro *lege Censoriâ* est *locatio Censoria*, Verr. IV, 6. Hoc sensu etiam in libris Juris Civ. occurrit, et fragmenta legis cujusdam censoriæ sunt in Pandect. Vid. Bald. de Jurispr. Mucian. p. m. 114, seq. *Censoriæ* leges sunt, 3) constitutiones et edicta censorum, *de ærario et vectigalibus pop. Rom., de ædificiis publicis, de populi in tribus et centurias descriptione*, et similibus rebus. In his erat etiam constitutio, quâ cautum erat, *ne carnifex in Urbem ingrederetur*, cujus mentio, pro Rabirio Perd. c. 5: ad quem locum, vid. Turnebum. Hinc causæ etiam ad censores agi dicuntur, ex his scil. legibus. Varr. R. R. I, 7, extr. Ipsa etiam *Lex Clodia*, de notis censoriis, docet causas quasdam apud eos actas esse.

Centuriata Lex (Agr. II, 11) dicitur, quidquid in comitiis centuriatis ad populum fertur, etiam de magistratibus creandis, ut l. c.

Ciceronis. Vid. *Tulliæ.*

Cincia, a *M. Cincio Alimento*, tr. pl. A. U. 549, Cornelio et Sempronio coss. lata, suasa autem a Q. Maximo, Cic. de Senect. 4. *Fuit de donis et muneribus, ne quis ea ob causam orandam caperet;* quæ sunt Taciti verba, Annal. XI, 5: unde a Plauto *Muneralis* dicitur. Ejus mentio ap. Cic. de Orat. II, 7, ad Att. I, 20. Notus est doctus Fr. Brummeri Lips. de hac lege commentariolus. Conf. Schultingii Jurispr. Antejust. p. 561, seq.

De Civitate, Licinia, Papia, Gellii, Carbonis, Silvani, Cœlia, &c.

Clodiæ sunt *P. Clodii*, trib. pleb. Coss. Gabinio et Pisone latæ, de quibus est locus classicus, pro Sext. 25, 26. In his, plurimum turbarum dedit ea, quâ tulit, *ut Ciceroni aquâ et igni interdictum esset, et ne intra quingenta millia passuum ab Italiâ tecto reciperetur: ac ne quis de eo revocando mentionem neque in senatu neque ad populum faceret.* De quâ lege

multa in Or. pro Domo, de Har. Resp. pro Sext. ad Quir. et in Senat. post Redit. in Pisonem, &c. Aliam improbissimam tulit *de Cypri rege Ptolemæo, ut bona ejus publicarentur, et Cyprus in provinciæ formam redigeretur, eaque res Catoni mandaretur*; de quâ Cic. pro Sextio, c. 26. Ejus legis hæc causa fuit, ut primum regem ulcisceretur, qui sibi a piratis capto olim pecuniam, quâ se redimeret, negârat; deinde Catonem a re publicâ removeret, ne ab eo impedirentur conata sua. V. Dion. lib. 38. Ei similis, quâ *sacerdoti Pessinuntio sacerdotium ademit*, ibid. Nec melior ea, quâ *Gabinio et Pisoni provincias Syriam et Macedoniam* dedit; quod illi pacti erant, ne ipsum in Cicerone relegando impedirent. De *frumentariâ*, V. *Frumentariæ*. Tulit etiam, *ne quis eo die de cœlo servaret, quo cum populo agi posset;* nec intercederet quisquam tribunorum; quo Cicero legem Æliam Fufiam sublatam dicit, pro Sext. l. c. quod tamen Tunstallus, Ep. ad Middleton. p. 68, existimat tantum pertinuisse eo, ut ipse eâ lege solutus esset, ut factum in Lurcone; ad Att. I, 16. Alia fuit *de collegiis novis instituendis*, (quæ deinde Cæsar sustulit. Sueton. c. 42.) Denique tulit, *ne censores, in senatu legendo, præterirent, nisi qui apud eos accusatus, et censoris utriusque sententiâ condemnatus esset:* quam legem sustulit Scipio, Pompeii socer, ut patet e Dione Cass. lib. 40. Vid. in Pison. c. 4. et ibi Ascon. Orat. Pro Domo, de Har. Resp. pro Sextio passim.

Cottia est *L. Aurelii Cottæ* judiciaria. ad Att. IV, 16. V. *Aurelia*. Neque vero erat, quare Malaspinæus dubitaret, a *Cottâ* posse *Coctiam* fieri. Nam eodem modo a regulo Cottio Alpium pars dicitur *Alpes Cottianæ et Coctianæ* ap. Tac. Hist. IV, 68. Add. Varias Lect. in Sueton. Ner. 18. Liv. XXIX, 38. Cic. Off. II, 17. Sed inusitatum hoc, quod a cognomine legis nomen ducitur; quamquam etiam Asconius legem *Serviliam* de repetundis vocat *Glauciam*, ad

Orat. I in Verrem; et est Lex *Metella* ap. Plin. XXXV, 17; ubi tamen corrigunt *Metilia*. Vid. Harduin. ad l. c.

Cœlia Tabellaria. Vid. *Tabellariæ leges.*

Corneliæ Leges. De his v. Pighium ad A. 672. Apud Ciceronem hæ occurrunt:

Cornelia L. Cornelii Sullæ de sententiâ ferendâ. Eâ cautum erat, ut, antequam iretur, causâ cognitâ, in consilium, quæsitor interrogaret reum, palam an per tabulas vellet sententias ferri. Ex Cluentianæ c. 20, intelligitur, eam legem valuisse adhuc tempore celebris illius judicii Juniani; paulo post autem, cum Cicero Cluentium defenderet, obsoletam fuisse, neque amplius observatam.

Cornelia judiciaria ejusdem; quâ judicia equitibus ademta et senatui restituta sunt. Ascon. in Divinat.

Cornelia (pro Cluent. c. 56) ejusdem Sullæ est *de veneficiis*, quæ ante *Sempronia* fuit. Eâ cautum est, primo de sicariis, deinde de veneficiis, de coitionibus, de falso, &c. ut quæstiones capitales haberentur; et pœna his constituta est et deportatio et bonorum proscriptio. Vid. Sigon. de Judiciis, II, 31. p. m. 664.

Cornelia de proscriptis, ejusdem; quâ, inter alia, cautum est, ne quis proscriptum juvaret, (Vid. in Verr. II, c. 47) ut proscriptorum bona venirent ad Calend. Junias, et in tabb. publicas ad ærarium pecunia redacta referretur: (pro Rosc. Amer. c. 43, 44, Agr. III, 3.) In eâdem, ut opinor, lege fuit, ut iis, qui suas partes in bello secuti essent, honores ante tempus legitimum capere liceret. Acad. IV, 1. Sed aliis placet, peculiarem legem *de magistratibus* fuisse; quod ipsum non absurdum.

Cornelia Testamentaria, contra testamentorum subjectores et corruptores, in Verr. II, 42. Sed eadem item alia genera falsi complexa est; unde et *de falso* laudatur. V. Jul. Pauli recept. sententiarum, lib. V.

Tit. 25, et ibi viros doctos ap. Schulting. p. 513, seq.

Cornelia nummaria, quâ cautum est, ne quis privatus nummos adulterinos faciat, infuso deteriori ære in nobilius, aut alio modo quocumque. In Verr. II, 42. Continebatur hoc falsi genus lege de falso; sed, quod nil pestilentius est reip. quam adulterari nummos, lege peculiari de hoc crimine sanciendum putavit Sulla. V. Gravinæ O. J. p. 451. Huc pertinet etiam *edictum Marii Gratidiani*, trib. pl. de quo videndus Plinius, H. N. XXXIII, 9, extr.

Cornelia de repetundis secuta est *Serviliam*, ex quâ cum alia, tum hoc, in suam transtulit Sulla, ut, si ex bonis rei condemnati non tantum redigeretur, quantum ei lis æstimata esset, persequi ab iis liceret, ad quos ea pecunia, quam cepisset is qui damnatus esset, pervenisset. Ex quo legis capite accusatus est, damnato Gabinio, L. Rabirius Postumus. Vid. Or. pro Rab. Post. c. 4.

Cornelia de provinciis ordinandis. Hujus legis capita apud Ciceronem hæc reperio: Sumtus definiebat, quos liceret civitatibus provincialibus facere in legatis publice Romam mittendis, ut eos in senatu laudarent, qui provinciæ præfuissent. Ep. ad Div. III, 8, 10. Sanciebat, ut, qui provincias ex S. C. lege *Semproniâ* haberent, imperium retinerent, quoad in Urbem introîssent. Quod sine dubio non hanc vim habebat, ut ex lege hac imperium haberent, et rem militarem attingere possent prætores, quod e curiatâ lege habebant; sed ut, si per curiatam legem imperium haberent, id non tam diu haberent, quoad e provinciâ decessissent, sed, quoad in Urbem introîssent. Cæterum, quomodo in hac lege calumniatus sit Appius, vid. ep. ad Div. I, 9. Conf. Sigon. de A. J. P. III, 11, circa fin. Ut tricesimo die, postquam in provinciam venisset successor, de provinciâ prætor decederet. Ibid. III, 6.

Cornelia de civitate. Eâ lege Volaterranis jus ci-

vitatis Rom. ademtum est, ita tamen, ut nexa atque hæreditates non tollerentur; h. e. ut et hæreditates capere possent, et per nexum, s. per æs et libram, abalienare, quæ vellent. Hanc legem negat Cicero valere posse, quia sit contra jus Romanum, quo civitas nemini invito adimi possit. V. pr. Cæcin. c. 33, sq.

Cornelia de sacerdotiis. Ap. Ascon. in Div. Vide *Lex Domitia.*

Cornelia majestatis, in eos, qui majestatem pop. Rom. minuissent. Ea dicitur (in Pisonem, c. 21) vetare hæc: educere e provinciâ exercitum, et bellum suâ sponte gerere, in regnum injussu populi et senatûs accedere ... et pro Cluentio c. 35, legiones sollicitare; in Verrem II, c. 5, vivos dimittere hostes populi Rom. acceptâ pecuniâ; Ep. ad Div. III, 11, ne in quemvis impune declamare liceret. Quicumque amplitudinem dignitatemque populi Rom. læsisse convinci poterat, is majestatis convictus putabatur, ut docet Auctor libr. ad Herenn. II, 12.

Cornelia tribunicia. Verr. II, 60, multa petita est a Q. Opimio, quod, cum tribunus plebis esset, intercessit contra *legem Corneliam.* Hujus legis sæpe fit apud veteres mentio. Caput ejus, ad quod hic locus pertinet, fuit de intercessione tribuniciâ. Ex h. l. videatur colligi posse, tribunis ademtam fuisse potestatem intercedendi, quam tamen unam relictam diserte tradit Cicero, de Leg. III, 9, Cæsar, B. Civ. I, 5. Eam difficultatem sic tollere tentat Manutius, ut Opimium putet opposuisse se legi Corneliæ, ut, eâ abrogatâ, lex C. Aurelii Cottæ de restituendâ tribuniciâ potestate perferretur. Sed quis unquam legit ita dici, *intercedere contra legem aliquam?* Latinitas quidem hæc verba non aliter accipi patitur, quam, *intercedere*, *vetante lege*, *aliter*, *quam lex jusserit*, *intercedere.* Res autem sic se habet: Lex Cornelia ademerat tribunis intercessionem, non tamen omnino, sed ut in causis quibusdam relinquere-

tur, aut iis finibus circumscriptus esset ejus usus, ut raro intercedere liceret. Locus Cæsaris videtur indicare, licuisse intercedere, si quis suâ sponte intercederet. Reprehendit enim senatum, qui talem Antonii intercessionem sustulerit: non cum appellatus esset. Nam, si omnis dignitas ademta est, etiam hæc ablata fuerit necesse est, ne appellari possent tribuni; in quo maxima dignitas. Pighius, ad a. 672, tradit, cautum lege Corneliâ fuisse, ne appellantibus opem ferrent, nisi jurâssent, se aliter æquo jure uti non posse. Id unde hauserit, nescio: quod tamen est absurdum. Illud certum est, culpam ab Opimio commissam eo, quod alieno loco intercesserat.

Cn. Cornelii et *L. Gellii*. Vid. *L. Gellii et Cn. Cornelii.*

Corneliæ C. Cornelii (qui trib. plebis A. U. 686 fuit) memorantur ab Asconio Pediano in Argum. Orationis pro Cornel. In iis legibus ferendis, cum multum turbarum ortum esset, intercessio collegæ neglecta, fasces consulis fracti, &c. majestatis reus factus est, prætore Cicerone defendente. V. inpr. Dion. Cass. lib. 36. In duabus, quæ perlatæ sunt, fuit hæc: *ut prætores ex edictis suis perpetuis judicarent*, h. e. edicto annuo, nisi quis malit legere *perpetuo*, i. e. sine varietate; quod valde probabile facit J. A. Bachius, V. Cel. in Hist. Jur. p. 208. Sed prætoribus videtur licuisse etiam ex tempore quædam edicere, cujusmodi edictum commemoratur, sed provinciale, Verr. IV, 14. Saltem id sibi videntur quidam arrogâsse: cui generi perpetua opponuntur. Ejus legis quæ vis fuerit, V. ap. Perizon. de Lege Vocon. p. 193.

Cornelia de libertinorum suffragiis, quæ et *Manilia* dicitur; de quâ v. infra. Eam accusator Cornelii dixerat a Cornelio, trib. pl. cum Manilio, datam esse.

C. Cottæ, fratris L. Aur. Cottæ, leges memorantur in fragmentis Cornelianæ I: de iisque ipse abrogandis ad senatum retulisse dicitur. Eæ quor-

sum pertinuerint, non constat. V. Ascon. ad l. c. qui commemorat hanc, quâ tulit, ut iis, qui tribuni plebis fuissent, alios quoque magistratus capere liceret, quod L. Sullæ lege nefas erat. Eam autem legem non contineri putat iis, de quibus abrogandis ad senatum retulerit.

C. Cottæ ejusdem *de judiciis privatis* memoratur l. c. eamque abrogavit frater M. Cotta, anno postquam lata est.

Crassi de Civitate. Vid. *Licinia.*

Curiata dicitur, quidquid in comitiis curiatis ad populum fertur. Sed, tempore Ciceronis, inductis *tributis*, cum obsolevissent curiata, (vid. Gron. Observat. IV, 1, Agr. II, 11) in duabus causis habebantur, primo *de re militari*, deinde *de adoptione*. Nam, ut Cicero ait in Agrariâ II, 12, rem militarem continebant ; neque cuiquam licebat eam attingere sine lege curiatâ. Cf. Lex *Cornelia de prov. ord.* Hinc *lege curiatâ ornari* ibidem, c. 10, est, comitiis curiatis accipere imperium, et potestatem rei militaris administrandæ. De *adoptione* autem exemplum exstat P. Clodii, qui comitiis curiatis a plebeio adoptatus est.

Didia et Cæcilia. Vid. *Cæcilia Didia.*

Lex de Dolo malo. Vid. *Aquilia.*

Domitia de Sacerdotiis, ad Brut. ep. 5. Eam tulit, A. U. 649, consulibus C. Mario et C. Fimbriâ, *Cn. Domitius Ahenobarbus*, trib. pl. Ex eâ lege sacerdotes, h. e. pontifices, augures, quindecimviri sacr. fac. qui ante a collegio quique suo cooptabantur, comitiis populi Rom. electi sunt, ut ita sacerdotia hæc ab illo tempore beneficia pop. R. facta sint. Nam, qui jam ante, ut pontifex maximus, curio maximus, et alii, a populo creati fuerant, (Liv. XXV, 5, XXVII, 8) ad eos lex hæc non pertinebat. V. Gruch. de Com. II, 2, 3 : quanquam et pontifex maximus, Agrar. II, 7, eâ lege creatus dicitur. Sed, quod religio obstare videbatur, quominus

populus hos sacerdotes faceret, eamque ob causam eadem lex antiquata esset, cum eam Q. Maximo, fratre Scipionis, et L. Mancino coss. tulisset C. Licinius Crassus, (de Amicit. c. 25) hanc religionis calumniam ut vitaret Domitius, hoc legi adjecit, ut XVII tantum tribus, sorte ductæ, sacerdotes crearent. V. Agr. II, 7; qui est locus de hac re classicus. Sublata est hæc lex a Cornelio Sullâ, *lege Corneliâ de Sacerdotiis*, nobilitatis amore latâ, a quo multæ aliæ ejus leges profectæ sunt. Sed hæc quoque paulo post a Labieno trib. pl. A. U. 691, sublata, et *Domitia* restituta est. E Phil. II, 2, autem patet, hoc temperamentum adhibitum esse, ut duo e collegio nominarent, populus, ex his qui nominati essent, legeret. Eam confirmavit C. Julius Cæsar, donec M. Antonius lege latâ collegiis jus suum restituit. V. Guther. de Jur. Pont. I, 8, P. Manutium de Legibus, et ad Epist. ad Brut. 5.

Duodecim Tabb. leges a decemviris consulari potestate, *ex lege Terentiâ*, latæ sunt A. U. 303 et 304: de quâ re non est ut multa dicamus. Vid Liv. III, 31, sq. Pomponium de O. J. et ad hunc Cujacium (ad calcem Observatt.) et Bynckershœkium in Opusculis; ut cæteros omittamus, qui juris Rom. historiam scripsêre. Ipsarum Tabb. fragmenta e libris veteribus multi collegêre, quos omnes vicit Jac. Gothofredus in præstantissimo libello de quatuor fontibus juris. Has tabulas fontem omnis cum publici tum privati juris Romani recte appelles; iisque insigne pretium Cicero statuit. Eas, si quid ex iis definiri non posse videbatur, supplere poterant prætores edictis, e quibus jus honorarium ortum est, uti appellatur, v. c. in Institut. Justin. L. II, 4, 10. Supplementa fecêre etiam tribb. plebis aliique magistratus, legibus de Jure Civili ferendis: cujusmodi sunt Voconia, Furia, Falcidia, Aquillia, et omnes, quæ juris privati sunt.

Ebutia, vid. ***Æbutia***.

Fabia, *de servis alienis retentis*, s. *de plagiariis*, ut in veteribus Juris libris citatur. Ejus hæc vis fuit, ne quis aut ingenuum, aut libertinum, aut servum alienum, invitum secum haberet, aut, invito vel insciente domino, venderet aut emeret sciens. Ejus mentio apud Ciceronem, pro C. Rabirio Perd. c. 3: ad quem locum vid. Turnebum. Cf. Paulum Sent. Rec. V. 30, 6; Gravinam, Orig. Jur. p. 462.

Fabia, *de numero sectatorum*, pro Murenâ, c. 34. *Sectatores* qui dicantur, vid. ap. Quintum Fr. "De Petitione Consulatûs," ubi ab *salutatoribus* et *deductoribus* distinguuntur. Ei rei, quoniam ad ambitum pertinere videbatur, modum statuere visum est Fabio, hujus legis latori.

Flacci de Sullæ actis. Vid. *Valeria*.

Flaminii de agro Gallico et Piceno, (Acad. IV, 5) aliquot annis ante secundum Punicum bellum, invito senatu, a *C. Flaminio* trib. pleb. lata, de agro Piceno et Gallico viritim dividendo. In Bruto, c. 14. Cf. de Invent. II, 17. Ad h. l. alludit Cato in Origg. ap. Varr. R. R. I, 2, ubi male in vulgg. nonnullis legitur, *jubente Cæsare*: nam is ager diu ante Cæsarem hac lege divisus est. *Gallicus* autem *ager* qui sit, v. Ind. Geogr. Cæterum hanc legem initium et causam corruptæ plebis fuisse docet Polybius, lib. 2.

L. Flavii Agraria, (ad Att. I, 18, 19) qui tribunus pl. eam tulit, Metello Celere et Afranio coss. auctore Pompeio, sed non pertulit. Nam, de agris dividendis Pompeii militibus, &c. ferebat; magnorumque motuum causa fuit. Videndus Dio Cassius imprimis, lib. 37.

Frumentariæ sunt, quibus largitio frumenti plebi ex ærario facienda proposita et sancita est. De iis vid. *Lipsium*, Elect. I, 8: qui tamen non omnes leges frumentarias commemoravit; et Vincentii *Contareni* de Frumentar. Rom. largitione librum, in quo Lipsiana examinantur: quibus addas licet collecta

Hortensii in ed. Ciceronis Olivetanâ, p. 431, sq. Eæ autem hæ sunt:

Sempronia C. Gracchi, trib. pl. quâ sancitum est, ut inopi plebi singuli modii venderentur a senatu triente cum semisse; idque frumentum, plebi dividendum, ex ærario emeretur. Ejus sæpe mentionem facit Cicero, v. c. pro Sextio, c. 48, Tusc. Dispp. III, 20, Brut. c. 62, ubi M. Octavius, Cn. F. eam populi frequentis suffragiis abrogâsse dicitur, (qui locus Lipsium fugerat) de Off. II, 21. Eam instaurare conatum esse aliquem de tribunis, C. Marii A. U. 634 collegis, colligo e Plutarcho in Mario, p. 407, ed. Sylb. qui dicit, C. Marium opinionem popularitatis, lege de ambitu latâ concitatam, perdidisse, repugnando fortiter legi frumentariæ, quæ ferebatur. Cæterum tirones notent, in lege dici *semisses et trientes* pro dextantibus, quia dextantes nummos non habebant, ut bene docet Gronov. de Sestert. IV, 12. Frustra Chapmannus, ap. Pearcium ad Cic. Off. II, 21, corrigit semisse *aut* triente, interpretaturque, vilissimo pretio.

Apuleia Saturnini, (ad Herenn. I, 12) quæ non fuit, nisi instauratio aut confirmatio *Semproniæ*, A. U. 653 lata. Ei se opposuit quæstor urbanus, Cæpio; senatumque docuit, ærarium tantam largitionem ferre non posse. Itaque perlata non est. Hæc continetur legibus Apuleiis, quæ memorantur, de Legibus II, 6.

Livia M. Livii Drusi, A. U. 662, lata, quæ continetur legibus *Liviis*, a Cicerone, de Legg. II, 6, memoratis. Conf. Ascon. in Cornelianam, et Flor. III, 17. Hæc lex ipsa *Sempronia* erat, quæ jam aliquamdiu intermissa erat. Non est perlata.

Cassia Terentia, lata a duobus coss. *C. Cassio* et *M. Terentio*, A. U. 680, consensu senatûs, qui aliter placari plebem, in senatum nimis vehementer coortam, non posse intelligebat. Eâ quini modii singulis in singulos menses constituti videntur, (Vid.

Sall. Frag. Hist. 3) nisi id ipsum e Semproniâ repetitum est. Caput ejus invenio hoc in Cicerone, in Verr. IV, 70, ut quotannis ex ærario pecuniæ summa decerneretur SCto, quâ frumentum in Siciliâ, frumentariâ pop. Rom. provinciâ, a prætore emeretur, et quidem eodem omnibus annis pretio, nempe quaternis sestertiis singuli tritici modii, duobus autem hordei. Vid. Argum. Orat. IV in Verr. Cæterum, utrum ad Siciliam solam istud caput pertinuerit, an vero alias etiam provincias complexum sit, de eo non convenit inter eruditos. Illud nobis videtur e Ciceronis loco laudato colligi posse; hoc contendit Contarenus, l. c. Atque hoc caput, cum nonnullis aliis fortasse, de modo comportandi distribuendique frumenti, Semproniæ additum est. Nam, uti in cæteris rebus, de quibus aliquoties ad populum latum, tamquam de ambitu, de repetundis, semper summa primæ in eo genere legis servata est, nempe ut agi in hominem posset, ut pœna esset crimini constituta, cætera autem de personis, de modo judicii, de genere pœnæ, mutata sunt: sic, in frumentariis legibus, semper illud e Semproniâ servatum est, ut semissibus et trientibus populo venderentur modii singuli; in cæteris autem rebus quædam addita sunt, aut mutata. Id ex eo intelligi potest, quod a Clodio remissos esse populo trientes cum semissibus tradunt auctores rerum Rom. Cæterum ex dictis intelligitur, Semproniam legem sæpe intermissam esse, repetitam autem vel rogationibus tribunorum, auram popularem captantium, vel ab ipsis optimatibus auctoritate senatûs, cum interesset senatûs, ut se populo gratiosum redderet, eoque facilius tribb. pl. seditiosas leges rogantibus resistere posset. Vid. Plutarch. in Catone et Civil. Monitis. Atque de hac ipsâ lege, aut certe de Clodiâ, sermo est ap. Cic. ad Att. II, 19, ubi Cæsar minatus esse dicitur legi *Rosciæ* et *Frumentariæ*, quod mortuo plausu in theatro ab equitibus ac plebe acceptus erat, Curio autem filius summo,

quod unus Cæsaris et Pompeii nimiam potentiam libere insectaretur. Nam sic ulcisci equites putabat, si honorem in XIV sedendi adimeret; plebem autem, si frumentum, quod exiguo pretio e Semproniâ lege a Terentio et Cassio ac paulo ante a senatu Catonis auctoritate in consuetudinem et usum revocatâ, accipiebant. Manutius adeum locum non satis accuratus est.

Clodia, *P. Clodii* trib. pl. A. U. 695. Hac Semproniæ legis beneficium auctum est. Tulit enim, ut gratis daretur frumentum, quod antea semisse ac triente dabatur. Dom. 10; Sext. 25; Ascon. in Pis. 4.

Octavia, *M. Octavii*, Cn. F. qui legem frumentariam (incertum, quando) tulit, ex quâ modica largitio, et illis temporibus necessaria, fiebat, quod, ut Pighio videtur, majus pretium in modios singulos statuebat. Cic. Off. II, 21. Ad eum pertinet locus, Brut. 62, unde patet, ætate M. et L. Luculli floruisse.

L. Philippi tribuni, A. U. 649, perniciosa, sed non perlata. l. c.

Frumentaria Siculorum, quæ et *Hieronica* dicitur. Vid. *Hieronica*.

Fufia lex juris publici, et reip. Rom. saluberrima, fuit. Male in plerisque vulgatis libris *Fusia* dicitur. In Grævianâ quoque hîc varietas est; et interdum, v. c. in Vat. 7, 9, *Fusia* errore operarum expressum est. Tulit eam tribunus quidam *Fufius*. Est autem, ut *Ælia* et *Cæcilia Didia*, de modo comitiorum et legum ferendarum (unde cum iis sæpe apud Ciceronem conjungitur), et inter remedia furorum tribuniciorum refertur. In Sen. p. Red. c. 5; in Vat. c. 7, 9. Sancitum erat hac lege, *ne omnibus diebus fastis legem ferri liceret*. De Prov. Cons. c. 19; pro Sext. c. 15. Ejus etiam mentio, ad Att. IV, 16; Har. R. 27; in Pison. 4.

Fufia lex, lata a *Q. Fufio Caleno* (non *Fusio*,

nam ap. Dionem dicitur Φουφιος) tribuno pleb. M. Messalâ et M. Pisone coss. A. U. 692. Ei occasionem dedit Clodius. Qui cum sacra Bonæ Deæ polluisset, et de eâ re e SCto consularis rogatio facta esset, ex quâ a prætore in judicio Clodiano judices legerentur, amicusque Clodii Fufius videret, eâ lege perlatâ, ægre servari posse Clodium; tulit ipse, ut judices sorte ducerentur; quod ita facilius putaret judices ejusmodi fore, qui se corrumpi sinerent. Ejus legis defensor fuit Hortensius, quod a rogatione consulari solo genere judicum differret, putaretque, nullis illum judicibus absolvi, et vel plumbeo gladio jugulari, posse (Ad Attic. I, 14, 16); in quo vehementer deceptus est.

Furia, seu *Fusia*; nam idem nomen est, et *Furii* iidem et *Fusii* sunt appellati. V. Liv. III, 4; Quintil. I, 10; et Hotomann. ad Verr. II, 42, ubi male vulgo legunt *Furius Fusius*. Ea est *de testamentis*, unde *testamentaria* appellatur. Ex legibus Duodecim Tabularum licebat legata facere de re suâ, quot quis vellet. *Uti quisque legâssit suæ rei, ita jus esto.* Sed, cum sæpe tantum legaretur, ut aut non sufficeret res mortui, aut saltem absumeretur ita legatis, ut hæredi nihil relinqueretur; noluerunt multi hæreditates cernere. Quare, cum intersit reip. valere voluntates morientium, cœperunt quidam *de modo legatis constituendo* cogitare. Itaque tulit ad populum primus C. Furius, *ut non liceret plus, quam mille asses legati nomine capere, isque quadruplum solveret, qui plus cepisset.* Menardus, ad Cic. l. c. Theophilus, ad Instit. L. II, c. 22. Ejus legis mentio est ap. Cic. in Verr. II, c. 42; pro Balbo, c. 8.

Furia Atilia est *L. Furii* et *Sext. Atilii* tribb. pl. A. U. 617, de Mancino hostibus dedendo, quibuscum, injussu senatûs et populi, pacem fecerat. Off. III, 30.

Gabinia est *A. Gabinii* tribuni pl. ejus, qui post-

ea consul cum L. Pisone fuit, unde etiam *Auli* lex dicitur, ad Atticum, VI, 2. Eâ cautum est, *ne provincialibus liceret Romæ versuram facere*, h. e. pecuniam fœnori sumere: *quod si quis pecuniam provinciali dedisset, ne ex syngraphâ ejus rei causâ factâ jus redderetur a magistratibus provincialibus.* Hoc clarissime apparet ex ep. ad Att. V, 21, (ubi v. not.) VI, 2. Nihilominus, in hac lege explicandâ, doctissimi viri, P. Manutius, Jac. Cujacius, aliique, errârunt. Conf. Ernesti Dissertatiunc. de negotiatoribus.

Gabinia tabellaria. Vid. *Leges Tab.*

Gabinia alia est ejusdem trib. pl. in Or. pro L. Maniliâ, c. 19. Ibi conqueritur, non licere Pompeio per obtrectatores, A. Gabinium secum inter legatos educere in bellum, eoque expertem hunc esse gloriæ ejus imperatoris atque exercitûs, qui ejus consilio, periculo, ac lege, constitutus sit. Ex quo intelligi potest, Gabinium pertulisse legem *de Pompeio piratico bello præficiendo*, quod, c. 17, diserte dicit. Clarius de hac lege Plutarchus loquitur in Pompeio, p. 631, ed. Wechel. Εγραψε δε Γαβινιος, εἱς των Πομπηΐου συνηθων, νομον, ου ναυαρχιαν, αντικρυς δε μοναρχιαν, αυτῳ διδοντα, και δυναμιν επι παντας ανθρωπους ανυπευθυνον. Εδιδου γαρ αρχειν ὁ νομος αυτῳ της εντος Ἡρακλειων Στηλων θαλασσης, ηπειρου δε σταδιους τετρακοσιους απο θαλασσης ... προς δε τουτοις, ἑλεσθαι πεντεκαιδεκα πρεσβευτας αυτον εκ της βουλης επι τας κατα μερος ἡγεμονιας, χρηματα δε λαμβανειν εκ των ταμειων, και παρα των τελωνων, ὁσα βουλοιτο, και ναυς διακοσιας, κυριον οντα πληθους και κατα λογου στρατειας, και πληρωμάτων ερετικων. Ei legi se Catulus, Roscius, aliique, sed frustra, opponebant; et tandem, invito senatu, perlata est. Vid. inpr. Dion. Cass. lib. 36.

Gabinia alia ejusdem *A. Gabinii* est, legi *Pupiæ* similis, de quâ suo loco. Eâ sancitum est, *ut mense*

toto Februario quotidie, h. e. omnibus diebus, quibus senatus haberi posset, *senatus legationibus daretur*. Ad Qu. Fr. II, 12.

L. Gellii et *Cn. Cornelii* lex, A. U. 681, tempore belli Mithrid. de senatûs sententiâ sanxit, *ut cives Romani essent optimo jure, quos Cn. Pompeius imperator, de consilii bellici* (ut Cic. appellat in Vat. c. 15) *sententiâ, sigillatim civitate donârit*. Or. pro Balbo, c. 8, 14.

Glaucia. V. *Servilia de repetundis*.

C. Gracchi frumentaria. V. *Frumentariæ*.

C. Gracchi lex *de judicio capitis civis Rom.* V. *Semproniæ leges*.

Helia, quæ a nonnullis e Cicerone laudatur, v. c. in Nizoliano lexico, est *Ælia*, de quâ suo loco. *Heliam* gentem nullam Romæ fuisse docet Perizonius, de num. consul. p. 35; in Trigâ Diss. p. 151.

Hieronica sæpe in Verrinis memoratur, v. c. III, 13; IV, 7, 51; V, 22. Lex fuit Siculorum, ex quâ, inter aratores (h. e. qui agros publicos pop. Rom. hac conditione ac lege tenerent, ut decimas quotannis darent pop. Rom.) et decumanos (h. e. publicanos, qui decumas redemerant), judicia fierent. Verr. III, 13. Eam dederat Hiero rex, pop. Rom. amicus, suis aratoribus et decumanis. Similis autem erat legibus locationum pactionumque censoriis. Nam eâ constitutum erat, *quibus conditionibus aratores Siculi agros regis obtinerent. Scripta ita diligenter est*, (ait Cicero, Verr. IV, 8) *ut eum scripsisse appareat, qui alia vectigalia non haberet; ita severe, ut tyrannum; quâ lege Siculis tamen arare expediret. Nam ita diligenter constituta sunt jura decumano, ut tamen ab invito aratore plus decumâ non possit auferri.* Cum igitur Rupilius prætor Siciliam in provinciæ formam redigeret, eam de consilii sententiâ retinuit, et aratoribus agri Romanorum publici dedit, quod ejus æquitatem perspexerat.

Hirtia, lata, jussu Cæsaris, a prætore *A. Hirtio*,

quâ sancitum est, ne quis Pompeianus, qui vivat, teneat dignitatem. Phil. XIII, 16.

Hostilianæ Actiones. V. Ind. Histor.

Judiciariæ sunt, quibus constituitur, penes quem ordinem judicia sint, *Sempronia*, *Plotia*, *Cornelia*, *Aurelia*, *Pompeia ;* de quibus suis locis. In Pison. 39. Vide imprimis *Aurelia lex*. Sigon. de Antiqu. Jur. C. R. II, 18.

Juliæ Leges. De Harusp. Resp. c. 23, memorantur *leges Juliæ* contra auspicia latæ. Eæ sunt, quas in consulatu primo tulit. Vid. Plut. in Cæsare, p. 713, ed. Wechel.

Agraria Julia, primo consulatu, quem cum Bibulo gessit, lata, quâ *Campanum agrum et Stellatem XX millibus civium, quibus terni pluresve liberi essent, divisit ;* eique rei XXviros constituit ex iis qui maximos honores gessissent ; unde etiam Ciceroni is honor, sed frustra, oblatus est. Ep. ad Att. II, 2, 19. Cæterum conf. Fr. Fabric. in vitâ Ciceronis, de hoc XXviratu. Ei cum Bibulus obnuntiaret (quam potestatem lex *Ælia* dabat), armis foro expulsus est. Suet. in Cæs. c. 20. De eâ conf. ad Att. II, 16, 18. Ea lex ut valeret, hoc adjectum habebat caput, ut candidati se ipsi jurejurando exsecrarent, si, impetrato, quem peterent, magistratu, mentionem fecissent de agro Campano aliter possidendo atque ex hac lege ; unde Laterensis eo anno tribunatum petere destitit. Vid. pro Planc. c. 5, et ibi Manut. Hæc lex etiam memoratur Phil. V, 19. Ejus fragm. vide apud Gœsium in script. R. Agr. p. 530. Cæterum multa ad hanc legem, et Ciceronis ad eam pertinentia loca, imprimis de XXviratu, illustranda, habet Mazochius de Amphith. Campano, p. 14, sqq. E veteribus imprimis legendus Dio Cass. lib. 38, init.

Julia de provinciis ordinandis, lata in primo consulatu, quâ repetita et aucta est *Cornelia*, de quâ supra. Jubebat duas rationes in provinciâ apud duas

civitates deponere, easdemque totidem verbis ad ærarium referre (Ep. ad Div. V, 20; II, 17; ad Att. VI, 7): ne prætoriæ ultra annum, consulares ultra biennium, obtinerentur. Phil. I, 8. Quæ autem lex *Julia*, Phil. III, 15, commemoratur, ex quâ Brutum, Plancum, aliosque, provincias obtinere placebat Ciceroni, privilegium fuit, quo his provinciæ istæ datæ sunt contra legem *Semproniam*, quæ SCto decerni coss. et prætt. designatis provincias jubebat.

Julia de repetundis, lata in primo consulatu, post *Calpurniam*, *Aciliam*, *Serviliam*, *Corneliam*, acerrima et justissima. Sext. 64; pro Rab. P. c. 4; in Vatin. 3, 12. In Pis. 21: *Ausus est* Gabinius, (*mitto, exire de provinciâ*) *educere exercitum*, (quod olim lege prohibitum non fuisse docent Duker. et Drakenb. ad Liv. XXVII, 43) *bellum suâ sponte gerere, in regnum injussu populi aut senatûs accedere; quæ cum plurimæ leges veteres, tum lex Cornelia majestatis, Julia de pecuniis repetundis, planissime vetant*, &c. Lex *Cornelia* vetat, quâtenus majestas pop. Rom. his rebus minuitur; *Julia*, quia talia fieri solent pecuniæ acceptæ causâ. Conf. argum. Or. pro Rab. Post. De hac lege est etiam locus in Pison. c. 16. Eadem lex est, quæ ibi nominatur, c. 37; et in universum ex hac oratione plurimum lucis capit, quod in eâ objiciuntur Pisoni et Gabinio, quæ contra hanc legem fecerant. Constitutum erat eâ lege, quid et a quo accipere in provinciâ liceret: ad Att. V, 10, et 16: *Scito, non modo nos fœnum, aut, quod lege Juliâ dari solet, non accipere, sed ne ligna quidem, nec, præter quatuor lectos et tectum, quemquam accipere quidquam*, &c. Jubebat etiam, post *Serviliam* et *Corneliam*, si e bonis, de repetundis condemnati, non tantum redigeretur, quanti ei lis æstimata esset, reliquias ab iis persequi, ad quos ea pecunia pervenisset; ex quo legis capite Rabirius Post. condemnato e lege *Juliâ* Gabinio, accusatus est. Vid. c. 4. Eâ autem oratione ostendit, hoc capite legis equites, ut totâ lege, non

teneri. Cæterum multa hujus legis capita fuisse intelligi potest e Cœlii epistolâ (Ad Divers. VIII, 8) quâ unum et centesimum caput laudatur; quæ epistola multum facit ad hujus legis rationem cognoscendam. Huc pertinet etiam locus, Flacc. c. 6. Ex iis legis capitibus multa servata sunt in Pandecte, lib. XLVIII, tit. 11. Vid. de hac lege Lips. ad Tac. A. XIV, 28, et Interpp. Suetonii ad Cæs. 43.

Julia de sacerdotiis lata, in quâ lex *Domitia* repetita, et ei quædam addita sunt. Ex eâ licebat etiam absentis rationem habere in creandis sacerdotibus. Ad Brut. ep. 5.

Julia Sumtuaria, (ad Att. XIII, 7) a dictatore Cæsare lata. Quamquam enim P. Manutius, ad Cic. ep. ad Divers. VII, 26, plane vocat in dubium hanc legem, atque etiam Gellius, II, 24, Octaviano tribuit Juliam sumtuariam; tamen ex l. c. satis apparet, superiores sumtuarias leges ab eo repetitas et severius sancitas fuisse. Nam propterea ex Hispaniâ scripsit, se postea Romæ mansurum, ne leges suæ negligerentur, ut neglecta esset illa, quam de sumtibus faciendis tulisset. Si ab alio lata sumtuaria neglecta esset, ut placet Manutio, unde timet Cæsar, ne suæ quoque contemnantur? Aliorum leges sæpe neglectas scimus (vid. v. c. *Frumentariæ leges*); sed non facile vivo latore, in primis eo, qui potens esset, et legem suam conservatam vellet. Itaque Cæsar non putâsset, hoc in his legibus ausurum quemquam; et propterea in Hispaniam abiit. Nunc, cum aliter videt evenisse, et jam initium negligendarum legum suarum factum esse in *sumtuariâ*, Romæ manere vult, ut præsentiâ suâ absterreat homines a tali re audendâ. Denique, si alterius legem neglectam dicere voluit, cur sumtuariam potius nominat, quam quamcumque aliam? De hac lege Cæsaris intelligendus sine dubio est etiam locus, ad Div. IX, 15: nam ea epistola scripta est paulo ante quam Cæsar in Hispaniam iret post bellum Africanum. Cæterum

is neglectus legis eum movisse videtur, ut postea severe eam exerceret. Vid. Sueton. c. 43, et ibi Torrent.

Julia de legationibus liberis. Liberæ legationes dicuntur, cum senatoribus, privatæ rei causâ, tamquam voti solvendi, hæreditatis aut syngraphæ persequendæ, extra Italiam abeuntibus, jus nomenque legati pop. Rom. SCto datur, ut eo majori cum dignitate, securitate, &c. ubique versari possint. Harum tempus olim infinitum fuit. Namque, hanc ipsam ob causam, liberæ dici videntur, quod exire et redire liceret, cum placeret. Sed, quoniam multi nimis abutebantur legationis nomine ac jure, Cicero consul retulit ad senatum de tollendis legationibus liberis senatûs-consulto. In quo cum ei tribunus plebis quidam intercessisset, effecit tamen, ut annuum tempus esset, quod antea infinitum erat. De Legib. III, 8. Julius Cæsar postea de his legationibus tulit, *ut quinquennium tantum durarent.* Ad Att. XV, 11. Cæterum, de legationibus liberis, nulla necessitas mihi videtur esse statuendi, peculiari lege sancitum esse. Nam potuit legis de provinciis caput esse de legationibus liberis, quod eæ in primis ad provincialium injuriam pertinebant.

Julia, de publicanis tertiâ parte pecuniæ debitæ relevandis, lata est in primo consulatu, quam primus scivit Plancius. Cic. pro Plancio, c. 14. Eâ lege sibi equestrem ordinem Cæsar adjunxit ; cum Cato, contra, publicanis nimis acerbus quod erat, a senatu equites abalienaret.

Juliæ judiciariæ. Phil. I, 8. His abrogavit Aureliam de judiciis cum tribus civitatis ordinibus communicandis, sublatis e numero judicum tribunis ærarii. Sueton. c. 41. Deinde, de judicibus legendis, eorum censu, ætate, sanxit eâdem lege.

Julia de vi et majestate. Eâ sancitum est, ut de vi et majestate damnatis aquâ et igni interdiceretur. Phil. I, 8. Ea non est confundenda cum *Juliâ* alterâ

de majestate, cujus fragmenta sunt in libris juris civilis. Nam ea est Augusti. De lege *de vi*, vid. Jul. Paul. Sentent. Rec. V, 26. ap. Schulting. Juris-Prudent. Antejustin. p. 520, sq.

Julia L. Julii Cæsaris, qui consul fuit cum P. Rutilio Lupo, bello Sociali, A. U. 663, *de civitate cum sociis et Latinis communicandâ.* Pro Corn. Balb. c. 8. Cujus legis hoc caput erat, ut ad eos tantum populos hoc beneficium pertineret, qui fundi (ei legi sc.) facti essent, h. e. ut liberum cuique civitati sociorum Latinorumque esset, utrum vellent hoc beneficio uti, necne? Itaque etiam Heracliensium et Neapolitanorum multi hoc beneficium repudiabant, h. e. ei legi fundi fieri nolebant. Nam, quemadmodum donatio nullam vim habet, nisi is, cui fit, ei donationi fundus fiat, s. uti loquuntur JCti, accipiat donationem; sic nulla lex Romana, quâ beneficium sociis aliisve populis tribuitur, rata esse potest, et ex eâ lege beneficio quisquam uti, nisi eam legem probaverit, h. e. professus sit, se beneficio legis uti velle. Hæc quamquam jam ab aliis, tamquam Grævio, dicta sunt, tamen placuit repetere, quod, in hac formulâ, *fundi facti sunt populi*, explicandâ, etiam nunc errare doctos viros inveni.

Junia de peregrinis. V. *Penni de peregrinis.*

Junia Licinia. V. *Licinia Junia.*

Lætoria (pro quo in multis vulgg. Ciceronis libris male est *Plectoria*, *Lectoria*, *Pletoria*, sollenni librariorum aberratione; *v.* Drakenb. ad Liv. XXXIV, 45) *contra circumscriptiones adolescentûm.* De Off. III, 15. Vid. Manut. ad Cic. locis infra citatis; Salmasium ad Capitolinum, in Anton. p. 330; et Gruterum ibidem. Eâ minorennitatis, ut vocant, anni definiti sunt. Eâ enim cautum est, *ne XXV annis minores stipulari possent*, auctore Sueton. L. IV. Rhetor. ap. Priscian. et inter fragmenta Suetonii: unde *Quinavicennaria* Plauto dicitur in Pseud. I, 3, 68. Hac lege rei privatæ judicium, publicum

factum est, ut Cicero ait, de Nat. Deor. III, 39. Alia ejus capita collegit Heinecc. H. J. C. p. 84 : in quo non videtur locum in Capitolini Marco inspexisse. Nam V. Cl. dicit, ibi tradi, minoribus petentibus, causâ cognitâ, datos curatores e lege hac. Capitolinus dicit : *Curatores datos ex eâ propter lasciviam et dementiam ;* Antoninum autem statuisse, *ut omnibus adultis curatores darentur, non redditis causis.* Sed dudum ante Heineccium sparsa legis hujus capita collecta sunt a Gothofredo ad *l.* 2. *Cod. Theodos. de donat.* Tulit *M. Lætorius Plancianus*, trib. pl. A. U. 490. Cf. doctos viros ad Caii Instit. I, 8, de Curationibus.

Licinia Mucia, lata a *L. Licinio Crasso* Oratore et *Q. Mucio Scævolâ*, A. U. 658, *de civitate, ne quis sit pro cive, qui non sit civis.* De Or. II, 64 ; Offic. III, 11 ; pro Balbo, 21, 24 ; pro Cornelio majestatis reo, ubi *lex de civibus regundis* dicitur, ad qu. l. v. Asconium. Licebat autem, ex eâ lege, iis, ex quorum civitate erat, qui pro cive Rom. esse haberique volebat, eum repetere, quod et lege *Papiâ* licebat : quod intelligi potest e Brut. c. 16. Hanc legem causam præcipuam belli Italici fuisse tradit Cicero, de Off. III, 11 : atque hac sine dubio de causâ, perniciosam appellat in Cornelianæ I fr. Cæterum de hac lege vid. in primis Balduini Jurispr. Muc. p. 100 ; ubi de toto hoc legis genere, quod est de civitate, agit.

Licinia Junia, a *Licinio Murenâ* et *D. Junio Silano* coss. A. U. 691, lata. Lege *Cæciliâ Didiâ* sancitum erat, ut lex ferenda per trinundinum promulgaretur. Hoc legis illius caput novis severioribusque pœnis sanxit *Licinia Junia ;* unde utraque lex sæpe jungitur a Cicerone, Phil. V, 3 ; pro Sext. 64 ; ad Attic. IV, 16 ; II, 9 ; Vatin. c. 14.

Licinia Crassi Oratoris, similis *Æbutiæ*, quâ cautum est, ne ei, qui de aliquâ curatione ac potestate

ferret, collegis, cognatis, affinibus, eam potestatem curationemve mandare liceret. Agr. II, 8; pro Domo, 20.

Licinia de ambitu, et quidem *de sodalitiis*, lata Cn. Pompeio et M. Crasso coss. A. U. 698. Vid. Argum. Or. pro Plancio. Nam ex eâ lege accusatus est a Laterense Plancius. Erat autem lex severissima, et *editicios judices* concedebat, h. e. eos, quos accusator edidisset, cum, in cæteris judiciis, qui præerat judicio, sortiretur judices; reus et accusator, quos vellent, rejicerent; quod multo æquius videtur. Sed senatus, cujus bonâ voluntate hæc lex lata est, propterea in hac causâ editicios judices edi volebat, quod existimabat, si reo judices ab accusatore ederentur, accusatorem eos editurum ex iis tribubus, quas reus largitione devinctas haberet: ita fore, ut iidem et testes et judices essent: neque vero cuiquam melius de largitione factâ constare posse, quam tribulibus. Itaque Cicero Laterensem reprehendit, qui, cum Plancium ex hac lege accusaret, non eas tribus edidisset, quas maxime clamaret corruptas esse, sed longe alias: ex quo intelligatur, eum non tam legem de sodalitiis, quam editicios judices, secutum esse. Vid. pro Plancio, c. 15, 16, sqq. ex quo loco, aut oratione, hujus legis ratio unice cognoscenda est. De hac lege capit P. Manutius locum ad Div. VIII, 2.

Liviæ leges, quarum mentio ap. Cic. de Legg. II, 6, et in Cornelianæ I fragmentis, sunt *Livii Drusi*, trib. plebis seditiosi, A. U. 662, non perlatæ. Tulit autem *frumentariam*, de quâ supra, *judiciariam*, quâ judicia communia essent senatoribus et equitibus; item *agrariam* de coloniis deducendis per Italiam et Siciliam; et alias. Cicero autem, loc. cit. dicit has leges, et Apuleias Titiasque, *uno senatûs versiculo* sublatas esse, h. e. permissâ coss. republicâ, hac formulâ, "Videant consules, ne quid detrimenti capiat respublicâ." Cf. l. c. c. 12.

Lurconis lex de *ambitu* lata est ab *Aufidio Lurcone* (unde *Aufidia* dicitur), A. U. 692, Pisone et Messalâ coss. quæ qualis fuerit, cognoscitur ex Ep. ad Att. I, 1.

Lutatia, vel *Luctatia*, lata *Q. Lutatio Catulo* et M. Æmilio coss. A. U. 675, de *vi*, acerbior *Plotiâ*, quâ sancitum est, ut etiam festis diebus ludisque, quibus judicia nulla erant, (vid. I in Verr. 10) de vi quæri posset. Pro Cœlio, c. 1, (ubi Pighius, ad A. 664, legi vult *retulit* pro *tulit*) et 29. Propterea autem adeo severe de vi sancitum est, quod eo tempore arma in ipsâ Urbe versabantur civilia; adeoque severissimis legibus coërcenda vis erat. l. c.

Mænia, lata a *Mænio*, trib. pl. A. U. 467, ut patres, ante inita a populo suffragia, fierent auctores ejus rei, quam populus jussurus esset, neque adeo reprehendere comitia, h. e. irrita facere, possent. In Bruto, c. 14. Ad hanc legem respicit Livius, I, 17: *Decreverant, ut, cum populus regem jussisset, id sic ratum esset, si patres auctores fierent; hodieque, in legibus magistratibusque rogandis, usurpatur idem jus, vi ademtâ. Priusquam populus suffragium ineat, in incertum comitiorum eventum patres auctores fiunt.* Cæterum lex Mænia confirmavit tantum et repetiit legem *Publiliam* in eamdem sententiam, jam A. U. 414, a Q. Publilio Philone dictatore latam, Liv. VIII, 12. Vid. Gronov. obs. I, 25, qui locum illum Ciceronis egregie illustrat.

Lex *Majestatis*, Corn. Sullæ, in Pison. c. 21. V. *Cornelia de majestate.* Præter eam, de majestate laudantur apud Ciceronem *Apuleia*, *Varia, Julia*, de quibus suis locis.

Mamilia de regundis finibus agrorum, h. e. fundorum; quâ constitutum est, ut, in finibus agrorum, quinque pedes in latitudinem relinquerentur, ut Legg. XII Tabb. constitutum esset, et singuli arbitri regendis finibus darentur, cum e Legg. XII Tabb. tres essent, si de finibus orta controversia esset. De

Legg. I, 21. Hunc locum non vidit Cl. Heineccius H. J. C. R. p. 85, 86, ubi pluribus de hac lege (ex Gœsio) disserere instituit, quod a paucis intelligatur. Nihil igitur de arbitris. Cæterum, de hac lege vid. Gœsium ad script. Agr. p. 339, et in not. p. 182, 191, &c. Primus fragmentum ejus protulit Lipsius, Elect. I, 15. Lata est A. U. 642.

Mamilia, in Bruto, c. 33, 34. In edd. vulgg. est *Manilia*, quæ nomina confunduntur sæpissime in libris. Est rogatio ea, de quâ Sallust. B. Jug. c. 40: *Interea C. Mamilius Limetanus, trib. pl. rogationem ad populum promulgat, uti quæreretur in eos, quorum consilio Jugurtha senati decreta neglexisset, quique ab eo in legationibus aut imperiis pecunias accepissent; qui elephantos, qui perfugas, tradidissent; item qui de pace aut bello cum hostibus pactiones fecissent.* Ibi optimi codd. et plerique habent *Mamilius;* sed nonnulli tamen *Manillius* et *Mallius*. Item apud Gellium, VI, 11. *Mamilius* defendit etiam Pighius, Annal. T. III, p. 123. Vid. plur. ap. Cortium, ad Sallust. l. c. De nominum illorum confusione vid. et Gruter. ad Cic. de Or. I, 58; Interpp. ad Liv. XXVII, 35; et mox in *Manilianis* Legg.

Manilia, a trib. pl. C. Manilio lata, et a prætore Cicerone defensa, quâ *Pompeio Mithridat. belli reliquiæ persequendæ traditæ* sunt. Vid. Arg. Orat. pro Lege Manil. Orat. c. 29; Plutarchum in Pompeio, p. 643, ed. Wechel.

Manilia de *suffragiorum confusione*, (pro Mur. c. 23) a *C. Manilio*, trib. pl. A. U. 687, lata. Hæc est eadem, quæ in Cornelianâ dicitur *de libertinorum suffragiis.* Eâ enim lege, cujus ei auctorem Cornelium fuisse dicebat accusator, sancitum est, ut libertinis, in omnibus tribubus, suffragium esset, ut Asconius in Milonianam prodidit. Ante enim libertini omnes in tribubus quatuor urbanis suffragia ferebant, in quas cum reliquâ fæce conjecti erant a censore

Fabio, qui hoc salubri instituto Maximi cognomen meruit.

Manilianæ leges *venalium vendendorum* (de Orat. I, c. 58) erant formulæ, quibus uti possent in rebus vendendis emendisque, qui se decipi nollent: unde *Actiones* vocantur a Varrone, R. R. II, 5, 11; unde et verbosiores fuisse discimus. Exemplum talis legis est apud eumdem, II, 3, 5. Auctorem habebant *Manium Manilium*, JCtum eum, qui, A. U. 603, consul cum L. Marcio Censorino fuit. De scripturâ, utrum *Manil.* an *Mamil.* v. Victor. ad Varr. l. c. variant enim libri.

Maria (lata a *C. Mario*, trib. pl. eo, qui postea sæpe consul fuit, A. U. 634) ambitum coërcet, et libertatem suffragii ferendi auget. Jussit enim *ut pontes angustiores fierent*, quos suffragium ferentes transibant, (de Legg. IV, 17) ne quis scil. inspicere tabellam posset, ne rogare de suffragio, aut appellare ferentem. Ea lex, quia potentiæ procerum opposita erat, a Cottâ et Metello coss. oppugnata SCto est, sed frustra. Vid. Plutarch. in Mario, p. 407, ed. Wechel.

Memmia, quæ ex Orat. pro S. Roscio laudatur, rectius *Remmia* dicitur; de quâ suo loco.

Mucia Licinia. Vid. *Licinia Mucia.*

Militares Leges. Pro Flacco, c. 32: *Si justas inimicitias putabas, cur, cum trib. mil. Flaccus esset, in ejus legione miles fuisti, cum tibi per leges militares effugere liceret iniquitatem tribuni?* Ap. Lipsium, de Re Milit. XV, 15, de legibus militaribus agitur, sed de legibus furti tantum, nihil de cæteris, aut de eâ, ad quam respexit Cicero. Ea autem hæc fuit, ut, si quis forte in ejus tribuni legionem miles allectus esset, quem sibi putaret inimicum, eamque rem planam facere posset, ut is, inquam, ex eâ legione in aliam transire posset, ne iniquitati inimici obnoxius esset.

Nummaria, Cornelii Sullæ. Vid. *Cornelia nummaria.*

Othonis lex, quæ laudatur, pro Murenâ, c. 19, est *Roscia.*

Papia, lata a *C. Papio*, trib. pl. A. U. 688, Cottâ et Torquato coss. Vid. Dion. Cassium, XXXVII. Eam pluribus locis commemorat Cic. pro Archiâ, c. 5; pro Balbo, 23; ad Attic. IV, 14; Offic. III, 11. Sanxit, *ut peregrini Urbe pellerentur, et socii Latini nominis in suas civitates redigerentur.* Peregrini eâ ætate qui dicti sint, docet Spanhem. in Orb. Rom. p. m. 363. Hi primo capite legis ex Urbe exire jussi sunt, ne se pro civibus Rom. gererent, quod a multis fiebat; ut olim Gracchorum temporibus a Penno jam sancitum erat, teste Cic. (de Off. III, 11) qui hanc crudelitatem valde improbat. Alterum caput fuit, ne socii Latini Romæ essent, ne urbes sociorum Latin. vastæ fierent; quod jam ante, A. U. 576, lex *Claudia* consularis rogatu ipsorum sociorum sanxerat, neve se pro civibus Romanis gererent (Liv. XLI, 8, 9): et paulo post L. Postumius consul, ut servaretur, edixerat: ibid. XLII, 10. Itaque, ex hac lege, Mamertini M. Crassum quemdam repetere susceperunt, a quo tamen incepto postea recessêre. Pro Balbo, c. 23. In hujus legis tempore graviter errat Sigonius, qui eam latam esse paulo post Claudiam ait, de J. Prov. III, 1; eumque secutus Balduin. Jurispr. Muc. p. 101; aliique, cum plus centum annis inter utramque intersit. Itaque Cicero (de Off. III, 11) a Penno, qui post legem Claudiam vixit, et legem suam A. U. 627 promulgavit, peregrinos exterminatos dicit *apud patres nostros, a Papio nuper.* Quidam vero duas leges putant latas a Papio. Vid. Manut. ad Agrar. I, 4.

Papiria, *C. Papirii Carbonis*, quâ tulit, *ut eumdem trib. pleb. toties creare liceret, quoties populus vellet.* Eam dissuasêre P. Africanus, Lælius, alii.

Nocte sequente, ob hanc legem interfectus est Africanus. Cic. in Lælio, c. 25, et aliis locis. Cf. Epit. Liv. CIX.

Papiria, lex tribunicia incertæ ætatis, quâ sancitum est, *ne quis ædes aut quamcumque rem, terram, aram, lignum, injussu populi, consecraret.* Auctor fuit *Q. Papirius.* Cic. pro Domo, c. 50.

Peducæa de incestu, (de Nat. Deor. III, 30) lata a *Sexto Peducæo*, trib. pl. A. U. 640. Hanc legem frustra audet e legum numero eximere Boherius ad l. c. cum Cicero diserte dicat, *rogationem de incestu;* quæ verba interpretationem viri summi plane respuunt. Nam actio Peducæi in Metellum (de quâ hunc locum, ex Ascon. in Milonianæ c. 12, interpretatur) non fuit rogatio de incestu, sed rogatio potius, ut, quoniam Metellus male judicâsset, extra ordinem judex Cassius constitueretur. Neque hæc rogatio tantum indicat corruptionem humani ingenii, quam illa de incestu, ex quâ intelligitur, etiam pœnis esse homines a tantis sceleribus absterrendos.

M. Junii Penni, trib. pl. temporibus C. Gracchi, A. U. 627, quam tulit *de peregrinis ex Urbe ejiciendis.* Hanc legem intermissam instauravit Papius. Vid. *lex Papia;* de Off. III, 11.

Philippi lex *Agraria* (Off. II, 21) est L. Marcii Philippi, qui legem talem tulit in tribunatu, A. U. 649, similem Gracchanæ. Sed, cum ei resisterent optimates, facile vinci se, et antiquari legem, passus est.

Pisonis de repetundis. Vid. *Calpurnia de repetundis.*

Plautia, vel *Plotia, agraria*, tribunicia incertæ ætatis, sed paulo ante Flavii rogationem lata, quæ ei similis fuit, auctore Cicerone, ad Att. I, 18.

Plotia judiciaria (cujus mentio pro *Cornelio maj. reo, I*) lata est a *M. Plautio Silvano*, Strabone et Catone coss. A. U. 664. Eâ lege judicia cum equitibus et senatoribus communicata sunt; quod Q. Servilius Cæpio et L. Drusus frustra tentaverant.

Nam tum e *Semproniâ* lege equites soli judicabant. Vid. Ascon. ad l. c.

Plotia, ejusdem trib *de vi armatis hominibus*, ut de ejus capite quæreretur, qui vim fecisset. Ejus sæpe mentio apud Ciceronem, v. c. pro Mil. c. 13; ad Div. VIII, 8; ad Att. IV. Vid. Sigon. de Jud. II, 33. Sed ibi graviter errat vir doctus, cum eam legem auctoritate Catuli latam dicit, adeoque duas leges confundit, et pro unâ habet, quæ apud Ciceronem sæpe distinguuntur. Lex *Lutatia Catuli*, de quâ supra, severior fuit *Plotiâ*, et sanxit præterea, ut, quibuscumque diebus, etiam festis, quibus nulla exercebantur judicia, de vi quæri posset ex *Plotiâ* lege. Itaque non de *Plotiâ*, sed de *Lutatiâ*, capiendus est Cicero, pro Cœlio, ab init. cum legem esse dicit, quæ quotidie quæri jubeat *de vi armatis hominibus*. Cæterum, quid sit *vis*, docet Cicero, pro Cæcinâ, 9, 15. Cœlius, ad Div. VIII, 8, scribit, Sempronium Rufum tulisse accusatori suo Tuccio calumniam, eumque reum fecisse lege *Plotiâ* de vi.

Pompeia judiciaria, lata ab *Cn. Pompeio* in consulatu secundo, A. U. 698; quâ lege servatur quidem *Aurelia;* sed hoc adjicitur, ut amplissimo ex censu, e centuriis, aliter quam ante, judices legerentur. Vid. Ascon. ad Pisonianæ c. 39. Ejus mentio apud Cicer. in Pison. l. c. Phil. I, 8. Ex his intelligitur, quomodo capienda sint Plutarchi verba in Pompeio, p. 350, ed. Wech. *τας δικας περιειδεν αυθις εις τους ἱππεας νομῳ μεταφερομενας·* nempe ita: Non modo non adversatus est rogationi *Aureliæ*, quâ equites in societatem judiciorum vocabantur; sed deinde etiam eodem consulatu confirmavit, latâ lege in eamdem sententiam, sed adjecto capite de censu.

Pompeia de vi, est *Cn. Pompeii* in tertio consulatu, A. U. 701, lata, quâ sancitum est, *ut, de cæde in viâ Appiâ factâ, extra ordinem quæreretur.* Eam legem cognoscas licet e Milonianâ, et Asconii argumento.

Pompeia de ambitu ejusdem *Cn. Pompeii* tertium consulis, (ad Att. X, 4) quâ gravior pœna et breviora judicia constituta sunt. Nam ternæ tantum horæ ad dicendum datæ sunt. In Bruto, c. 95, ad Att. XIII, 49; ubi est dierum præstitutorum mentio. Vid. ad locum illum, P. Manutium.

Porcia, *M. Porcii Catonis* censorii, ut existimat P. Manutius, quâ cautum est, *ne quis civem Rom. vinciret*, *aut verberaret*, *aut necaret*, pro Rab. 4; Verr. VI, 63. Cf. Liv. X, 9. Sed, si hæc lex est eadem, quæ *de provocatione* laudatur (quod mihi fit verisimile, quando utraque ad libertatem civium pertinet), non Catonis est ea lex, sed *Porcii Læcæ*, tribuni pl. A. U. 556; quod placet etiam Pighio ad h. a. Sigonio, et Ant. Augustino. An hæc lex imperatoribus jus in capita civium ademerit in bello, quæri potest. Sed recte negant Sigonius et Dukerus ad Livii Epit. 57.

Pupia, a *Pupio* quodam, trib. pleb. nomen habere videtur. Ejus hæc capita apud Ciceronem reperio. Primum, *ne senatus de ullâ re toto mense Januario habeatur, nisi aut perfectis aut rejectis legationibus* (ad Div. I, 4): cui post, lege Gabiniâ, adjectum est, ut ne Februario quidem, ut supra dictum: alterum, *ne senatus diebus comitialibus habeatur.* Ad Q. Fr. II, 12.

De Religione lex, quæ (ad Att. I, 16) memoratur, est *Fufia.*

Remmia (pro quo vulgg. edd. *Memmia* habent, quidam etiam *Remniam* dicunt, utrumque male, et repugnantibus codd. melioribus, cum Ciceronianis, tum Digestorum, in quibus de hac lege est, XLVIII, 16) quo auctore et quo anno lata sit, non constat. Hoc ex Cic. pro S. Roscio Amer. c. 19, intelligi potest, fuisse oppositam impudentiæ calumniatorum, ne scil. liceret quemvis vel innocentem impune accusare, eique molestiam creare, sine causâ. Ex c. 20 autem colligitur, calumniatorum fronti literam fuisse

inustam. Quæ autem inuri solita sit, de eo non satis certo constat. Nam, etsi valde probabilis est eorum opinio, qui K inustam putant, quod ea prima litera est vocis *calumnia*, e veteri scribendi ratione, quæ *kalumnia* scribebat (v. Vossium, Aristarch. I, 17); tamen non est omni ex parte certa, sed conjecturâ tantum nititur; quando nemo vett. est ejus rei auctor. Frustra ad Paulum provocat Vossius. Nihil de literâ dicit. Hoc pœnæ genus sustulit deinde Constantinus M. Vid. Menard. ad Cicer. l. c. Exstat *Brensmanni* eruditus de hac lege libellus.

De Repetundis leges, quibus tenentur magistratus et senatores, qui in provinciis, aut propter rem judicandam, contra leges, pecunias cepêre, (Cic. pro Cluent. c. 37, 54) sunt *Calpurnia*, *Acilia*, *Junia*, *Servilia*, *Cornelia*, *Julia*, de quibus suis locis agitur.

Roscia theatralis, lata a *L. Roscio Othone*, trib. pl. (A. U. 686, C. Calpurnio Pisone et Manio Acilio Glabrione coss.) fautore equestris ordinis. Eâ sancitum est, ne quis in quatuordecim gradibus orchestræ, in quâ senatores sedebant, proximis, sederet, nisi qui eques et equestri censu esset. Itaque, si quis censum decoxisset eques, non licebat ei inter equites sedere. Cic. Phil. II, 18. Nam decoctoribus cujuscumque ordinis, ut ex eodem loco constat, certus locus assignatus in theatro erat: neque solum his qui suo, sed etiam qui fortunæ, vitio decoxissent. In Or. pro Muren. c. 19, bis dicitur lex hæc equitibus dignitatem et voluptatem *restituisse:* quo verbo utitur etiam Velleius, II, 32 (ubi vid. Intt.); ex quo colligere licet, equites jam antiquioribus temporibus separatim a plebe sedisse; nisi quis velit *restituere* intelligere *præstare*, ut sæpe est in legibus. V. Gloss. Nomic. Cod. Theod. in h. v. Cæterum, quas turbas hæc lex, consule Cicerone, dederit, cum plebi in mentem venisset, sibi eam legem ignominiæ esse; et quomodo eæ a Cicerone oratione aliquâ, quæ intercidit, (ad Attic. II, 1) compositæ sint, v. ap. Plu-

tarch. in Vit. Cicer. et Plin. VII, 30 ; ubi v. Harduin. Eam secuta est lex *Julia* de eâdem re. Plin. XXXIII, 2.

Rulli lex Agraria. Vid. *Servilia.*

Rupilia lex apud Siculos dicebatur, quod *decretum* potius dicere more Romano debebant, ut facit Cicero, Verr. III, 13. Nam Rupilia lex continebat jura, quæ *P. Rupilius* prætor victis Siculis, de decem legatorum sententiâ, ut moris erat, dederat, cum Siciliam in provinciæ formam redigeret. Ejus sæpe fit mentio Verrinarum tertiâ et quartâ, quod Verres eam in jurisdictione et re frumentariâ neglexerat.

De Sacerdotiis, est lex a *C. Licinio Crasso* lata, sed non perlata. (Vid. *Lex Domitia.*) De Amicit. c. 25.

Leges Sacratæ hæ dici putantur in primis, quæ in Monte Sacro, A. U. 260, secessione populi factâ, latæ sunt ; unde ipsi illi monti nomen hæsit. Liv. II, 33. Earum mentio apud Ciceronem sæpe, imprimis in iis orationibus, in quibus in Clodiam legem, contra se latam, invehitur, quod ea legibus sacratis vim attulerat ; pro Sext. 30 ; pro Domo, c. 17 ; de Off. III, 31 ; de Legg. II, 7, &c. Locus in primis illustris est in Cornelianæ I fragm. *Tanta igitur in illis* (nempe vett. Rom.) *virtus fuit, ut, anno XVI post reges exactos, propter nimiam dominationem potentium, secederent, leges sacratas ipsi sibi* restituerent, *duos tribunos crearent, montem illum trans Anienem, qui hodie Mons Sacer nominatur, in quo armati consederant, æternæ memoriæ causâ, consecrarent.* Ad q. l. male Asconius, in Monte Sacro primum *sacratas* latas, dicit ; et verba Ciceronis sollicitat ; ut ex sequentibus patebit. Leges autem sacratas apud Livium tres reperimus, s. legis sacratæ in Monte Sacro latæ tria capita potius ; *sacratam* enim *legem* dicit, l. c. et *sacratæ leges* per enallagen pro *sacratâ* dici possunt. V. *Leges Titiæ*, 1, *ut tribuni quotannis quinque de plebe crearentur, qui auxilio plebi adversus*

consules essent: 2, *ut iidem tribuni pl. sacrosancti essent*: 3, *ut soli plebeii tribuni fierent*. Sigonius, de J. C. R. I, 6, duas alias addit: 1. *ne de capite civis nisi centuriatis comitiis ageretur*: 2. *ne privilegia*, h. e. rogationes in homines singulos, *ferri liceret*. Et dicuntur sane sacratæ leges apud Cic. pro Dom. et pro Sext. Sed capita illius legis sacratæ fuisse, quæ in Sacro Monte lata est, non videntur. Decepit virum doctissimum, multosque alios, quod sacratas leges a Sacro Monte dici, et nullas prætcrea alias, putârunt. Mihi antiquiores hæ duæ leges videntur, et forte aut capita *legis Valeriæ* de provocatione, aut tamen ab eodem sigillatim latæ, ac deinde in XII Tabb. tralatæ. Nam lex de provocatione ipsa est sacrata, ut e Liv. II, 8, intelligitur; et illud, de capite civis, diserte ad legem de provocatione refertur a Dionysio, lib. V, p. m. 334. Leges autem hæ sacratæ dicuntur propterea, *quod caput ejus, qui contra fecit, consecratur*. Hæc enim est una e tribus vel duabus sacrandarum sanctionum formis, quæ apud Ciceronem, pro Balb. c. 14, et in Cornel. Fragm. commemorantur: de quibus vide interpretes et Schwarzii Dissert. de Detestatione Sacr. Nam, hanc ipsam ob causam, etiam tribb. pl. sacrosancti sunt, quod ejus caput sacrum est, qui eos violavit, ut e Rabirianâ intelligi potest. Cf. Budæum, ad Pandect. p. m. 334. Itaque etiam illa *Valeria Horatia* ap. Liv. III, 55, sacrata lex est. Nam alias *sacratas leges*, præter eas quinque, quas Sigonius facit, in Monte Sacro perlatas, fuisse, nemo negare potest, qui Livium attente legit. Lib. III, c. 32, concedunt patribus plebeii de decemviris, modo *ne lex Icilia de Aventino, aliæque sacratæ leges, abrogarentur*. Ex quo intelligitur, etiam *Iciliam* sacratam fuisse. Lib. VII, c. 41: *Lex quoque sacrata militaris lata est, ne cujus militis scripti nomen, nisi ipso volente, deleretur*. Memorat idem *legem sacratam Volscorum*, Hetruscorum, aliorumque populorum, quâ milites legebantur (Vid.

lib. IX, c. 39); unde *sacrati milites:* ibid. c. 40. In eamdem sententiam Perizonius, in Animadversionibus, de legibus sacratis tradidit. Est locus c. 10, p. 418. Cæterum locus ille classicus et præcipuus ex oratione pro Balbo, et Cornelianâ, fugiebat tum summum virum: item alter ille Livianus de sacratâ militari. Illud unum addam, *Legem Valeriam* eâdem formulâ sanciri, quâ sacrata tribunicia, ap. Dionys. VI, p. 410.

Scatinia vel *Scantinia*, (mire enim in hoc nomine variant codd. Vid. Ferrar. ad Phil. III, 6) lata a *Scatinio*, trib. pl. A. U. dubium quo, *in molles et effeminatos, qui nefandâ Venere uterentur*, h. e. aut ipsi muliebria paterentur, aut pueris vim facerent, quibus pœna decem millium nummorum statuebat; ex quâ sibi inimicos accusationem minari scribit Cœlius, ad Div. 8, 13. Cf. Phil. III, 6. Ex eo loco intelligitur, legis latorem Aricinum fuisse. Vid. plura ap. Gravin. Origg. Jur. R. p. 433, ed. nov. imprimis Christium, V. Cel. de Lege Scatiniâ.

Semproniæ Leges laudantur, Phil. I, 7: de quibus legendus Plutarch. in Gracchis.

Tib. Gracchi Agraria Sempronia, ne quis agri plus quam quingenta jugera possideret, quod jam lege *Liciniâ* Stolonis cautum fuerat, sed neglectum jam diu: et ut tres viri tributis comitiis crearentur, qui agros dividerent, quos divites præter hunc modum possiderent. Lex perlata non est. Vid. Plutarchum in Gracchis. De motibus agrariis inde a lege Liciniâ, in primis de *Semproniâ*, vid. Appian. B. C. II, 2, 1, p. 604, ed. Toll. Velleii II, 2; Epit. Liv. 58, et ibi Duk. Fragmenta ejus legis habet Gœsius, Scr. Agr. p. 349. Sigon. de A. J. I. II, 2. Ex eâ lege et coloniæ deducendæ erant. V. Agrar. II, 12, et ibi Manut.

C. Gracchi Frumentaria. Vid. in *Frum. LL.*

C. Gracchi de provinciis. De eâ vide Argument. Or. de Provinc. Cons. ipsamque orationem. Lauda-

tur, pro Balbo, c. 27; ad Div. I, 7; pro Domo, c. 9. Ex eà provinciæ magistratibus nondum creatis a senatu decernebantur: idque præcipuum ejus caput fuit. De eà capio etiam illa verba, Verr. IV, 6: *Vectigalibus censoria locatio constituta est, ut Asiæ lege Semproniâ.* Hotomannus aliter.

C. Gracchi de libertate civium Rom. quâ cautum est, ne de capite civis Romani injussu populi Rom. judicaretur. Idem jam *XII Tabb.* sancitum erat, et *Valeriâ*, s. *sacratâ lege*, in Monte Sacro, ut Sigonio placere vidimus. Pro Rab. c. 4; Verr. VI, 63; Catil. I, 11; IV, 5.

C. Gracchi, ne quis judicio circumveniretur. Pro Cluentio, c. 56. Ei successit Cornelia *de falso*, ut ex eodem loco intelligi potest, quem vide.

Sempronia C. Gracchi *judiciaria*, judicia a senatu ad equites transtulit. V. *Lex Aurelia.* Appian. Bell. Civ. I, p. 618, edit. Toll.

Sempronia lex *de provinciâ Asiâ*, (Verr. IV, 6) per quam locatio vectigalium constituta est.

Servilia, C. Servilii Glauciæ prætoris, A. U. 653, quo ipse anno interfectus est. Alii annum 48 ei tribuunt: sed errant, quod eo anno in magistratu non fuit. *De repetundis* fuit, acerbior superioribus. Sanxit, ut reus post primam actionem comperendinaretur, cum antea ex lege Aciliâ liceret, semel causâ dictâ, pronuntiare, nisi ampliarent judices. Verr. I, 9. Sæpe apud Ciceron. laudatur, v. c. pr. Rab. P. 1, 4. Capita hujus legis e scriptoribus veteribus collegit Sigonius, de Judiciis, II, 27; ubi etiam exstat insigne fragmentum, ex P. Bembi museo editum. An sit prior *Aciliâ* posteriorve, vide in *Aciliâ*.

Servilia ejusdem *Glauciæ, de civitate*, eodem anno A. U. 653 lata, quod (ut mihi videtur) statuerat omni ratione equitum et plebis benevolentiam captare. Hujus quæ vis fuerit, ex Or. pro Balbo, c. 24, intelligi potest. Nempe, si quis e sociis Latinis se-

natorem reum fecisset, isque condemnatus esset, ei ut civitatis jus tribueretur, eumque inter cives locum is occuparet, quem condemnatus habuisset.

Servilia Q. Servilii Cæpionis, judiciaria, quam suasit populo Crassus, (Brut. 43, 86; Invent. I, 49; de Orat. II, 55; pro Cluent. 15) lata ab eo in consulatu, A. U. 647. Sanxit enim, ut judicia, quæ, XVII annis ante, lege *Semproniâ*, a senatu ad equites translata essent, utrique ordini communia essent. Sed eam legem aut non perlatam, aut paulo post abrogatam fuisse, ex Sigonii sententiâ, inde intelligitur, quod paulo post idem tulit M. Livius Drusus, et quidem incassum. Vide *Leges Livias*. Sed certiori argumento decidi ea res potest. C. Servilius Glaucia dicitur, ap. Cic. in Bruto, certo consulatum, anno post præturam, (quod lege rogaverat trib. pl. Saturninus, A. U. 653) consecuturus fuisse, nisi interfectus esset, quod equestrem ordinem beneficio legis obstrinxisset. Quâ autem aliâ potuit, nisi *judiciariâ*? Nam altera, *de repetundis*, nihil ad commoda equitum, qui hoc genere legum non tenebantur. Itaque certissimum puto, Serviliam Cæpionis Serviliâ Glauciæ abrogatam esse; et, quæ communicata cum senatu judicia erant, ea solis equitibus restituta eo ipso anno, quo illam alteram *de repetundis* tulit, qui est decimus annus a *Serviliâ* Cæpionis. Huc pertinet illud, quod in reliquiis Or. pro Scauro commemoratur, causam Cæpionis, e *Serviliâ* lege accusati de repetundis, ad equites actam et judicatam esse.

Silvani et Carbonis. Vid. *Carbonis* et *Silvani*.

Sumtuaria Julia. Vid. *leges Julias.*

Tabellariæ quatuor sunt; de quibus vid. Cic. de Legg. III, 16; in Lælio, c. 16.

1) *Gabinia*, a tribuno plebis *Q. Gabinio*, homine ignoto et sordido, A. U. 614 lata, *ut, in magistratibus creandis, non voce cives, sed tabellis, uterentur*, ut libere suffragia, sine inimicitiarum metu, ferre pos-

sent; unde Cic. Agr. I, 2, tabellam *vindicem tacitæ libertatis* vocat.

2) *Cassia*, *L. Cassii Longini*, trib. pl. A. U. 616, (qui scopulus reorum in præturâ dictus est, cujusque ob severitatem judices severi dicti sunt Cassiani) *de populi judicio*, ut Cicero vocat, de Legibus, l. c. Eâ lege sancitum est, *ut tabellæ etiam in judicio populi adhiberentur, præterquam in judicio perduellionis*. Conf. pro Sextio, c. 48. Sed, in hac lege intelligendâ, mihi videntur multi docti homines non satis vim verborum percipere. Nam ita video fere accipere hanc legem, ut de his judiciis lata sit, quæ in comitiis populi fierent, quod dicatur *de populi judicio*; quod est falsum. Nam, in his etiam judiciis, tabellæ adhibentur, quæ *a selectis judicibus* exercentur: atque id ex *lege Cassiâ* factum, atque ante voce pronuntiatum esse puto; quod etiam postea sanxit *Lex Cornelia*, de sententiâ ferendâ, ut liberum esset reo postulare. Pro Cluent. c. 20. Decepit doctos homines vox *populi*; neque intellexerunt, *populi judicia* dici, non solum ea quæ ab universo populo in comitiis aguntur, sed omnia *publica*, h. e. in quibus *causæ publicæ*, aut *crimina publica*, quæ vocantur, judicari solent, tamquam de repetundis, de ambitu, de vi, de majestate, &c. Hæc autem judicia *populi judicia* appellantur, primo, quia olim ipse populus exercuerat, cum postea, quæstionibus perpetuis, A. U. 604, adeoque ante *legem Cassiam*, constitui cœptis, omnia a selectis judicibus exercerentur, præter unum *perduellionis judicium*, quod lege excipitur, et, usque ad *legem Juliam de vi*, populi universi fuit: (V. Hotom. ad Verr. II, 5; et Orat. pro Rabir. Per.) deinde, quia jussu, legibus populi, et loco populi, a judicibus administrabantur. Cic. Verr. VI, 48: *Quo confugient socii? ..... Ad populum Romanum confugient? facilis est causa populi. Legem enim se sociorum causâ jussisse, et vos ei legi custodes ac vindices*

præposuisse, dicet. Hæc tenenda sunt tironibus, cum legunt, quæ Sigonius de Judiciis, lib. III, c. 1, 2, de *populi judicio* dixit. Neque enim satis distincte rem tradidit; et ea tempora, quibus omnes causæ publicæ ad populum agebantur, solæque controversiæ privatæ ad magistratum sine consilio judicum agebantur, ab his distinxit, quibus publicæ causæ omnes ad judices selectos, præter unum perduellionis crimen, actæ sunt. Nam et peculatûs et majestatis causæ, quas populo proprias fuisse dicit, ad judices actæ sunt. Vid. v. c. II in Verr. c. 13. Imprimis clarus locus est Verr. II, 42: *Cornelia testamentaria, nummaria, cæteræ complures; in quibus non jus aliquod novum populo constituitur, sed sancitur, ut, quod semper malum facinus fuerit, ejus quæstio ad populum pertineat.* Atqui hæ causæ ap. selectos judices actæ.

3) *Papiria C. Carbonis*, trib. pl. A. U. 622 lata est, eâque sancitum, ut, in legibus jubendis et antiquandis, populus tabellis uteretur.

4) *Cælia* A. U. 646 lata est, eâque cautum, ut, quod unum judicium lege *Cassiâ* exceptum esset, perduellionis, id quoque tabellas, cum reliquis judiciis communes, haberet. Causam hujus legis ferendæ hanc habuisse dicitur apud Ciceronem, ut opprimeret C. Popillium inimicum, De Legg. III, 16.

Terentia Frumentaria. Vid. *Frumentariæ.*

Testamentariæ, Cornelia, Furia, Voconia: de quibus v. suis locis.

Thoria, Agraria, (*Sp. Thorii*, trib. pl. A. U. 646) quâ sancitum est, ne quis, qui agrum publicum in Italiâ a certo tempore possideret, vectigal penderet publicanis. In Brut. 36: *Sp. Thorius agrum publicum vectigali levavit.* Appianus, de Bello Civ. I, 623, de hac lege ita: Βοριος (leg. Θοριος) δημαρχων εισηγησατο νομον, την μεν γην μηκετι διανεμειν, αλλ' ειναι των εχοντων, και φορους ὑπερ αυτης τῳ δημῳ κατατιθεσθαι, και ταδε τα χρηματα χωρειν εις διανομας . . . sc. τῳ δημῳ,

&c. Cautum est etiam eâ lege de pascuis nonnihil, ut colligere licet e Cic. de Or. II, 70. Ejus duo fragmenta insignia edidit Sigonius, de Ant. J. I. lib. II, c. 2.

Titia, (quæ, pro Muren. c. 8, laudatur, Pighio ad a. 488) videtur esse *C. Titii*, trib. pl. qui illo anno legem tulit, de quæstorum numero duplicando, et provinciis quæstoriis sortiendis, e SCto: quâ opinione nihil se probabilius a quoquam dici vidisse, ait Grævius ad h. l.

Titiæ leges, quæ, de Legg. II, 6, dicuntur, sunt *Sext. Titii*, seditiosi tribuni, A.U. 654. Tulit *agrariam* legem. V. Cic. de Or. II, 11. Titia, quæ memoratur de Legg. II, 12, sine dubio est ejusdem. Nam eodem modo, ut c. 6, jungitur *Liviis*. Atque ex eo loco mihi fit verosimile, *Titias leges* per enallagen dici pro *Titiâ lege*.

Tribunicia lex dicitur sæpissime, (quod omnes sciunt) quæ a tribuno lata est; sed illud neglexerunt omnes, quos vidi, animadvertere, *Tribuniciam legem* dici etiam eam quam Pompeius tulit *de tribunis reficiendis potestate pristinâ*, quam iis Corn. Sulla ademerat. In Verrem I, c. 16: *Vident adhuc post* legem tribuniciam (quam sc. Pompeius tulit) *unum senatorem vel tenuissimum esse damnatum*. Sic *judicium Junianum* significare potest non solum, quod exercuit, cui præfuit Junius (et sic est in Cluentianâ), sed etiam quod fuit de Junio, in quo reus fuit Junius, ut sæpe judicia apud Ciceronem a reis vocantur; v. c. judicium Verris, Cluentii, &c.

Tullia (a *M. Cicerone de ambitu* lata, A. U. 690) memoratur, in Vatin. 15; pro Sext. 64; pro Mur. c. 32, seq. ex quo loco accuratius cognoscere hanc legem licet. Nam ambitûs genera ab Sulpicio objecta Murenæ commemorantur, et refelluntur. Pœna etiam acerbior eâ constituta esse dicitur, quæ in Calpurniâ fuit, nempe exsilium, (v. Muren. 41) idque decem annorum, ut tradit Dio Cass. XXXVII.

Morbi quoque excusationi pœna constituta est, &c. Vid. pro Muren. c. 23.

Valeria (Agr. III, 2, pr. Rosc. Am. 43, de Legg. I, &c.) est *L. Valerii Flacci* interregis, A. U. 671; quâ L. Cornelium Sullam dictatorem creavit, tulitque, ut omnia, quæ fecisset, rata essent, possetque impune, quem vellet, indictâ causâ, interficere.

Varia lata est a *Q. Vario Hybridâ*, trib. pl. A. U. 662, *de majestate;* quâ sancitum est, ut quæstio haberetur de iis, quorum operâ consiliove socii contra populum Rom. arma sumsissent. Nam, eo anno, coss. L. Julio Cæsare et P. Rutilio Lupo, ortum est bellum in Italiâ, quod Sociale, Marsicum, et Italicum, appellatur. Hujus legis frequens mentio ap. Ciceron. v. c. pro Mil. c. 36; in Brut. c. 56, 88; Quæst. Tusc. II, 24, &c. Sed, in loco postremo, Boherius, vir summus, intelligi vult aliam legem Variam *de incestu;* quod Valerius Maximus, III, 7, M. Antonium de incestu accusatum tradit; eumque locum huc retulêre interpretes. Sed temporum ratio facile arguit hanc sententiam. Cicero dicit se *vidisse* Antonium pro se dicentem causam lege Variâ. At accusatio de incestu facta est anno quæsturæ provincialis, quam Pighius refert ad A. U. 640, quo Cicero natus nondum erat. Necesse igitur est, ut idem post etiam accusatus sit de majestate e lege Variâ, cum Cicero jam forum attigisset.

Vatinia, P. Vatinii, trib. pl. A. U. 694, consule Cæsare, lata, *de repetundis;* ut repetundarum judicio liceret alterna consilia rejicere, unde ipsa *lex de alternis consiliis rejiciendis* dicitur, in Vatin. c. 11. *Consilia* sunt judices omnes, quos prætor sortitus est; eos omnes ex hac lege semel rejicere licet reo, semel accusatori; cum antea nonnullos tantum rejicere liceret ex eodem consilio utrique, quorum loca subsortitione prætoris replebantur. *Alterna consilia rejicere* ergo est idem ac *alterius rejicere consilia:* ut Verr.

III, 13, *cum alternæ civitates rejectæ essent;* pro alternis, semel ab accusatore, semel ab reo.

Vatinia ejusdem tribuni, quâ Cæsari, cui jam, lege *Semproniâ* de provinciis, senatus Galliam ulteriorem attribuerat, etiam citerior, cum Illyrico et tribus legionibus stipendiisque in quinquennium, data est. In Vatin. c. 12. De hac lege etiam capiendus locus videtur, c. 15, ubi reprehendit Cicero Vatinium, *quod suâ lege factus sit legatus Cæsaris in Galliâ.* Nam, quod Manutius putat, legem ab eo latam, ut legati provinciales a populo crearentur, nulio idoneo testimonio demonstrari potest.

Vatinia alia rogatio, sed non perlata, memoratur, in Vat. c. 9, seq. quâ latum est, ut quæstio haberetur de iis, quos L. Vettius, qui in senatu confessus esset se cum telo fuisse, et Cn. Pompeium occidere voluisse, participes illius consilii fuisse diceret.

De Vi leges, *Plotia* et *Lutatia.*

Viaria, lata a *C. Curione*, Paulo et Marcello coss. A. U. 703, *de viis muniendis*, non dissimilis Agrariæ Rulli. Ad Div. VIII, 6. Ad hanc ferendam legem quid Curionem impulerit, docet Appianus, B. C. II, p. 732, ed. Toll. Nempe quod, ære alieno oppressus, pecuniam acceperat a Cæsare, ne sibi in tribunatu adversaretur. Hanc mercedem ne frustra accepisse, et Pompeianis aliquâ ratione adversari, videretur, quod facile intelligebat, eos huic legi repugnaturos esse; Εισηγειτο βαρυτατας ὁδων πολλων επισκευας τε και κατασκευας, και αυτον επιστατην αυτων επι πενταετες ειναι: quæ verba similitudinem ejus cum *Serviliâ Agrariâ Rulli* satis demonstrant. Sed fortasse etiam eadem ornamenta potestatis, eamdem potestatem in provinciis, dedit, quam *lex Servilia.* Ex ep. ad Att. VI, 1, &c. mihi videtur colligi posse, constitutum fuisse vectigal ærario solvendum, in vehicula, esseda, rhedas, lecticas, equos, &c. quibus in itineribus uterentur, ut ea pecunia in viis muniendis consumeretur. Nam, cum Vedius Ciceroni obvius

factus esset cum duobus essedis, et rhedâ equis junctâ, et lecticâ, et familiâ magnâ; horum causâ dicit Cicero, Vedio solvendum ex lege Curionis, si perferatur, sestertia centena. Id vectigal simile fuisset ex parte ei, quod nos dicimus *High-way Rate*, quod in vias muniendas impenditur: hoc certe sub titulo exigi solet. Quidam hanc legem male *Vivariam* aut *Vinariam* aut *Vineariam* appellant. V. Contarenum, de Frum. Larg. c. 9; Lips. Elect. I, 8.

Villia. Vid. *Annales*.

Voconia, lata a *Q. Voconio Saxâ*, trib. pl. A. U. 584, suadente Catone. Est *testamentaria*, de mulierum hæreditatibus; quâ sancitum est, ut, *qui, post A. Postumium et Q. Fulvium censores, census esset, ne hæredem virginem, neve mulierem, faceret;* (Cic. in Verr. II, 42) neve mulier, legati nomine, plus caperet, quam hæres. (ibid. 43.) Eadem lex laudatur, pro Balbo, c. 8; de Fin. II, 17; de Senect. c. 5. *Censi* e Voconii mente sine dubio erant *cives*, quod nemini licebat deferre ad censorem rem suam, nisi qui civis Rom. esset. Sed in hoc verbo calumniabantur, qui rem suam ad uxorem aut filiam transferre cuperent. Nam cum, illis temporibus, lex censûs Serviana, de vendendis incensis, non acerbe aut severe satis servaretur, et multi cives Rom. incensi essent, (causas vid. ap. Perizon. libro mox memorando, p. 129) hi, qui feminam hæredem faciebant, propterea se lege Voconiâ teneri negabant, quod incensi essent. Atque hac calumniâ verbi *census* eludebant legem, prætoribus facilibus in re durâ. Nam, ex Verrinæ l. c. intelligi potest, prætores ante Verrem omnes ex hac calumniâ decrevisse; et hæreditates hoc modo ad filias mulieresque transire potuisse. Qui autem censi erant, adeoque legem eludere calumniando non poterant, hæredem fiduciarium faciebant, h. e. qui hæreditatem cerneret quidem, sed deinde filiæ, aut cuicumque testator voluisset, redderet, si probus esset. Nam, si quis perfidus negabat se hæ-

reditatem filiæ redditurum, cogi non poterat. V. de Fin. II, 17. De hac lege multi, in primis Balduinus, sed omnium optime Jac. Perizonius in Diss. de Lege Voconiâ, qui primus hujus legis vim accurate perspexit.

TRIBUS ROMANÆ XXXV.

Æm. vel *Æmi.* Æmilia. Cicero.
Ani. Aniensis. Cicero, qui ultimam facit, Agr. II, 29.
Arn. vel *Arnien.* Arniensis. Cicero.
Cla. Claudia.
Clu. vel *Clust.* Clustumina, s. Crustumina. Cicero.
Col. Collina.
Cor. Cornelia.
Esq. vel *Exq.* Esquilina.
Fab. Fabia.
Fal. Falerina.
Gal. Galeria.
Hor. vel *Horat.* Horatia.
Lem. Lemonia. Cicero.
Mæc. Mæcia. Cicero.
Men. Menenia. Cicero.
Ouf. Oufentina.
Pal. vel *Palat.* Palatina. Cicero.
Pap. vel *Papir.* Papiria.
Pob. Poblilia. *Pop.* Popilia, s. Popillia, *Pub.* *Publ.* et *Publil.* Publilia. item *Pup.* *Pupl.* et *Puplil.* Puplilia.
Pol. Pollia.
Pom. vel *Pomp.* Pomptina, Pontina, Cicero.
Pup. Pupinia. Cicero.
Qui. vel *Quir.* Quirina. Cicero.
Rom. Romilia. Cicero.
Sab. Sabatina.
Sca. vel *Scap.* vel *Scapt.* Scaptia. Cicero.
Ser. vel *Serg.* Sergia.
Stel. Stellatina.
Sub. Suburana. Cicero, qui eam primam facit.
Ter. Terentina. Cicero.
Tro. vel *Tromen.* Tromentina.
Veien. Veientina. Cicero.
Vel. Velina. Cicero.
Vet. Veturia.
Vol. vel *Volt.* vel *Voltin.* Voltinia. Cicero.

INDEX

GEOGRAPHICUS.

A.

Abdera, urbs Thraciæ, crasso cœlo, Democriti patria. Roma Abdera, ad Att. IV, 16, dicitur, propter stuporem senatorum. V. Ind. Gr. Ἀβδηριτικόν. Unde *Abderites*, de Nat. Deor. I, 23.

Abydus, oppidum Troadis, ad Hellespontum, e regione Sesti.

Acarnania, pars Græciæ versus Occidentem, ad mare Iönium, inter Ambracium sinum et Acheloum fluvium.

Achæi, et *Achivi*, populi Græciæ, proprie qui Achaïam incolunt in Peloponneso.

Achaïcus, in Verr. I, 2.

Achaïa, provincia Romana, Peloponnesum, et Græciam proprie sic dictam, cum circumjectis insulis, continens. Proprie pars Peloponnesi, Isthmo vicina.

Acherini, Orat. IV in Verr. 43. Siciliæ populus, exiguæ civitatis, sed ignotæ veteribus auctoribus. Itaque Cluverius, Sic. Ant. II, 2, vocem vitiatam putat; et, probante Harduino, legendum conjicit *Scherini* a *Scherâ*, urbe Siciliæ mediterraneâ versus Septemtrionem, inter Hypsam et Crimissum fluvium. Ap. Silium, VIII, 269, memoratur *pubes liquentis Acheti*, pro quo Dan. Heinsius scribebat, *pubes in-*

gentis Acheti; qui ipse fluvius aut locus ignotus est; unde illud nomen varie tentatur. *Pubes Acheti* possunt dici *Achetini.* Et fortasse sic scripsit Cicero. Sed nil definio. Cæterum semel hîc dixisse sufficiat: Non valere hanc rationem, quâ, in hujusmodi nominibus, geographi et critici sæpe utuntur: "*Hoc nomen in nullo alio auctore occurrit; ergo vitiatum est, et in notum nomen mutandum.*" Quis enim contendat, omnia loca exigua et obscura Siciliæ, aut cujuscumque regionis, memorata esse geographis antiquis, aut aliis auctoribus. Si nil variant MSS. meliores, nec ipsa ratio manifeste vitium lectionis convincit, nil tentandum. Sic judicat etiam Drakenb. ad Liv. VIII, 12.

Acmonenses, pr. Flacc. 15, incolæ *Acmoniæ* Phrygiæ magnæ. In Hieroclis Synecdemo Ακμωνα dicitur: ad q. l. v. Wesselingium. Alia est *Acmonia* Daciæ Trajani. Vitiose edd. vett. quædam *Æmonenses.*

Acradina, vel *Achradina*, in Verr. V, 53, pars Syracusarum.

Acragianæ. Vid. *Agragianæ.*

Acronoma, ad Att. XIII, 40, locus incertus. Pithœus in margine libri sui scripsit *saxa Acherontia*, quod, sive ex ingenio, sive ex libro est, non absurdum puto. Nam *Acherontia urbs* Apuliæ in alto saxo stabat: unde *nidum Acherontiæ* appellat Horatius.

Actium, urbs et promontorium Acarnaniæ, prope sinum Ambracium, pugnâ inter Octavium et Antonium nobilitatum.

Actium Corcyræ, ad Att. VII, 2, locus s. portus insulæ Corcyræ, cui insulæ nomen adjicitur, ne cum Actio Acarnaniæ confundatur.

Aculanum, ad Att. XVI, 2, putant esse idem cum *Æculano*, quod est oppidum in Hirpinis. Sed Manutius negat locum sanum esse, et conjicit *Herculanum*, quod non longe abest a Pompeiano. Pro *Æculanum* dicitur et *Eclanum*, in Itinerar. Anton. ubi vid. Wesselingium. Conf. Gœsii Ind. in script. R. Agr.

Adrianum mare, ad Att. X, 7, quod vulgo *Adriaticum* dicitur. Sic etiam dicitur in Pisonem, et apud Horatium.

Adramitenus, Or. p. Flacc. 13, si vera lectio esset, esset ab Adramitis, parte Sabæorum, in Arabiâ Felici. Vid. Bochart. G. S. P. I. lib. II, c. 13. Sed non est dubium, quin, auctoribus doctis viris, legendum sit

Adramyttenus, ab Adramytteo, s. Adramyttio, nobili Mysiæ urbe in maritimâ orâ.

Adrumetum, pro Flacc. oppidum Africæ propriæ, Byzacenæ provinciæ caput. Sed non est dubitandum, quin, cum Grævio, recipiendum sit, e Camerarii, Ursini, Sylvii conjecturâ, *Adramyttium*. Quid enim *Adrumetum* Africæ ad prætorem Asiæ, ejusque legatum? Cæterum, in nomine *Adramyttii* ita variant veteres libri, ut non mirum, si hujusmodi error in Ciceronem irrepsit. V. Duker. ad Thucyd. V, 1, et Wesseling. ad Anton. Itin. p. 335.

Ædui, populi in Galliâ Lugdunensi.

Ægæum mare, inter Asiam et Europam; hinc Græciam Macedoniamque, illinc Cariam et Iöniam, alluens.

Ægina, insula in sinu Saronico, inter insulas Græciæ minores, circa Peloponnesum.

Æginetæ, de Offic. III, 11, incolæ insulæ Æginæ.

Æmilia, ad Div. X, 30, via in Galliâ Cispadanâ a Placentiâ ad Ariminum, ita dicta, quia ab Æmilio Lepido strata est.

Ænaria, ad Att. X, 13, insula opposita Campaniæ, quæ et *Pithecusa* dicitur. Bochart. G. S. P. II, lib. I, c. 33, mavult *Enaria* scribi ab *enaribus*, i. e. simiis; quod et Salmasio placebat, reprehenso a Vossio ad Melam, p. 519, qui a fodinis ærariis dictam putat. Plinius, H. N. III, 6, a figlinis doliorum Pithecusam dictam putat.

Ænus, ex emend. Turnebi, Advers. XX, 28, pro

Flacco 14, Thraciæ urbs antiquissima, Homer. Iliad. Δ, 520, laudata, ad ostium orientale Hebri. Locis de hac urbe a Cellario, G. A. T. I, p. 1061, allatis, addendus hic Plinii H. N. XVII, 4 : *Vites aduri..... Ænos sensit admoto Hebro.* Pro *Æno*, ap. Ciceronem, olim lectum *Æmo*, et inde *Hæmo*, non est mirum, cum facilis confusio sit. In Actis Concil. Constantinop. II, Coll. 8, p. 240, subscribit Paulus episcopus *Æmorum*, pro *Æniorum*. V. Wesseling. ad Hierocl. p. 634, ubi plures de auctore urbis scriptores laudantur.

Æolia, regio Asiæ Minoris maritima, quæ a Lydiâ usque ad Hellespontum, atque Propontidem adeo, pertinet.

Æqui, populi Latii Sabinis et Marsis confines.

Æquimelium, de Div. II, 17, locus Romæ, sic dictus, quod Melii domus ibi æquata solo est. Liv. IV, 16.

Æsernia. Vid. *Esernia*.

Ætnenses, in Verrem IV, 18, ad montem Ætnam, populi urbis *Ætnæ*. Gr. Αιτναιοι, qui occurrunt in nummis. V. Gotham. Nummar. V, 4.

Ætolia, pars Græciæ inter Acarnaniam et Locrin et sinum Corinthium ; unde *Ætoli*.

Agerensis ager, Or. de Leg. Agrar. II, 19, in Asiæ regione fuit, quæ a P. Servilio Isaurico imperio Rom. adjuncta est ; si quidem sana lectio est. Sed Turnebus, Grævius, aliique, legi volunt, *Sagalassensis* vel *Agalassensis*, a Sagalasso, urbe Pisidiæ, in eâ regione, quam sub Rom. potestatem Servilius redegit.

Agragianæ, s. *Acragianæ*, *portæ*, Tusc. V, 23, portæ Syracusarum, quæ imminebant viæ, quæ Agrigentum ferebat. Dorvillius, ad Charit. p. 193, putat, verum esse *Achradinæ*, vel *Agragantinæ*.

Agrigentum, in Verrem III, 26, oppidum Siciliæ, in maritimâ orâ versus Meridiem. Dicitur *Acragas* et *Agragas*, de Græco. Ejus urbis accuratissima de-

scriptio est apud Polybium, IX, p. 779, ed. Gr. Unde

Agrigentini, in Verr. III, 50.

Agrinæ, in Pis. c. 37, sunt populi Thessaliæ. Sed, pro gen. *Agrinarum*, Turnebo *Agrianum* placet, cujus populi mentio ap. Liv. XXVIII, 5, ubi v. Sigon. et Gron. item ad XXXIII, 18. *Agriarum* mallem, si quid mutandum. Nam propius accedit ad vulgatum; et est idem populus. V. Stephan. in Ἀγριαι.

Agyrium, in Verr. IV, 27, oppidum Siciliæ prope fl. Symæthum.

Agyrinensis, in Verr. III, 9; IV, 18, &c.

Alabandum, s. *Alabandus*, de Nat. D. III, 14, urbs Cariæ prope flumen Mæandrum. Unde

Alabandeis, ad Div. XIII, 56, qui est pluralis Græcus ex *Alabandeus* (Ἀλαβανδεύς), quod est in Brut. 95; ex quo male quidam fecêre *Alabandæus*: item, *Alabandenses*.

Alba, ad Att. VIII, 12, est Alba Fucentis, ad Lacum Fucinum, colonia Rom. in Marsis. Nam ea est non procul Sulmone, cui l. c. a Cicerone jungitur. Conf. IX, 6, et ibi Malasp.

Albana, Or. pro lege Agrar. II, 34, vicus vel forum Capuæ, ubi unguentarii venales merces habebant.

Albana aqua, de Div. I, 44, est lacus Albanus in Latio prope Albam Longam ab Ascanio conditam, de quâ Liv. I, 3.

Albanum, ad Att. IV, 11, prædium Pompeii in agro prope Albam Longam.

Albanus mons nomen habet ab Albâ Longâ. In eo quotannis feriæ Latinæ celebrabantur a Rom. et Latinis, in memoriam fœderis olim inter eos icti. Curatio sacri erat consulum. Vide de Div. I, 11; pro Milone, *Albani tumuli* dicuntur.

Albanus lacus, de Div. I, 44.

Albenses, ad Herenn. II, 28. Varro de L. L. VII, p. m. 91 : *Cum duæ sint Albæ, ab unâ dicuntur Albani, ab alterâ Albenses;* nempe ab eâ, quæ est ad lacum Fucinum.

Alentinus. Vid. *Halentinus*.

Aletrinas, Or. pro Cluent. 16, ab oppido Aletrio Latii in Hernicis.

Aletrinensis, pro Corn. Balb. 22.

Alexandria, Phil. II, 29, 25, urbs Ægypti.

Alexandria, Acad. IV, 4, est Asiatica in Troade.

Algida, Or. 45, terra circa Algidum montem et urbem in Latio.

Alifanus ager, Or. de Leg. Agrar. circa Alifas, oppidum Samnitium, inter Venafrum et Sabati confluentem, supra lævam Vulturni ripam.

Aliphera, ad Att. VI, 2, urbs maritima Achaïæ.

Alliensis, ad Att. IX, 5, ab Alliâ fluvio, ad quem infelix cum Gallis pugna facta, de quâ Liv. V, 38 : unde *Allienses dies* dicti infelices, nefasti.

Allobroges, populi Galliæ Narbonensis; quorum caput *Geneva*.

Alsium, ad Att. VIII, 50, oppidum in orâ Etruriæ.

Alsiense, ad Div. lib. IX, ep. 6, prædium dictum ab Alsio.

Alyzia, ad Div. lib. XVI, ep. 2, oppidum Acarnaniæ, citra Leucadem, a Patris Italiam versus.

Amalthea, ad Att. I, 13, villa Attici in Epiro, cujus sæpe mentio fit.

Amaltheum, ad Att. I, 15, gymnasium in Amaltheâ fuisse videtur. Vid. Ind. Græcum.

Amanus, ad Div. II, 10, mons Ciliciæ a Tauro procurrens, et ejus quasi ramus: ab Oriente Ciliciam claudit, et a Syriâ dirimit.

Amaniensis, ad Div. II, 10, incolæ montis Amani in Ciliciâ.

Amantia, Phil. XI, 11, oppidum in orâ Illyricanâ.

B.

oppidi in Cariâ: Gr. Βαργυλιηται. Unde *Bargylietæ* malunt scribi viri docti. V. Duker. ad Liv. XXXVII, 17.

Bauli, Acad. IV, 40, villa Hortensii inter Lucrinum lacum et Baias in Campaniâ.

Bellovaci, populi in Galliâ Belgicâ.

Beneventum, oppidum Samnitium. Unde

Beneventanus, Verr. II, 15.

Bessica gens, in Pison. 34, in Thraciâ.

Bidis, Verr. III, 22, oppidum tenue Siciliæ, non longe a Syracusis. Unde

Bidinus, Verr. III, 22.

Bithynia, regio Asiæ minoris, in orâ Ponticâ.

Blandenona, ad Q. Frat. II, 15, nomen urbis prope Placentiam, ut ex ipsâ epistolâ intelligitur, cujus nulla in reliquis omnibus libris mentio. Sed corruptum nomen videtur. P. Manutio legendum videbatur, *Laude, nonis*. *Laus* enim est oppidum prope Placentiam. In Itinerario Antonini, p. 272, occurrit *Blandona*: sed nec loca conveniunt, nec illud ipsum nomen a suspicione corruptionis liberum est. In libris antiquis fere est *Blandenone* in ablativo, unde verum nomen videtur *Blandeno*.

Bœotia, regio Græciæ, Euripo, Atticâ, Phocide, et Locride cincta. Unde *Bœotius*, de Div. II, 26.

Bononia, urbs Galliæ Cispadanæ.

Boria vel *Borea*, ad Attic. XVI, 4, urbs Africæ, forte ad promontorium *Boreum* in Cyrenaïcâ, ad Syrtim majorem, Plin. V, 4: sed nomen dubium est. Procopius, Περι των Κτισματων, VI, 2, memorat urbem *Borium*, ultimam Pentapoleos versus Occidentem, quæ et memoratur in Itin. Anton. p. 66: ubi vid. Suritam et Wesseling.

Bosporus, Mur. 15, fretum, quod Propontidem et Pontum Euxinum committit: a quo dicuntur

Bosporani, L. Man. 4, populi ad Bosporum Asiatici.

Bovianum, Cluent. 79, oppidum Samnitium.

scripsit Meursius in libello de *Ceramico gemino*, qui exstat Thes. Gronoviani T. IV.

Chalcedonius, a *Chalcedone*, urbe Bithyniæ.

Chalcidicus Euripus, de Nat. D. III, 10, fretum inter Eubœam et Græciam continentem, (quod nomen habet a *Chalcide*, Eubœæ urbe) septies die ac nocte reciprocans de vulgari famà. Plin. II, 97; Mela, II, 7: ad q. l. vid. Vossium, p. 510, 511. impr. Liv. XXVIII, 6, qui illius freti naturam breviter sed accurate describit.

Chaonia, ad Att. VI, 3, regio Epiri.

Cherronesus, ad Brut. 2, est Thraciæ Chersonesus, unde

Cherronenses, in Pison. 35.

Chersonesus, ad Att. VI, 1, Taurica.

Chius, insula Asiatica, ad oram occidentalem, in quâ urbs cognominis; unde *Chii*, pro Arch. 8.

Chrysas, in Verr. V. 44, fluvius Siciliæ per Assorinorum et Agyrinorum agrum fluens.

Cibyra, *Cibyratæ*, *Cibyraticus*. V. *Cybir*.

Cimbri, pro L. Manil. 20. populi Germaniæ in Chersoneso ab Albis ostio in Septemtrionem longe procurrente, quæ Cimbria ab iis dicitur, hodie *Jutland*. De iis, eorum migratione, et bello cum Rom. accurate egit Cellarius, Diss. de Cimbris et Teuton. inter Diss. Acad. p 488.

Cimmerii, Acad. IV. 19. sunt populi fabulosi Italiæ. ab oppido *Cimmerio*, quod ad Baianum et Avernum sinum fuisse dicitur. Fabula est ap. Homer. Odyss. Λ. Ab iis *Cimmeriæ tenebræ* dicuntur.

Cingulum, ad Att. VII, 11, opidum in Piceno, belli civilis Cæsariani tempore ædificatum a T. Labieno. Sed fuit præterea aliud *Cingulum*, quod *Florentinum* dicitur, ut ab hoc *Picentino* distinguatur.

Circeii, ad Att. XII, 19, urbs cum promontorio Veteris Latii, subjecta Pomtinæ paludi.

Cittieus, a *Cittio*, Cypri urbe.

Crannon, de Or. II, 6, urbs Thessaliæ. Melior scriptura est *Cranon*, ut docet Drakenb. ad Liv. XXXVI, 10; qui et h. l. sic scribi tradit in Cod. Trajectino.

Crater, ad Att. II, 8, fuit sinus inter Misenum et Minervæ promontorium amœnissimus; de quo v. Strabon. lib. V. In eo et Baiæ.

Creta, insula Græca inter Ægæum et Cyrenaïcum mare.

Cretes, Tusc. II, 14, incolæ Cretæ.

Crodunum, pro Fontei. 5, (pro quo alii *Crodimum* legunt) locus fuit obscurus in provinciâ Galliâ, forte non procul Tolosâ.

Crommyu-Acra, ad Div. XII, 13, promontorium Cypri (Κρομμυου Ακρα Gr.), contra Anemurium, promontorium Ciliciæ. V. Victor. ad h. l.

Croton, ad Att. IX, 19, urbs in Bruttiis: unde *Crotoniatæ*, de Invent. II, 1.

Crustumina tribus, Planc. 16.

Cularo. V. *Civaro*.

Cumæ, urbs Campaniæ; unde *Cumani*, incolæ urbis, et *Cumanus* ager, Agr. II, 26.

Cumanum, ad Att. IV, 10, prædium Pompeii prope Cumas.

Cumanum, Acad. I, 1, prædium Varronis.

Cures, ad Div. XV, 20, urbs Sabinorum princeps; unde *Cures Sabinæ* dicuntur.

Cybira, in Verr. V, 13, oppidum, quod ab aliis ad Pisidiam, ab aliis ad Phrygiam, refertur; quia est fere in confinio. Hinc

Cybiratæ, in Verr. V, 13; ad Att. V, 2; qui venatûs studiosi et periti erant, pantherasque capiebant: unde *Cybiratæ pantheræ*. Item

Cybiraticus, ad Att. V, 21, et aliis locis.

Cybistra, ad Div. XV, 2, 4, oppidum Cappadociæ.

Cydnus, flumen in Ciliciâ, Phil. II, 11.

Cymæus fundus, pro Flac. 20, ad *Cymen*, Æoliæ oppidum.

Cyprus, insula Asiatica e regione Ciliciæ Asperæ, unde Ciceronis provinciæ Ciliciæ attributa erat.

Cyrenæ, pro Planc. 5, urbs Cyrenaïcæ regionis in Africâ; unde *Cyrenæus*, Tusc. Qu. I, 42, et *Cyrenaïcus*, Acad. IV, 42.

Cyrrhestica, ad Att. V, 18, pars Syriæ, confinis Ciliciæ, nomen habet a *Cyrrho* urbe, Plin. V, 23; quæ non confundenda est cum *Cyrrho* Macedoniæ, a quâ *Cyrrhestica Minerva* dicitur, quod in eâ urbe templum Minervæ Alexandri M. jussu exstructum est. Vid. Diodor. Sic. XVIII, p. 584: nam ibi, pro εν Κυρνῳ δε της Αθηνας, sc. templum exstrui jussit, legendum, auctore Wesselingio ad Itinerar. Hieros. p. 606, εν Κυρρῳ. Inde autem (ut hoc addamus) cultus migravit in Syriam, ubi templum *Cyrrhesticæ Minervæ* memorat Strabo, XVI, p. 1090. Ipsa urbs *Cyrrhus* Syriæ ab alterâ Macedoniæ nomen traxisse videtur; ut plures aliæ urbes Syriæ cognomines urbibus Macedoniæ et Thessaliæ invenias, quod iis Thessali et Macedones suarum urbium nomina tribuère. V. Vossium ad Melam, p. 448.

Cyzicum, et *Cyzicus*, urbs Mysiæ minoris, ad Propontidem, s. Hellesponti. Nam, in Hieroclis Synecdemo, Cyzicus Hellesponti metropolis est, quemadmodum, v. c. Lampsacus, quod ap. Cic. Verr. II, 24, oppidum in Hellesponto dicitur, quod ab aliis ad Mysiam refertur. V. in *Hellespontus*. In bello Mithridatico, nobili obsidione inclaruit; et hoc nomine sæpe apud Ciceronem commemoratur. Inde *Cyzicenus*.

D.

Dalmatia, regio Europæ, Illyrico et Mœsiæ confinis.

Danai, Græci, a Danao.

Dardani, Sext. 43, incolæ Dardaniæ, quæ est pars Mœsiæ superioris. Illyrico et Macedoniæ finitima.

Delus, insula celebris propter Latonæ partum, et religionem, in mari Ægæo; unde *Deliacus*, Orator. 70: et *Delius*, de Divin. I, 54. *Deliaca vasa*, Rosc. Am. 46; Verr. V, 1. *Deliaca supellex*, Verr. III, 72. V. Harduin. ad Plin. XXXIII, 11. *Deliacus Gallinarius*, Acad. II, 26: cf. c. 18. V. Taylor ad Marmor Sandvicense, p. 57.

Delphi, urbs Phocidis.

Delphicæ mensæ, Verr. V, 59, genus abaci, vel mensæ e marmore, quod primum Delphis factum et inventum. Plin. XXXIV, 5. Ubi v. Harduin. add. Ruben. Elect. I, ult. Salmas. ad Jus R. et A. c. 23.

Denseletæ, in Pison. 34. Thraciæ populi; etiam *Denteletæ* dicuntur.

Derthona, ad Div. XI, 10, urbs Liguriæ, inter Genuam et Placentiam sita, colonia Romanorum.

Dianium, in Verrem II, 34, VI, 36, oppidum in Hispaniâ Bæticâ maritimâ, dictum a Dianâ, præcipue ibi cultâ.

Dionysipolitæ, ad Q. Fr. I, 2, 2, pro quo Ursinus, *Dionysopolitæ*, a *Dionysopoli* Phrygiæ urbe, quæ ad Ciceronis provinciam Ciliciam pertinuit, de quâ loquitur Cicero.

Dodona, urbs Epiri, in cujus querceto templum Jovis et oraculum, quod dicitur *Dodonæum*, de Div. I, 1.

Dolopes, populi Epiri.

Domitia via, Or. pro Font. 4, in Galliâ provinciâ, quam nomen tulisse putat Hotomannus a Cn. Domitio, qui procos. cum Gallis et Allobrogibus bellum gessit.

Dores, populi Græciæ, in Ætoliâ, a Doro filio Hellenis, qui terram illam primus occupavit.

Dorylenses, pro Flacc. 17, incolæ oppidi *Dorylæi*, quod erat in Phrygiâ.

Drepanitanus, in Verr. III, 57, a *Drepano*, Siciliæ oppido et promontorio.

Dymæi, ad Att. XVI, 1. a *Dymâ*, urbe Achaïæ.

in quâ Pompeius bello piratico magnum numerum piratarum locaverat, ut, quoniam ea urbs mediterranea esset, a rapinis maritimis abstraherentur.

Dyrrhachium, celebris urbs in Illyrico, ad mare, unde in Italiam trajectus erat.

E.

Ecbatana, L. Manil. 4, *Mediæ* caput, quod Tigranes rex Armeniæ tenebat. Armenii enim Medis aliquot provincias eripuerant, atque cum his etiam Ecbatana, totius Mediæ caput. V. Græv. ad h. l. Multa de hac urbe lectu digna habet Bochart. Geogr. S. P. I. L. III, 14, ubi, inter alia, docet, nomen habere a diversicoloribus pinnis septem murorum, quibus cincta fuit.

Edissa, in Verr. lib. VI, 34, urbs Siciliæ cum portu, cujus nemo præter Ciceronem mentionem fecit. Sed Cluverius ex conjecturâ legit, Grævius autem e Codd. MSS. Franc. et Reg. restituit, *Odyssea*, quæ urbs fuit ad promontorium Odysseum post Pachynum in australi latere. Sed Bochartus, Geogr. S. P. II. L. I, c. 29, ostendit, *Edissam* esse Phœnicum coloniam, idque nomen a Græcis mutatum in *Odysseam*, non intelligentibus vim nominis, quod locum myrtis frequentem significat, et putantibus, ab Ulysse dictam, qui prope eam Hecubæ cenotaphium erexit.

Edui. V. *Ædui*.

Eggyna, sc. civitas, in Verr. IV, 43, male pro *Engyna*, quod vide. Cf. Cluver. Sic. Antiq. II, 11.

Eleusis, s. *Eleusin*, de Nat. Deor. I, 42, ad Att. VI, 1, oppidum Atticæ Megaram versus, ad dextram ripam Cephisi, celeberrimum *initiis*, s. *mysteriis*. Nat. D. I, 42. Libri quidam scripti et edd. habent *Eleusinam*, ut in aliis veterum scriptorum locis: sed eam terminationem Ciceronis ævo jam usitatam fuisse merito dubitat Drakenb. ad Liv. XXXI, 25.

Eleutherocilices, ad Attic. V, 20, ad Div. XV, 4, populi Ciliciæ liberi, Græcis etiam Ελευθεριται dicti; de quibus vid. Spanh. in Orbe Rom. exerc. II, c. 11, p. m. 231, sq. de Usu et Pr. Num. p. 785: ubi de toto hoc genere populorum imp. Rom. liberorum agit.

Elis, ad Div. XIII, 26, urbs Peloponnesi, a quâ et ipsa regio *Elis* dicitur, unde *Elii*, de Div. II, 12.

Elorini, in Verr. lib. IV, 43, ab oppido *Eloro* Siciliæ, juxta fluvium cognominem.

Emathius, de Leg. II, 3, ab Emathiâ, quæ Macedonia est antiquo nomine.

Engyni, in Verr. IV, 43, V, 44, VI, 72, incolæ oppidi *Engyi* in Siciliâ mediterraneâ. Dicitur et scribitur etiam *Enguium* et *Enguini*.

Enna, in Verrinis sæpe, oppidum Siciliæ celeberrimum, prope quod nemus est, ex quo rapta Proserpina dicitur; (Vid. IV, 48; Ovid. Metam. V, 385) unde Ceres ibi præcipuâ religione colitur, (V. Verr. V, 49) quæ propterea *Ennensis Ceres* dicitur. Ejus mentio ap. Callimachum in Cererem, ad q. l. Spanhem. cum de scribendi ratione, num adspiratione scribendum sit, necne, tum de ipsâ urbe, multis disserit. Conf. Heins. et Burm. ad Ovid. l. c. Ab Ennâ dicuntur *Ennenses*, in Verrinis, et *Ennensis ager*.

Entellini, in Verr. lib. IV, 43, incolæ oppidi *Entellæ* in Siciliâ ad Crimissum.

Epictetus, ad Div. III, 10, dicitur Phrygia Min. Sed Manut. et Lamb. illud verbum, cum duobus antecedentibus, deletum volunt.

Epidaurus, urbs Argolidis.

Epiphanea, ad Div. XV, 4, oppidum Ciliciæ ad Amanum montem, diversum ab eo, quod inter Arethusam et Larissam Syriæ fuit. Plin. V, 23.

Epirus, regio Græciæ, ad mare Ionium: unde *Epiroticus*, ad Attic. I, 5.

Eporedia, ad Div. XI, 20, colonia Romanorum

in Transpadanâ Galliâ, Sibyllinis libris a pop. Rom. condi jussa, in faucibus Salassorum vallis inter Vercellas et Vitricium. De diversâ scribendi ratione, v. viros doctos ad Anton. Itin. p. 345.

Ephesus, nobilissima Ïoniæ et totius Asiæ urbs, Dianæ templo in primis celebrata.

Equus Tuticus, ad Att. VI, 1, urbs exigua Apuliæ in colle sita, dicitur etiam *Æquum Tuticum*, item *Tuticum* simpliciter. V. Wesseling. ad Itin. Anton. p. 105.

Erana, ad Div. XV, 4, vicus Ciliciæ in Amano.

Eretria, urbs Eubœæ. Acad. II, 42.

Eretriacus, ab *Eretriâ*. Acad. II, 42.

Eretricus, ab *Eretriâ*, Tusc. V, 39.

Erycus mons, (in Verr. lib. III, 8, 47) celeberrimus *Veneris Erycinæ* religione, quæ sæpe in Verrinis memoratur. Cæterum hic mons *Eryx* potius nominatur et *Erycinus*, quam *Erycus* : unde viri docti reponunt, auctore etiam Asconio, *Erycinum*, quod verum est, vel *Erycium*. In aliis tamen libris interdum etiam hæc forma invenitur. Salmasius, ap. Flor. II, 2, in Nazariano Cod. invenit *Eryco* pro *Eryce* ; idque retinendum putat. Item Grævius, in Ryckiano. Begerus ita etiam edidit. Sed rejiciunt eam lectionem N. Heinsius et Dukerus. Defendit contra J. Gron. ap. Tacit. A. IV, 43 ; ubi eadem scriptura. Et sunt alia quoque nomina diversæ scripturæ, ut *Arabs* et *Arabus*. Virg. Æn. VII, 605 ; Ovid. Her XV, 76 : ubi v. Intt.

Erymanthia bellua, Tusc. II, 8, ab *Erymantho* monte Arcadiæ : *Erymanthius* aper, Tusc. IV, 22.

Erythræ, Verr. II, 19, oppidum Ïoniæ.

Esernia, s. *Æsernia*, ad Attic. VIII, 11, oppidum Samnitium ad lævam Vulturni.

Esquiliæ, de Nat. Deor. III, 25, mons, in quo Romæ pars posita, a quo dicebatur *Esquilina porta*, Cluent. 13 : item in Pison. 23, &c

Euphrates, fluvius Asiæ, terminus imperii Rom. ultra quem Parthi habitabant.

Euripus, pro Mur. 15, dicitur in genere pro freto longiori et tenuiori, quale Euboïcum est, Tauromitanum in Siciliâ, &c. De *Euboïco*, v. *Chalcidicus Euripus.*

Eurotas, ad Att. XV, 9, fluvius Laconiæ prope Spartam, nobilis certaminibus et exercitationibus, quæ a Spartanis ad eum habebantur. V. Tusc. V, 34, ubi memoratur *cursus ab Eurotâ*. Ad fluvii ripam sedebant spectatores: hinc proverbii vim habere dicunt, *ad Eurotam sedere*, ut sit, aliorum miserias et labores otiosum spectare. Sed *Eurotam* Brutus appellabat rivum, qui villam Lanuvinam rigabat. Itaque *ad Eurotam sedere* est in villâ otiosum versari.

Euxinus pontus, mare inter Europam et Asiam, supra Propontidem.

F.

Fabrateria, ad Div. IX, 24, oppidum Volscorum ad amnem Trerum, hodie *Falvatera*.

Falernus ager, ad radices montis Massici in Campaniâ, vino nobilis. V. *Gaurus mons*.

Falernum, Phil. XIII, 5, prædium in agro Falerno.

Faliscus, sc. ager, circa *Falerios*, Etruriæ oppidum, cujus incolæ *Falisci*. De eo v. Heins. ad Ovid. Am. III, 13, init.

Ferentani, Cluent. 69, incolæ oppidi *Ferentii* in Apuliâ, vicini Venusiæ. Sic vulgo. Sed Grævius bene censet legendum *Frentani*, qui sunt vicini Marrucinis, quibuscum l. c. junguntur. Nam, non modo nullum est *Ferentium* aut *Ferentum* in Apuliâ, quod vulgo putant; sed ne *Ferentani* quidem, ut

mea fert opinio, ulli sunt. Apud Horat. Carm. III, 4, pro *Ferenti*, legendum e MSS. et edd. quibusdam cum Cuningamio *Forenti*: et *Ferentani* Apuliæ, apud Livium, depravati sunt, ut vidit J. Fr. Gronovius, legendumque *Forentani* e MSS. IX, 15; et alio loco *Forentum* pro *Ferentum*, ib. c. 20, ut etiam Dukero et Drakenb. placet. *Ferentini* sunt in Latio et Etruriâ. Aliter tamen statuit Cellar. G. A. T. I, p. 714.

Fesulæ, Catil. II, 9, III, 6, oppidum olim Etruriæ ad Apennini radices prope Florentiam. Sulla coloniam ibi constituit. Unde

Fesulani, Mur. 24.

Fibrenus, Leg. II, 1, fluvius, qui per Arpinatem Ciceronis fundum ferebatur.

Ficulense, ad Att. XII, 34, prædium prope *viam Ficulensem*, quæ nomen habuit a veteri urbe *Ficuleâ*, s. *Ficulneâ*, (unde et *Ficulnense* scribitur) in Sabinis, ultra Sacrum Montem.

Fidenæ, Agrar. II, 35, oppidum Sabinorum.

Firmum, ad Att. VIII, 12, oppidum in agro Piceno: unde *Firmani*, Phil. VII, 8.

Flaminia via, antiquissima et celeberrima, Româ ferebat per Etruriam Ariminum usque: straverat C. Flaminius censor A. U. 533: unde nomen sortita. Strabo, lib. V, p, 333, ed. nov. et Bergierius de viis Rom. publ. III, 21, qui Strabonem sequitur. Liv. XXXIX, 2, dicit a Bononiâ ad Arretium a L. Flaminio stratam esse viam; sed ea alia via est: nam illa a censore, hæc, ut Livius diserte tradit, a consule Flaminio strata est.

Flumentana porta Romæ, ad Att. VII, 4.

Formiæ, municipium Latii in Auruncis.

Formianum, ad Att. I, 4, prædium Ciceronis in agro Formiano prope Caietam: it. ep. 10, ad Div. lib. XVI.

Formianum, ad Att. XV, 13, prædium Dolabellæ prope Formias.

Forum Appii, ad Att. I, 10, oppidum Latii veteris, prope Tres Tabernas. De hoc genere oppidorum, quæ *Fora* dicuntur, agit Sigonius, Ant. Jur. Ital. II, 5.

Forum Cornelium, ad Div. XII, 5, seu *Cornelii*, oppidum Lingonum, ad viam Flaminiam, dictum a L. Cornelio Sullâ.

Forum Gallorum, ad Div. X, 30, oppidum in Galliâ Cispadanâ in viâ Æmiliâ.

Forum Julii, ad Div. X, 17, colonia Julii Cæsaris in Galliâ Narbonensi.

Forum Voconii, ad Div. X, 17, oppidum Galliæ Narbonensis prope flumen Argenteum. Sed, ep. 34, est *Vocontium*.

Fregellæ, oppidum Volscorum in Latio ad ripam Liris: unde *Fregellani*, et *Fregellanus* ager.

Fretense mare, ad Att. X, 7, est fretum inter Italiam et Siciliam. V. Turneb. Adversar. XVIII, 10. Nam *fretum*, κατ' ἐξοχήν, dicitur pro Siculo, ap. Flor. I, 26, extr. Cic. ad Att. II, 1: ad q. l. v. Grævium: item interpr. ad Cæs. B. C. I, 26.

Frusinas, ad Att. XI, 4, prædium non procul a *Frusino*, Latii oppido.

Fulginas, Fragm. Or. II, pro L. Varen. a *Fulgino* oppidulo in Umbriâ ad Tiniam amnem.

Fundanus, Or. de lege Agrar. II, 25, ager circum *Fundos*, (ad Att. XIV, 6) oppidum Latii novi, inter Tarracinam et Formias situm. Ab eo et *lacus Fundanus* dicitur.

G.

Gabina vicinitas, pro Plancio, 9, a *Gabiis* oppido Latii, fere medio inter Romam et Præneste loco.

Gades, insula, cum oppido ejusdem nominis, in Hispaniâ Bæticâ, ad ostium fluvii Bætis; quod oppidum celebrem portum habet, hodie *Cadiz*: inde *Gaditanus*.

Galatæ, populi Phrygiæ confines, cujus olim pars fuit *Galatia*. A Gallis postea occupata est, quibus Græci admixti fuerunt; unde et *Gallo-Græci* dicuntur.

Gallicanus saltus, Or. pro Quint. 25.

Gallicus ager, Brut. 14, Varr. I de R. R. c 2: *Ager Gallicus Romanus vocatur, qui viritim cis Ariminum datus est, ultra agrum Picenum.* Sic autem dictus est ager iste, quod inde expulsi sunt Galli Senones. Atque sic capiendum vocabulum, ubi Gallicus Picenusque junguntur, ut fit Catil. II, aliquoties. Itaque ap. Cæs. B. C. I, 29, ubi *Gallia Picenumque* junguntur, eodem modo intelligendum Galliæ nomen. Dicitur etiam *Gallia quæstoria*: de quâ v. ad Sueton. Claud. 24.

Gallinaria silva, ad Div. IX, 23, in Campaniâ inter ostia Vulturni et Liternum, juxta litus.

Gargettius, ad Div. XV, 16, a Gargetto δήμῳ, s. pago, Atheniensi.

Gaurus mons, Agrar. II, 14, in Campaniâ, vino nobilis. Montes continui sunt, quorum occidentalis pars *Gaurus*, orientalis *Massicus*, septemtrionalis *Falernus*, dicitur. V. Flor. I, 16, et ibi Intt. *Gaurani saltus* memorantur ap. Flor. II, 6, 28: ad q. l. v. Grævium.

Gedusanus ager, Agrar. II, 19, memoratur inter loca a P. Servilio Isaurico sub imperium Rom. redacta. Grævio corrupta vox videtur.

Gelenses, Verr. IV, 43, V, 33, ab oppido *Gelâ* Siciliæ, juxta fluvium, qui *Gelas* dicitur.

Germalus, ad Att. IV, 3, mons et pars urbis Romæ.

Getæ, ad Attic. IX, 10, populi Thraciæ Dacis vicinæ.

Gortynius, Phil. III, 5, a Gortynâ, Cretæ urbe.

Græcia dupliciter dicitur: 1) latius, duas provincias Macedoniam et Achaïam complexa: 2) angustius de parte eâ, quæ inter Isthmum Pelopon-

nesi et Thessaliam interjacet, quæ Græcia proprie dicitur.

Græcia Magna, pars inferioris Italiæ, coloniis Græcorum occupata. De ejus terminis, et nominis ratione, vid. Cellar. G. A. T. I, p. 512.

Græcostasis, ad Qu. Fr. II, 1, locus Romæ in foro ante curiam, ubi legati exterorum populorum et regum consistere solebant, et exspectare, donec responsa acciperent a senatu. V. Varron. de L. L. IV, 32. Cœlium Rhodigin. X, 5, aliosque laudatos Cortio ad Sall. Catil. c. 40.

Gyarus, ad Att. V, 12, asperrima insula in Ægæo.

Gytheum, de Off. III, 4, navale Spartanorum.

H.

Halentinus, in Verr. IV, 43, pro quo est in Græviana *Alentinus;* quod sic esse in nummis ostendêre viri docti. Est autem ab *Alento* vel *Aluntio*, oppido maritimo inter Lilybæum et Pelorum. Sed idem tamen Grævius, V, 23, reliquit *Haluntinus:* cujusmodi negligentiæ exempla plura sunt in Grævianâ. Cui enim non in hoc genere hujusmodi quid accidit?

Hales, ad Div. VII, 20, flumen in Lucaniâ. Vid. *Heles.*

Halesa vel *Halæsa*, in Verr. lib. III, 7, oppidum Siciliæ: unde *Halesini*, qui sæpe in Verrinis memorantur.

Halicarnassus, princeps urbs Cariæ.

Halicienses, Verr. III, 33, ab *Haliciis*, oppido Siciliæ Lilybæum versus.

Haluntinus, Verr. V, 23. V. *Halentinus.*

Halys, de Div. II, 56, fluvius Paphlagoniæ.

Hædui, ad Div. VII, 10. V. *Ædui.*

Heles, *etis*, ad Att. XVI, 7, fluvius nobilis prope Veliam. Vid. ad Div. VII, 20, ubi *Hales* appellatur.

I.

L.

Labici, Agrar. II, 35, oppidum Latii, quod et *Labicum* dicitur, a quâ via *Labicana*, XV, m. p. ab urbe. Unde *Labicanum*, Paradox. VI, 3, ager circa oppidum.

Labro, ad Q. Fr. II, 6, urbs et portus Etruriæ.

Laconicum, ad Att. IV, 10, sudatorium in balneis, in hemisphærium ædificatum, quo utebantur crudi. Inventum est hoc genus a Lacedæmoniis. Inde nomen. V. Intt. ad Vitruv. V, 10.

Lacæna, Tusc. Qu. I, 42, femina Spartana; ut *Laco* de viris.

Lampsacum, in Verr. II, 24, urbs Mysiæ, s. Hellesponti. Nam Cicero: *Lampsacum est urbs in Hellesponto*. Hellespontus autem complectitur etiam Mysiam. V. *Hellespontus*.

Lanuvium, pro Muren. 41, oppidum Latii; municipium, cultu Junonis Sospitæ celebre. Unde *Lanuvini*, de Nat. D. I, 29.

Lanuvinum, de Divin. I, 36, ager circa Lanuvium.

Lanuvinum, ad Att. IX, 9, prædium in agro Lanuvino.

Laodicea, ad Att. V, 15, quæ et *Laudicea*, ut *Laodiceni* et *Laudiceni*, dicitur; urbs Phrygiæ majoris, ad fluvium Lycum, non procul ab Apameâ. De hac capiendus est Cicero, quoties de Laodiceâ provinciæ suæ attributâ loquitur.

Lapithæ, in Pison. 10, in Thessaliâ populi, fabulis celebrati.

Larinum, ad Att. IV, 12, VII, 13, VIII, 13, municipium ad fines Apuliæ in Ferentanis, ad dexteram Tiferni ripam. Inde *Larinus* et *Larinas*, pro Cluent. 5, 6.

Laterium, ad Att. X, 1, fundus Q. Ciceronis in Arpinati agro. Conf. IV, 7, ad Qu. Fr. III, 1.

Latiaris, pro Milon. 31, cognomen Jovis, qui

Latio præsidet, et in Latio colitur: pro quo scribunt alii *Latialis*. Sed in Gronov. refertur ad montem: quod merito reprehendit Grævius. Mons enim, de quo ibi sermo, est *Albanus*, non *Latiaris*. De scripturâ, v. viros doctos ad Sueton. Cal. 22; Duker. et Drakenb. ad Liv. XXI, 63.

Latini, populi Italiæ, incolæ Latii.

Latinienses, de Haruspic. Resp. 28, iidem.

Latmus, Tusc. I, 38, mons Cariæ, in quo Endymion obdormivit.

Lavernium, ad Att. VII, 8, nomen loci aut fani a *Savernâ* Deâ dicti.

Lavicanus, pro Planc. 9, a Lavico. V. *Labici*.

Laurentum, oppidum Latii.

Lebadia, de Divin. I, 33, urbs Bœotiæ; ad quam fanum et antrum Trophonii.

Lemnus, insula Græca in mari Ægæo. Unde *Lemnium saxum*, de Fin. B. II, 29.

Lemonia tribus, Planc. 16.

Leocorion, de Nat. D. III, 19, templum Athenis. V. Suidam in Λεωκόριον, in primis Ælian. V. H. XII, 28.

Leonaticum, de Nat. Deor. III, 19, videtur a Cicerone factum vocabulum, ut Λεωκόριον exprimeret; pro quo Leopardus et Lambinus *Leo natarum* conjiciebant, probante nuper Boherio.

Leontini, in Verr. III, 66, urbs Siciliæ in orâ maris Siculi inter Catanam et Syracusas; dicitur et *Leontium*; a quâ dicitur

Leontinus campus, Philipp. II, 17, publicus populi Romani, mire fertilis, qui propterea, æque ac Campanus, a Cicerone inter patrimonia reip. Rom. refertur: qui et *Leontinus ager*, de Div. I, 33.

Lepreon, et *Lepreos*, ad Att. VI, 2. Urbem maritimam Arcadiæ esse censuit Dicæarchus in libris de descensu in Trophonii antrum. Sed est urbs maritima Achaïæ. Arcadia est mediterranea. Pro *Arcadiæ* legendum suspicarer *Achaïæ*, nisi Pausanias quo-

que, L. I, c. 5, referret, nonnullos *Lepreon* ad Arcadiam referre, cum sit Elidis. Achaïa et Elis confines sunt; itaque facile eadem urbs ab aliis ad Achaïam, ab aliis ad Elidem, referri potuit: cujus confusionis multa exempla exstant.

Leptis, in Verr. VI, 59. Duplex Leptis est, altera *magna*, prope Syrtim majorem, altera *minor*, prope Adrumetum. De quâ l. c. sermo sit, conjecturâ colligendum. Civis Rom. dicitur Lepti negotiatus esse. Fuit ergo ea Leptis in provinciâ Rom. Atqui Leptis est inter Adrumetum et Tisdram, qui sunt conventus Rom. ap. Hirtium de bello Africano. Ideoque in hanc mihi convenire videtur. Memoratur eadem Leptis minor ap. Hirt. l. c. 7; et libera civitas appellatur. Sed in eâ licebat negotiari.

Lesbiaci, Tusc. Qu. I, 31, incolæ insulæ Lesbi.

Letini, in Verr. IV, 43. Nulli sunt, quod constet, in Siciliâ *Letini*. Itaque docti conjecère legendum *Ietini*. Conf. Harduin. ad Plin. III, 8. Legi etiam posset *Netini*, qui ipsi Ciceroni in Verrinis memorantur.

Leucadia, Tusc. Qu. IV, 34, pæninsula Acarnaniæ.

Leucas, Tusc. Qu. IV, 18, promontorium pæninsulæ Leucadiæ; sed v. *Leucata*.

Leucas, ad Div. XVI, 1, oppidum ejusdem pæninsulæ.

Leucata, ad Att. V, 9, celebre Leucadiæ promontorium, unde amoribus irretiti se præcipitare solebant in mare, ut amore liberarentur. Conf. Tusc. IV, 18, et ibi Davisium, qui ostendit, non esse legendum *Leucade*, sed *Leucatâ*.

Leucopetra Tarentinorum, ad Att. XVI, 6, ignota est geographis. *Leucopetra* autem *Rheginorum* e Ciceronis Phil. I, 3, et Att. XVI, 7, nota; unde Cluverius, in Ital. Vet. pro *Tarentinorum* legebat *Rheginorum*. Alii aliter hunc locum tentârunt.

Leuctra, Tusc. Qu. I, 46, oppidum Bœotiæ, ad

M.

Mamertini, in Verr. III, 5, populi Siciliæ, Messanæ incolæ, quæ *civitas Mamertina* l. c. vocatur. Mamertini olim Campaniæ populi fuêre ; sed Messanam deinde occupârunt.

Mantinea, de Fin. B. II, 30, urbs Arcadiæ.

Marathon, urbs Atticæ prope mare Euboïcum, ad quam nobilem victoriam, Miltiade duce, Athenienses consecuti sunt.

Marathonius taurus, Tusc. Qu. IV, 22, a Theseo comprehensus. V. Plut. in Theseo ; Ovid. Met. VII, 433.

Marsi, populi Latii, a quibus Italicum, s. sociale bellum *Marsicum* (de Divin. I, 44) dicitur, quod ejus præcipui auctores fuêre, apud eosque bellum ortum est.

Martius campus, locus patens prope Tiberim, in quo comitia populi Romani centuriata habebantur. Marti consecratus est a Bruto, ne Tarquinio, cujus agri fuerant, reddi posset.

Marrucini, Cluent. 69, populi Campaniæ ad mare Adrianum, Ferentanis et Pelignis confines.

Massicus, vino nobilis mons Campaniæ. V. *Gaurus*.

Massilia, urbs nobilis in Galliâ Narbonensi, hodie *Marseilles ;* quamquam Vossius, ad Melam, p. 477, docet, Massiliam veterem non sitam fuisse, ubi hodierna est, sed longe ab eâ, ad promontorium, ubi et nunc ejus rudera sunt, et sæpe nummi effodiuntur.

Mauritania, pars Africæ maritima.

Mauri, ad Div. X, 30, incolæ Mauritaniæ.

Mæotis, palus, s. lacus, in Sarmatiâ ultra Isthmum Tauricum.

Medi, populi Asiæ majoris, ultra Tigrim.

Megara, urbs Megaridis, Atticæ confinis, atque adeo ejus, ex veterum nonnullorum sententiâ, pars.

Megaris, in Verr. VI, 25, urbs Siciliæ prope Syracusas ad mare, quæ et *Hybla minor* dicitur. Liv. XXIV, 35, et alibi, *Megara* vocat in plurali.

Sed feminino genere etiam Plinius dixit, H. N. IV, 7.

Megarici, Acad. IV, 42, philosophi ex Euclidis scholâ.

Megarica signa, ad Att. I, 8, id est, Megaris, e lapide qui ibi effoditur, elaborata. Statuæ Megaricæ valde celebres. Vid. Corrad. ad h. l. et Junium.

Melita, insula maris Siculi, quæ hodie *Malta* dicitur. Unde *Melitensis vestis*, (Verr. III, 72) e gossypio facta. V. Cluver. Sicil. Ant. p. 436.

Menenii, in Verr. IV, 43, incolæ oppidi Siciliæ *Menæ* dicti, quod subjacebat lacui Palicorum.

Messana, urbs Siciliæ ad fretum posita, quæ et *Mamertina civitas* dicitur in Verrinis.

Mesopotamia, regio Asiæ majoris, inter Euphraten et Tigrim.

Metapontus, de Fin. B. V, 2, urbs Magnæ Græciæ prima a Tarento ad mare sita.

Methymnæus, Tusc. Qu. II, 27, a *Methymnâ*, urbe insulæ Lesbi, cujus vites et uvæ celebrantur apud Virgilium.

Miletus, urbs Iöniæ, a quâ *Milesii*. Celebrantur etiam ap. Ciceronem in Verrinis *lanæ Milesiæ*.

Milyadum commune, in Verr. II, 38, regiuncula et urbs in Lyciâ, ad Taurum montem.

Minturnæ, oppidum in Auruncis in confinio Campaniæ et Latii, ad Liris ostia: unde *Minturnenses*.

Minucia via (ad Att. IX, 6) Româ a portâ Minuciâ Brundisium ferebat, ut Appia, sed alio tractu, nempe per Sabinos; strata a L. Minucio eo, de quo ap. Liv. IV, 16. V. Intt. ad Horat. Ep. I, 17.

Misenum, promontorium, portus et oppidum Campaniæ.

Mitylenæ, s. *Mytilenæ*, (nam utrumque rectum esse docet Voss. ad Melam, p. 502) urbs Lesbi.

Molossi, populus Epiri.

Mons Sacer, post Anienem in Sabinis, ita dic-

tus a *legibus sacratis.* V. Ind. Legg. in *Sacratæ Legg.*

Mopsuhestia, ad Div. III, 8, Μόψου (regis Argivorum) Ἑστία, oppidum Ciliciæ, ad Pyramum amnem prope mare.

Mulvius pons, ad Att. XIII, 33, qui Tiberim jungit, prope Romam : de quo v. Tacit. A. XIII, 47.

Murgentinus ager, in Verr. IV, 18, qui est ad *Murgentium*, oppidum Siciliæ, supra ostium Simæthi, prope mare.

Mutina, oppidum Galliæ Cispadanæ, hodie *Modena.*

Mutycensis, in Verr. lib. IV, 43, a *Muticâ*, Sicil. oppido : s. *Muticensis*, ut habet MS. Huydecoperianus ; alii *Mutyensis.* V. Harduin. ad Plin. III, 8 ; Græv. ad l. c. In Anon. Ravennate, lib. V, p. m. 804, est *Mutaca.*

Mycenenses, a *Mycenis* in Argolide.

Mylasa, Phil. V, 7, urbs Cariæ ; unde *Mylasei*, ad Div. XIII, 56. Hæc est urbs, in quam cum Stratonicus venisset, propter templorum multitudinem clamavit : *Audite, templa.* Per simplex S scribendum defendit Wessel. ad Hieroclem, p. 688 : pluribus Drakenborch, ad Liv. XXXVIII, 39.

Myndus, oppidum Cariæ. *Myndenses*, ejus cives, ad Div. III, 8 : ubi tamen Manutius legi volebat *Synnadenses ;* Quarterius ap. Olivetum *Midaënses*, ab oppido Phrygiæ *Midaio* (Græce Μιδάειον). Fuit enim ea pars Phrygiæ sub procos. Ciliciæ ; a quâ longe aberat *Myndus* Cariæ.

Myrina, ad Div. V, 20, urbs Æoliæ.

Mysia, regio Asiæ Minoris, ad mare Ægæum et Hellespontum ; unde

Mysorum gens, Or. pro Flacco, 3.

N.

O.

Parthi, proprie populi Persiæ, ultra Euphraten ; deinde omnes, qui olim Persæ.

Parthini, in Pison. 40, populi in Illyrico. V. Oudend. ad Suet. Aug. 19.

Patarani, pro Flacc. 32, urbis *Pataræ* in Lyciâ cives.

Patræ, urbs notissima Achaïæ.

Pedanum, ad Att. IX, 18, prædium in agro Pedano, h. e. prope *Pedum*, oppidum inter Præneste, Tibur, et Tusculum.

Pelasgi, populi Græciæ.

Pelignus, e Pelignis, populo Italiæ, Marsis, Marrucinis, et Ferentanis confini.

Pelion nemus, ad Herenn. II, 22, in monte Pelio in Thessaliâ.

Pelius mons, de Fat. 15.

Pella, ad Att. III, 8, caput Macedoniæ ; unde reges Macedoniæ, Philippus et Alexander, *Pellæi* dicti. Philippum Demosthenes, de Coronâ, contemtùs causâ appellat ἐν Πέλλῃ τραφέντα, et cum contemtu de eâ urbe loquitur : de quâ re vid. Wesseling. ad Ant. Itin. p. 319.

Peloponnesus, magna pæninsula, reliquæ Græciæ Isthmo Corinthio adhærens.

Pelorum, promontorium ad Siciliæ fretum.

Pentelicus, ad Att. I, 8, Hermes Pentelicus, est statua ejus generis, quos *Hermas* vocabant, facta e marmore, quod præstantissimum e monte Atticæ Pentelico (auctore Pausaniâ, I, 19, 32 ; VII, 23, 25, 26) excidebatur, inventore *Byze Naxio*. Pentelici marmoris mentio est etiam ap. Strabonem, IX, p. 619, ed. Almelov. et apud Plutarchum in Valerio Publicolâ, p. 105, ed. Wechel.

Perga, urbs Pamphyliæ.

Pergamus, urbs Mysiæ majoris celeberrima ; unde *Pergameni*.

Perrhæbia, in Pison. 40, pars Thessaliæ ; alii tamen ad Macedoniam, item ad Ætoliam, referunt.

Gronovianâ autem est *e Phœnicâ*, pro *e Phœnice ;* quod utrumque recte dici potest. Nam multæ voces apud Latinos, poëtas tamen maxime, et Græcam et Latinam formam habent. Sic *Penelope* et *Penelopa*, *Circe*, *Circa*. V. Voss. de Anal. II, 2, et Heins. ad Virg. Æn. III, 386, ubi etiam exempla e prosaïcis. Librarii, qui hoc nesciebant, e *Phœnicâ* fecère *Poëticâ*, unde *Manutius* fecit *Phœnicia*, quem deinde alii secuti sunt.

Phryges, populi Asiæ Minoris.

Phrygia, regio Asiæ Minoris, ad Hellespontum et Ægæum mare.

Phthia, urbs Phthiotidis, Thessaliæ partis ; unde ***Phthiota***, Tusc. Qu. I, 10.

Picenus ager, in Italiâ, Umbriæ confinis ; qui et *Picens ager*, de Senect. 4, (v. Græv. et viros doctos ad Flor. I, 19) item *Picentinus*. *Picentes*, pro Sull. 8 ; ad Att. VII, 26.

Pindenissæ, ad Att. V, 20, urbs Eleutherocilicum, expugnatione Ciceronis nobilitata, quæ et ***Pindenissus*** dicitur, ad Div. II, 10.

Piræeus, portus Atheniensis et pagus.

Pisaurum, oppidum Umbriæ maritimum, quod præterlabitur fluvius cognominis *Pisaurus*. ***Pisaurensis***, ad Att. II, 7.

Pisidia, regio Asiæ Minoris, Pamphyliæ et Isauriæ confinis ; a quâ *Pisidæ* dicuntur.

Placentia, urbs Galliæ Cisalpinæ, hodie ***Piacenza***, in confluente Padi et Trebiæ ; unde ***Placentini***.

Platææ, urbs Bœotiæ nobilis.

Plutonium, de Div. I, 36, templum Plutonis in Lydiâ, et quidem in pago Acharacâ, qui est in viâ inter Tralles et Nysam.

Pollentia, ad Div. XI, 13, Phil. XI, 6, oppidum Liguriæ supra Albam, haud procul Tanari ac Sturæ confluentibus.

Pompeia via, Verr. VI, 66, via in Siciliâ post urbem Messanam.

Pompeianum, ad Att. I, 20, prædium Ciceronis in agro Pompeiano. Aliud est *Pompeianum*, ad Div. VII, 3, prædium Marii; et, ad Att. V, 1, Pansæ prædium. Dicuntur a *Pompeiis*, oppido Campaniæ, ut *Pompeiani*, Sull. 21.

Pomtinum, campus Latii in Volscis: item prædium in illo agro.

Pomtina, ad Att. IV, 15, tribus pop. Rom. rustic. quæ et *Pontina*, ad Att. VII, 5.

Pontus, regio Asiæ ad Pontum Euxinum.

Popilia, ad Div. VIII, 8, tribus rusticanæ nomen.

Potentia, Har. Resp. 28, locus in agro Piceno.

Præneste, oppidum Latii non procul Româ.

Pretius lacus, pro Mil. 27, in Etruriâ. Græv. *Prelius*, quod probat Cellar. G. A.

Priene, Paradox. I, urbs Iöniæ.

Privernas, a *Priverno*, oppido Latii.

Propontis, mare inter duo freta, Hellespontum et Bosporum Cimmerium, interjectum, quasi vestibulum Ponti Euxini.

Prytaneum, locus Athenis, ubi bene meriti de rep. publice alebantur.

Ptolemæum, de Fin. V, 1, gymnasium Athenis.

Ptolemaïs, ad Div. I, 7, oppidum Ægypti, Alexandriæ propinquum.

Punicanus, pro *Punicus*, pro Mur. 36. *Punicana triclinia*, humilia et vilis materiæ. V. Scalig. ad Varr. R. R. III, 7; ubi tamen *fenestras Punicanas* non recte interpretari videtur. Plin. XXXIII, 11, *Punicana* commemorat, sed ita ut in iis species magis, quam materia, spectata videatur.

Pupinia, Agr. II, 35, ager Romæ propinquus versus Etruriam, ap. Varr. R. R. I, 9, 5, Colum. I, 4, 2. Livio *Pupiniensis;* a quo tribus *Pupinia* nomen habet.

Puteoli, locus celeberrimus in veteri historiâ, in Campaniâ, hodie *Pozzuolo;* unde dicuntur *Puteolani:* et *Puteolanum*, ad Div. V, 15, prædium in agro Puteolano.

Pyramus, fluvius Ciliciæ.

Pyrgensis, de Or. II, 71, a *Pyrgo*, Tusciæ urbe.

Pyriphlegethon, de Nat. D. III, 7, fluvius igne ardens apud inferos.

Q.

Quirina, ad Div. VIII, 8, tribus urbanæ nomen.

R.

Ravenna, colonia et portus ad mare Adriaticum in Galliâ Cispadanâ.

Reatina præfectura, de Nat. Deor. II, 2, ab *Reate*, oppido Sabinorum, amœnissimâ urbe. *Reatini* sæpe memorantur a Cicerone.

Recentoricus, *Siciliensis ager*, de lege Agr. passim, v. c. I, 4, II, 21. fuit publicus populi Rom.

Regillus lacus, de Nat. Deor. II, 2, lacus in Latio.

Regium, vel *Rhegium*, ad Att. XVI, 6, urbs et promontorium in ora maritimâ Bruttiorum, unde trajectus in Græciam; unde *Rhegini*.

Regium Lepidi, ad Divers. XII, 5, XI, 9, urbs Galliæ Cispadanæ in viâ Æmiliâ; nomen tulit ab Æmilio Lepido, qui cum C. Flaminio consul fuit. Ab eâ dicuntur *Regienses*, ad Div. XIII, 7. Cf. Plin. III, 15.

Rhenus, fluvius Germaniæ.

Rhodanus, fluvius Galliæ Transalpinæ.

Rhodus, insula Asiatica in Mediterraneo mari, celeberrima studiis eloquentiæ, philosophiæ, et rei navalis; in quâ et urbs cognominis.

Rhosiacus, ad Att. VI, 1, a *Rhoso*, urbe Ciliciæ, in sinu Issico, celebri vasis fictilibus; unde Atticus, *vasa Rhosiaca* ut sibi mitteret, Ciceronem rogârat.

Romilia, tribus pop. Romani.

Rosia, vel *Rosea*, ad Att. IV, 15, sunt campi fertilissimi agri Reatini, forte illi ipsi, qui in hac ipsâ epistolâ Τεμπη Reatinorum vocantur. V. Varr. R. R. I, 7, 10, et ibi interpp. Heinsium et Burmann. ad Virg. Æn. VII, 712.

Rudini, de Orat. III, 42, incolæ oppidi in Calabriâ Rudiarum. Pro Arch. 10, *Rudius* est. Sed hîc quoque Ant. Augustinus et Ursinus rescribi volebant *Rudinus*. Ausonius quoque Ennium *Rudinum* appellavit, non *Rudium*. Item ap. Frontin. de Colon. p. 127, *Rodinus*.

S.

Sabini, populus Latii.

Sacra via, ad Att. IV, 3, via urbis Romæ, quæ nomen habet a fœdere, quod in eâ inter Romulum et Tatium ictum est.

Sagra, de Nat. D. II, 2, fluvius Bruttiorum, inter Locros et Caulonem in Magnâ Græciâ.

Saguntum, urbs Hispaniæ Tarraconensis; unde *Saguntini*.

Saïtæ, de Nat. Deor. III, 23, a *Saï*, urbe Ægypti, et quidem in Delta.

Salamis, de Off. I, 18, una ex insulis Græcis circa Peloponnesum, nobilis clade Xerxis.

Salamis, ad Att. VI, 1, urbs Cypri. Unde *Salaminii*, ad Att. V, 21, pro Arch. 8.

Salapini, Agrar. II, 27, incolæ oppidi Apuliæ *Salapiæ*.

Salaria, de Nat. D. III, 5, via a portâ Collinâ in Sabinos, a sale dicta per eam Romam devecto.

Salentini, Rosc. Amer. 46, incolæ oppidi *Salentiæ*, in Calabriâ.

Salernum, Herenn. IV, 51, oppidum Picentinorum, pop. in Magnâ Græciâ.

Samarobrivæ, ad Div. VII, 11, oppidum Galliæ Belgicæ in Ambianis.

cidentalem Trojano agro opposita; unde *Tenedii:* in quâ urbs ejusdem nominis. Nat. D. III, 15.

Terentina, ad Div. VIII, 8, tribûs rusticanæ nomen.

Terinæus, Qu. Tusc. II, 48, a *Teriná* urbe in Bruttiis, a quo *sinus Terinæus* dictus est. Gr. Τερεινα.

Terracina, rectius *Tarracina*.

Teutoni, Manil. 20, populi Germaniæ veteris ad sinum Codanum, et in insulis ejus sinùs: de quibus vid. Cellar. Diss. de Cimbris et Teutonis.

Thasus, insula Græca ad Thraciæ oram.

Theanum. V. *Teanum*.

Thebæ, urbs Bœotiæ.

Thermæ, Verr. III, 35, oppidum Siciliæ: unde *Thermitanus*, ibid. 43, &c.

Thermopylæ, angustus transitus per præruptos montes, silvis impervios, ex Thessaliâ in Bœotiam et Locridem.

Thessalonica, urbs Macedoniæ.

Thespiæ, urbs Bœotiæ sub Helicone ad sinum Crisseum, Musis sacra, quæ inde *Thespiades* dicuntur.

Thesprotia, regio et urbs Epiri, ad sinum Ambracium.

Thrasimenus lacus. V. *Trasimenus*.

Threïcius, de Off. II, 7.

Threcidica arma gladiatorum, qui *Threces* vel *Thraces* dicebantur, ab armaturæ genere.

Thurium, et *Thurii* (nam utrumque est ap. Cic.) ad Att. III, 15, IX, 19, urbs Calabriæ, olim *Sybaris* dicta; quo nomine, propter summas incolarum voluptates, innotuit. De scripturâ nominis, v. Duker. ad Liv. XXXVIII, 9.

Thyamis, ad Att. VII, 2, fluvius Epiri nobilis.

Thyreum, ad Div. XVI, 5, oppidum Acarnaniæ prope mare et urbem Leucadem.

Trebulanus ager, Agrar. II, 25, circa *Trebulas Sabinorum*.

Tres Tabernæ, ad Att. I, 13, locus in viâ Appiâ, cujus, in descriptione itineris Paulini, mentio fit; ad quem diverti viatores, et cibo vinoque se reficere, poterant.

Triocalinum, Verr. VI, 4, a *Triocalis*, oppido Siciliæ mediterraneæ, inter Himeram fluvium et Crimissum.

Tritia, ad Att. VI, 2, urbs maritima Achaïæ.

Trœzene, urbs Argolidis.

Trogini, de Divin. II, 37, *Troginorum* tetrarchia dicitur Deiotaro a Cæsare erepta. Sed nemo veterum *Troginos* memorat: unde J. Gronovius *Trocmorum* conjiciebat. V. Cellar. G. A. III, 4; Davies ad h. l.

Troglodytæ, de Divinat. II, 44, populi Africæ varii, in speluncis habitare soliti. Errant enim, qui unum certum populum hoc nomine dici putant.

Troja, urbs Troadis in Asiâ Minori.

Trojanum, Att. IX, 13, villa in agro Laurentino, dicta ab urbe Trojâ in eodem agro.

Tromentina, ad Att. IV, 16. tribus populi Rom. rusticana, a campo *Tromento*. Festus.

Trophonianus. Ad Att. VI, 2, *Trophoniana narratio* est de eo, qui in antrum *Trophonii* descendit, quod in Bœotiâ fuit.

Truentinum castrum, ad Att. VIII, 12, in agro Piceno, oppidum ad ostium fluvii *Truenti*, unde nomen accepit.

Tusci, iidem qui Etrusci.

Tusculanum, prædium Ciceronis in agro Tusculano, sæpe memoratur. *Tusculum* est urbs Latii. *Tusculanum* Cæsaris, de Orat. II, 3; *Tusculanum* Crassi, ad Att. IV, 16; *Tusculanum*, ad Att. I, 14, prædium Q. Fratris.

Tyba, ad Div. XV, 1, trans Euphraten, sive vicus, sive urbs fuerit, ignotum est.

Vercellæ, ad Div. XI, 19, municipium Galliæ Transpadanæ.

Vescianum, ad Att. XV, 2, prædium prope *Vesciam*, urbem, non procul a Minturnis; a quâ tamen *Vescinum* potius dicendum fuisse bene notat J. F. Gronovius. Nam et *Vescinus* (Agrar. II, 25) ager circa Vesciam dicitur.

Veseris, locus in Campaniâ sub monte Vesuvio.

Vibo, ad Att. III, 3, oppidum Bruttiorum, hodie *Monte-Leone*. V. Græv. ad h. l. olim *Hippo* dictum. Cf. Strabon. VI, p. 393, ed. Almel. et ibi vir. doct. item Plin. III, 5, cujus hæc verba sunt: "Hippo, quod nunc *Vibonem Valentiam* appellamus." V. *Valentini*. Hinc *Vibonensis sinus*, ad Att. XVI, 6.

Vicentini, s. *Vicetini*, ad Div. XI, 19, incolæ oppidi *Vicentiæ*, (dicitur etiam *Vincentia*, unde incolæ *Vincentini*,) quod situm fuit in regione Transpadanâ, in Venetorum finibus.

Vienna, ad Div. X, 9, urbs Allobrogum, in Galliâ Narbonensi.

Viscellinus, de Amic. 11, a *Viscellis*, oppido Norici, quæ est provincia Romana inter Danubium amnem et Alpes Noricas.

Vitularia via, ad Qu. Fr. III, 1, 2, fuit in Arpinati. Nam, e Manliano fratris prædio, quod in Arpinati erat, rectâ in Fufidianum Vitulariâ viâ profectus est; quod in eodem agro erat. Cf. Manut. ad h. epist.

Vocontii, ad Div. X, 23, populi Galliæ Transalpinæ, quorum caput *Forum Vocontiorum*.

Volaterræ, oppidum Etruriæ: unde *Volaterrana vada*, Quint. 6, in Etruriâ, non procul a Volaterris.

Volcæ, Or. pro Font. 7, vulgo *Volgæ*, (quod bene correxit Grævius) populus Allobrogibus confinis, in eâ, quæ hodie *Languedoc* vocatur. Eos commemorat Cæsar, B. G. VII, 7, ubi item in omnibus bonis edd. *Volcæ*; it. ap. Melam, II, 5.

Volsci, populi Italiæ in Latio.

Voltinia, pro Planc. 16, tribus Rom.

Vulchalon, Font. 5, locus ignotus in provinciâ Galliâ Transalpinâ.

U.

Ulubræ, ad Div. VII, 18, oppidulum Latii in agro Pomtino: unde *populus Ulubranus*, ibid. 12.

Umbria, regio Italiæ ad Mare Superum, Etruriæ exadversum sita.

Utica, urbs et conventus in Africâ propriâ, s. in Zeugitanâ ejus parte; a quâ Cato *Uticensis* dictus est.

X.

Xeniæ balneæ, Cœl. 29; pro quo alii *Seniæ*, pars Baiarum.

Z.

Zeugma, ad Q. Fr. II, 12, oppidum, s. potius tractus plurium oppidorum in Cœlesyriâ ad Euphraten, nomen habens a ponte, quo Euphrates ibi jungitur.

Zoster, ad Att. V, 12, promontorium Atticæ, et portus, cum oppido.

INDEX
HISTORICUS.

A.

scripsit, qui laudantur, Brut. 18. Hi annales carmine scripti fuerunt; itaque de Leg. I, 2, ubi commemoratur inter historicos Latinos prosaïcos, pro *Accius*, alii legunt *Macer*, quod ex codicibus firmat Davisius. Fuit autem poëta Latinus tragicus, circa annum U. 550. Ejus fabulæ sæpissime laudantur a veteribus; quarum fragmenta a Stephanis, Delrione, et Scriverio, collecta sunt.

P. Accius, pro Attius vel Atius, Lig. 2, &c. est Varus, de quo in *Varus*. De varietate scripturæ v. Burm. ad Sueton. Aug. c. 4, et Virg. Æn. V, 568.

T. Accius, Pisaurensis, Brut. 78. Eques Rom. qui accusavit Aulum Cluentium. Hermagoræ præcepta didicerat.

Achanto, de Nat. D. III, 21, Rhodia, mater Solis.

Achilles, de Divin. I, 30. Ei propinquam mortem Hector moriens denuntiat, &c. Arch. 10. Sepulcrum ejus in Sigeo.

Acidinus, Div. IV, 12, legatus, ut opinor. Sulpicii procos. Achaïæ, &c. cognomen gentis Manliæ. Ad Att. IV, 3, est C. Manlius Acidinus, princeps Catilinarii belli. Agrar. II, 24, est L. Manlius Acidinus, qui consul fuit cum Fulvio Flacco. Liv. XL, 43. E fastis Capitolinis apparet, fuisse fratrem germanum Fulvii, adoptatum in familiam Manliam.

Acilii, familia plebeia, cujus prænomen Manius, cognomen Glabrio. Vid. in *Glabrio*, et *Balbus*.

L. Acilius, de Leg. II, 23, JCtus, commentarios scripsit in XII Tabulas. Vocem *Lessus* non intellexit, et vestimenti genus suspicatus est.

Acilius, Off. III, 32, historicus. Scripsit historiam Græce. Vossius putat esse C. Acilium Glabrionem, qui, A. U. 551, quæstor, et, A. 556, trib. pl. fuit: quod negat Chapmannus ap. Pearcium ad h. l. eumque centum annis juniorem facit, putans fuisse Græcum natione, et a Romano nomen accepisse; quod Cicero, in Bruto, commemorans

omnes historicos Romanos, in his Albinum, qui et ipse Græce scripsit, ejus nullam mentionem fecit. Ejus opus Claudius Latinum fecit, ut patet e Liv. XXV, 39; ubi v. Dukerum et Drakenb. de hoc Acilio. Sed nil magnopere præter conjecturas afferre licet.

Acrion, Fin. V, 29, Locrensis, Pythagoreus, Platonis temporibus. Nemini præter Ciceronem memoratur, quod sciam, nisi Valerio M. ex hoc ipso Ciceronis loco. Sed ibi codd. et edd. præferunt Arion; et plus tribuo Ciceroni, ejusque codd. quam compilatori Valerio. Nomen Arion notius est, quam Acrion, quod corruptioni locum fecit.

Actius, s. *Attius*, *Dionysius*, ad Div. XII, 30. Pro *Attius*, Corradus et Manutius malebant *Atticus*; ut sit M. Pomponius Atticus Dionysius, servus Ciceronis, in Attici gratiam libertate donatus.

C. Aculeo, de Orat. I, 43, eques Rom. acuto ingenio, et juris civilis peritissimus. Ibid. II, 1, propinquus Ciceronis, quocum erat Cic. matertera: unde filios ejus consobrinos suos vocat. Ibid. II, 65, a Crasso defenditur. Brut. 76, pater C. Visellii Varronis.

Acusilas, de Orat. II, 12, Argivus, historicus non indisertus. Vixit ante bellum Peloponnesiacum, auctore Dionysio Halicarnassio, de Thucyd. Charact. Diogenes Laërt. I, 41, Cabæ s. Scabræ filium facit, et a nonnullis annumeratum septem sapientibus tradit. Vid. de eo Jonsium de script. H. P. I, 1, 6. Menag. ad Laërt. p. 24. Voss. de Hist. Gr. I, 1, 2, IV, 2.

Acusius, ad Att. XI, 23, Rhodius.

Acutilius, ad Att. I, 4.

Æacides, de Div. II, 56, Off. I, 13, est Pyrrhus.

M. Æbutius, Flacc. 37.

Sex. Æbutius, pro Cæc. 1, accusator Cæcinæ.

Æetas, Tusc. III, 12, Medeæ pater, et Solis filius.

Dio, XXXVII, p. 50, dicit, eum melius saltare potuisse, quam res gerere.

P. Africanus major, Acad. II, 2, Panætium secum habet. Offic. II, 22, ejus abstinentia a Panætio laudatur. De Or. III, 7, in dicendo gravis. Har. Resp. 12, pro Corn. I, in secundo consulatu cum Ti. Longo senatoria subsellia a populi consessu separat in Megalensibus, et senatui primum locum dat. De Or. II, 67, Censor. Offic. I, 33, ejus filius (P. Afr.) L. Pauli filium adoptat; propter infirmitatem valetudinis non potuit patris similis esse. Ad Brut. 19. Fuit tamen cum patre legato fratris L. Scipionis in bello Syriaco in Asiâ, Liv. XXXVII, 7; et augur, 40, 42: ubi v. Sigon. Habuit et alterum filium, Cnæum, ut appellat Valer. M. IV, 5, 3, quem Pighius, ad A. U. 579, putat esse eum, qui ap. Liv. XLI, 27, L. Scipio dicitur, prætor. V. Torren. ad Val. M. l. c.

P. Africanus minor, Offic. I, 32, L. Pauli fil. V. *L. Paulus Macedonicus*, a quo Æmilianus dicitur, quia familiæ Æmiliæ fuit. Ibid. eloquentiâ cumulat belli gloriam. Brut. 21, Divinat. in Cæc. 21, accusat L. Cottam. Or. II, 67, Brut. 87, εἴρων dictus est a Fannio in historiâ. De Fat. 7, &c. Carthaginem capit. Verr. II, 4, Carthagine captâ, Siculis monimenta sua restituit. Mil. 3, Ti. Gracchum jure interfectum pro concione interrogatus respondet. Offic. I, 25, a Q. Metello (Macedonico), sine acerbitate, dissensit. Q. Fr. I, 8, Xenophontis Cyropædiam non ponit de manibus. Mil. 7, domi noctu interficitur. De Or. II, 40, in quâ cæde socius fuit C. Carbo. Sed de eâdem re, tantum tamquam de suspicione hominum, loquitur ad Div. IX, 21: et auctores cædis plane incerti. V. Vellei. II, 4, Valer. M. IV, 1, Plutarchum in Romulo. Ad Heren. IV, 13, memoratur Scipionis nomine, item in Lælio et paucis aliis locis, quod res facile indicabit.

Agamedes, Tusc. I, 47, cum Trophonio fratre, templum Delphicum ædificat. Ejus votum.

Agamemnon, Homericus ille, sæpe commemoratur.

Agamemnon, nomen servi est in Epist. ad Atticum.

Agathinus, in Verr. III, 36, Thermitanus.

Agathocles, in Verr. V, 55, notissimus Siciliæ rex, de quo vid. Polyb. lib. X, p. 918, imprimisque Diodor. Sicul. qui lib. 19, 20, de Agathocle late commemorat.

Agathocles. De Div. I, 24, ejus Historia commemoratur. Agathocles historici duo sunt, Babylonius, qui et Cyzicenus dicitur, quod de Cyzico scripsit; et Samius, qui de rep. Pessinuntiorum scripsit. Sed hunc locum de Babylonio accipiendum putat Vossius, de Hist. Gr. III, p. 158, T. IV Opp. Utrum ea historia, quam Cicero affert, ex libris de Cyzicenorum rebus, an vero ex alio, sumta sit, non dixerim. Quatuordecim hoc nomine viros ex antiquitate collegit Fabric. Bibl. Gr. III, 11, p. 273: quibus adde decimum quintum Agathoclem, archontem Atheniensem Olymp. CV, eo ipso tempore, quo Delphici Apollinis fanum diripere aggressi sunt Phocenses. Vid. Pausan. X, 2.

Agesilaus, ad Divers. V, 12, Spartiates, neque pictam neque fictam imaginem suam exstare voluit. Offic. II, 5, sine adjumentis hominum, magnas res efficere potuit.

Agis, Off. II, 23, rex Lacedæmoniorum, diversus ab eo, qui vixit tempore Lysandri, quo duce Athenienses ad flumen Ægos victi sunt.

Aglaophon, de Orat. III, 7, pictor excellens. Duo Aglaophontes pictores sunt, pater et filius; de quibus veterum locos congessit Junius, Catal. Artific.

L. Agrius, Flacc. 13, eques Rom.

Agonis, in Cæcil. 17, Lilybætana mulier, Veneris liberta.

T. Agusius, ad Div. XIII, 70, Ciceronis comes in exsilio.

Ahala, cognomen Serviliorum. v. c. Phil. II, 11, ubi est sermo de C. Servilio Ah. qui Melium interfecit. Quod in eodem capite ait: "*Quid duos Servilios, Cascas an Ahalas dicam*," &c. id ita intellige: Servilios, facinore hoc promeritos, ut Ahalæ potius quam Cascæ dicerentur; ut recte Manutius et Wesselingius, Obss. II, 16, ubi et docet, Ciceronis ætate nullos Ahalas fuisse.

Aius Loquens, de Div. II, 32, nomen Dei. Ara ejus.

Ala ex *Axilla*, cognomen Servilii, Or. 45, ubi tamen Lamb. correxit *Hala* pro *Ahala*.

Alabandus, Nat. D. III, 15, conditor Alabandi, et Deus urbis.

Alabarches, ad Att. II, 17, est Pompeius, qui jactabat se vectigalia pop. Rom. valde auxisse. Quam autem accommodatum sit hoc nomen, ex eo intelligi potest, quod Plinius tradit, quia olim vectigalia in solis pascuis fuerint, propterea servatum esse a censoribus, ut omnia vectigalia reipubl. pascuorum nomine in tabulis et in pactionibus censores complecterentur. Vectigal enim e pascuis *scriptura* dicitur; et Alabarches, ut docet Cujacius, qui hanc vocem Ciceroni reddidit, Obs. VIII, 37, dicitur ab *ἀλάβα*, *atramentum*; estque adeo magister scripturæ. Sed alii præferunt Arabarcha, ut in hoc Ciceronis loco, ita in aliis, ubi hujus magistratûs mentio: in his nuper Wesselingius de Archontibus Judæorum, c. 8, dictum putans ab Ægypti Nomo Arabiæ: quæ refellere longioris est disputationis. Libri quidem et res stant pro priori opinione.

C. Albanius, Att. XIII, 31.

Sex. Albedius, Phil. XIII, 13, senator, beneficio Antonii.

C. Albinus, ad Div. XIII, 8, senator, P. Sextii frater.

perfectus Epicureus evasit, et pæne Græcus fuit. Orationes reliquit. Fin. I, 3, Athenis Græcis literis operam dat; Scævolæ in eum jocus, Orat. 44. Apud Lucilium reprehenditur nimium studium in collocatione verborum. Div. 19, prætor Sardiniæ. In eum accusationem suscipit Cn. Pompeius Strabo quæstor; neque ei permittitur: in Pis. 38, Offic. II, 14. In Sardinia ipse triumphat. Prov. 7, e Sardinia triumphum petit, qui ei negatur. Brut. 26, de repetundis accusatur a Mutio augure. Tusc. V, 37, Athenis æquo animo exsul philosophatur. Memoratur etiam de Orat. II, 70, it. III, 43.

Alcæus, de N. D. I, 27, delectatur nævo in articulo pueri. Tusc. IV, 33, vir fortis, tamen de amoribus scribit.

Alcamenes, de N. D. I, 30, statuarius, cujus Vulcanus Athenis laudabatur. V. Val. M. VIII, 11. Vixit Phidiæ temporibus. Opera ejus, quæ apud veteres commemorantur, enumerat Junius in Catal. Pictor. et Statuar. in quibus imprimis nobilis Venus Hortensis: cujus mentio ap. Lucian. in Imagg. init.

Alcibiades, Or. II, 22. Scripta ejus exstiterunt Ciceronis temporibus. de Div. II, 69, ejus somnium. Tusc. III, 32, Flens Socratem rogat, ut sibi virtutem tradat.

Alcidamus, Tusc. I, 48, rhetor antiquus et nobilis, scripsit laudationem mortis. Bentleius corrigit *Alcidamas;* quod recte probat Buherius, sic rescribendum existimans etiam ap. Quintil. III, 1. Adde Ursinum et Davis. ad Cic. l. c.

Alcmæon, Tusc. III, 5, furiosus fit: is, qui parricidium fecit, ut est in fabulis.

Alcmæon, Acad. II, 17, Crotoniates. N. D. I, 11, Pythagoricus, sideribus et animo divinitatem tribuit. De eo et scriptis ejus, vid. Menag. ad Laërt. VIII, 83.

Aledius, s. *Alledius*, Att. XII, 4, 24, 27, amicus Cæsaris et Attici. Alii putant, Cæsarem, Tunstallus

Ep. ad Middletonum, p. 160, Balbum majorem, tecto nomine dici, ut ex Arredio, h. e. qui non ἐναρθρῶν loquitur, balbutiendo sit Alledius, ut pro Hirro Hillus. Sed nomen hoc occurrit etiam alibi. Lipsius, ad Tacit. A. I, 10, legi vult Atedius; et putat esse eum, cujus ibi mentio: cui opinioni favet J. Fr. Gronovius: et sic habet ed. Rom. et P. Manutius edidit.

L. Alenus, de Nat. D. III, 30, tabulas publicas transcribit, chirographum Sex-primorum imitatus.

Alco, de Nat. D. III, 21, filius Atrei.

Alexander, ad Her. IV, 30, qui et Paris dicitur, raptor Helenæ.

Alexander, ad Div. V, 12, ab Apelle tantum pingi, et a Lysippo fingi, vult. De Div. I, 23, ei Calanus mortem propinquam prædixit. De Div. II, 66, ejus somnium. Tusc. IV, 39, Clitum interficit.

Alexander Pheræus, de Inv. II, 49. In Thessaliâ tyrannidem occupat, de Off. II, 7. Insidias uxoris, Thebes, quomodo caverit, de Inv. II, 49. Ab eâ interficitur, scil. adjuvantibus fratribus. Rem totam commemorat Diodor. Sic. lib. XV, p. 517, ed. Rhodom. Vixit circa Olymp. CV.

Alexander, Agr. II, 16, rex Ægypti, Ptolemæi Alexandri filius, qui, ejectus regno, Tyri mortuus est: dicebatur Romanos fecisse hæredes regni.

Alexander, Att. II, 20, 22, poëta Græcus, geographus et astrologus, negligens homo, et non bonus poëta, sed tamen non inutilis aut indoctus. Est Alexander Ephesius, cognomine Lychnus, quem Strabo aliique tradunt Cosmographiam versibus scripsisse. V. Græv. ad h. l. Alexander Polyhistor scripsit quoque Geographica multa. V. Harduin. in Ind. Nomin. Pliniano, sed in prosâ.

Alexion, Att. VII, 2, medicus Ciceronis, Att. XIII, 25. Moritur, ibid. XV, 1, 2.

Alexis, Att. V. 20, &c. servus Attico jucundus.

ad eum Cn. Octavius mittitur, ut eum classes habere et elephantos alere prohiberet. Est Epiphanis fil. Cf. ad h. l. Polyb. Legat. 107.

Antiochus, Antiochi X Pii et Selenes (v. inf.) filius, Seleuci Cybiosactis frater. Verr. V, 27, Romam venit, regni Ægypti petendi causâ; et, per Siciliam transiens, a Verre expilatur. Est is, qui vulgo Asiaticus dicitur; cui Pompeius regnum Syriæ ademit, et solam Commagenen, cum particulâ Mesopotamiæ reliquit; unde rex Commagenus vocatur, ad Div. XV, 1: nam eumdem esse, ut Valenti de Nummis Seleuc. videtur, temporum ratio arguit. De regibus Commagenis est libellus Massoni in Haymi Thes. Britann. T. I.

Antiochus, Ascalonita, Acad. I, 3, magister M. Varronis, e novâ Academiâ remigrat in veterem: scribit contra Philonem. Brut. 19, Academiæ nobilissimus, auditur a Cicerone. Acad. IV, 5 — 18, disputationis ejus contra Academiam novam compendium. Cap. 19, 22. Inconstantia ejus in sentiendo, IV, 43: germanissimus Stoïcus, si pauca mutâsset. I, 4. Librum contra Philonem scribit, nomine *Sosus.* IV, 9. Quomodo ostenderit concedendum esse ab Academicis, perceptum esse hoc, nihil percipi posse. Nat. D. I, 7, librum scribit ad Balbum. Ab eo dicuntur Antiochinæ partes, ad Divers. IX, 8. Ex his patet vere Sextum Empir. Hypot. Pyrrh. I, 33, extr. scripsisse: ʻΟ Αντιοχος την στοαν μετηγαγεν εις την Ακαδημιαν.

Antiochus, Cæcin. 8, servi nomen.

Antiochus, Flacc. 36, libertus.

Antiochus Gabinius, Att. IV, 16, libertus Gabinii.

Antiopa, Nat. D. III, 21, uxor Pieri, mater Pieridum. Fin. I, 2, et alibi, tragœdia Pacuvii.

L. Antipater (Cœlius), Brut. 26, scriptor luculentus, juris civilis peritus, L. Crassi magister. Orat. II, 12. L. Crassi oratoris familiaris, scripsit belli Punici II historiam, disertius quam superiores, etsi

non plane probetur. Legg. I, 2, historicus Latinus, Fannio æqualis, accuratius scripsit superioribus, tamen sine nitore. De compendio ejus a M. Bruto facto, v. in *M. Brutus*. De eo vid. Vossium de Hist. Lat. I, 8.

Antipater Cyrenaïcus, Tusc. V, 37, cæcus fuit. De eo vid. Laërt. II, 86.

Antipater Derbetes, ad Div. XIII, 73, familiaris Ciceronis.

Antipater Sidonius, Or. III, 50, de Fato 2, poëta, qui poterat versus hexametros aliosque variis modis fundere ex tempore. Hujus Antipatri epigrammata sunt quædam in Anthologia, quæ suggeret Index Auctorum Anthol. subjectus.

Antipater, Offic. II, 24, Tyrius, Stoïcus, Ciceronis temporibus floruit, et paulo ante mortuus est, quam filius M. Ciceronis Athenas venisset. Ex eodem loco intelligi potest, eum de officiis scripsisse. Dicitur enim reprehendisse Panætium, quod in utilitatum præceptis quædam omiserit.

Antipater Tarsensis, Acad. IV, 6, reprehenditur, quod contra Academicos (in primis Carneadem) disputet. De Divin. I, 3, duo libros edidit de Divinatione. De Divin. I, 20, II, 15, statuit, ad hostiam deligendam, ducem esse vim quamdam sentientem atque divinam, quæ toto confusa mundo sit. Offic. III, 12, Diogenis Babylonii discipulus, quædam magistri reprehendit. Hi tres Antipatri sæpe a doctissimis hominibus permiscentur, v. c. Stanleio, p. 655, qui nimis hic brevis est, Græv. ad Offic. II, 24, &c. Accuratius distinxère Fabric. B. G. III, 15, Jonsius, I, 13.

Antipater, Offic. II, 14, rex Macedoniæ. Ejus ad Cassandrum filium epistola. Dicitur rex, quia potestate regiâ usus est post Alexandri M. mortem, rege Philippo Aridæo. Cassander demum diadema sumsit.

Antiphon, Att. IV, 15, servus, histrio.

Antiphon, Orat. II, 59, nomen comicum.

Antiphon Rhamnusius, Brut. 12, Socratis æqualis, sophista, locos communes scripsit: optime capitis causam oravit. Ab hoc boni rhetores dicti Rhamnusii. Hic est, qui a Socrate ap. Platonem in Menexeno et Xenoph. Memor. Socr. I, 6. perstringitur. De eo eruditam diatribam scripsit Petr. Spanius, Lugd. B. 1765. Quatuor ejus exstant orationes.

Antiphon, de Divin. I, 20, II, 70, conjector quidam somniorum. De Divin. I, 51, ejus artificiosa somniorum, oraculorum, et vaticinationum, interpretatio. Atheniensis fuit, ὀνειροκρίτης, qui et libros de Interpretatione Somniorum scripsit, qui in Onirocriticis Artemidori, II, 14, et ab aliis, memorantur. V. Fabric. B. G. II, 26, ubi Antiphontes plures commemorantur.

Antisthenes. Nat. D. I, 13, ejus liber, qui Physicus dicebatur. Naturalem unum Deum facit. Att. XII, 38, ejus dialogus laudatur. Homo acutus magis, quam eruditus. Orat. III, 17. Patientiam et duritiem maxime in Socraticis adamàrat; ab eoque Cynici et Stoïci orti sunt.

Antistius, Rosc. Am. 32, accusator, bello civili Sullano cæsus.

C. Antistius, Verr. IV, 71. eques Rom. magister publicanorum in Siciliâ.

L. Antistius, Balb. 12, orator. *P.* scribendum putat Abramius.

M. Antistius, Or. II, 71, Pyrgensis. Equum ei ademit Lepidus censor.

P. Antistius, Brut. 49, 63, rabula probabilis, restitit C. Julio, L. F. contra leges (Villiam) consulatum petenti, in tribunatu, A. U. 666. cf. c. 90.

T. Antistius. ad Div. XIII, 29, quæstor Macedoniæ initio belli civilis. Corcyræ moritur. Pater, ut opinor, consularis, quem laudat Velleius, II, 43.

Antistius Severus, ad Q. Fr. II, 1, tribunus pl.

A. U. 697. Manutius, pro *Severus*, legi vult *Vetus*, ut idem sit cum sequente; quod placuit etiam A. Augustino, vel *S. Antistius Vetus;* quam sententiam ornat Spanhem. de V. et P. N. Diss. VI. Jac. Gronovius retinet vulgatam lectionem; et tamen de eodem intelligit, post Ursinum, qui et hoc Antistiæ gentis cognomen docet.

Antistius Vetus, ad Brut. 11, libertatis vindex et defensor, M. Bruto carissimus. Vir ædilicius, cum illa epistola scriberetur, petiturus mox præturam, ut ex illâ epistolâ patet; et legatus M. Bruti.

Sp. Antius, Phil. IX, 2, in legatione a Larte Tolumnio occisus. Sed ap. Plin. H. N. XXXIV, 6, est *Sp. Nautius:* quod hîc reponendum putat Harduinus: idque verum puto.

M. Antius Briso, Brut. 25, tribunus pl. restitit L. Cassii legi tabellariæ.

C. Antonius, M. fil. ad Div. V, 5, Flacc, 38, Ciceronis collega. Habuit quamdam infamiam. Ejus damnatione, Catilinæ sepulcrum floribus ornatum, et epulis celebratum. Dom. 16. a Cicerone defenditur de majestate reus. Vat. 11. reus factus est de repetundis et de majestate. Cœl. 31. accusatur a M. Cœlio. ad Div. V, 6. procos. Macedoniæ minus officiosus est in Ciceronem. ad Att. I, 12. Pompeius ei in Macedoniâ successum vult. Dicit Ciceroni partem pecuniæ quæri in Macedoniâ. M. Antonii oratoris filius.

C. Antonius, Phil. VII, 6. frater M. Antonii triumviri. Phil. III, 10. (qui ibidem *L. Antonius* in vulgatis dicitur, male tamen, ut omnes fatentur) Macedoniam sortitus est, sortiente M. Antonio Cos. fratre.

L. Antonius, Phil. V, 8. frater M. Antonii triumviri, gladiator Asiaticus dicitur. Phil. V, 2. a M. Antonio creatur VIIvir agrorum dividendorum. Phil. VI, 5. ejus statua in foro. ad Div. X, 15. eum per-

sequitur post pugnam Mutinensem Plancus cum fratre. ad Div. X, 33. post pugnam Mutinensem, Alpes occupat.

M. Antonius, Offic. II, 14. orator. Accusando nobilitatus est. Brut. 36. qualis orator. Tusc. II, 23. ejus in dicendo contentio. Cluent. 50. quare nullas orationes ediderit. Or. II, 1. omnis eruditionis expers putatus est. Verr. II, 23. putatus est nullas tabulas conficere: falso. ad Quir. post Red. 5. Consul cum A. Albino. Or. II, 1. Ciliciam proconsul rexit. ibid. 46. M' Aquillium et C. Norbanum defendit. ibid. II, 67. Censor de ambitu reus factus est. ad Div. VI, 2. bellum civile prædicit. Or. III, 3. interfectus in Marianâ proscriptione, caputque in Rostris positum est. ad Her. IV, 5. V. in Bruto. Or. I, 7. de hoc Antonio, ut et de C. Cic. collegâ. et triumviro, egregia congessit, et nummis illustravit, Valens in Famil. Rom. T. I, p. 79. sqq.

M. Antonius, M. f. in Verr. III, 3. IV, 91. prætor. Infinitum imperium ejus, quod scil. nactus est in omnes oras maritimas factione Cethegi et gratiâ Cottæ consulis, A. U. 679. Avarissimus homo, Siciliam depopulatur. Est oratoris filius, triumviri pater, qui in expeditione Cretensi, a quâ Creticus est appellatus, periit.

M. Antonius, M. Antonii Cretici F. oratoris N. Phil. II, 2. Q. Fadii libertini filiam ducit. Cum C. Curione fil. libidinem exercet. ad Div. III, 6. præfectus evocatorum in Ciliciâ. Phil. II, 20. In quæsturâ, sine SCto, sorte, lege, egestate coactus, ad Cæsarem in provinciam proficiscitur. In tribunatu, C. Marcello et L. Lentulo Coss. SCto contra Cæsarem intercedit, et ad Cæsarem fugit. Conf. Cæs. B. Civ. I, 1. Mil. 15. P. Clodium interficere conatur. Att. VII, 8. ejus tribuni pl. concio in Pompeium. ad Div. VIII, 14. augur fit. Phil. II, 14. a C. Trebonio sevocatur, dum Cæsar interficitur. Phil. I, 1. statim post cædem Cæsaris, optimatibus favet. et

reus, Philolai præceptor. Fin. V, 29. Platonis tempore vixit. Fin. II, 14. Platonis ad eum epistola, nona inter epistolas Platonis. Tusc. IV, 36. iræ potens.

Areus, Att. V, 9. libertus.

Arganthonius, Cato, 19. rex Tartessiorum, qui octoginta annos regnavit, centum et viginti vixit. Add. Plin. H. N. VII, 48.

Ariarathes, ad Div. XV, 2. Att. XIII, 2. Ariobarzanis filius: et alius, Ariobarzanis frater.

Arion, Methymnæus, Tusc. II, 27. citharœdus, de quo nota est ex Herodoto fabula.

Ariobarzanes, Manil. 2. rex Cappadociæ, a Mithridate regno expulsus: socius populi Romani. Eusebes et Philoromæus dicitur: qui tituli etiam in nummis occurrunt. Ciliciæ proconsuli Ciceroni commendatur a senatu, et ab eo magno periculo liberatur; laudatur. Conf. ad Div. XV, 2. 4. Attic. V, 20. Prov. 5. Gabinio in ulciscendis inimicis utitur.

Aristæus, Nat. D. III, 18. olivæ inventor, Apollinis filius. Verr. V, 57.

Aristæus, Verr. VI, 42. Dexionis filius.

Aristides, de Offic. III, 4. *Justus* dictus est. ibid. III, 11. Themistoclis consilium utile, quia injustum, non probat.

Aristippus, Socraticus, de Orat. III, 17. Cyrenaïcæ philosophiæ auctor. ad Div. IX, 26. ejus dictum de Laïde. Acad. IV, 42. voluptatem summum bonum facit. Offic. I, 41. licentia ejus contra morem consuetudinemque loquendi non est imitanda.

Aristo, ad Div. II, 18.

Aristo, Chius, Stoïcus. Acad. IV, 42. Fin. II, 11. 13. summum bonum in αδιαφορια ponit. Nat. D. I, 14. ejus de naturâ Deorum sententia. Commemoratur etiam Aristo quidam Tusc. V, 8. qui Bruto persuaserat, virtute effici vitam beatam, non beatissimam, et quocum Ciceroni hoc nomine disputatio

fuit: sed ibi *Aristum* legendum docent Davisius et Buherius.

Aristo, Balb. 22. Massiliensis, a Sullâ civitate donatus.

Aristodamus, Apollonidiensis. Verr. VI, 6.

Aristodemus, ad Att. II, 7.

Aristocritus, ad Div. XIV, 3. servus, aut libertus potius.

Aristogiton, Tusc. I, 49. Atheniensis, qui, cum Harmodio, Pisistrati tyrannidem evertit.

Aristomache, Tusc. V, 20. uxor Dionysii tyranni.

Aristonicus, Phil. XI, 8. cum eo bellum gestum L. Valerio et P. Licinio coss. Agr. II, 33.

Aristophanes, comicus, Legg. II, 15. poëta facetissimus. Or. 9.

Aristophanes, Or. III, 33. grammaticus insignis. Fin. V, 19. Att. XVI, 11.

Aristoteles, Tusc. III, 38. sperat philosophiam brevi tempore absolutam fore. Acad. I, 4. Socratis dubitationem et disserendi genus relinquit, Platonis ubertatem complexus. Acad. I, 8. quintum genus elementorum statuit, e quo mentes et sidera. Tusc. I, 10. ἐντελέχεια, de mente sententia. de Fin. V, 4. primus instituit exercitationem de omnibus rebus in utramque partem disserendi. Fin. V, 5. Duplex scribendi genus Aristotelis, populare et subtile, causa est, quare interdum non idem dicere videatur. Ejus libri de moribus, utrum ipsius an filii? Nat. D. I, 13. Scripsit libros de philosophiâ, quorum hic tertius laudatur. In sententiâ de Deo inconstans. de Off. III, 8. honestatem omnibus rebus præfert. de Inv. I, 5. plurimum oratoriæ profuit. de Orat. III, 35. eloquentiam professus est, quod videret Isocratem in eo genere frequentari. ad Div. I, 9. ejus ratio oratoria omnis libris de Oratore Ciceronianis continetur. ibid. Aristotelius mos est, cum scribimus in sermone ac dialogo. ad Att. II, 1. Aristotelia pigmenta, h.e.

ornamenta orationis ex Aristotelis præceptis. Or. II, 39. liber ejus, in quo artes dicendi omnium superiorum narravit. Cf. Inv. II.

Aristoteles, A. Licinius, Melitensis, ad Div. XIII, 52. hospes Ciceronis.

Aristoxenus, Fin. V, 19. musicus. Att. VIII, 4. Or. III, 33. Tusc. I, 10. quid de animâ senserit. ibid. 18. sententia de animâ reprehenditur. Aristotelis discipulus.

Aristus, Academicus, Att. V, 10. Acad. I, 3. frater Antiochi, ejus, qui auctor fuit quintæ Academiæ, de quo supra: quocum conjungitur Tusc. V, 8. Sic enim ibi legendum, non *Aristo*, ut docuêre ad illum locum Davisius et Buherius. M. Bruti magister. Plutarchus in Brut. init. ideo φίλον et συμβιωτὴν vocat. Brut. 97. Academiæ hæres, hospes et familiaris Ciceronis.

Aristus, in Verr. V, 12. Panormitanus.

Arquus, s. *Arcus*, Arqui. Nat. D. III, 19. Thaumantis filius.

C. Arrius, ad Att. II, 14, 15, &c. amicus Ciceroni, et vicinus ejus in Formiano. ad Q. Fr. I, 3. summam amicitiam cum Cicerone simulans, eum insidiose tractat. Sed fortasse etiam hoc alterum ad Q. Arrium fil. referri potest, quem ipsum, Vat. 12, familiarem suum appellat.

Q. Arrius, Br. 69. Grata populo verborum copia fuit, quâ, infimo loco natus, pecuniam et honores consecutus est, &c. Verr. III, 15. et V, 20. Prætor Siciliæ designatus, non successit Verri, quod, exorto bello servili, missus est contra Crixum et Spartacum; quorum illum profligavit, ab hoc victus est. Liv. Epit. 96.

Q. Arrius, ad Att. II, 5. destituitur in petitione consulatûs a Cæsare, quem ipse ante juverat. Vat. 12. epulum dedit in honorem patris, Cæsare et Bibulo coss. Is est etiam, quem amicum suum vocat, pro Milone, 17. Videtur autem esse filius Q. Arrii,

Apud Græcos quosdam scribitur *Bardyllis*. V. Wesseling. ad Diodorum, XVI, p. 409.

Barnæus, Att. XIV, 19.

M. Basilius, s. *Basilus*, Cluent. 38. senator.

Basilius, ad Div. VI, 15. Cæsarianus, qui postea in eum conjuravit.

Basilius, Phil. II, 41. gladiator de grege M. Antonii.

Basilus, Att. VII, 9. bustum Basili, locus in viâ Appiâ latronibus infestus.

Basilus Minucius. V. in *Minucius*.

Bassus, ad Div. VII, 20. Vid. *Cæcilius*.

Bassus, Lucilius. V. in *Lucilius*.

Battara, ad Div. VII, 9: pro quo alii, *Vacerra*. Videtur familiaris Trebatii fuisse.

Battonius, Att. VI, 8. amicus Attici et Ciceronis.

M. Bebrius, Cluent. 16. senator Rom.

Bellerophontes, Tusc. III, 26.

C. Annius Bellienus. Font. c. 4. Hunc non diversum a C. Billieno (v. infr.) putat Tristanus Comm. T. I, p. 90. quod mihi temporum ratio permittere non videtur. Nec verum est, eum habuisse duarum gentium nomina per adoptionem. Bellienus est cognomen. Nec denique Betilienus reponendum pro Bellienus, etsi in nummo occurrit, et Senecæ reddendum videtur. Nimis sæpe hoc nomen in libris occurrit.

L. Bellienus, Phil. II, 36. Pompeianus, cujus domus, post cædem Cæsaris, incensa est, et deflagravit.

Bellienus, ad Divers. VIII, 15. verna Demetrii. Cum præsidio est Intemelii. A quo forte non diversus est alter ad Div. XVI, 22. homo pessimus, flagitiosus. Quidam *Bilienus:* quod idem nomen est.

Belus, Nat. D. III, 16. Indorum Hercules.

L. Bestia, e Calpurniis, Brut. 34. bonus tribunus plebis, Popillium, a C. Graccho expulsum, suâ rogatione restituit. Post consulatum, oppressus est lege

Brennus, de Div. I, 37. cum Gallicis copiis fano Apollinis bellum intulit. Pythiæ de eâ re responsum.

Brinnius, Att. XIII, 12, 14. Ciceronem hæredem facit.

T. Brocchus, Lig. IV, 11. avunculus Q. Ligarii. Furiæ familiæ cognomen.

Brogitarus, Gallo-Græcus. Har. Resp. 13. 27. Ei Clodius sacerdotium Pessinuntium vendidit, expulso justo sacerdote, et regis nomen dedit.

Brullo, de Or. III, 23. delectabatur vehementius talis.

Bruttius, ad Div. XVI, 21. homo jucundus, quem M. Cic. fil. secum Athenis habuit; a quo diversus videtur

L. Bruttius, ad Div. XIII, 38. eques Romanus. Siculus.

L. Brutus, e familiâ patriciâ Juniâ. Brut. 53. Planc. 25. Romam regio dominatu liberavit. de Offic. III, 10. collegæ Collatino imperium abrogat Tusc. IV, 22. interiit cum Arunte. Brut. 14. Phil. I, 6. princeps nobilitatis Brutorum. Hoc dicitur tantum ex opinione vulgari, quæ tum erat, cui, favens Brutis eorumque gloriæ, non refragatur. Nam ipse Brutus inde ducere originem videri volebat: unde ejus imaginem in atrio habebat. Atticus etiam stemma Brutorum fecerat, in quo a L. Bruto paternum, ab Ahalâ maternum, genus duxerat. V. Wesseling. Obs. 11. 16. Sed Brutos illos, qui deinceps commemorabuntur, plebeios fuisse, nec a Juniâ illâ familiâ patriciâ originem duxisse, docet accurate P. Manut. ad Ep. 1. ad Brutum: et Plutarchus in Bruto init. jam tum negatam esse illam a L. Bruto, regum expulsore, originem, ab his, qui eis ob Cæsaris cædem infesti essent. Quid, si a Bruto orti sunt eo, qui apud Dionysium Halic. memoratur, ubi de secessione in Montem Sacrum agitur? qui fuit plebeius? lib. VI, p. 396. qui et ipse L. Junius dictus est, primum ipso sibi hoc nomen Bruti arrogante,

minatus est. Hunc quidam patrem τυραννοκτονου faciunt: male. Non ita de eo ad filium scripsisset in Bruto, 34.

M. Brutus, Quint. 20. Tribun. pl. A. U. 670, Scipione et Norbano consulibus, Hotomanno et Manutio videtur esse M. Bruti, qui Cæsarem interfecit, pater, a Cn. Pompeio bello Sullano necatus. Agr. II, 33. Trib. pl. qui coloniam Capuam ferre voluit. Alium M. Brutum, ad quem hoc referam, non reperio: neque tamen pro certo affirmare ausim, ad M. Bruti percussoris Cæsaris patrem pertinere deducendæ coloniæ consilium. Cæterum consentit cum eo, quod Cicero dicit, mirari se, cur Rullus ejus Bruti exitum non perhorrescat. Idem mecum sentire postea vidi Mazochium de Amphitheatro Camp. p. 9. qui imprimis de hoc Bruto videndus. Sed, quod eum negat tribunum pleb. fuisse, quod Turnebus, ad l. c. sine auctore dixerat, quia non probabile, Brutos, qui genus suum a L. Bruto patricio duci vellent, tribunos fieri voluisse, quo eam rem refutâssent ipsi, id nihili est, ut patet e loco Ciceronis pro Quintio.

M. Brutus, Phil. I, 3. Ejus et Cassii prætorum edictum post cædem Cæsaris. cap. 4. Urbe cedit. Phil. II, 12. interfecto Cæsare, pugionem extulit, et Ciceronem nominatim inclamavit, Phil. II, 14. ei provincia datur post cædem Cæsaris, et quæstores. ad Div. III, 4. gener Cn. Pompeii M. VI, 6. a Cæsare Galliæ præficitur. XII, 15. XIII, 10. Att. XII, 5. epitomen Fannianam scripsit, i. e. historiæ a Fannio scriptæ. XIII, 8. ejus epitome Cœlianorum. Acad. I, 3. de philosophiâ Latine scripsit. audivit Athenis Aristum. Fin. I, 3. Liber de virtutibus ad M. Tullium. Tusc. Qu. V, 1. ejus avunculus est Cato Uticensis.

Q. Cæpio Brutus, Phil. X, 11. est idem M. Brutus, qui ita dicitur, quod a matris Serviliæ fratre adoptatus erat.

Q. Cæcilius, Q. fil. Pomponius Atticus. Att. III, 20. est T. Pomponius Atticus, qui ab avunculo Q. Cæcilio testamento adoptatus erat; quod ei Cicero gratulatur.

Q. Cæcilius, Div. in Cæcil. 2. cognomine Niger, Siculus, Verris quæstor, qui accusationem Verris petebat, in quem est Divinatio. Vid. Argum. Asconii.

T. Cæcilius, Eutychides, Att. IV, 15. libertus Attici, qui prænomen habet Attici ante adoptionem, et nomen ejus post adoptionem.

A. Cæcina, ad Div. X, 25. cujus est epistola libr. VI, 7. ibid. XIII, 66. negotiatus est in Asiâ. VI, 5. 8. exsul, quod contra Cæsarem scripserat. librum Ciceroni mittit. it. ep. 9. in Siciliâ exsul. De Etruscâ disciplinâ librum scripsit, qui laudatur ap. Plinium. V. Harduin. in Ind. Auct. ad quem alludit Cicero in epistolâ eâ, quam ad eum scripsit, VI, 6. De hoc Cæcinâ v. Demsterum, Etrur. Regal. I, 2. 59. ubi et alios Cæcinas colligit, docetque nunc quoque hanc familiam Volaterris florere. Cf. Fr. Marianum de Etruriâ Metropoli, c. 15. 16. et Gorium, Inscr. Etr. T. III, p. 159. ubi inscr. antiquæ Volaterranæ Cæcinarum sunt.

A. Cæcina, Cæcin. 1. (Licinius) Volaterranus, pro quo est oratio. Hunc eumdem cum superiori putat Demsterus, l. c. et Passeratius, not. ad Or. pro Cæcin. c. 1. nec ipse abnuerim.

Cæcina, Att. XVI, 5. Volaterranus: diversus ab utroque superiori.

Cæcius, Att. IX, 13. qui sit, nemo tradidit.

C. Cælius, Att. IX, 11. ab Appio cum mandatis ad Ciceronem mittitur.

M. Cælius. Vid. *M. Cœlius*.

M. Cæparius, Catil. III, 6. socius Catilinæ: apud Sallustium *Q.* dicitur. Catil. 46.

C. et *L. Cæpasii*, fratres. Brut. 69. ignoti homines,

oppidano et incondito genere dicendi, quæstores facti sunt.

Cn. Cæpio, Att. XII, 20. Serviliæ Claudii pater, vivo patre naufragio perierit, an mortuo? de Fin. II, 16. Ei decernitur quæsti·· ·· Tubulum.

Cæpiones duo, *Cn.* et *Qu.* Brut. 25. Font. 7. eorum testimonium in Q. Pompeium rejicitur. De prænomine vide Valer. VIII, 5. de testibus, ubi in nonnullis edd. *Caius.*

Q. Servilius Cæpio, Brut. 42. collega C. Lælii in consulatu (A. 613.) Is, qui, in Lusitaniâ bellum gerens, Viriatum per insidias interfecit. Ejus filius videtur esse, qui sequitur.

Q. Servilius Cæpio, Tusc. V, 5. (v. Davis.) ad Her. I, 14. fusus a Cimbris, causam dixit, decem annis post reus factus a Cn. Junio Norbano. Balb. 11. damnatus de repetundis post præturam Galliæ ex consulatu (quem cum Attilio Serrano gessit). Smyrnæ vixit. ad Her. I, 12, quæstor urbanus (A. 654.) cum Apuleius Saturninus legem frumentariam ferret, perfecit, ut ea antiquaretur, cum auctoritate, tum vi. Vid. *Lex Apuleia frum.* App. Bell. Civ. lib. I, p. 626. ed. Toll. de Inv. I, 50. Hunc esse eumdem, qui ante, A. 647, consul cum Attilio fuerat, Pighio placet: itaque ad eumdem hæc retulimus. Legem judiciariam frustra tulit, de judiciis, quæ ex lege Gracchi apud equites erant, cum senatu communicandis (unde Patronus Senatûs est appellatus) Brut. 56. Br. 62. equestri ordini nimis deditus. Hunc diversum putat Corradus ab eo qui legem judiciariam tulit; quod is equitibus adversus fuit: sed potuit odio Drusi ad equitum partes transîsse. Brut. 46. accusatur a T. Betucio Barro, Asculano, et se defendit. Dom. 46. M. Drusi inimicus. Unde inimicitiæ ortæ, docet Plinius, XXXIII, 1.

Q. Servilius Cæpio, Fin. III, 2. avus Luculli pueri. Magni eum fecit Cicero. Nam L. Lucullus

Serviliam Cæpionis habuit in matrimonio, quem P. Manutius ad h. l. putat esse filium ejus Q. Cæpionis, qui bello sociali periit. Eum sane Cicero dicit, posse esse in principibus si viveret: quod in hunc non cadit.

Q. Cæpio, Fin. III, 2. amicus Ciceronis. Est filius præcedentis, frater Serviliæ Luculli; qui M. Brutum adoptavit.

Q. Cæpio, ad Div. VII, 21. est M. Brutus, adoptatus a Q. Cæpione, de quo ante. Prætor urbanus eo anno, quo Cæsar interfectus est. Att. II, 24. Cn. Cæpio Brutus, Græv. corr. Q. Cæpio Brutus. Sic est Phil. X, 11.

Cærellia, ad Div. XIII, 72, necessaria Ciceronis, Att. XIII, 21. studio philosophiæ flagrat. XII, 5.

C. Julius Cæsar, L. F. Or. II, 3. Q. Catuli frater. Off. I, 37. facetiis vicit omnes. Off. I, 30. ejus sermones multo lepore conditi erant. Itaque etiam, de Or. II, inducitur de jocis et ridiculis disserens. add. infr. in *C. Julius.*

C. Julius Cæsar, Balb. 19. in Hispaniâ prætor, quæ Gaditanis beneficia tribuerit. Att. II, 21. concionem in Bibulum concitare non potest. Dom. 9. gratulatur P. Clodio remotum ex Urbe Catonem. Att. II, 3. de conjungendo Pompeio et Crasso laborat. ad Div. X, 16. volumina ἀποφθεγμάτων conficit. Cat. IV, 4. sententia ejus de Catilinariis. ad Div. VI, 18. legem, quâ prohiberet esse in decurionibus, qui facerent præconium, ferre cogitat. de Div. I, 15. Deiotarum tetrarchiæ regno multat. ad Div. XIII, 4. in lege Agrariâ Volaterranos liberat. Br. 71. qualis in dicendo. De ratione Latine loquendi accuratissime scripsit. Marc. 1. beneficium in M. Marcellum laudatur. Att. XIII, 10. in suspicione est, ejus jussu M. Marcellum interfectum esse; sed defenditur. Att. X, 4. prope jubet occidi Metellum, tribunum pl. de Divin. I, 52. cum immolaret, in extis bovis opimi cor non fuit. Top. 25. scripsit contra

M. Carbo, ad Div. IX, 21. P. Flacco accusante, condemnatur. Fur magnus e Siciliâ.

C. Carbo, Brut. 27. 43. eloquentissimus. Or. I, 34. ejus exercitationes oratoriæ. Brut. 25. M. Æmilium Lepidum Porcinam studiose audivit. Or. I, 10. juris civilis et morum majorum ignarus fuit: nam ibi pro *Cn.* esse legendum *C.* res ipsa loquitur, et MSti Lambini probant. Vid. Pearcium ad hunc locum. Or. II, trib. pl. eo anno, quo Tib. Gracchus cæsus est, seditiosus fuit; in consulatu autem sanior; nam L. Opimium, qui C. Gracchum interfecerat, ad populum defendit. Mil. 7. tribun. pl. P. Africanum interrogat in concione, quid de cæde Ti. Gracchi sentiat. Or. II, 40. ad Div. IX, 21. in cæde P. Africani socius fuisse putatus est. Brut. 27. 43. Verr. IV, 1. ad Div. IX, 21. a L. Crasso ob seditionem Gracchanam accusatus, cantharidas sumsit, et se judicio ita subtraxit. de Amic. 25. legem fert de tribunis pl. ut, quoties vellet plebs, eos reficere liceret, Arch. 4. legem fert cum Silvano de civitate.

C. Carbo, C. fil. Cn. N. Brut. 62. parum acutus orator.

D. Carfulenus, Phil. III, 9. senator. ad Div. X, 33. legatus Pansæ, interiit in prœlio Mutinensi, duce Pansâ. Att. XV, 4, transiit ab Antonio ad Octavianum.

Carneades, Or. I, 11. Cyrenæus, auctor Academiæ tertiæ. Tusc. IV, 3. Academicus Cyrenæus. Acad. I, 13. quartus ab Arcesilâ, in Arcesilæ ratione manet. Acad. II, 30. dialecticus. Discit a Diogene Stoïco. Fin. III, 12. in dialecticis exercitatus, et summâ eloquentiâ. Acad. IV, 42. quod summum bonum statuerit. ibid. 45. Calliphontis sententiam de summo bono valde defendit. ibid. 31. ejus de visis sententia. ib. 9. Quomodo Antipatro Stoïco responderit, qui sibi concedi volebat hoc perceptum esse, Nihil percipi posse. Att. XIII, 21. προβολην pugilis, et retentionem aurigæ, similem

Cassandra, Or. II, 66. &c. Priami filia.

C. Cassinius Scola, Mil. 17. Interamnas, familiaris P. Clodii.

Cassius Barba. V. *Barba*.

C. Cassius Longinus, Dom. 50. censor. Hujus C. Cassii Longini censura incidit in annum 599. Nam præcedit mentio censoris Q. Marcii, qui decem annis ante, 589, censor fuit. Alius Cassius censor fuit A. 627.

C. Cassius, Planc. 21. in petitione tribunatûs repulsam tulit. Consul cum Cn. Domitio Ahenobarbo, A. U. 657.

C. Cassius, Varus, qui consul fuit cum M. Terentio Varrone Lucullo, non L. Gellio, ut Manutius ad Or. pro Rabir. Perd. cap. 7. tradit: nam Gellius anno post consul fuit. L. Manil. 23. Legi Maniliæ favet. Cluent. 49. Verr. II, 23. in Verr. IV, 41. consul A. U. 680, primo anno præturæ Siculæ Verris. Forte hic est pater trium Cassiorum C. L. et Q. qui diserte non traditur.

C. Cassius, frater Q. Cassii, Att. V, 21. (ad quem sunt epistolæ Ciceronis, Divers. XII, et ipsius duæ ibid. 11. 12.) is, qui Cæsarem interfecit. ad Div. VI, 6. legatus Cæsaris. VII, 33. declamat apud Ciceronem. VIII, 10. quæstor M. Crassi contra Parthos pugnantis, Crasso interfecto, reliquias exercitûs collegit. XV, 14. proquæstor M. Crassi. XV, 16. Epicureus fit. Nam Cicero Epicureos appellat ejus novos amicos. XV, 19. Ciceronem, Epicureum Catium propter malum dicendi genus ridentem, ulciscitur acri epistolâ. Att. VII, 21. trib. pl. initio belli civilis Cæsariani Capuam venit ad consules, qui ex urbe fugerant, ut Romam redirent, et pecuniam de sanctiori ærario auferrent.

L. Cassius, Planc. 24. adolescens, subscriptor Laterensis contra Plancium, familiaris Ciceronis. Phil. II, 14. ei provincia datur post cædem Cæsaris,

apud Cæsarem accusavit de insidiis. Ejus pater quoque Castor fuit, qui chronologica scripsit, laudatus Eusebio, Suidæ, et aliis. V. Scalig. ad Euseb. p. 18.

Castoris, sc. ædes, Quint. 4. In eâ pecunias depositas esse commemorat Grævius. Sed hoc nil ad rem. Locus explicandus videtur e Verr. II, 49. De eâ æde multa in eâdem Verrinâ: ejus et alibi crebra mentio. de Div. I, 40. ædes Castoris Tusculi.

M. Castricius, Verr. IV, 80. eques Rom. Flacc. 23. Att. II, 7. videtur negotiator in Asiâ fuisse. XII, 28. creditor Ciceronis.

L. Castrinius Pætus, ad Div. VIII, 2.

L. Castronius Pætus, ad Div. XIII, 13. princeps municipii Lucensis. Idem cum præcedente videtur; alterque locus ex altero corrigendus.

T. Catienus, Qu. Fr. I, 22. queritur de Q. Cicerone.

L. Catilina, e Sergiis. Catil. II, 1. Vid. Argument. Catilinar. Cœl. 4. post præturam Africæ, causam de repetundis dicit. Att. I, 2. eum defendere ante consulatum in judicio cogitat Cicero. I, 16. Bis absolvitur, de incestu et de repetundis. Flacc. 38. ejus sepulcrum, damnato C. Antonio, floribus ornatur, et epulis celebratur. Cœl. 5. virtutis simulacra in eo erant multa. De ejus proavo est insignis locus ap. Plin. H. N. VII, 28.

Catilius, ad Div. V, 10. pirata in Dalmatiâ.

Catius, Insuber, ad Div. XV, 15. Epicureus Ciceronis temporibus, a quo spectra Catiana. Nam φαντασιας Epicureorum et ειδωλα Latine dixerat *spectra*. ad Div. XV, 19.

C. Catius, Vestinus, ad Div. X, 23. tribunus militum in exercitu M. Antonii.

Catones. De Catonum gente est insignis locus ap. Plinium, H. N. VII, 14. ubi stemma Catonum proposuit Harduinus.

C. Cato, Verr. V, 10. 28. M. Catonis censorii et L. Pauli nepos, filius sororis P. Africani, ex Mace-

doniâ de repetundis damnatus est. Balb. II, 11. damnatus, exsul Tarracone vixit. Brut. 28. mediocris orator. Brut. 34. Lege Mamiliâ post consulatum (quem gessit A. U. 639.) oppressus est.

C. Cato, ad Div. I, 2. tribunus plebis, Marcellino et Philippo coss. it. ep. 4. 5. legem fert de imperio Lentulo Spintheri in Ciliciâ abrogando. ad Q. Fr. I, 2. 5. Gabinium de ambitu accusare voluit, in quo prope occisus est. ad Att. IV, 15. et 16. Lege Juniâ et Liciniâ absolvitur. Fufiâ etiam reus, cum Milone et Cicerone in gratiam redit, Pompeio iterum consule.

L. Cato, pro Rabir. 7. pro Font. 15. consul fuit cum Cn. Pompeio Strabone, A. 664. tempore belli socialis; in quo periit: de quo vid. App. B. C. lib. I, pag. 641.

M. Cato, is, qui Sapiens et Censorius dictus est. Planc. 8. Tusculanus. Mur. 8. homo novus, et deinde consul et censor. Sen. 4. prætor, ibid. 10. tribunus mil. in bello cum Antiocho M. affuit prœlio ad Thermopylas: idem tradunt Plutarchus, Appianus, Frontinus, Aurelius Victor. V. Sigon. et Drakenb. ad Liv. XXXVI, 17. Livius autem legatum facit, l. c. ubi v. Dukerum. Mur. 14. cum Scipione profectus in bellum contra Antiochum. Memoriæ lapsu *Scipionem* pro *Glabrione* poni, (nisi librariorum peccatum est) monet Wesselingius V. Cel. Obs. II, 26. in Cæcil. 20. Consul in Hispaniâ fuit. Acad. IV, 2. Græcas literas senex discit. Or. I, 37. III, 33. Orator et JCtus. Orat. II, 32. libri ejus de jure laudantur. Off. I, 29. apophthegmata collegit. Or. I, 55. ejus Origines. Dixit in Qu. Sergium Galbam. Brut. 15. 16. 17. ejus orationibus antiquiores non exstitère: laudantur. Off. I, 23. Carthaginem delendam suadet; in quo et mortui valuit auctoritas. ad Div. IV, 6. filium summo ingenio et virtute amisit. Brut. 20. excessit, annos 85 natus. Livius, XXXIX, 40, nonagenario majorem

facit, alios auctores secutus. V. ibi Drakenb. Laudatur plurimis locis ejus nomen, ut Inv. I, 4. Div. I, 15. II, 24. Off. I, 11. II, 25. &c. Tirones legant locum Livii cit.

M. Cato, M. fil. de Off. I, 11. 23. in exercitu Popillii in Liguriâ tiro militat. Macedonico bello interfuit. Vid. Plutarch. in Æmilio Paulo. Ad Div. IV, 6. patre vivo obiit: laudatur.

M. Cato, M. F. M. N. de Off. III. 16.

M. Cato, M. F. M. N. M. Pron. Mur. 2. accusat L. Murenam. Dom. 8. bello Cyprio præficitur lege Clodiâ, ut a repub. ablegaretur. Att. I, 14. vehementer contra P. Clodium de religione reum agit. Confer ep. 13. ad Div. I, 9. Ciceroni invidet. VIII, 11. honorifice locutus de Cicerone, supplicationem non decernit. Att. X, 16. Siciliam tenere non potest, in quam missus fuerat, cum tenere potuisset. de Div. I, 31. homo doctus, perterretur vaticinio cujusdam Rhodii remigis. Off. I, 31. in Africâ Cæsari se tradere noluit. de Div. I, 14. quædam eum fefellerunt. Fin. III, 2. legendi aviditas. Off. I, 31. ad incredibilem a naturâ factus est severitatem. Paradox. I. coll. Mur. 29. perfectus Stoïcus, ea sentit, quæ non probantur in vulgus. Or. 10. Div. II, 1. de ejus laudibus scribit Cicero. Att. XII, 41. Cæsaris liber contra Catonem.

Q. Lutatius Catulus, N. D. I, 28. amat Roscium puerum, municipem suum. Ejus in Roscium epigramma.

Q. Catulus, Q. F. Font. 15. legatus in bello civili. Scientiâ magnâ rei militaris. Mur. 17. vincitur in petitione consulatûs a Cn. Manilio. Tusc. V, 19. pæne alter Lælius. Cum eo Marius collega Cimbricæ victoriæ gloriam communicat. Dom. 38. porticum in areâ Flacci de manubiis Cimbricis fecit, quæ inde porticus, et monimentum, Catuli sæpe dicitur. Orat. III, 3. a Mario proscriptus, se ipse interficit. Brut. 35. doctus et disertus, scripsit de con-

sulatu suo et de rebus gestis ad A. Furium poëtam, Xenophonteo genere sermonis. Off. I, 37. Exquisito judicio utitur literarum. ibid. I, 30. In sermonibus quamvis præpotens esset, unus de multis videbatur.

Q. Catulus, Q. F. Q. N. Catil. III, 10. dissentit consul (675.) a collegâ Lepido, qui acta Sullæ rescindenda putabat. Balb. 17. auctor est cum Lepido fœderis Marciani confirmandi. Verr. V, 31. Capitolium dedicavit; unde ejus monimentum dicitur. Pis. 3. Ciceronem Patrem Patriæ pronuntiat. Off. I, 22. Cn. Pompeio par judicatur. Cœl. 29. legem de vi tulit, et quare. ad Div. IX, 15. ejus constantia. Manil. 17. 20. Legi Maniliæ resistit. Cæterum pluribus aliis locis nominantur et pater et filius, in quibus facile ratio temporum agnoscere quemque docebit.

C. Caudinus, Cluent. 38. senator. Cognomen familiæ Corneliæ.

L. Caulius Mergus, Cluent. 38. senator.

Cecrops, Leg. II, 25, &c.

Celer, Att. X, 1. disertus magis, quam sapiens: amicus Attici: non Q. Metellus Celer.

Q. Celer, Att. VI, 3. Ejus oratio contra M. Servilium. Vid. in *Metellus.*

C. Censorinus, Brut. 67. Græce doctus, inimicus fori.

L. Censorinus, Brut. 27. Acad. II, 32. Consul cum Manilio. Brut. 90. Orator; bello civili Sullano periit. V. *L. Marcius.*

Censorinus, Phil. XI, 5. de Antonii partibus.

Centaurus, Nat. D. II, 44. sidus.

Centaurus, Div. I, 43. in Capitolio, de cœlo ictus.

C. Cento. Orat. II, 71. dissuasit legem Cinciam. Cognomen familiæ Claudiæ.

M. Ceparius, ad Div. IX, 23. V. *Cæparius.*

Cepasii, Cluent. 20. fratres, oratores. V. *Cæpasii.*

Cephalio, Att. VII, 25. forte servus Attici.

occurrendum putârit: in eo ridetur a Carneade. Fin. I, 11. ejus sedentis statua porrectâ manu in Ceramico quid significet? III, 20. omnia hominum causâ esse nata dixit. Tusc. I, 45. in omni memoriâ curiosus. Nat. D. I, 34. a Zenone Epicureo Chesippus dicitur. II, 64. porcis animam pro sale esse dicit. de Div. I, 19. collegit innumerabilia oracula, nec ullum sine locuplete auctore aut teste. II, 15. statuit, ad hostiam deligendam, ducem esse vim quamdam sentientem atque divinam, quæ toto confusa mundo sit. Fat. 4. ejus laquei. ibid. 10. omnes nervos contendit, ut persuadeat, omne ἀξίωμα aut verum esse aut falsum. Off. III, 10. ejus scite dictum. N. D. I, 15. ejus libri duo de naturâ Deorum, quales sint de Diis sententiæ. Div. I, 3. totam de divinatione duobus libris explicavit sententiam; uno præterea de oraculis; uno de somniis. II, 65. liber ejus. Fin. IV, 3. scripsit rhetoricam, seu potius obmutescendi artem.

Chrysippus, Att. VII, 2. libertus Ciceronis literatus, discedit a filio Cicerone, in servitutem propterea retractus. XI, 2.

Chrysogonus, Verr. II, 36. servi nomen. pro Rosc. Am. sæpe. Est libertus gratiosus Sullæ. De eo vid. Plin. XXXV, 18.

Cicerones. De his legendus Corradus in Quæsturâ, qui eos accurate persequitur.

Cn. Cicero, Att. I, 16. Ita appellabat plebs aliquando Cn. Pompeium, quod nimis Ciceronem diligeret.

L. Cicero, Or. II, 1. M. Ciceronis patruus. Ejus filius L. Cicero est, Att. I, 5. patruelis Ciceronis. Eum appellat fratrem, sc. patruelem: item Fin. V. Eum exstinctum esse A. 685. docent ex illo loco (Att. I, 5.) Mongaltius ad. l. c. et Tunstallus Ep. ad Middleton. p. 7—12.

M. Cicero senex. Or. II, 66. M. Tullii Ciceronis nostri avus, ut docet Corradus in Quæsturâ.

cos. in Senat. p R. 8.) vi de foro depellitur, rogatione C. Fabricii de Cic. factâ. Planc. 31. judicio, defendente Cicerone, condemnatur.

Classitius, Phil. V, 6. gladiator M. Antonii.

Claudia gens, patricia est Appiorum et Pulchrorum. De Claudiâ familiâ videatur Suetonius in Tiberio, c. 1. De eâ vid. Spanhem. de V. et P. N. T. II, p. 48.

Claudia, Cœl. 14. Harusp. 13. Appii Cæci progenies, pudicitiam probat. Filiam non fuisse, sed neptem, docet e temporum ratione Abramius ad Or. pro Cœlio, 14. Vestalem non fuisse, ut nonnulli tradidère vel existimavêre, docet Dukerus, ad Liv. XXIX, 14. Dicitur *Quinta*, non prænomine, sed cognomine, ut aliæ *Tertiæ*, *Secundæ*, &c.

Claudia, Cœl. 14. Vestalis, patrem Appium Claudium, triumphantem de Salassis, amplexa, a trib. pl. inimico de curru detrahi non sinit. Fratrem vocat Sueton. Tib. 2. ubi vid. Intt.

Claudia, s. *Clodia*, ad Div. V, 2. uxor Q. Metelli Celeris, Appii Claudii et P. Clodii soror. De ejus fœdâ libidine et sceleribus, v. imprimis Orat. pro Cœlio.

App. Claudius, decemvir, Fin. II, 20. cognomine Crassinus. V. Pighium, ad A. 302.

App. Claudius Cæcus, (ante cæcitatem *Crassus*) abavus P. Clodii. Cœl. 14. Tusc. V, 38. in cæcitate nulli muneri publico aut privato deest. Conf. de Senect. 6. fœdus cum Pyrrho faciendum dissuadet. Bis consul. Censor ante primum consulatum: in quâ censurâ sibi, viâ Appiâ stratâ, et aquâ Appiâ in Urbem ductâ, maximam senatûs invidiam conflavit. V. Diod. S. XX, p. 773, 774. Brut. 14. Interrex comitia habens, de plebe consules non accipit. V. infr. in *M' Curius*.

App. Claudius, Brut. 28. volubilis et fervidus orator. Ex temporis ratione colligere licet, sermonem esse de eo qui de Salassis triumphavit.

roribus, et duobus fratribus. De quo vid. P. Manutium, ad Cic. l. c.

App. Claudius, C. filius, ejus, qui P. Clodii frater fuit. Nam is duos filios eodem nomine habuit, quorum alter *major*, alter *minor* dicitur. Minoris mentio fit ad Div. VIII, 8. ad quem locum vid. Manut. ad Div. XI, 22. se cum Antonio conjunxit, propter patris restitutionem; sed deinde cum optimatibus fecit. Qui utrum major an minor fuerit, parum dixerim.

A. Claudius, Verr. III, 57. Siculus, a Claudio quodam civitate donatus, sive a majoribus accepto nomine, qui jus civitatis per Claudium aliquem accepissent.

C. Claudius, s. *Clodius*, Cæci filius, Brut. 18. M. Tuditani collega in consulatu (A. U. 514.) Tusc. I, 1.

C. Claudius, P. Clodii avus, Appii Claudii maj. et min. pater, Planc. 21. Consul fuit cum M. Perpernâ (A. U. 661.) Rabir. 7. homo potens, mediocris orator. Brut. 45.

C. Claudius, P. Clodii patruus, App. F. Har. resp. 12. ejus magnificentissima ædilitas fuit. Verr. V, 4. Off. II, 16. prætor, L. Licinio Crasso et Q. Mucio coss. Verr. III, 49.

C. Claudius, C. F. e tribu Palatinâ, homo plebeius de cohorte Verrinâ. Verr. III, 42.

L. Claudius, de Harusp. resp. 6. Rex sacrorum, qui cum cæteris pontificibus domum Ciceronis religione liberavit. Prænomen *Lucii* duos tantum e familiâ Claudiâ gessisse, et usurpatum ab eâ amplius non esse, quod de criminibus capitalibus damnati essent, tradit Suetonius in Tiberio, c. 1. Unde dubitare quis posset de hoc prænomine; sicut Drakenb. ad Liv. XLI, 21. hæret in L. Claudio Asello. Sed id non de omnibus Claudiis intelligendum, verum tantum de patriciis.

M. Claudius, ad Div. VIII, 4. a repulsâ postu-

latur a duobus fratribus Gallis M. et Qu. E Marcellis fuit; sed viri docti legunt *M. Calidius.*

P. Claudius Pulcher, de Div. I, 16. Appii Cæci filius, collega L. Junii in consulatu bello Punico primo (A. U. 504.) classem maximam perdidit, cum vitio navigâsset. Nat. D. II, 3. propterea condemnatus est. Confer de Div. II, 33.

P. Claudius, Brut. 15. est collega L. Porcii cos. A. U. 569.

P. Claudius, Div. I, 46. augur. Sed ibi *Appius* legendum esse, et auguris nomen et res ipsa docet, uti viderunt Manutius, Lambinus, Davisius.

S. Claudius. Quære in *Clodiis.*

T. Claudius Centumalus. Off. III, 17. Sed *Tib.* legendum monet Langius ad h. l. idque probat Drakenb. ad Liv. XL, 59. quod *T.* prænomen in Claudiâ gente usitatum non fuerit.

T. Claudius, Vatin. 1. P. Sextium de vi accusare voluit, communicato cum Vatinio consilio. Abjecit consilium, cum M. Tullius Albinovanus accusare institueret.

Cleanthes, Acad. II, 23. Stoïcus. Fat. 7. magister Chrysippi. Div. I, 3. ea, quæ Zeno in suis commentariis de Divinatione tradiderat, uberiora facit. Acad. II, 41. Solem Deum putat. Fin. II, 21. ejus tabula de voluptate et virtute. Fin. IV, 3. scripsit artem rhetoricam, seu potius obmutescendi.

Cleobis, Tusc. I, 47. mors ejus et pietas.

Cleombrotus, de Off. I, 24. Lacedæmoniorum dux, invidiam timens, cum Epaminondâ temere conflixit.

Cleombrotus, Ambraciota, Tusc. I, 34. in mare se abjecit, lecto Platonis " Phædone." De quo est epigramma Callimachi elegans.

Cleomenes, Verr. IV, 14. Syracusanus.

Cleon, Brut. 7. Atheniensis, civis turbulentus, sed eloquens, de quo videndus Diodor. S. XII, p.

108. Miris modis perstringitur ab Aristophane in Equitibus.

Cleophantus, Cluent. 16. medicus.

Clinias, Cretensis, Legg. I, 4. qui inducitur apud Platonem in dialogo de Legibus.

Clisthenes, Nat. D. II, 16. Atheniensis, dotes filiarum deponit in templo Junonis Samiæ.

Clisthenes, Brut. 7. Orator Atheniensis, qui post Solonem et Pisistratum floruit, paulo ante Themistoclem.

Clitarchus, Leg. I, 2. historicus Græcus, non optimus. Brut. 11. ad Div. II, 11. non magnæ fidei est, de morte Themistoclis quid tradiderit Alexandri comes.

Clitomachus, Pœnus, Acad. IV, 6. Or. I, 11. Carneadis auditor et successor in Academia. Acad. IV, 31. ejus liber ad C. Lucilium poëtam, item ad L. Censorinum. Acad. II, 31. quatuor libros scripsit de sustinendis assensionibus. Tusc. III, 22. consolatio ejus scripta ad Carthaginienses eversà Carthagine. Vid etiam Acad. IV, 4. Or. 16.

Clitus, Tusc. IV, 37. Dux Alexandri, ab eo interficitur.

Clodia gens, Dom. 44. eadem, quæ Claudia.

Clodia, Att. XII, 22. Decimi Bruti, (qui consul fuit cum M. Æmilio Mamerco) mater.

Clodia, Att. IX, 6. et 9. socrus L. Metelli, trib. pl.

Clodia, soror P. Clodii, trib. pleb. V. *Claudia*.

Clodianus, Att. I, 19. est Cn. Corn. Lentulus, consul A. U. 681, cum L. Gellio Poplicola. Sigon. in Fastis Rom.

Clodius, Leg. I, 2. historicus Latinus, languidus et inscitus, cognomen habuit *Licini*. V. Periz. An. H. p. 349. Ejus mentio fit etiam ap. Livium, ut XXIX, 22.

Clodius, fœnerator, Att. XII, 30. qui est Hermogenes Clodius. V. in *Hermogenes*.

mentariam P. Clodius lege frumentariâ permittit. Sext. 64. leges Clodio scripsit. Cœl. 32. tabularium incendit; ubi et omnia ejus scelera commemorantur. Att. XIV, 13. ab Antonio restitutus est.

Sext. Clodius, rhetor. Att. IV, 15. quo usus est Atticus, et Antonius. Phil. II, 19. De eo, v. Sueton. de Illustr. Rhet. c. 5.

Sext. Clodius Phormio. Cæc. 10. argentarius.

Clælius, Att. X, 8. Cæsarianus, cliens Attici.

T. Clælius, Rosc. Amer. 23. Terracinensis quidam, homo non obscurus. Hæc videntur pugnare. Fuit obscurus Romæ, non obscurus in patriâ.

Cluatius, Att. XII, 18. it. 36. Manutio architectus videtur, qui Ciceroni formam fani descripserat, quo Tullia consecraretur.

Cluditæ, Div. I, 41. haruspices in Peloponneso.

Cluentia, Cluent. 5. soror Cluentii.

A. Cluentius Avitus, Clu. 1. Larinas, pro quo est oratio.

Num. Cluentius, Cluent. 60. eques Romanus.

C. Cluvius, Rosc. Com. 14. Judex in causâ Fannii contra Flavium.

Cluvius, Puteolanus, ad Div. XIII, 7. a Cæsare præfectus agro in Galliâ Cisalpinâ dividendo.

M. Cluvius, Puteolanus, fœnerator. ad Att. VI, 2. ad Div. XIII, 56. Fortasse idem est cum præcedente.

Cluvius Tullus. V. *Tullus*.

Clytæmnestra, Fat. 15. filia Tyndari.

Cocceius, Att. XII, 13. 18. Videtur esse, qui dein M. Antonii triumviri quæstor et legatus pro quæstore fuit, auctor pacis inter Antonium et Octavianum: de quo Appian. B. C. lib. V, p. 1122. sqq. ed. Toll. Prænomen ejus ap. Appianum est Lucius, in nummo apud Valentem de Num. Fam. T. I, pag. 288. Marcus.

Cocles, Legg. II, 4. Off. I, 18. Parad. I. fortis: pontem contra vim hostium obtinuit solus.

postea de vi accusatus est, defendente Cicerone, Cœl. 1.

M. Cælius Vicinianus, ad Div. VIII : alii *Vinicianus*. Ædilitatem cum Cœlio Rufo frustra petit, quod olim de dictatore promulgâsset.

M. Cælius, Verr. V, 17. eques Rom. qui Lilybæi habitabat.

M. Cælius, Flacc. 4. eques Rom.

P. Cælius, Verr. II. 50. prætor cum C. Verre.

Q. Cælius Latiniensis, Manil. 19. trib. pl. et anno post legatus.

Q. Cælius, Phil. XIII, 2. et 12. collusor Antonii.

Sex. Cœlius, Q. Fr. II, 6. Sed nomen corruptum esse videtur; sive *Sex. Clodius* legendum sit cum P. Manutio et Lambino, sive *Sex. Clœlius* cum Grutero.

T. Cælius, Balb. 23. senator a Cossinio accusatus et damnatus.

Cælus, N. D. II, 23. Saturni pater, ab eo exsectus.

Collatinus, Off. III, 10. fuit, in regibus expellendis, Bruti socius. Ei collega Brutus imperium abrogavit.

P. et *L. Cominii*, Cluent. 36. equites Romani diserti.

P. Cominius, Spoletinus. Brut. 78. eques Rom. accusavit C. Cornelium, Cicerone defendente. pro C. Corn. I.

Sext. Cominius, Verr. V, 10. eques Rom.

Connus, ad Div. IX, 22. fidicen, quo magistro usus est Socrates.

C. Considius, Lig. 1. prætor Africæ proximo anno ante ortum bellum civile.

L. Considius, Agrar. II, 34. duumvir Capuæ.

M. Considius Nonianus, Att. VIII, 11. proprætor. ad Div. XVI, 12. ei Gallia citerior obtigit. Hunc locum Manutius de Q. Considio Gallo capit,

s 3

IV, 44. Tusc. I, 48. "Consolatio" ejus est liber de Luctu, qui laudatur. Cf. Att. XII, 21.

Crassipes, ad Div. I, 7. Att. IV, 5. Ciceronis filiam ducit. Cf. Qu. Fr. II, 5. 6. ad Div. XIII, 9. Bithyniæ quæstor. Att. IX, 11. Cæsarianus. Crassipes est cognomen gentis Furiæ. M. Furius Crassipes prætor est ap. Liv. XXXVIII, 42. &c.: quod etiam docet Manut. ad Cic. ad Div. I, 7. ubi negat, se prænomen hujus Crassipedis reperire potuisse. Desponsa ei est Tullia ante profectionem in Ciliciam, sed dimissa mox. Cicero tamen cum eo postea amicitiam coluisse videtur. V. Tunstalli Epistol. ad Middleton. p. 187. 188.

Crassicius, Phil. XIII, 2.

L. Licinius Crassus, ad Her. IV, 2. 3. Or. I, 7. Rab. 7. Orator. Inv. II, 37. Pis. 26. triumphi e Galliâ nimis cupidus. Or. III, 12. socrus ejus Lælia. Or. II, 1. putabatur non præter puerilis ætatis modum doctus. Br. 37. sq. qualis orator. Verr. IV, 1. eum pœnituit C. Carbonem in judicium vocâsse. Font. 7. ejus testimonium in M. Marcellum nil valet. Dom. 19. de pluribus rebus simul ferre ausus est, contra legem Didiam et Cæciliam. ad Div. IX, 21. accusat C. Carbonem eum, qui Africano vim attulisse existimatus est. Off. I, 30. in eo multus lepos erat. I, 37. uberior ejus oratio, nec minus faceta. II, 13. 14. maximam sibi peperit gloriam ex illâ accusatione Carbonis. II, 18. orationem scripsit, in quâ est de redimendis captivis et de locupletandis tenuioribus. III, 11. legem tulit, ne esset pro cive, qui civis non sit. Or. I, 55. jus civile didicerat. II, 55. M. Brutum ulciscitur. 56. oratio contra Cethegum, in censurâ dicta, laudatur. III, 1. ejus mors. ibid. contentio ejus cum Domitio in censurâ: item cum Philippo. Offic. II, 16. magnificentissimâ ædilitate cum Q. Mucio functus est. Hunc Mucium in omnibus honorum gradibus collegam habuit præter censuram, auctore Cicerone in Bruto.

L. Crassus, Br. 58. P. Nasicæ et Liciniæ, C. Lælii neptis, filius, a L. Crasso, avo materno, testamento adoptatus. Cf. Plin. XXXIV, 3.

L. Papirius Crassus, ad Div. IX, 21. Vide in *Papirius*.

M. Crassus, Or. I, 36. prætor A. U. 648. Fin. V, 30. Ἀγέλαστος, quia semel in vitâ risit, auctore Lucilio. Plin. H. N. VII, 19. nunquam risisse, ait.

M. Crassus, P. fil. M. Ἀγελάστου nepos. Triumvir. ad Div. I, 1. Brut. 64. 65. seq. qualis orator, Verr. VI, 2. contra fugitivos in Italiâ mittitur: impediit, ne fugitivi Messanam transire possent. Balb. 7. Balbum defendit. Muren. 23. L. Murenam defendit, Har. resp. 6. pontifex. Phil. II, 3. cum eo multæ Ciceronis contentiones fuére. Att. I, 14. laudat in senatu Ciceronis consulatum. 17. impellit publicanos Asianos, ut locationem induci postularent. IV, 13. nullâ dignitate, paludatus abit in Syriam. Tusc. V, 39. surdaster fuit. Div. I, 16. quid ei acciderit, dirarum obnuntiatione neglectâ. II, 9. trans Euphraten cum ignominiâ et dedecore perit. ibid. 40. omen, quod ei Brundisii oblatum est. Off. I, 30. Sullæ deservit, ut, quod velit, consequatur. ibid. 8. eam demum pecuniam magnam judicat, cujus fructibus exercitus ali possit.

M. Crassus, Balb. 23. eum Mamertini ex lege Papiâ repetere instituunt; quia ex Mamertino aut civis factus erat Rom. aut se pro cive gerebat.

P. Crassus, Brut. 19. cum Africano maj. consul fuit. nempe A. U. 548. idem pontifex max. Cognomine *Dives* dictus. V. Liv. XXX, 1. ubi ejus insigne elogium.

P. Crassus Mucianus Dives. Brut. 26. Orator valde probatus, adoptatus a P. Crasso Divite, P. Mucii filius naturalis, et P. Scævolæ frater, domi jus civile cognoverat. Or. I, 37. Ejus de eloquentiâ et juris studio conjungendo sententia. ib. 57. JCtus. Cf. I, 13. Rupert. ad Enchir. Pompon. III, 6. Pe-

rizon, Animad. c. 9. &c. Phil. XI, 8. Pontifex M. multam dicit collegæ consuli L. Valerio Flacco flamini Martiali, si a sacris discessisset, (A. U. 622) quod nolebat eum ad bellum cum Aristonico proficisci; ad quod ipse profectus fœde periit. Vell. II, 4.

P. Crassus, Font. 15. Legatus L. Cæsaris in bello sociali. Cf. Appian. B. C. I, p. 635. Or. III, 3. in seditione Marianâ se ipse suâ manu interficit. Arch. 5. Censor cum L. Julio Cæsare nullam populi partem censet, (A. U. 664.) Consul fuit A. 656. cum Cn. Lentulo Clodiano. Est M. Crassi IIIviri pater. In inscriptione antiquâ ap. Muratorium ad h. a. est prænomen *M.*

P. Crassus, Att. XII, 24. Venuleiæ filius, utrum vivo adhuc patre, P. Crasso, an mortuo, interierit.

P. Crassus, M. IIIviri fil. ad Div. XIII, 16. laudatur. Brut. 81. qualis fuerit, quem exitum habuerit. Quo cum loco confer Plutarch. in Crasso, p. 551. 559. De legatione ejus ap. Cæsarem imp. in Galliâ, v. Dion. XXXIX, p. 105.

P. Crassus, in Sen. p. Red. 9. prætor, P. Lentulo Spinthere consule.

Crassus Junianus, Q. Fr. III, 8. e familiâ Juniâ in Liciniam Crassorum adoptatus. Sed lectio dubia est. P. Manutius conjicit *Licinianus*; putatque eum in Cœliam gentem adoptatum fuisse. Sed ita non *Crassus*, sed *Cœlius Lic.* dictus esset: quamquam et alia talis formæ exempla sunt. V. Manut.

Craterus, Att. XII, 13. 14. medicus, Ciceronis ætate.

Crates, Acad. I, 9. Academicus, nil mutat in veteri disciplinâ a Platone traditâ.

Cratippus, Off. I, 1. ad Div. XII, 16. M. Ciceronis filii præceptor, cum eo, volente C. Trebonio, in Asiam abit. Div. I, 3. familiaris Ciceronis, par summis Peripateticis: somniorum et furoris divinationi fidem tribuit; reliqua rejicit. ibid. 32. statuit animos hominum quâdam ex parte extrinsecus esse

tu nihil agit; de intercalando obtinet: fit popularis, et pro Cæsare loquitur; legem Viariam et Alimentariam fert. II, 13. Cæsarem defendere incipit, quod ante suspicatus est Cicero. VIII, 11. negat se permissurum, ut Cæsar de provinciâ decedat: Pompeium, id cupientem, male accipit; et ejus II consulatum exagitat. (V. de his narrantem Dionem, XL, p. 148. seq.) ad Div. VIII, 10. trib. pl. de agro Campano, ante Cæsaris adventum e Galliâ, dividendo, ex ejus lege laborat, ne Cæsar dividere possit. Att. I, 14. filiola M. Antonii dicitur. Phil. II, 2. scortum M. Antonii triumviri. Br. 81. naturam habuit admirabilem ad dicendum; plane eruditus. Temeritate in bello civili periit. ad Div. VIII, 2. ejus theatrum. De quo vid. Plin. H. N. XXXVI, 15.

Curius, de Inv. I, 43. orator quidam, e cujus oratione pro Fulvio verba quædam laudantur. Sed v. in *Ser. Fulvius.*

C. Curius, pater Rabirii Postumi. Rab. Post. 2. 17.

M' Curius Dentatus. Br. 14. trib. pl. interrege Appio Cæco, coëgit patres ante comitia auctores fieri. Quâ de re vid. Pighium ad A. 455. Gronov. Obs. I, 25. Drakenb. ad Liv. X, 11. Muren. 8. homo novus ad consulatum pervenit. ibid. 14. de rege Pyrrho triumphat. Att. IV, 15. emittit lacum Velinum. Planc. 25. Sull. 7. Fin. II, 10.

M' Curius, Br. 53. controversiam cum M. Coponio habet. Or. I, 39. II, 32. Curiana causa. II, 6. acta a L. Crasso oratore; quæ qualis fuerit, vid. I, 39.

M' Curius, ad Div. II, 19. consobrinus C. Cœlii quæstoris. Flacc. 33. Quæstor urbanus Silano et Murenâ coss. Sen. post Red. 8. trib. pl. P. Lentulo Spinthere cos. Ejus patri quæstor fuit Cicero. Fuit autem quæstor Sex. Peducæi in Siciliâ. Eumdem esse puto, qui, ad Divers. XIII, 49. proconsul vocatur.

D.

Dellius, Att. VIII, 12. Pompeii familiaris; nisi forte, ut videtur, cum Grævio legendum, *D. Lælius*. Nam Dellius fuit Cæsarianus, post Antonianus; D. Lælius, Pompeianus; de Pompeiano autem sermo est.

Demades, Brut. 9. Or. 26. orator Atheniensis, Demosthenis temporibus, præter cæteros Atticos oratores facetus: nulla scripta reliquit.

Demaratus, Tusc. V, 38. pater Tarquinii Prisci, Corintho fugit Tarquinios.

Demea, Att. XIII, 30. servus.

Demetrius, Att. IV, 11. liberti nomen: sed ad Div. XVI, 17. et 22. homo improbus: servus Ciceronis. ad Div. VIII, 15. &c.

Demetrius Poliorcetes, Off. II, 7. eum Macedones reliquerunt, et se omnes ad Pyrrhum contulerunt.

Demetrius Magnes, Att. IV, 11. VIII, 11. liber ejus Περι Ὁμονοιας. Æqualis Ciceronis, et amicus Attici. Hunc librum cave confundas cum altero Demetrii Magnetis Περι Ὁμωνυμων, cujus sæpe mentio ap. Laërtium, v. c. I, 38. ubi vid. Menag.

Demetrius Megas, ad Div. XIII, 36. Siculus. Vid. *P. Cornelius*.

Demetrius Phalereus, Atheniensis. Br. 9. Fin. V, 9. Theophrasti discipulus. Or. II, 23. omnium oratorum politissimus. Or. 27. in mediocri genere princeps Græciæ. Off. I, 1. disputator subtilis, orator parum vehemens, sed dulcis. Leg. III, 6. de rep. et legibus scripsit. Fin. V, 19. patriâ pulsus ad Ptolemæum se confert. Multa in otio scripsit. R. Postum. 9. in Ægypto, aspide ad corpus admotâ, necatus est.

Demetrius, Syrus, Brut. 91. non ignobilis dicendi magister, quo Cicero Athenis usus est.

Demochares, Or. II, 23. Orator Atheniensis, filius sororis Demosthenis. Genere dicendi molli et remissiore usus est. Brut. 83. scripsit orationes aliquot, et earum rerum historiam, quæ suis tempori-

Dexius, ad Div. VII, 23.

L. Diadematus, ad Quir. p. Red. 3. Qu. Metelli Macedonici filius. V. in *Metellis*.

Diagondas, Thebanus. Leg. II, 15. omnia sacra nocturna sustulit.

Diagoras, Melius, Nat. D. I, 1. et 23. Deos tollit; ideoque *Atheus* dicitur.

Diana, Nat. D. III, 23. Dianæ plures.

Dicæarchus, Peripateticus, Aristotelis discipulus, Att. II, 2. ejus libros diligenter legit et admiratur Cicero. Πελληναιων liber Dicæarchi de populis Pellenæis; item Κορινθιων et Αθηναιων. Libros Geographicos in multis reprehendit Polybius, auctore Strabone, Geogr. II, p. 107. qui et ipse ei non semper fidendum monet, imprimis in occidentalibus et septemtrionalibus Europæ partibus. Att. II, 16. vitam practicam theoreticæ anteponit. ad Att. VI, 2. ejus tabulæ geographicæ laudantur. Scripsit Περι της εις Τρωφονιου Καταβασεως, in quo Chæron quidam inducitur, narrans, quæ in Trophonio viderit. Utrum liber singularis fuerit, an pars libri majoris, quem Αναγραφην Ἑλλαδος inscripsit, disputant: hoc tamen probabilius videtur Hemsterhusio, ad Lucian. T. I, 339; quod mihi non est probabile, quia e loco Ciceronis patet, in dialogo scriptum fuisse illum libellum, quod Αναγραφη Græciæ non convenire videtur. Att. XIII, 32. libri Περι Ψυχης, et Καταβασεως, et Τριπολιτικος, et epistola ad Aristoxenum. Acad. IV, 39. Tusc. I, 10. tres libros de animo scripsit, in quibus animum nihil esse disputatur. Tusc. I, 31. tres libros scripsit contra immortalitatem animi, qui Lesbiaci dicuntur, quod Mitylenis sermo habetur. Div. I, 3. et 50. cætera divinationis genera sustulit, probat somnia et vaticinia per furorem. II, 51. ejus magnus liber est, Nescire ea, quæ eventura sint, melius esse, quam scire. Off. II, 5. magnum et copiosum librum de hominum interitu scripsit, &c. De eo vid. Reines. V. L. III, 3.

P. Didius, Font. 15. legatus L. Cæsaris in bello

sociali. Τριπολιτικος dicitur, Att. XIII, 32. Appian. B. C. I, p. 635. De ejus rebus gestis in bello sociali v. Vell. II, 16. sed ibi prænomen est *T.* quod e fastis Capitolinis etiam in loco Ciceronis reposuit P. Manutius. Recte.

T. Didius, Planc. 25. Pis. 25. ex Macedoniâ triumphat, scilicet, de Scordiscis, ex præturâ. Fuit prætor Illyrici; sed, victo Macedoniæ procons. Catone, propter viciniam aggressus est Macedoniam. V. Pigh. ad A. 639. 640. Est is, qui, consul cum Q. Metello, legem Cæciliam Didiam tulit, A. U. 655.

T. Didius, forte filius superioris. Or. II, 47. trib. pl. cum L. Cottâ, A. 659. Vide in *L. Cotta.*

Digiti Idæi, Nat. D. III, 16. sive Dactyli, sunt sacerdotes Matris Deûm.

Dinea, Larinas. Cluent. 5. socrus Oppianici.

Dinon, Div. I, 23. Persica scripsit. Est is, quem laudat et fide dignum judicat Cornelius Nepos in Conone. Fuit pater Clitarchi, qui Alexandri M. tempore floruit. Vid. Voss. de H. Gr. lib. IV, c. 8. ubi recte ostendit, *Dinonem* appellandum esse, non *Dionem.*

Dinomachus, Tusc. V, 30. Fin. V, 8. Offic. III, 33. de summo bono Calliphonem sequitur; et ita controversiam componi posse putat.

Dio, Syracusius. Or. III, 33. Platonis discipulus. Tusc. V, 35. Platonis ad ejus propinquos epistola. Est septima inter Platonicas, post mortem Dionis, patriæ liberatoris, scripta. De ejus rebus, præter Nepotem, leg. Diodor. S. XVI.

Dio, Stoicus. Leg. III, 5. de magistratibus subtiliter scripsit. Ante Panætium scripsit, ut ex h. l. colligo.

Dio, philosophus, ad Div. IX, 26. eo utitur Papirius Pætus. Nescio quis; nisi forte Academicus, de quo postea; aut Epicureus quidam. Pætus enim Epicureus fuit.

Dionysius, Stoïcus, Tusc. II, 10. Ciceronis æqualis, versus orationi nullo delectu admiscebat. Dionysium Stoïcum laudat Laërt. VI, 43.

Dionysius, Magnes, Brut. 91. rhetor temporibus Ciceronis, qui cum eo in Asiâ adolescens multum fuit.

Dionysius, ad Divers. V, 10. servus Ciceronis, anagnostes. ad Div. XIII, 77. qui bibliothecam Ciceronis tractavit, aufugit.

Dionysius. Att. VI, 1. VIII, 4. Ciceronum præceptor. Att. IX, 12. Ciceronem bello civili deserit, quamvis valde apud eum honoratus fuerat.

Dionysius, toto nomine *M. Pomponius Dionysius*. Att. IV, 7. 11. 15. ad Div. XII, 24. servus aut libertus Attici, quo Cicero usus est in instruendâ bibliothecâ.

Dionysodorus, Verr. III, 21. Syracusanus.

Dionysus, N. D. III, 23. multi Dionysi.

Diophanes, Mitylenæus, Brut. 27. rhetor suo tempore Græcorum disertissimus, Tib. Gracchi fil. præceptor.

Dioscuri, N. D. III, 21. quot modis apud Græcos nominentur.

Diphilus, Or. I, 30. Crassi scriptor et lector.

Diphilus, ad Q. Fr. III, 1. redemtor villæ Q. Ciceronis, architectus idem.

Divitiacus, Div. I, 41. unus e Druidis.

Docimus, Verr. IV, 34. Siculus.

Cn. Dolabella, Pis. 19. triumphat ex Macedoniâ reversus. Consul fuit cum M. Tullio Deculâ A. 672. Brut. 91. accusatur a C. Cæsare adolescente, defendentibus C. Cottâ et Hortensio.

Cn. Dolabella, Quint. 8. prætor urbanus, Cn. Dolabellâ et M. Tullio coss. ad quem causa Quintii acta est. Verr. I, 4. II, 15. seqq. 37. 38. prætor Ciliciæ, Verre legato, a quo deinde cum a M. Scauro de repetundis accusaretur, oppugnatus est: condemnatur. Hos duos Dolabellas confundunt As-

conius ad Div. in Cæcil. c. 7. et Corradus in Quæsturâ, propterea reprehensi a Perizonio, Animadv. Hist. c. 2. p. 54.

Cn. Dolabella, ad Div. II, 15. et 16. Ciceronis gener: libertate suâ molestias sibi contrahit. VII, 33. declamat apud Ciceronem. II, 13. Appium Pulchrum accusat. Att. VII, 8. hæres fit Liviæ cujusdam. ad Div. IX, 14. ejus consulatus laudatur, ob eversam columnam Cæsarianorum in foro, et seditiones compressas. Phil. I, 2. acta in consulatu post Cæsaris mortem. Phil. XI, 1. proconsul Syriæ C. Trebonium interficit. ad Div. XII, 14. ab Antiochiâ exclusus, Laodiceam se contulit. ibid. 12. cum exercitu suo ex Syriâ in Ciliciam transit. Brut. 92.

P. Dolabella, Cæcin. 8. prætor urbanus, ad quem est acta causa Cæcinæ.

P. Dolabella, ad Div. VIII, 4. Quindecimvir fit. Nescio an idem.

Cn. Domitius, Cn. F. (v. Sueton. Ner. 1.) Brut. 26. Consul cum C. Fannio fuit (A. U. 631.) Font. 12. Arvernos et Allobroges vicit. Verr. II, 55. pro Cluent. 42. censor cum L. Metello, A. U. 638.

Cn. Domitius Ænob. Cn. F. (v. inscr. antiqu. ap. Murator. ad A. 657.) Cn. N. Agr. II, 7. in tribunatu de sacerdotiis tulit. (v. *Lex Domitia.*) Corn. I. Cæcil. 20. M. Silanum vexat. Or. II, 56. Brut. 44. Deiot. I. Consul cum Cassio Longino, A. U. 657, censor cum L. Crasso oratore fuit. Dissensio inter ipsos. Pontifex max. a trib. pl. M. Scauro accusatur. De contentionibus Domitii et Crassi censorum, locos auctorum collegit Sigonius in Fastis, ad A. U. 661: est etiam locus memorabilis apud Plin. H. N. XVII, 1. De ipso v. Sueton. Ner. 2. et ibi interpp.

Cn. Domitius Calvinus. Deiot. 5. a Deiotaro post bellum civile recipitur et sustentatur. Cœl. 13. et Q. Fr. II, 13. prætor Cn. Lentulo et L. Marcio coss. Sext. 53. Q. Fr. I, 2. 5. trib. pl. Cæsare et Bibulo

Druidæ, Div. I, 41. vates et augures in Galliâ: de quibus consulant tirones Cæsar. B. Gall. V, 13. 14.

C. Livius Drusus, Brut. 28. ejus filii duo, C. et M. Pronepos est Drusi, qui primus cognomen hoc ab interfecto Drauso Gallorum duce tulit: ad quem Popma refert locum ad Att. VII, 2. Sed Pighius, ad A. 637, refert ad M. Drusum, C. F. qui, Her. II, 13. prætor dicitur. De quo, totâque familiâ, v. Sueton. in Tiber. 3.

C. Drusus, C. fil. Brut. 28. qualis orator fuerit. Tusc. V, 38. JCtus, qui, etiam cum cæcus factus esset, de jure diligenter respondit, et a multis consultus est. Hunc Drusum vulgo in veterum JCtorum commemoratione prætermittunt, etiam Pomponius.

M. Drusus, C. fil. Brut. 28. tribunus C. Gracchum, iterum trib. pl. *fregit:* nam ita legendum esse, non *fecit*, viri docti ad unum omnes censent, et res postulat. Hic est ille Drusus, qui, hanc ipsam ob rem, quod senatûs causam contra Gracchum egit, "Patronus Senatûs" appellatus est. Sueton. l. c. Ad hunc Drusum referunt etiam illud de Offic. I, 30. "In M. Druso adolescente magna fuit severitas." Sed mihi ad ejus filium referendum videtur. Ipsa verba Ciceronis id docent. Primo ponuntur L. Crassus et L. Philippus, quo consule dein tribunus M. Drusus fil. fuit: deinde C. Cæsar, L. F. Iisdem temporibus dicitur multa severitas fuisse in M. Scauro et in "M. Druso adolescente." Pater autem illis temporibus adolescens non fuit. Item M. Drusus filius et M. Scaurus, ut hîc, junguntur, Dom. 19. ad Herenn. II, 13. prætor urbanus judicium reddidit, quod cum hærede mandati ageretur. Hunc M. Drusum Pighius refert ad A. U. 637, hoc argumento, ut opinor, quod tribus annis post consul factus est, quo ille sæpe in digerendis prætorum annis usus est. Si recte, est ille ipse "Patronus Senatûs:" nam

tribunatus Gracchi secundus cadit in A. U. 631, &c. Obtinuit aliquot annis post Macedoniam ex consulatu A. 641 gesto, et Scordiscos vicit. V. Flor. III, 4. et Valentem, Num. Fam. R. T. I, p. 51. 52.

M. Drusus, M. fil. Dom. 46. trib. pl. et pontifex, Q. Cæpionis inimicus. Unde inimicitiæ ortæ, docet Plin. XXXIII, 1. Mil. 7. M. Catonis Uticensis avunculus. Br. 49. 62. orator gravis cum de rep. diceret. Offic. I, 30. severitas in eo adolescente fuit. (V. in *M. Drusus*, *C. F.*) Cluent. 56. Postum. 7. eos, qui res judicârant, equites, tentavit quæstionibus constitutis in judicium vocare. Eæ rejiciuntur. Mil. 7. senatûs propugnator, ac pæne patronus. Or. III, 1. refert ad senatum de conviciis L. Philippi consulis, quibus in concione in senatum usus erat, &c. Dom. 16. 19. de pluribus rebus simul ferre ausus est contra legem Cæciliam et Didiam. Senatus decernit, ne eæ leges valeant. (V. *Leges Liviæ*.) Rabir. Perd. 7. consulibus adest contra Saturninum. Mil. 7. domi suæ interficitur in tribunatu. Nat. D. III, 33. ejus percussor fuit Q. Varius. De eo v. impr. Vellei. II, 13. seq.

Drusus, ad Div. VIII, 14. homo turpibus libidinibus deditus, judex est inter reos de lege Scatiniâ. Ad eum referenda fortasse sunt etiam hæc: Att. II, 7, ubi Pisaurensis vocatur; ad Div. XI, 19. Att. IV, 15. 16. a Cicerone defenditur, accusatus a Lucretio.

Cæso, s. *Kæso*, *Duillius*, ad Div. IX, 21. consul A. U. 417.

C. Duillius, M. F. Or. 45. dicitur et *Duellius* et *Bellius*; item *Bilius*. V. Ciacconium ad Columnam Rostratam, et Pighium ad A. U. 493. Senect. 13. Pœnos primus classe vicit. In Plancianâ, c. 25, est *P. Duellius*. Sed, quia ex contexto intelligitur, de hoc esse sermonem, qui, bello Punico I, primus

mari Carthaginienses vicit, recte viri docti censuerunt, legendum esse *C. Duellius*, s. potius *Duilius.*

Duris, Samius, Att. VI, 1. homo in historiâ diligens. Vixit Ptolemæi Philadelphi temporibus. De ejus scriptis consule Voss. de Hist. Gr. I, 15. quem compilavit Harduinus in Indic. Auct. Plinian. Add. Diodor. S. XV, p. 373. 374.

C. Duronius, Att. V, 8.

M. Duronius, Or. II, 16. accusator censoris M. Antonii orat. de ambitu. Hic Duronius post a censore M. Antonio et collegâ L. Flacco de senatu motus est, quod in tribunatu legem de coërcendis conviviorum sumtibus latam abrogaverat. V. Valer. M. II, 9. 5.

Dyrrhachinus, Verr. IV, 56. princeps Centuripinorum.

E.

Echecrates, Fin. V, 29. Pythagoreus, Locrensis, Platonis æqualis. Eum etiam Iamblichus, aliosque duos ejusdem nominis, commemorat inter Pythagoreos, c. ult. Vit. Pyth. et Laërt. VIII, 48.

Echion, pictor. Parad. V, 2. Ejus mentio est etiam in Bruto. In Paradoxis olim legebatur, *Actæon.* Emendavit Lambinus: quod mirum est nescîsse Harduinum, ad Plin. XXXV, 7.

Egeria, Leg. I, 1. nympha, quâcum Numa collocutus est.

Egesinus, Acad. IV, 6. Euandri auditor, Academicus. Pergamenus, in quo media Academia desiit. Laërt. IV, 60.

Egilius, de Or. II, 68. festivus homo. Hunc locum laudat Nonius in v. *Colus.* Sed ibi edd. vett. omnes habent *Decilla.* Ap. Livium, XLI, 13. est *L. Egilius;* sed Drakenborch. putat legendum *Æmilius:* quem vid.

Cn. Egnatius, Cluent. 48. senator. Filium Cn. Egnatium exhæredat, quod in judicio Juniano pecunias cepisset.

Egnatius Maximus, ad Att. XIII, 34.

Egnatius, Sidicinus, ad Att. VI, 1. debitor Ciceronis.

L. Egnatius, Att. X, 15. fœnerator. IV, 12. VII, 18. Hic forte idem cum seq.

L. Egnatius Rufus, ad Div. XIII, 43. &c. eques Romanus, negotiator. Viri docti, quantum ex observationibus ad h. l. et alibi intelligo, hos omnes pro eodem habent. Ego, ad minimum, tres distinctos homines puto; unum Sidicinum, qui debebat Ciceroni, nomen, neque optimum neque pessimum, quod in illum Rufum non convenit, hominem divitem et in provinciis negotia magna habentem: alterum, qui Rufi, tertium, qui Maximi, cognomen habeat. Nam utrumque cognomen ejusdem esse non putem.

L. Egnatuleius, Phil. III, 3. quæstor legionem Martiam ab Antonio avertit ad Octavium Cæsarem.

Egritomarus, in Cæcil. 21. Gallus, Cn. Domitii hospes, &c.

Elisius, Terinæus, Tusc. I, 48. filium nimis lugens, in psychomantio quid responsi acceperit, e Crantoris consolatione.

Elesiodulus, Font. 5. videtur de cohorte M. Fonteii fuisse. Nomen Romanum non videtur.

Empedocles, Or. I, 50. Agrigentinus, physicus dictus: egregium poëma fecit. Nat. D. I, 12. elementa Deos facit. Acad. II, 13. confitetur ignorantiam, ut Socrates. Pythagoræ discipulus, de cujus scriptis vid. præter alios, Fabric. B. G. II, 12.

Empirici, Acad. II, 39. genus medicorum, quod opponitur λογικοις ιατροις ap. Sextum Emp. adv. Logic. § 156. 191. Nihil anatomiæ, nihil semioticæ, tribuit: omnia in usu et experimentis ponit. Vid.

dam animi, et soluto liberoque animo, futura præsentit. Leg. II, 11. De ejus ætate non consentiunt veteres. Tempore septem Sapientûm vixisse, plerique consentiunt. De eo v. Laërt. I, 109. sqq. et ibi viros doctos. Scriptores de eo multos laudat Fabric. B. G. I, 6.

M. Eppius, ad Att. VIII, 11. Pompeianus. laudatur. Cf. Hirt. B. Afr. 89.

Eppuleia, ad Div. VI, 12. uxor T. Ampii Balbi. *Eppuleia* est etiam in inscriptione ap. Fabrett. p. 310. *Eppuleius* ap. Murator. Inscr. p. 315. n. 2. Inter *Appuleius* et *Eppuleius* variant libri in Servio ad Virg. Æn. VIII, 275. ap. P. Burmannum.

Equus Trojanus, ad Div. VII, 14. fabula Livii.

Eratosthenes, ad Att. II, 6. Geographica scripsit. Ea sibi Cicero proposuerat, cum Geographica scribere susciperet. Valde reprehendebatur a Serapione et Hipparcho: de cujus disputatione adversus Eratosthenem v. Strab. I, p. 15. Cyrenæus fuit, discipulus Aristonis Chii, insigni eruditione vir. Vixit Alexandriæ tempore Ptolemæi Euergetæ. Ejus Geographica in magno pretio apud Romanos fuisse, etiam ex Cæsare colligas, qui eum potissimum e Græcis nominat, ubi de silvâ Hercyniâ agit. De B. G. VI, 24. Censuram totius operis Geographici agit Strabo, lib. I, et II, ubi imprimis monet, eum occidentales et septemtrionales Europæ partes parum cognitas habuisse. Melius de eo judicat lib. XVII. Vid. Casaub. ad Strab. pag. 15.

Erechtheus, vel *Erichtheus*, Sext. 21. rex Athenis, cujus filiæ vitam pro patriæ salute contemsêre. Fin. V, 22. N. D. III, 19. quapropter Deæ sunt Athenis habitæ, ibique delubrum habent.

Eretrici, vel *Eretriaci*, Or. III, 17. Acad. IV, 42. genus philosophorum Socraticorum a Menedemo Eretriaco ortum, qui e scholâ Eliacâ fuit.

Eriphyla, vel *Eriphyle*, Verr. V, 18. Amphiarai

uxor, de cujus monili fabula nota est. Inv. I, 50. auro vitam viri vendidit.

Eros, Att. X, 15. Philotimi servus aut libertus. ad Div. XII, 26. Eros Turius quidam nominatur. Rosc. Com. 11. est nomen comœdi, e disciplinâ Roscii.

C. Erucius, Rosc. Am. 13. accusator.

C. Esernus, Cœl. 30. qui cum M. Camurtio est condemnatus propter facinus quoddam in Vettium commissum.

Eteocles, de Offic. III, 21. Œdipi regis Thebanorum filius, et Polynicis frater, quorum nota est fabula.

Euander. V. *Avianus*.

Euandrus, Acad. IV, 6. Lacydis auditor, Egesini doctor. Academicus, et quidem de mediâ Academiâ.

Eubuleus, N. D. III, 21. filius Jovis et Proserpinæ. Vid. in *Anaces*.

Eubulida, Verr. VI, 42. Herbitensis.

Eubulides Grosphus, Verr. IV, 23. Centuripinus.

Euchadia, Pis. 36. nomen feminæ Macedonicæ.

Euclides, Acad. IV, 42. discipulus Socratis a quo Megarici et Dialectici orti sunt. Solum bonum dicit, quod esset unum et simile et idem semper.

Euclides, de Or. III, 33. geometra Alexandrinus Ptolemæi Lagidæ temporibus: nobilis Elementis Geometr.

Eudemus, Div. I, 25. Cyprius, familiaris Aristotelis, qui, in defuncti honorem, dialogum scripsit, Ευδημος, η περι Ψυχης, cujus mentio est ap. Plutarchum et alios, quorum locos notat Jonsius, de script. H. P. I, 15. 3.

Eudoxus, Div. II, 42. Platonis auditor, in astro-

Eurypylus, Tusc. II, 15. 16. dux Pergamenorum ad Trojam.

Eurystheus, Acad. IV, 27. filios ejus interficit Hercules. Tusc. II, 8.

Eurysthenes, Div. II, 43. geminus frater Proclis, rex Lacedæmoniorum.

Euthydemus, ad Div. XIII, 56. Ephesius fuisse videtur.

Euthynous, Tusc. I, 48.

Eutrapelus, Phil. XIII, 2. Vide in *Volumnius*.

Eutychides, Att. IV, 15. libertus Attici, T. Cæcilius Eutychides dictus.

Eutychus, pro Rosc. Am. 16. nomen comicum.

Exegistus, Pis. 36. Macedo quidam.

Exitius, Phil. XIII, 13. Philadelphi frater, Antonianus.

F.

L. Roscius Fabatus, Att. VIII, 12. cum L. Cæsare conditiones pacis fert a C. Cæsare. ad Div. X, 33. interiit in prœlio Mutinensi, duce Pansâ, cujus erat legatus.

Q. Faberius, Att. XII, 21. XIII, 8.

Fabius, de Divin. II, 33. de Fat. 6. 7. hoc nomine utuntur veteres in iis rebus, quæ liberalium hominum sunt, cum neminem nominare volunt, uti JCti fere nomine *Caii* et *Titii* utuntur. Cæterum plures, quam hîc e Cicerone commemorantur, Fabios vid. infra in *Maximis*. *Maximus* enim est inter cognomina Fabiorum.

Fabius, Att. II, 1. adulter Clodiæ, cum Metelli uxor esset.

C. Fabius, Tusc. I, 2. Ei laudi fuit, quod pingere potuit. Unde et primus Pictoris cognomen tulit. Pinxit ædem Salutis. V. Plin. H. N. XXXV, 7. Add. Voss. de Hist. Lat. I, 3.

C. Fabius, Att. VII, 3. Cæsaris legatus.

C. Fabius, ad Qu. Fr. I, 2. 2. quantum colligere licet, fuit præfectus aut minister quidam Q. Ciceronis in provinciâ.

M. Fabius, Font. 12. subscriptor M. Plætorii contra M. Fonteium.

M. Fabius Gallus, ad Div. VII, 24. Epicureus, librum scripsit de M. Catone. Att. VIII, 12. ad Div. II, 14. VII, 23.

M. et *Q. Fabii.* ad Div. XIII, 59. XV, 14. fratres. ibid. IX, 26.

Fabius Luscus, Att. IV, 8. videtur philosophus Epicureus fuisse: et acutus dicitur a Cicerone.

Numerius Fabius Pictor, C. Pictoris F. Div. I, 21. Græcos annales scripsit. Hunc consulem exhibent Fasti Capit. A. 487. ad quem A. v. Pighium. Add. Voss. l. c. qui filium ejus, C. nepotem, mavult intelligi ap. Ciceronem, sed sine argumento. De prænomine *Num.* in denariis antiquis, v. Spanhem. de V. et Pr. N. T. II, p. 26. quem Ciceronis locus fugiebat. Add. Duker. ad Liv. XXXVII, 47. bene disputantem adversus Spanhemium de loco Liviano.

Q. Fabius, Agrar. II, 33. consul (quartum) cum Fulvio, quibus coss. Capua capta est, i. e. A. 544. V. infr. *Q. Maximus.*

Q. Fabius Pictor, C. F. C. N. historicus, annalium scriptor. Or. II, 12. Div. I, 26. Vixisse tempore belli Pun. II, e Livio clarum est, XXI. V. Voss. l. c. Ejus fidem in rebus Rom. nos adversus Polybium peculiari libello defendimus.

Q. Fabius, Allobrogicus. (v. Plin. XXXIII, 11.) Or. II, 66. in Verr, I, 7. ejus fornix. Fornix Fabianus sæpe commemoratur, exstructus a Q. Fabio Maximo censore, qui consul cum L. Opimio A. U. 632. Allobroges vicit, (v. Plin. VII, 50.) e quorum manubiis fornix exstructus est. Vid. Ascon. ad. l. c. Ejus reliquiæ adhuc visuntur. V. Grævium, ad Flor. III, 2. Sigonius, ad ann. 632, disputat, hunc Fa-

bium non esse Æmilianum, quod plerisque persuasum est. Sed Vellei. II, 10. diserte appellat Pauli nepotem. Plin. XXXIII, 11. fratrem Africani min. vocat: quod esse non potest, si est Pauli nepos. Velleii auctoritas fastis firmatur.

Q. Fabius Virgilianus. ad Div. III, 3. 4. legatus Appii Pulchri in Ciliciâ. Att. VIII, 11. Pompeianus.

Q. Fabius Labeo, Cunctatoris nepos. Br. 21. juris et antiquitatis peritus. Consul A. U. 570. cum Marco Marcello. Off. I, 10. arbiter Nolanis et Neapolitanis de finibus a senatu datus est.

Q. Fabius, Saguntinus, Balb. 22. a Metello Pio civitate donatur.

Ser. Fabius Pictor, Brut. 21. juris et antiquitatis peritus. De hoc vid. Voss. Hist. Lat. I, 3. qui refellit Corradum, qui, pro *Servio*, malebat *Servilianus*. Bene. Nam Servilianus genus duxit, non a Pictore, sed a Gurgite.

C. Fabricius, Br. 14. ad Pyrrhum legatus missus de recuperandis captivis. Balb. 22. consul Pyrrhi tempore cum Heracliensibus fœdus facit. Off. I, 13. perfugam, qui regi venenum se daturum promiserat, Pyrrho dedit. 4. justus nominatur. Tusc. III, 23. paupertatis tolerans. Leg. II, 23. in Urbe sepultus est, quod in XII Tabulis prohibetur. Add. Orat. II, 66. III, 15. Planc. 25.

C. et *L. Fabricii*, Cluent. 16. Aletrinates, Oppianici familiares.

Q. Fabricius, Sext. 35. trib. pl. primus VIII Cal. Febr. P. Lentulo Spinthere cos. rogationem fert de Cicerone revocando. Cf. in Sen. post Red. 8.

Fadius, ad Div. X, 32. miles quidam Pompeianus, a Balbo minore crudeliter tractatus.

Q. Fadius, Phil. II, 2. libertinus, cujus filiam duxit M. Antonius triumvir.

Q. Fadius Gallus, Fin. II, 17. ejus filia Fadia. ibid.

bunatûs pl. repulsam tulit. Rabir. 7. cum C. Mario cos. fuit A. 649. Adde Off. III, 19. Vid. collecta Corrado ad Brut. 34.

C. Flavius Fimbria, Brut. 66. M. Crassi inimicus. qualis orator. Rosc. Am. 12. homo insanus, Q. Scævolam in funere Marii vulnerari curat. Add. Corrad. l. c.

L. Fimbria, Verr. VI, 70. multis inimicitiis et laboribus ad honores pervenit. Sed est vitium in prænomine, corrigendumque, C. ut jam monuit Manutius. Est consularis ille Fimbria: jungitur enim Mario: nec ullus L. Fimbria honoratus in libris antiquis occurrit.

Firmani, fratres, Att. IV, 7. Vide *L. Gavius*.

Firmidius, Sext. 52. Clodianarum operarum dux.

C. Flaccus, e Valeriis. Quint. 7. imperator et prætor Galliæ, Scipione et Norbano coss. h. e. A. U. 670.

C. Flaccus, L. fil. ad Div. III, 4. fuit de cohorte Appii in Ciliciâ, certe summus ejus amicus et familiaris. Itaque, ep. 11. dicitur curâsse, ut testes mercenarii in Appium a suis civitatibus notarentur.

C. et *M. Flaccus Aviani*, fratres, ad Div. XIII, 32. 78.

L. Flaccus, e Valeriis. Phil. XI, 8. consul (622) cum P. Licinio Muciano, flamen Martialis. Itaque in ejus nummis Mars et apex cernuntur. Ei Licinius multam dixit, si a sacris discederet ad bellum cum Aristonico in Asiâ gerendum. Populus multam remisit; sed pontifici Licinio parere jussit. Etiam Div. I, 46. commemoratur flamen Martialis L. Flaccus. Sed is a collegâ Muciani diversus sit necesse est, quod ex eo se audîsse dicit Quintus frater, quæ commemorat. De hoc Flacco accipio locum in Cæcil. 19. ubi quæstori ejus M. Scauro accusatio ejus non concessa esse dicitur. Ad eum locum nil in-

terpretes, præter unum Menardum, qui de L. Flacco, pro quo est oratio, accepisse videtur; quod est absurdum, quando Divinatio in Cæcilium longe ante scripta est, quam hic Flaccus in Galliâ fuit. M. Scaurus est pater, qui, A. U. 630, ædilis fuit post quæsturam, et L. Flacci, aut ex præturâ aut ex consulatu, quæstor fuit.

L. Flaccus, e Valeriis. Brut. 62. consul cum C. Mario VI cos. Planc. 36. Saturninum opprimit cum collegâ Mario, A. U. 653, quarto anno post censor cum M. Antonio oratore. v. Valer. M. II, 9. 5. Att. III, 7. in bello Mariano arma capere noluit. Flacc. 25. ei consuli tota Asia portas claudit, cum Mithridatem reciperent; nempe cum suffectus a Cinnâ Mario mortuo A. U. 667, et in Asiam missus esset, ubi periit, auctore Appiano, de B. C. I, pag. 664. add. Vell. II, 23. 24. Hunc a Fimbriâ consulem, non consularem, ut Velleius tradit, interfectum, contendit Contarenus, Var. Lect. 7.

L. Flaccus, e Valeriis. Agr. III, 2. interrex (A. U. 671.) legem tulit, ut rata essent, quæ L. Sulla fecisset. V. *Valeria Lex.* Eâdem rogatione, jussu Sullæ factâ, etiam dictator perpetuus factus est Sulla. V. Appian. de B. C. I, p. 686. ed. Toll.

L. Flaccus, L. censoris fil. Flacc. 26. Planc. 11. Q. Metelli Cretici legatus, &c. Cat. III, 2. Flacc. 1. &c. prætor Cicerone consule, qui ejus operâ in deprehendendis Allobrogum legatis usus est. Att. I, 19. mittitur ad Galliæ civitates, ne se cum Helvetiis conjungant. Cæterum de eo plura disce ex oratione Ciceronis pro eo, a D. Lælio de repetundis ex præturâ Asiæ accusato; ex quâ intelligitur, eum cum P. Servilio trib. mil. in Ciliciâ, cum M. Pisone quæstorem in Hispaniâ, fuisse. V. Pison. c. 23. &c.

M. Flaccus, Or. II, 70. Nasicam accusavit, quod Ti. Gracchum perculisset. Dom. 38. Add. *M. Fulvius Fl.*

C. Flavius, Planc. 42. quæsitor in causâ Plancii ab accusatore, Laterense, editus. Sed hic, pro *Flavius*, Ursinus reponi volebat *C. Alfius*, qui c. 17. quæsitor in eâ causâ dicitur, et eo anno prætor fuit. Ant. Augustinus autem et Manutius ibi potius *C. Flavius* pro *Alfius* legi volebant. Quod Manutius putat C. Alfium non commode legi, quod is prætor esset, et suam jam haberet provinciam; sæpe constat extra ordinem datas esse prætoribus provincias, præter eam quam sortiti essent. Cicero appellat hunc quæsitorem, "consiliorum suorum in consulatu socium, periculorum participem, rerum gestarum adjutorem." Hæc utrum in C. Alfium an in C. Flavium quemdam rectius conveniant, videndum, si quâ ratione ex historiâ erui possit. Mihi nil certi succurrit. Hoc ex multis locis Ciceronis disco, Flavios nonnullos ei conjunctissimos fuisse. Si conjecturæ locus, optime videntur in *C. Flavium* convenire, Bruti et Attici amicissimum, totiusque causæ optimatium. V. Nepotem in Attic. 8. Plutarch. in Brut. extr. ubi, quam graviter ejus interitum tulerit Brutus, commemoratur.

C. Flavius Pusio, Cluent. 56. eques Romanus, qui M. Druso trib. pl. restitit, equites legibus suis, de quæstionibus habendis in eos qui ob rem judicandam pecuniam cepissent, in periculum vocanti.

Cn. Flavius, Cn. an M. fil.? vid. Grævium. Cn. est ap. Plin. H. N. XXXIII, 1. qui imprimis videndus. Vocatur ibi etiam Annii filius: uti ap. Gell. VI, 9. Liv. IX, 46. vocatur Cnæi fil. Vide Drakenb. ad Liv. l. c. qui et prænomen Cn. præfert. Ad Att. VI, 1. scriba, ædilis Appii (sc. Cæci), qui fastos publicavit, et actiones primum composuit atque edidit. V. Or. I, 41. Muren. 11. Att. VI, 1. ab eo Jus Flavianum dictum est. Eâ re meruit, ut usque ad ædilitatem proveheretur studio populi. V. Liv. IX, ult.

L. Flavius, eques Romanus, Verr. II, 5. VI, 7.

Macedoniâ, L. Pisone proconsule. Ejus forte filius est Q. Fufidius, Q. F. ad Div. XIII, 11.

A. Fufius, ad Div. XIII, 2. Ciceronis intimus, homo eruditus.

L. Fufius, Brut. 49. 62. Offic. II, 14. qualis orator. Manium Aquillium accusat. Cf. Or. II, 22. III, 13. Sed his locis plerisque est *Fusius*. Recte autem, post alios, monuit Pearcius, ad de Or. II, 22, Ciceronis temporibus nullos *Fusios* fuisse, sed invaluisse, ut *Furii* dicerentur, ut nemo *Valesius* dicebat, aut *Papisius*, sed *Valerius* et *Papirius*. *Fufius* autem et *Fusius* in libris Ciceronis sæpe confundi, sciunt omnes, qui vel leviter Ciceronem tractârunt.

Q. Fufius Calenus. ad Div. V, 6. trib. pl. M. Pisone et M. Messalâ coss. Phil. VIII, 3. pacem cum Antonio suadet. Patre ejus Cicero usus est adolescens. Reprehenditur. Att. I, 6. legem de religione fert pro Clodio. (Vid. *Lex Fufia*.) ibid. IX, 2. Pompeium et senatum accusat. V. supra in *Calenus*.

C. Fulcinius, Phil. IX, 2. legatus Romanorum a Larte Tolumnio Fidenis interfectus.

M. Fulcinius, pro Cæcin. 4. Tarquiniensis.

Fulviniaster, ad Att. XII, 44. imitator Fulvinii. Sed rectius esset fortasse *Fulviaster*, ut quibusdam viris doctis placet, a Fulvio Postumio Cæsariano.

Fulvii, pro Planc. 8. originem ducunt e municipio Tusculano. Primus fuit L. Fulvius, de quo est locus difficilis ap. Plin. H. N. VII, 43. de quo vid. Duker. ad Liv. VIII, 37. Stemma Fulviorum est ap. Sigon. ad Liv. XL, 41.

M. Fulvius Flaccus, Catil. I, 11. consularis, interficitur cum liberis, quod a C. Graccho triumvir in locum T. fratris nominatus erat. Dom. 38. de senatûs sententiâ interficitur, domus evertitur et publicatur, et in areâ porticus Catuli exstruitur. Brut. 28. ejus scripta exstitère, sed ut studiosi literarum. Æmulum P. Decium habuit. Add. in *M. Flaccus*.

M. Fulvius Nobilior, Muren. 14. de Ætolis triumphat. Provinc. C. 9. censor cum M. Lepido A. U. 574. Tusc. I, 2. in Ætoliam Ennium secum duxit; quod ei exprobratum est a Catone. Arch. 11. Musis et Herculi templum dedicat e manubiis. Musas pinxerat Zeuxis; easque ademerat Ambraciensibus. V. Plin. H. N. XXXV, 10. De ipso templo v. Harduin. ad Plin. l. c.

M. Fulvius Nobilior, Att. IV, 16. condemnatur, App. Claudio Pulchro, L. Domitio Ahenobarbo, coss.

P. Fulvius Veratius. Flacc. 20.

Q. Fulvius Flaccus. Agrar. II, 33. consul IV. cum Q. Fabio V. A. 544. quibus coss. Capua capta est. Verr. II, 41. censor cum A. Postumio A. U. 579.

Q. Fulvius Nobilior, filius Marci, qui Ætolos vicit: consul cum T. Annio Lusco A. U. 600. Ennium civitate donavit, cum triumvir coloniam deduxisset.

Ser. Fulvius Flaccus. Brut. 21. mediocris orator. Brut. 32. de incestu reus, a C. Curione defensus. Ex hoc loco emendo Ciceronem de Inv. I, 43. ubi exemplum affertur his verbis: "ut Curius pro Fulvio: Nemo potest uno adspectu, neque præteriens in amorem incidere." Pro *Curius* enim, manifestum est, legendum esse *Curio*. Hæc verba sunt ex Curionis oratione pro Fulvio de incestu; quam exstitisse suis temporibus Cic. in Brut. l. c. dicit, nobilemque habitam esse.

C. Fundanius, Qu. Fr. I, 2. 3. amicus Ciceronis. Socer Varronis, qui inducitur R. R. I, 2.

M. Fundanius, Petit. Cons. 5.

Funisulanus, Att. V, 4. it. X, 15. debitor Ciceronis.

T. Furfanius, Milon. 27. judex in causâ Milonis, laudatur. ad Div. VI, 8. commemoratur T. Furfanus Postumus, prætor Siciliæ post bellum civile

Cæsarianum; nescio an idem. *Furfanus* quidem aut idem esse quod *Furfanius*, aut hoc illi substituendum esse non dubito. Sic *Fidiculanus* et *Fidiculanius* invenitur. Est tamen alterum usitatius. V. *Fuffanus*.

Furina, Nat. D. III, 18. lucus ejus. Q. Fr. III, 1. 2. templum. Ap. Aur. Victorem in reg. XIV. ponitur templum et lucus Furinarum cum insulâ. Est etiam apud Gruter. Inscript. CCCXXXIII, 1. ara *Forinarum*, pro *Furinarum*: ad q. l. v. notulam in Græv. ed. adjectam. Ursinus etiam apud Ciceronem malit *Forinæ* legi.

A. Furius, poëta, Brut. 35. familiaris Q. Catuli patris, qui ei librum inscripsit de consulatu et de rebus gestis suis. Absurde hîc a Prustio laudatur Macrob. VI, 1. ubi de Furio quodam sermo, qui diu post Virgilium vixit.

C. Furius, Balb. 8. legem de testamentis tulit, de quâ vid. *Lex Furia*, s. *Fusia*.

L. Furius Philus. Off. III, 30. rogationem fert cum S. Attilio de fœdere Numantino et C. Mancino. Brut. 28. perbene Latine locutus est, et literatius quam cæteri. Or. II, 37. eruditissimos homines in Græciâ palam semper secum habuit. Idem est, qui memoratur Arch. 7. Att. II, 19. Amic. 4. Consul fuit cum Sext. Attilio Serrano A. 617. Att. XII, 5. dicitur *P. Furius*. Et hoc prænomine etiam laudat Cassiodorus. V. Sigon. ad h. a.

M. Furius Camillus, Dom. 31. in exsilium mittitur; is, qui postea dictator Gallos vicit, ab Urbe deletâ venientes; et tunc solus primusque hoc nomen obtinuit, ut ostendit contra Sigonium Periz. Animadv. Hist. c. 1. Valens citat etiam M. Furium Camillum ex ep. ad Div. VII, 5. sed in melioribus edd. est *M. Orfius*.

Num. Furius, Or. III, 21. eques Rom. cantandi artis peritus.

P. Furius, Att. XII, 5. V. *L. Furius*.

P. Furius, Rabir. Perd. 9. a C. Deciano accusa-

tur, et condemnatur, homo turpissimus. Tribunus pl. factus est ex libertino; de quo v. Appian. de B. C. lib. I, p. 629. Cæterum in hac historiâ videntur inter se pugnare Cicero et Valerius M. VIII, 1. Nam Cicero damnatum dicit, Valerius a Deciano non damnatum; scil. antequam condemnari posset, a plebe discerptus est, ut proprie quidem non damnatus sit judicum sententiis, sed pœnam tamen dederit, tamquam damnatus. Vid. Pighium ad A. 654.

P. Furius, Cat. III, 6. socius Catilinæ e coloniâ Fesulanâ, quo Catilina usus est in sollicitandis Allobrogum legatis.

Q. Furius, s. *Fufius*, Phil. II, 16. eques Rom. hæreditate a M. Antonio eversus.

Furius, Balb. 20. prædiator, cui tantum tribuit Q. Scævola, ut, cum de jure prædiatorio consuleretur, ad hunc amicos suos rejiceret. Ejus nullam fere mentionem faciunt historiæ juris scriptores, cum tamen Cascellio hìc jungatur.

Furius, Verr. VI, 43. Heracliensis navarchus.

C. Furnius, ad Div. X, 1. amicus Ciceronis. VIII, 11. de Ciceronis supplicatione laborat. Att. V, 18. ad Div. VIII, 10. trib. pl. L. Pauli cupiditati provinciæ occurrere se velle minatur. X, 25. ejus præpropera festinatio ad præturam (antequam sc. ædilis fuisset) reprehenditur. X, 6. 8. legatus Planci, &c.

C. et *M. Fusius*, Flacc. 20. equites Romani.

L. Fusius, orator. V. in *L. Fufius*.

G.

A. Gabinius, in tribunatu, collegæ abrogavit tribunatum. Is fuit L. Trebellius, qui legi Gabiniæ, de bello piratico Pompeio committendo, intercedebat. post Redit. in Sen. 7. ejus mollities. Dom. 9. lege Clodiâ Syriam accipit. Leg. Man. 17. legem de

Pompeio ferenti resistit Qu. Hortensius. Phil. XIV, 8. ei uni contingit, ut supplicatio ob rempublicam bene gestam negaretur. Cf. Qu. Fr. II, 8. sed de eo plenæ sunt orationes Ciceronis post reditum ab exsilio habitæ.

P. Gabinius Capito, Arch. 5. prætor A. U. 664. in Cæcil. 20. accusatur a L. Pisone de repetundis post administratam Achaïam.

P. Gabinius Cimber. Catil. III, 3. Catilinarius.

C. Galba, Serv. Galbæ oratoris filius. Or. I, 56. Brut. 26. 32. et 34. P. Crassi Muciani gener. Rogatione Maniliâ oppressus est: pro se ipse dixit. Primus post U. C. e collegio sacerdotum damnatus est judicio publico.

P. Galba, Verr. II, 7. senator. Har. Resp. 6. pontifex. Att. I, 1. pro Mur. 8. petit consulatum cum Cicerone sine spe.

Serv. Sulpicius Galba, de Or. II, 65. Rabir. 7. orator, is, qui consul fuit cum M. Æmilio Scauro. Brut. 21. eloquentiâ præstitit. Or. I, 53. valde laudatur ejus dicendi ratio. Primus ex Latinis rem augere, ornare, movere, delectare, cœpit. III, 7. aliquid asperitatis in dicendo habuit. Mur. 28. a M. Catone, proavo Uticensis, frustra accusatur. Or. I, 53. post præturam, Hispaniam obtinuit. In eum post reditum quæstionem tulit L. Scribonius, quam minus graviter deprecatus a populo, et sic liberatus est. Vid. Sueton. Galb. 3. et ibi interpr. Idem est qui nominatur ad Her. IV, 5.

Serv. Galba, (proavus imperatoris) ad Div. VI, 18. sponsor fit pro Pompeio filio. Phil. XIII, 15. ad Div. X, 30. de percussoribus Cæsaris. Epistola ad Ciceronem de pugnâ Mutinensi, ad Div. XI, 18. V. Sueton. l. c. et Intt.

Galeo, Att. XI, 11. hæredem Ciceronem facit.

Galeotæ, Div. I, 20. interpretes portentorum in Siciliâ. Pearcius putat esse ex Hebr. verbo גלה, revelavit, explicavit.

qui nec summis viris pepercit, sed eorum vitia libere perstrinxit et impune. V. Brut. 43. 46. Or. II, 60. 70. Planc. 14.

M. Gratidius, Arpinas. Legg. III, 16. fert legem tabellariam Arpini, cui resistit Ciceronis avus. Hujus soror fuit M. Ciceronis oratoris avia Brut. 45. M. Antonii Or. familiaris et præfectus in Ciliciâ, ibi interfectus est. Accusavit C. Fimbriam. M. Marii Gratidiani pater naturalis. Doctus Græcis literis, factus ad dicendum.

M. Gratidius, Flacc. 21. ad Q. Fr. I, 1. 3. legatus Q. fratris in Asiâ. Eum Quintus dicitur ut fratrem amâsse, et ipse fraterno in Cicerones animo fuisse. Eum puto aut hujus superioris Gratidii filium, Gratidiani fratrem, aut, quando temporum ratio non plane consentit, nepotem. Memoratur etiam Gratidius, trib. pleb. Lentulo Spinthere et Metello coss. ad Q. Fr. I, 4. sed quia nusquam inter ejus anni tribunos a Cicerone Gratidius nominatur, Manutius *Fabricius* legi volebat, probante Lambino; Gruterus autem Fadii cognomen putat esse, qui eo loco proxime antecedit Gratidium.

M. Gratidianus, M. Gratidii superioris fil. adoptatus a M. Mario, eoque aut C. Marii septies consulis patruo, ut I. F. Gronovio placebat, Obs. II, 6. aut ejus potius fratre, ut multis docet Perizon. Animadv. Hist. c. 3. p. 98. seqq. Legg. III, 16. homo turbulentus. Or. II, 68. ab Aculeone accusatur; defenditur ab L. Ælio Lamiâ. Off. III, 20. in præturâ edictum de re nummariâ, cum cæteris prætoribus et trib. pl. commune, solus proponit callide; et eâ re gratiosissimus fit. De hac re add. Senec. de Irâ, III, 18. et Plin. XXXIII, 9. extr. Petit. Cons. 3. a Catilinâ crudeliter interficitur, (quo respexit Lucan. II, 175. V. Intt.) et quidem jussu Sullæ. Senec. l. c.

Gratius, Arch. 4. accusator Archiæ. Olim lege-

H.

ciso; eum valde probat Varro. Cf. Orat. 6. De eo vide collata Ruhnkenio ad Rutilium Lupum de Figuris, p. 25, seq.

C. Heius, Verr. III, 5. V, 2. Mamertinus.

Cn. Heius, Cluent. 38.

Helena, Or. 49. Phil. II, 22.

Helenus, N. D. II, 3. Legg. II, 13. Div. I, 40. augur Trojanorum, Priami filius.

Helenius, Att. V, 12. grammaticus, cliens Attici, cognomine Acro, scripsit commentarios in Terentium, qui apud veteres grammaticos interdum citantur. Vid. v. c. p. 95. 101. 105. 173. &c. ed. Putsch.

Helico, ad Div. XVI, 18.

Hellanicus, Or. II, 12. historicus minus disertus. Est Mitylenæus, s. Lesbius, Herodoto antiquior aliquot annis. Gell. XV, 27. Fuit et alius, Milesius. De illo vid. Voss. Hist. Gr. I, 1. de utroque, IV, 5.

Helle, Or. 49. a quâ Hellespontus dicitur.

Helmius Mancia, Or. II, 66. homo deformis, sed orator tamen. L. Cæsaris dictum in eum. Hoc dictum L. Crasso tribuit Plinius, XXXV, 4.

P. Helvidius Rufus, Cluent. 70. eques Rom.

Helvius Lamia. Or. II, 65. pro quo Pighius legendum putat *Ælius*, quod recepit Pearcius. Lamia enim est cognomen Æliorum, non Helviorum. Orator deformis: contra Aculeonem affuit Gratidiano.

Hephæstus, ad Q. Fr. I, 2. 2. Apamensis, de Q. Cicerone queritur.

Heracleo, Verr. VI, 37. archipirata, qui, prætore Verre, Siciliam vexavit.

Heraclides, Temnites. Flacc. 18.

Heraclides, Ponticus. Tusc. V, 3. Div. I, 23. vir in primis doctus, auditor et discipulus Platonis. Nat. D. I, 13. fabulis libros refersit, modo mundum, modo stellas, modo terram et cœlum, Deum facit. Legg. III, 6. de Republicâ scripsit.

Heraclitus, Ephesius. Tusc. V, 36. physicus.

I.

pianicum, a quo judicium Junianum dicitur, quod tam sæpe in eâ oratione et aliis commemoratur, cujusque invidiâ periit.

C. Junius, Cluent. 49. filius.

L. Junius, Div. I, 16. II, 8. 33. Nat. D. II, 3. consul cum P. Claudio, neglectis auspiciis, classem perdit, et sibi mortem consciscit, A. 504; ad quem A. v. Pighium.

M. Junius, Legg. III, 20. scripsit ad patrem Attici libros "de Potestate." Cicero dicit, sibi, magistratibus lege constitutis, dicendum de potestate, tum de jure. Id se breviter ait facturum; nam pluribus verbis scripsisse ad patrem Attici M. Junium Sodalem, perite suo quidem judicio, et diligenter. At "de jure" (*naturæ* addita vox mihi suspecta est, ut totus ab hoc quidem verbo locus) "se cogitare et dicere debere," &c. Viri docti consentiunt, quantum scio, indicari Junium, qui, ob summam cum C. Graccho familiaritatem, Gracchanus dictus sit, cujus apud Plinium, XXXIII, 1. mentio. Vid. Ind. auct. Harduini. Sed hujus librum "de Potestatibus" memorat Ulpianus, L. I de Offic. quæst. Commentarii, quos Turnebus respici putabat, ad quos provocat Varro, de L. Lat. pag. 50. ed. Steph. aliique, historici fuêre, neque huc pertinent. Quod autem Sodalis dicitur, id Turnebus interpretatur ita, ut sit patris Attici sodalis, aut ut a Gracchanâ amicitiâ absolute sodalis dicatur; illam autem huic explicationi præfert. Si nomen appellativum est, non dubito quin sit de amicitiâ cum Attici patre capiendum. Sic Mur. 27. Servius Sulpicius sodalis filii, sc. Murenæ. Nisi quis forte dignitatis nomen putare velit, a collegio aliquo, cujus sodalis fuerit, tamquam epulonum.

M. Junius, Quint. 1. qui causam Quintii aliquoties egerat, legatione aliquâ avocatur. Passeratius de illo Gracchano Junio interpretatur; nescio quâ ratione inductus. Temporis quidem ratio non repug-

K.

L.

Lartidius, Att. VII, 1. nomen, quo utitur ad Milonem reprehendendum.

M. Laterensis, e Juventiis. Att. II, 17. tribunatum non petit, ne juret in Cæsaris legem Agrariam. (V. *Lex Julia Agraria.*) Planc. 1. studiosus Ciceronis. Plancium de ambitu accusat, quod ipse in eâ petitione repulsam tulerat. ad Div. VIII, 8. prætor, Marcello et Paulo coss. ignorantissimus juris civilis. Att. XII, 17. augur. ad Div. X, 21. legatus M. Lepidi; qui se ipse interfecit, cum Lepidus Antonium clam se in castra recepisset. ad Div. X, 23. fides ejus et animus in remp. Vatin. 11. ei insidias Vatinius facit: laudatur.

Latinus, ad Div. XII, 30. legatus C. Calvisii in Africâ, qui, cum duobus aliis, absente Calvisio, provinciam obtinebat.

Leius, ad Att. V, 20.

C. et *M. Lenii*, s. *Lænii*, nam iidem sunt, fratres. ad Div. XIII, 63. Planc. 41. Sext. 63. Ciceronem expulsum Brundisii in hortos suos recipiunt, contemtis Clodii minis. ad Att. V, 20. 21. Hic est M. Lenius, qui primus ὀρνιθοτροφεῖον invenit Brundisii. V. Varron. R. R. III, 5. 8. ubi male Ursinus, e Plinio, X, 50. corrigi vult *Lælius*, cum ibi potius *Lænius* sit reponendum.

Lentidius, Dom. 33. Sext. 37. plebeius e Clodianis operis.

Lento, *Cæsenius*, Phil. XII, 9. Antonianus VIIvir.

Cn. Cornelius Lentulus, Clodianus, Verr. III, 39. consul cum L. Gellio A. 681. Verr. VI, 7. Cluent. 42. censor cum L. Gellio. Flacc. 19. Temnitarum patronus. Dom. 47. bona ejus a C. Atinio Labeone trib. pl. consecrantur. Br. 64. 66. qualis orator. Ejus nomen est etiam pr. L. Man. 23. Vatin. 11. cum vulgo legeretur, *Cn. Lentulum et Q. Claudium*, viri docti e MSS. reposuerunt: *Cn. Lentulum Clodianum*, Ursinus, Gruterus, Fr. Fabricius, alii:

quis autem sit ille Lentulus Clodianus, tacent. De hoc nostro quidem Lentulo capi non potest, qui diu ante consul fuerat, quam C. Antonius accusaretur. In alterâ autem lectione omnia expedita sunt. Nam Cn. Lentulus erit Marcellinus, qui eo anno prætor potest fuisse, de quo sermo, cum biennio post consul fuerit.

Cn. Lentulus Marcellinus. Patrem Claudium Marcellum plebeium habuit. ad Div. XV, 10. Ascon. in Divinat. c. 4. Debebat se appellare Claudianum, sed maluit Marcellinum. Manut. ad Cic. ad Div. I, 1. propterea fecisse putat, ut intelligeretur, e quâ familiâ Claudiorum esset: malim, ne cum Cn. Clodiano confunderetur. Dukerus, ad Liv. XXXIX, 23. e Cicerone ad Div. XV, 10. intelligi putat, eum natum A. U. 697. quo ille anno consul fuit. Sed ibi consulis verbum excidisse videtur. Verr. III, 42. patronus Siciliæ; quia e Marcellis fuit. ad Q. Fr. I, 2. 5. prætor, C. Cæsare cos. Har. Resp. 10. pontifex. Brut. 70. disertum imprimis in consulatu se præstitit. Fuit autem L. Marcii Philippi collega A. U. 697. Har. Resp. 11. dicitur ejus avia manibus accepisse Matrem Deûm. Sed F. Fabricius et P. Manutius ostenderunt, esse legendum, *atavi:* i. e. Nasicæ. Tumultum in Megalensibus auctore Clodio ortum sedat. Idem memoratur ad Div. I, 1. 2. in causâ Lentuli Spintheris, cui adversabatur; erat enim ei inimicus. in Cæcil. 4. &c.

Cn. Lentulus Vaccia, s. *Vatia:* nam idem est nomen. v. Schott. Suppl. Annal. Pigh. T. III, p. 366. ad Q. Fr. II, 3. editur inter conscios corruptarum per P. Sextium tribuum.

Cn. Lentulus, L. Manil. 19. tribunus pl. et anno post legatus fuit.

L. Lentulus, Brut. 20. is, qui consul cum C. Marcio Figulo fuit, A. 597. disertus fuit.

L. Lentulus, Arch. 5. prætor, cum P. Gabinius de repetundis esset damnatus.

V. Plutarch. in Cicerone, p. 868. Fuisse autem P. Lentuli principis senatûs nepotem Ciceroni credimus, Catil. III, 5. Itaque et hìc, ut sæpe, errat Asconius, ad Div. in Cæcil. c. 21. ubi filium illius Lentuli facit. Hunc etiam puto esse eum, qui quæstor urbanus cum L. Triario fuit, Scipione et Norbano coss. ut opinor. Verr. II, 14. Nam, inter eum annum et consulatum ejus, interjecti sunt anni XII.

P. Lentulus Marcellinus, filius M. Marcelli, patris Æsernini. Brut. 35.

P. Lentulus Spinther, ita dictus ab histrione quodam, propter similitudinem. Off. II, 16. consule Cicerone ædilis, splendore vincit omnes. ad Quir. p. Red. 5. ad senatum de Cicerone revocando refert. De ejus operâ in Cicerone revocando, in hac oratione, et eâ in Senat. p. Red. aliisque, sæpe commemoratur. ad Div. XIII, 48. Ciliciæ proconsul legem Ciliciæ constituit. ad Div. I, 1. sqq. Ptolemæum reducere cupit in regnum. ad Div. XII, 14. in fugâ Pharsalicâ, a Rhodiis non recipitur. VI, 21. in bello civili perit. Brut. 77. parum naturâ valuit, sed disciplinâ.

P. Lentulus Spinther, fil. ad Div. I, 7. laudatur. VII, 26. augur. Sext. 69. augur fit eodem anno quo togam virilem accepit: quomodo, docet Manutius, ad Div. VII, 26. XII, 14. 15. quæ sunt ipsius epistolæ; ex quibus intelligitur, eum proquæstorem Trebonii in Asiâ fuisse. Post ejus mortem, se proprætorem appellat; præturam Asiæ a senatu petit; et de rebus gestis suis exponit. In eâdem epistolâ significat, se participem cædis Cæsarianæ fuisse. ad Att. XII, 52. divortium facit cum Metellâ. Adoptatum esse a Manlio Torquato, e Dione, XXXVIII, p. 99. docet Manutius ad ep. ad Div. I, 7. extr.

Lentulus, de Har. Resp. 17. orator gravis et disertus: P. Clodium accusat de religionibus violatis. Qui sit intelligendus, nescio. Freinshemius, Suppl. Liv. CIII, 30. P. Lentulum Spintherem trib. pl. vocat: quod recte Crevierius refellit ex eo, quod

indoctissimis se scribere dicit. ibid. I, 16. inimicus Q. Mucio Scævolæ; homo doctus et perurbanus. Neminem oratorem statuit, qui non sit omnibus liberalibus artibus imbutus. ad Div. XII, 16. libertas ejus in perstringendis hominibus.

L. Lucilius Balbus, Brut. 42. doctus, Ser. Sulpicii præceptor. Corradus fratrem putat Quinti, et patrem L. ad Div. III, 4.

L. Lucilius, ad Div. III, 4. videtur inter Appii Pulchri comites in Ciliciâ fuisse.

Q. Lucilius Balbus, Nat. D. I, 7. Stoïcus, Græcis par. Itaque etiam lib. II, inducitur e Stoïcorum disciplinâ explicans locum de naturâ Deorum.

Sext. Lucilius, ad Att. V, 20. T. Gavii Cæpionis fil. trib. mil. in exercitu Bibuli.

Lucilius, ad Div. XII, 13. classi Dolabellæ præfectus in Asiâ post Cæsaris mortem. Sed, quia Appianus L. Figulum hunc præfectum fuisse dicit, corruptum locum viri docti suspicantur. Manutius e Codd. legi volebat, *Lucius*. Prænomina enim interdum pro nominibus aut cognominibus ponuntur. Victorius suspicatur, ei Lucilio cognomen Figuli fuisse.

Lucretia, Lucretii Tricipitini filia. Leg. II, 4. de Fin. II, 20.

M. Lucretius, Verr. II, 7. senator.

Q. Lucretius Vespillo. Brut. 48. juris peritus.

Q. Lucretius, Att. IV, 16. accusat Drusum. VII, 24. 25. familiaris Cassii. VIII, 4. Sulmonem fugit.

T. Lucretius Carus, Q. Fr. II, 11. ejus poëmata laudantur.

Cn. Lucullus, Att. XV, 1. familiaris Ciceronis, matrem effert: in funere adest Cicero.

L. Lucullus, Quint. 16. juris peritus. Quis fuerit, nescio. Probabilis est conjectura P. Manutii, corrigentis, *L. Lucilius*; de quo supra. Nisi tamen est is, qui in Tog. Cand. accusator Catilinæ commemo-

ratur; quem Asconius paratum eruditumque vocat. Sed Crevierius, ad Freinsh. Suppl. Liv. CII, 19. corrigit *Lucceius:* et intelligit eum, ad quem est pulchra illa Ciceronis epistola. Nam, 1) accusator ille fuit eruditus, 2) paulo post frustra consulatum petiit; quæ bene conveniunt Lucceio. 3) Asconius paulo post commemorat Lucceii orationem in Catilinam. Itaque valde probo Crevierii correctionem.

L. Lucullus, e Liciniis plebeiis. Brut. 21. A. Postumii Albini collega in consulatu, A. 602. Acad. IV, 45. L. Luculli avus.

L. Lucullus, L. F. L. N. Off. II, 16. Acad. IV, 1. ulciscendi causâ accusavit Servilium augurem, qui patrem de peculatu reum fecerat, Plut. p. 491. De ejus laudibus et rebus gestis, lege imprimis Acad. IV, 1. sqq. ibid. Antiochum philosophum quæstor secum habuit, et imperator. Off. II, 16. magnificâ ædilitate cum fratre functus est. Cluent. 49. ex SCto ferendam legem, si qui essent, quorum operâ factum esset, ut judicium Junianum corrumperetur, non tulit. Sext. 27. L. Manil. 8. Muren. 15. res in Asiâ gestæ post consulatum, A. 679. Brut. 62. a forensi eloquentiâ alienus. Fin. III, 2. bibliotheca, quam filio reliquit. Leg. III, 13. quomodo magnificentiam villæ defenderit. Att. I, 19. historiam Græce scripsit: dictum Luculli de hoc libro. Intelligendus liber de bello Marsico, Græce scriptus, cujus mentio ap. Plut. in Lucull. Inepte Ursinus de Lucullo avo, s. potius de ejus collegâ Albino, intelligit. Nam Cicero, Lucullum, quod ibi est, Attico dixisse, ait. Verr. V, 66. uxorem habuit Metelli Numidici sororem.

Lucullus filius. Fin. III, 2. ejus tutor M. Cato. (Cf. Varr. R. R. III, 2. 17.) Phil. X, 4. Att. XIII, 6. Nescio, an hic est Cn. Lucullus, de quo ante. Ita suspicatur Corradus.

M. Lucullus, L. fil. L. N. de Off. II, 16. ulciscendi causâ accusavit, et ædilitate magnificâ cum

Q. Lutatius Diodorus. Verr. V, 17. Lilybætanus, Q. Catuli beneficio civis Rom. a Sullà factus.

Lyco, Tusc. III, 32. philosophus Peripateticus, successor Stratonis Lampsaceni, Astyanactis fil. Troadensis, de quo legendus est Laërt. V, 65. seqq. Scripsit de Finibus b. et m. Dictus et Glyco, propter dulcedinem orationis. V. collecta a Ruhnkenio ad Rutil. Lupum, p. 94.

Lycomedes, de Amicit. 20. Neoptolemum alit, et a bello Trojano frustra dehortatur. Rex Scyri. *Achillem* Cicero scribere debuit, non *Neoptolemum*.

Lycurgus, legislator. Tusc. V, 3. Homeri tempore vixit. De ætate Lycurgi v. collecta Meurs. in Misc. Lacon. II, 5. quæ proderunt ad locum or. pro Flacco, 26. Div. I, 42. leges suas auctoritate Apollinis Delphici confirmat. Off. I, 22. laudantur leges. Acad. IV, 44. Stoïci negant esse Lycurgi. De legibus Lycurgi ademtis Spartæ, et redditis, v. Drak. ad Liv. XXXVIII, 35. Lycurgei ad Att. I, 13. sunt severi in rep.

Lycurgus, Brut. IX, 34. orator Atheniensis Æschinis tempore: cujus exstat elegantissima contra Leocratem oratio. Cicero eum appellat accusatorem.

Lysander, de Off. I, 30. Lacedæmonius, versutissimus et patientissimus. I, 22. Lacedæmoniorum imperium dilatat. Div. I, 42. leges Lacedæmoniorum mutare prohibetur ab Apolline Delphico. I, 34. in ejus statuæ capite Delphis subito corona exstitit ex asperis herbis.

Lysander, Off. II, 23. propter injustitiam, urbe pulsus est. Ephorus fuit, diversus a superiore. Prope 150 annis post illum vixit: de quo vid. Plutarch. in Agide.

Lysanias, Flacc. 18. Temnites.

Lysiades, Antonianus, Phil. VIII, 9. ubi tamen Muretus malebat legi *Lysides*.

M.

Magius, Or. II, 66. præfectus Pisonis in Galliâ.

Cn. Magius, Cluent. 8. Larinas.

Cn. Magius, Att. IX, 13. Pompeii præfectus fabrûm.

L. Magius, Verr. II, 34. Marianus, qui se post ad Mithridatem contulit, et ad Sertorium missus est: finito bello, Myndi habitavit, prodito Mithridate ab eo. Vid. *L. Rabius*.

P. Magius Chilo, vel *Cilo*, ad Div. IV, 12. M. Marcellum, redeuntem in patriam, interfecit, et se ipsum statim post. Att. XIII, 10. quare eum interfecerit.

P. Magius, Brut. 48. tribunus pl. M. Virgilii collega, A. U. 667.

Magnes, cognomen Demetrii et Dionysii. ubi v.

Mago, Carthaginiensis, Or. I, 58. scripsit XXVIII libros de re rusticâ, Punice; qui, captâ Carthagine, senatûs-consulto in Latinam linguam conversi sunt; in quo plurimum operæ præstitit D. Silanus. Varro, de R. R. I, 1. Plin. H. N. XVIII, s. 3. conversi sunt etiam in Græcum sermonem a Dione Cassio Uticensi.

Cn. Malleolus, e Publiciis, Verr. II, 15. quæstor Cn. Dolabellæ in Asiâ, ante Verrem, occisus: quod interpretatur Asconius, *mortuus*. Verr. II, 36. filius a C. Verre tutore expilatur.

Malleolus, Heren. I, 13. matrem interficit, et propterea culleo insuitur. Quis fuerit, non traditur. Accidit autem res A. 653: eaque prima quæstio de parricidio fuit, ut tradit Orosius, V, 16. Epit. Liv. 68. V. Pighium ad h. a.

Mallius Glaucia, Rosc. Am. 7. libertinus, cliens T. Roscii Magni.

Mamercus, ex Æmiliis. Rosc. Am. 32. bello civili Sullano occisus, accusator.

Mamercus, Brut. 47. qui consul cum D. Bruto fuit, A. 676.

ac miles, sc. ad Numantiam. Planc. 21. bis ædiliciam repulsam tulit. Font. 15. legatus Rutilii bello sociali. Appian. lib. I, B. C. 635. Tusc. V, 19. cum collegâ Catulo Cimbrici belli victoriam communicat: civili bello autem eum interfici jubet. Tusc. II, 15. varices secari soluto sibi vult; unde postea et alii. c. 21. Brut. 45. hostis a senatu judicatur. Pis. 19. a Minturnensibus servatur. ad Quir. p. Red. 8. ejus exsilium, et magnitudo animi in exsilio conservata. ibid. 3. ab exsilio revocatur. Leg. II, 22. ejus reliquias apud Anienem sitas dissipavit Sulla, &c.

C. Marius, C. septies consulis F. Agr. III, 2. post C. Marium et Cn. Papirium coss. an. A. 671. Utrum naturalis an adoptivus filius fuerit, incertum est. Hoc placet Sigonio ad h. a. De eo lege Vellei. II, 26.

C. Marius. C. F. C. N. Att. XII, 49. rogat Ciceronem, ut se defendat, scilicet ab his qui ei dubiam a Mario originem faciebant. Fuit enim equarius, nomine Erophilus, qui se C. Marii nepotem esse dicebat; propterea a Cæsare ex Italiâ pulsus, post ejus cædem autem interfectus, quod de senatu interficiendo cogitârat. Att. XIV, 6. 8.

M. Marius, Verr. VI, 16. homo disertus et nobilis apud Valentinos.

M. Marius, ad quem sunt epistolæ quatuor primæ libri septimi ad Diversos. Corradus putat esse M. Marium Gratidium, Q. Fratris in Asiâ legatum, quod esse falsum vidit Manutius. Nam Marii et Gratidii sunt diversarum familiarum, et ille legatus Quinti Gratidius fuit, non Marius. Manutius putat esse M. Marium Gratidianum, propinquum Ciceronis. Sed eum Catilina interfecerat in Sullanâ victoriâ ad Catuli sepulcrum (V. de Petit. Consul. c. 3); hæ epistolæ autem multo post sunt scriptæ. Videtur mihi esse is, qui, ad Div. II, 17. putatur successor, Bibuli an Sallustii? in Syriâ futurus. Ex eo

l. c. colligi potest, fuit Numidiæ finitimum, Mauritaniæ, opinor, pars.

P. Matinius, Att. V, 21. negotiator, qui Salaminiis pecuniam credidit, et propterea controversiam habuit. Add. VI, 1.

C. Matius, ad Div. VII, 15. homo doctissimus et suavissimus. VI, 12. Cæsarianus, Ciceronem diligit. Att. IX, 11. laudatur auctor pacis. Div. XI, 27. de eo cognosci potest ex ep. 27. et 28. lib. XI. In Epistolis ad Atticum sæpe Calvena dicitur. (vid. in *Calvena.*) Hunc etiam nonnulli significari putant, ad Q. Fr. III, 4. 6. De eo vid. etiam Lipsium ad Tacit. A. XII, 60.

Mato, Or. 48. ad Div. IX, 25. Pomponiæ gentis cognomen. Sed etiam in Næviis sunt Matones; ut ap. Liv. XXXIX, 33. 38.

Matrinius, ad Div. II, 15. scriba ædilicius M. Cœlii.

C. Matrinius, Verr. IV, 24. eques Rom. in Siciliâ.

D. Matrinius, Cluent. 45. scriba ædilicius, alius a superiore M. Cœlii, ut ratio temporis facile docet.

L. Matrinius, Spoletinus. Balb. 21. a C. Mario civitate donatus.

Matuta, Tusc. I, 12. Græcorum Leucothea.

Mausolus, Tusc. III, 31. rex Cariæ. Ei magnificum sepulcrum uxor ædificat.

Maximus, Att. XIII, 34. cognomen Egnatiorum.

P. Fabius Maximus, Verrucosus, Ovicula, Cunctator. Brut. 19. Or. II, 67. Brut. 18. quinquies consul bello Pun. II. Tarentum recipit. Brut. 14. orator habitus est. Verr. VI, 10. ejus sapientia laudatur. Offic. I, 24. versibus Ennii laudatur. ad Div. IV, 6. filium consularem (Q. F. Max. qui cum Ti. Graccho consul fuit) perdidit. Add. Caton. 4. ubi filio prænomen *M.* tribuitur. Sed, e duobus filiis consularibus, neutri *M.* prænomen fuit. Itaque aut

tus est a diademate, quo caput obligare solebat, ulceris alicujus tegendi causâ: Gr. διαδουμενος. Plin. XXXIV, 8. et Diadematum et Diadumenum appellat. Cæterum caveant tirones, ne audiant eos, qui hunc Diadematum cum Dalmatico confundunt, et pro uno habent, cum Dalmaticus sit Diademati frater patruelis. Scio Plin. VII, 44. inter Macedonici filios commemorare Dalmaticum: sed ibi reponenda est lectio, quam fere omnes libri habent, *Diadematis* pro *Dalmaticis*. V. Harduin. ad h. l. et Gesner. Chrest. Plin. p. 217. qui tamen *Dalmaticis* retinent, et pro uno utrumque habent. An censor fuerit, dubitari video. L. Metellus quidam censor fuit cum Cn. Domitio A. 638. Ad h. a. Sigonius putat, esse Metelli Calvi filium, qui A. U. 634 consul fuit: recte. Sed, quod negat Dalmaticum censorem fuisse, ejus causa hæc est, quod Dalmaticum a Diademato non discernebat, ut Burm. ad Vell. II, 3.

L. Metellus Dalmaticus, L. Calvi filius, cons. cum L. Cottâ, A. 634. Verr. II, 59. de ejus manubiis e Dalmatis, Castoris ædes exstructa. Verr. V, 57. Metelli porticus. Verr. II, 55. Cluent. 42. censor cum Cn. Domitio. V. in *Diademato*. add. Valer. M. VIII, 5. 1.

L. Metellus, Pison. 4. Q. Marcii collega in consulatu, A. 685. Verr. I, 9. prætor Siciliæ (A. 683) testes in Verrem retinet, et accusationem impedire conatur; de quo multæ in Verrinis querelæ, in primis Verr. III. Est pater Cretici. Fratres ejus sunt Q. et M. Verr. I, 9. 10. Q. consul A. U. 684; M. prætor eodem anno.

L. Metellus, Att. IX, 6. X, 4. trib. pl. pæne interfectus est jussu Cæsaris, quod ei sæpe intercederet. Ejus socrus Clodia.

M. Metellus, Verr. I, 9. 10. prætor, A. 684. Att. II, 1. ejus ludi gladiatorii.

Q. Metellus, L. fil. Brut. 14. consul cum L. Veturio Philone, A. 547, et dictator anno sequente. De

consule Cæpione, fert, ut de Tubulo quæratur. Att. XII, 5. quibus coss. tribunus fuerit. Prætor fuit, P. Furio et Sext. Atilio coss. Dom. 53. pontifex M. Brut. 28. acutus et copiosus orator. Verr. V, 49. L. Calpurnii collega in consulatu A. U. 620. Dom. 34. segnior in re publ. gerendâ putatur. Nasicæ factum SCto probat. Cf. Planc. 36. Or. I, 49. 50. optime pilâ et duodecim scriptis lusit. Laudatur præterea Off. II, 13. Att. XII, 4. Nat D. III, 2. Dom. 53. Topic. 4. 8. ad Div. VII, 10. 21. &c. Hic est is, qui, ut Pomponius ait, primus jus civile fundavit, qui primus hanc scientiam in familiam Muciam intulit. Duos fratres habuit, item JCtos, P. Crassum Mucianum, Or. I, 37. Brut. 26. et Q augurem: sed hunc tantum patruelem: quod tenendum est legentibus notam Grævii ad Offic. II, 13. Hujus P. fil. Q. Asiæ proconsul, etiam JCtus fuit. De eorum jurisprudentiâ et opinionibus exstat Balduini libellus de Juris Prud. Mucianâ. Vide, de iis, etiam Pompon. Orig. Jur. § 39. 41. et ibi Rup.

P. Mucius, P. F. Q. N. P. Pron. Brut. 56. frater P. Crassi: ejus libri. Est P. Crassus Mucianus, de quo supra, frater P. Mucii naturalis. Vid. Brut. 26.

Q. Mucius, Sext. 21. solus in castra Porsenæ venit, eumque interficere conatur.

Q. Mucius, Q. F. Q. N. P. Pron. Brut. 26. augur. de repetundis contra T. Albucium dixit. Amicit. 1. gener Lælii. Ad eum senem deducitur Cicero puer, qui nunquam ab ejus latere discessit. Consul fuit A. 636. Balb. 19. de jure prædiatorio non respondet. Phil. VIII, 10. bello Marsico, valde senex et infirmus, tamen quotidie, simul atque luceret, conveniri poterat, et primus in curiâ erat.

Q. Mucius, P. F. P. N. &c. Offic. I, 31. in jure civili excelluit. II, 16. omnium moderatissimus, cum L. Crasso ædilitate functus est, et reliquis ma-

Torquato cons. fuit. Pater consul fuit cum T. Annio A. 625. pro Planc. 21. ædiliciam repulsam tulit. Brut. 47. in consulatu, A. 667, se eloquentem præstitit. Harusp. R. 25. cum Cinnâ collegâ dissentit. Catil. III, 10. Cinnam collegam ex Urbe ejicit. Tusc. V, 19. caput præciditur jussu Cinnæ collegæ. Ab hoc "Octavianum bellum" dicitur, Div. I, 2. Nat. D. II, 5. &c.

Cn. Octavius, Qu. Fr. I, 1. 7. Quinto fratri ad imitandum proponitur: quomodo lictores et accensos coërcuerit, cum Macedoniam regeret, ex præturâ. it. ep. 2. 2. vocatur vicinus Ciceronis. Add. Att. II, 1. Suetonii codices multi in Augusto, cap. 3. appellant *Caium*, quod prænomen etiam inscriptio exhibet ap. Gruter. p. 225. a Pighio ad annum 694 allata, in quâ dicitur C. F. C. N. C. Pron. pater Augusti. Nempe, ut posteri ejus Octavii, qui primus consul fuit, *Cnæi* dicti, sic, qui a fratre Caio orti sunt, *Caii* appellati videntur, ut discernere familias in promtu esset. Et, ut Drakenb. ap. Liv. XXXIII, 23, pro *C. Octavius*, reponit *Cnæus*, quod is fuit e familiâ consulari; sic, in hoc nostro, *Caius* rescribendum videtur, quia ex equestri familiâ fuit, quæ a Caio, Cneii consulis primi fratre, originem repetebat. De totâ familiâ vid. Sueton. l. c.

Cn. Octavius, ad Div. VII, 9. et 16. homo obscurus, familiaris Trebatii.

L. Octavius, Cn. F. Cn. N. Verr. II, 50. Consul. A. 678, cum C. Aurelio Cottâ. Ab hoc nomen habet formula Octaviana, quia eam actionem in præturâ dederat. Verr. IV, 65.

L. Octavius Balbus, Verr. III, 12. juris peritissimus.

L. Octavius Ligur, M. frater, Verr. II, 48. trib. pl. cum fratre, A. 672.

L. Octavius Naso, ad Q. Fr. I, 2. 3.

L. Octavius, Reatinus. Br. 68. audax magis quam paratus in dicendo, adolescens mortuus est.

P.

Philippus, Alexandri pater, Offic. II, 14. 15. ejus epistola ad filium, ut oratione multitudinem sibi conciliet, non largitionibus. I, 26. filium superat facilitate et humanitate; a filio superatur rebus gestis et gloriâ. Tuscul. V, 14. Lacedæmoniis minatur per literas. Att. I, 16. omnia castella expugnari posse dicebat, in quæ asellus auro onustus adscendere posset. de Fat. 3. jubetur oraculo, cavere quadrigas.

Philippus, rex Macedoniæ, quocum bellum Maced. I gestum est. Invent. I, 12. Verr. II, 21. a Flaminino vincitur. Cf. Phil. XI, 7. Agrar. I, 19. 33. Offic. II, 14. Antigoni filius. Filii vocem qui non concoquebant, quod sciebant, hunc Philippum Demetrii esse, non Antigoni filium, ejecerunt: sed restituerunt post e MSS. viri docti. V. Manut. ad h. l. Fuit autem Philippus Antigoni ejus, qui Doson dicitur, filius privignus. Nam, mortuo Demetrio, cum puer adhuc esset Philippus, tutor factus est ejus Antigonus Doson. Is paulo post matrem Philippi duxit, et tutelam Philippi sapienter gessit, &c. vid. Justinum, XXVIII, 3.

Philippus, Verr. IV, 34. Herbitensis.

Philippus, Flacc. 18. Temnites.

Philippus, ad Div. XIII, 28. Lacedæmonius.

L. Philippus, Q. F. e Marciis. Off. II, 17. Q. filius. Sext. 51. vitricus Gellii, seditiosi hominis, fratris consulis L. Gellii. Planc. 21. in petitione tribunatûs mil. repulsam tulit. Offic. II, 21. tribunus plebis fert legem Agrariam, sed eam facile antiquari patitur. In ejus suasione, quædam nimis populariter et perniciose dixit. Muren. 17. Brut. 45. in petitione consulatûs a M. Herennio vincitur. Rabir. 7. consul cum Sext. Julio Cæsare. Or. I, 7. consul tribuno M. Druso adversatur, et ab equitum partibus stat. Or. III, 1. graviter in senatum consul in concione invehitur, et propterea a L. Crasso objurgatur, referente ad senatum Druso. Dom. 32. avun-

tra Cæcinam. Att. I, 1. procons. Galliæ. ibid. I, 13. 14. pacificator Allobrogum. Flacc. 38. a Cicerone defenditur. Brut. 68. statarius et sermonis plenus orator. Consul fuit cum M' Glabrione, A. 686. Nescio an hic est arbiter in causâ Q. Roscii et Fannii, Rosc. Com. 3.

C. Piso, in Pison. 1. ad Quir. p. Red. 3. in Senat. 15. gener Ciceronis, Ponti et Bithyniæ quæsturam pro soceri salute negligit. Brut. 78. ingeniosissimus, orator bonus: aliæ ejus laudes.

Cn. Piso, Sull. 24. Muren. 38. in Tog. Cand. Catilinæ socius, quocum cædem optimatium facere voluit.

L. Piso, qui primus *Frugi* dictus est. Brut. 27. Verr. IV, 84. Off. II, 21. primus legem de repetundis tulit, Censorino et Manilio consulibus, A. 604. multarum legum auctor et dissuasor. Font. 13. a C. Graccho multa turpia in eum dicta. Brut. 27. Or. II, 12. Annales scripsit, et orationes. ad Div. IX, 22. ex ejus Annalibus citatur, "peni deditos esse." Consul fuit anno 620.

L. Piso, L. fil. Verr. V, 25. prætor in Hispaniâ continentissimus; ibi interficitur.

L. Piso, Verr. V, 25. L. F. L. N. prætor fuit. et quidem, Verr. II, 46, cum Verre. in Cæcil. 19. P. Gabinium de repetundis accusat nomine Achaïæ.

L. Piso, *Cæsoninus*, Dom. 9. lege Clodiâ Macedoniam accipit. ad Div. IV, 4. C. Cæsaris socer, mentionem facit in senatu de M. Marcello. Phil. I, 4. liberrimam orationem in senatu contra Antonium habet; sed eum pauci sequuntur. ad Div. XII, 22. non audet in senatum venire timore Antonii. Phil. VIII, 9. X, 5. ad Div. XII, 4. legatus ad Antonium ad Mutinam, flagitiose fecit. Hic est Gabinii in consulatu collega, de quo disce ex Or. in Sen. p. Red. 7. et totâ Pisonianâ. V. et *Cæsoninus.*

M. Piso, Fin. V, 1. ejus, qui sequitur, avus.

M. Pupius Piso, *Calpurnianus*, Dom. 13. adop-

tatur a M. Pupio. Verr. II, 14. quæstor L. Scipionis Asiatici, pecuniam publicam non attingit, quod a Scipionis partibus dissentiebat. Planc. 21. in ædilitate petendâ repulsam fert. Flacc. 3. Hispaniæ prætor. Att. I, 13. amicus Clodii operam dat, ut rogatio de sacris violatis antiquetur. ibid. 14. valde reprehenditur. ibid. 16. Ciceronis operâ Syriam provinciam amittit, quam spe jam præceperat. Phil. III, 10. provinciam, sibi ab Antonio attributam, recusat. Or. I, 22. eloquentiæ studiosus; secum habet Staseam Peripateticum. Brut. 64. 66. qualis orator. Fin. IV, 26. Stoïcos facete ridet. ibid. V, 1. Nat. D. I, 7. Peripateticus. Itaque inducitur utroque loco explicans rationem Peripateticam de summo bono, et naturâ Deorum. De eodem intellige locum Phil. II, 25. Cos. fuit A. 692.

Pitharatus, Fat. 9. archon Atheniensis, sub quo Epicurus mortuus est.

Pittacus, sapiens, Or. III, 15. Leg. II, 26.

Pituanius, Att. IV, 15. homo pereruditus, et Græcis literis deditus, familiaris Attici.

L. Plætorius, Cluent. 60. senator.

M. Plætorius, M. F. *Cestianus*, Font. 5. M. Fonteium accusat. Cluent. 45. ædilis curulis cum C. Flaminio. ibid. 53. prætor cum Cicerone. De hoc forte capiendum "Plætorianum incendium" (h. e. damnatio) ad Att. V, 20; quo etiam Seius ambustus est, propterea, quod de residuis in judicium vocatus esset. Ex quo colligo, de repetundis damnatum esse Plætorium; quod in hunc optime convenit, qui post præturam potuit provinciam obtinuisse. Nummi hujus Plætorii ædilicii obvii sunt. V. Valent. in Famil. Plætoriâ.

Plagiosippus, Herenn. IV, 31. Variantes lectiones in hoc nomine docent, quam in eo hæserint librarii. Interpretes quidem L. Philippum Oratorem significari putant hoc nomine.

C. Ateius Plaguleius, ad Att. X, 8. Dom. 33. plebeius homo, e Clodianis operis.

Cn. Plancius, Att. I, 12. tribunus militum in Macedoniâ, C. Antonio eam obtinente. Sen. p. Red. 14. quæstor Macedoniæ, provincialia ornamenta deponit, et Ciceronem tuetur, Planc. 1. reus fit de ambitu a competitore ædilitatis, Laterense. (vid. argum. orat.) ad Div. IV, 14. exsuli spem reditûs facit Cicero. Planc. 8. familia Plancia ex Atinati municipio fuit.

Cn. Plancus, Or. II, 54. a L. Crasso defenditur. Cluent. 51. accusat M. Brutus: sed in Cluentianâ est L. Plancius. Apud Quintilianum vero, VI, 3. *Cn.* Plancus, non *C.* quod Hotomannus in editione, nescio quâ, reperit. Plancus et Plancius permutari docebunt Var. Lect. Græv. ad Phil. VI, 4. De prænominibus idem intelliges ex sequentibus.

Cn. Plancus, e Munatiis, L. F. ad Div. X, 6. laudatur. ibid. 11. 17. eo utitur L. Plancus interprete ad Lepidum, de republ. defendendâ, &c. Ad hunc scriptas putat Pighius (ad A. 710, quo Cn. Plancus prætor fuit) duas epistolas, quæ sunt Att. XVI, 16. quod inscribuntur "prætori designato." Recte: nam L. Plancus jam, vivo Cæsare, designatus consul erat. Hæ autem epistolæ scriptæ sunt post mortem Cæsaris, ut ex ipsis intelligitur: sed in vulgatis inscribuntur "L. Planco."

L. Plancus, L. F. ad Div. VIII, 1. a Cæsare donatur magnâ pecuniâ. Phil. III, 15. prætor Galliæ Transalpinæ ex lege Juliâ, consul designatus. ad Div. X, 1. consul designatus cum D. Bruto. ibid. 15. L. Antonium persequitur. ibid. 18. ad Lepidum se confert rogatu Laterensis. 11. Lepidi inimicus: omnia ei obsequia promittit, si remp. respicere vellet. De hoc Planco, ejusque dubiâ fide et inconstantiâ, cognosci potest ex mutuis ejus et Ciceronis epistolis, lib. X ad Div. Nescio quomodo acciderit, ut,

ficio triumpharet, &c. Milon. 25. Magnus vocatur. De quo cognomine, quando datum, v. Scalig. ad Euseb. p. 154. b. De rebus gestis, in compendio agit Plin. H. N. VII, 26. De liberis autem v. Bimardum, Diss. I, c. 2. T. I, Thesaur. Inscript. Murator. p. 6. sqq.

Cn. Pompeius, alter Magni fil. Att. XII. Phil. XIII, 4. per Lepidum adducitur ad pacem.

Q. Pompeius, Auli F. Brut. 68. Bithynicus dictus est; quod cognomen familiæ mansit. Fuit consul A. U. 612. De filio A. Pompeio Bithynico, v. in *Bithynico*. Biennio major Cicerone, doctus, laboriosus, actione parum jucundâ.

Q. Pompeius Nepos, A. F. Brut. 25. Muren. 7. Verr. VI, 70. homo novus, summos honores consecutus est. Fin. II, 17. Off. III, 30. inficiatur Numantinum fœdus, quod injussu senatûs populique fecerat anno 613, post consulatum anno ante gestum. Brut. 76. censor cum Metello Macedonico. Font. 7. a Cæpionibus accusatus absolvitur. Amic. 21. ab eo capitali odio, C. Lælii causâ, dissidet P. Scipio Afr. quod, cum promisisset Scipioni, se C. Lælii petitionem consulatûs adjuturum, semet ipsum consulem fecerat, ut commemorat Plutarch. in Apoph. p. 200: ex quo etiam intelligitur, hunc Pompeium tibicinis filium fuisse. Adde, de eo, Vellei. II, 1.

Q. Pompeius, Q. F. A. N. *Rufus*. Or. I, 37. prætor urbanus A. 663. familiaris Crassi et Antonii. Agr. I, 15. consul cum L. Sullâ, anno 665. Amic. 1. capitali odio a P. Sulpicio trib. pl. ejusdem anni dissidet, (a cujus emissariis etiam filius ejus interfectus est. v. Vellei. II, 19.) cum ante amicissimi fuissent. Brut. 56. orationibus Ælii utitur.

Q. Pompeius Rufus, hujus Quinti, Q. F. A. Nepotis, nepos ex L. Sullæ filiâ, ejus Q. Pompeii fil. quem a Sulpicii emissariis interfectum diximus. Sull. 19. Att. IV, 16. Q. Fr. III, 2. Messalam tribunus pleb. A. 700, et 701, reum de ambitu facit.

ad Div. VIII, 1. inimicus Ciceronis, qui in causâ Milonis diem dicere Ciceroni voluit (v. argum. Milon. Pediani): unde fama orta est, Ciceronem itinere in Ciliciam ab eo exsule interfectum esse. Quod comitiis cons. perpetuo obnuntiaret, in carcerem conjectum commemorat Dio Cassius, lib. XL, p. 141. Anno post tribunatum, de vi condemnatus est cum T. Planco. ad Div. VIII, 1. Baulis exsulat, in summâ paupertate, quâ eum M. Cœlius idem, qui ante accusaverat, liberat, cogendo matrem Corneliam, ut prædia fidei suæ commissa redderet. Valer. M. IV, 2, hoc dicit Cœlius: "usque eo embæneticam facit, ut ego misererer ejus esuriei." V. Perizon. de L. Vocon. p. 141.

Q. Pompeius, Sext. F. ad Div. XIII, 49. Curio commendatur.

Sext. Pompeius, S. F. Cn. Strabonis fr. Brut. 47. summus JCtus, geometra, et Stoïcus. Cf. Or. I, 15. III, 21. Offic. I, 6. Phil. XII, 11.

S. Pompeius, Cn. Magni fil. Att. XII, 37. fugit in Hispaniam citeriorem. ad Div. XI, 1. nuntio de Cæsaris morte firmior futurus putatur. Phil. XIII, 6. Massiliæ versatur, ac Mutinam ire cum exercitu timet, propter veteranorum odium, Phil. V, 15. a M. Lepido civitati restituitur.

P. Pompeius Chlorus. Verr. III, 8. civis Rom. de conventu Mamertino.

Pompilius, Offic. I, 11. imperator, in cujus exercitu tiro fuit Catonis Censorii filius. Sed alii hîc legunt, *Popillius*, quam lectionem recepit Grævius; et capiunt aut de C. Popillio Lænate, qui consul fuit belli Maced. II anno primo, aut de M. Popillio, qui Liguriam biennio ante bellum Maced. II obtinuit, et ibi bene res gessit. Manutius pater autem legebat, Paulus Æmilius; quod probat fil. Aldus. V. Chapman. ad h. l. in ed. Pearcii.

Pompilii, Petit. Cons. 3. amici Catilinæ.

Pomponia, Att. I, 5. soror Attici.

Q.

deri vellet, vel quod filius Gracchi insitivi, ut Abramio videtur: quem vid.

P. Quintius Varus, Cluent. 19. homo summâ religione et auctoritate. Sed Lambinus, Merula, aliique, volunt legi *Quintilius*. Etiam Pighius, ad A. 660, hunc locum refert ad Quintilium, de quo supra. Varus est cognomen Quintiliorum, non Quintiorum. Sed codd. nil variant.

P. Quintius, pro quo est oratio, ex quâ de eo cognosci potest.

T. Quintius Flamininus, Att. XII, 5. consul cum M' Acilio, A. U. 603.

Quintius Gallus, ad Div. XIII, 43. nonnullis etiam *Gallius*. Videtur legatus aut præfectus Q. Philippi Asiæ proconsulis (conf. 73. et 74): nam ei commendatur, qui negotiatur Philomelii, quod est oppidum magnæ Phrygiæ. Conf. ep. 49.

Quirinus, Offic. III, 10. Romulus. Att. XII, 45. XIII, 28. Quirino σύνναος Cæsar.

Quirinalia, ad Q. Fr. II, 3. 13. sollennia in honorem Romuli. V. Ovid. Fast. II, 513.

R.

Rabirius. Acad. I, 1. malus auctor philosophiæ Latinus. Ab hoc, sine dubio, diversus est præstans poëta, C. Rabirius, qui etiam Ovidio laudatur: "magni Rabirius oris" (V. Vossium, Hist. Lat. I, 21); et alius, fortasse medicus, ap. Plin. H. N. XXVIII, 7.

C. Rabirius, Rabir. Perd. 2. Saturninum, trib. pl. interfecisse dicit Labienus, et propterea accusat. Pison. 2. a Cicerone defenditur. Att. I, 6. domum Neapoli habet: vendit.

C. Rabirius Postumus, Postum. 1. eques Rom. filius C. Curtii naturalis, Rabirius per adoptionem. Accusatus de residuis, damnato Gabinio, a Cicerone defenditur.

in petitione tribunatûs pl. repulsam tulit. Or. I, 40. tribunus pl. eo anno, quo Mancinus cum Numantinis fœdus fecit. Rabir. Perd. 7. contra Saturninum stat. Offic. III, 2. Panætium de prætermissis non reprehensum dicit, propter eorum, quæ perfecisset, præstantiam. Fin. I, 3. libros edidit. Att. IV, 16. inductus a Cicerone in libris De Republicâ. Or. I, 53. Brut. 29. damnatur, quia nimis tenuiter se defendi voluit, et a se aliisque defensus est. Balb. 13. damnatur ab equitibus, quod, in Asiâ quæstor, provinciales a publicanorum injuriis defenderat. Smyrnæ in exsilio vixit. Cf. Nat. D. III, 32. et Tacit. Ann. IV, 43. Font. 13. injuste damnatus est. Rabir. Post. 10. crudelitatem Mithridatis effugit, mutato habitu Romano, et Græco assumto. Laudatur l. c. Pison. 39. Scaur. fr. 2. Si vera est lectio, Tusc. IV, 17. ubi dicitur, P. Rutilium mortuum esse ob fratris repulsam; de hoc accipiendum esse puto: nam, Læl. 20, L. Rutilius, Publ. frater, repulsam tulisse dicitur. Alium autem P. Rutilium ei fratrem fuisse, qui, quod Publius, petens cum Scauro, repulsam tulisset, mortuus sit, ut videtur Davisio, vix mihi persuadeam. Sed Manutius legit *P. Rupilius*. Etiam Læl. l. c. *Rupilius*, pro *Rutilius*, legunt viri docti. V. Pighium ad A. 605, 621, qui et hîc et alibi hunc locum semper ita profert, tamquam *Rupilius* legatur. P. Rupilium Africani amicitiâ ad consulatum pervenisse, cum tenui loco natus esset, de eo convenit. Ea ipsa res facit probabile, ibi legendum *Rupilius*. Nam Rutilium Africani Scipionis operâ consulatum consecutum, nemo demonstrare poterit. Itaque mihi valde fit verosimile, et in Tusculanis et in Lælio, *Rupilios* esse reponendos: idque placet etiam Buherio ad Tusc. l. c. et pluribus defendit Drakenb. ad Liv. Epit. 59.

P. Rutilius, Cæcin. 10. testis in Cæcinam; homo nullius fidei.

S.

de quâ v. Plin. H. N. XXXVI, 15. ubi privignus Sullæ vocatur. Nam Sulla duxit viduam Scauri, principis senatûs, Metellam, ut auctor est Plutarch. in Sullâ; quam proscriptionum sectricem Plinius appellat: unde huic Scauro illæ tantæ divitiæ. Cf. pr. Sext. 54. et Pigh. ad A. U. 695. Sext. 47. ad eum præterem causa P. Sextii acta est. Offic. I, 39. Cn. Octavii domum demolitus, ei accessionem adjungit. Repulsam in consulatûs petitione tulit. Att. IV, 15. de repetundis accusatus e præturâ Sardiniæ, a Cicerone defenditur. V. frag. Or. pr. Scauro, et Ascon. Argum.

M. Scaurus, ex Aureliis. V. in *Aureliis.*

C. Scipio, e Corneliis. pro Sext. 3. socer P. Sextii, vir optimus, in exsilio Massiliæ vixit. Sed *Caius* est ex editionibus primis et MStis, posteriores receperunt *Lucius*, et interpretantur de Asiatico nep. Vid. Manutium, ad hunc locum. Certe alium, qui bello civili proscriptus sit, nescimus. V. infr. in *L. Scipio Asiat. L. F.*

Cn. Scipio Calvus, L. F. Planc. 24. et 25. Off. I, 18. is, qui cum fratre Publio in Hispaniâ cum Pœnis bellum gessit, pater P. Scipionis Nasicæ, qui vir optimus judicatus est; de quo infra. Balb. 15. in Hispaniâ occiditur cum fratre. Cf. Tusc. I, 37. 46. Nat. D. III, 32.

L. Scipio Asiaticus, P. F. L. N. Mur. 14. de Antiocho triumphat; unde Asiaticus dictus est: de quo triumpho vid. Plin. XXXIII, 11. Provinc. Cons. 8. ei auxilio est Tib. Gracchus pater, trib. pl. cum in carcerem duceretur. Brut. 47. non imperite dixit. Phil. XI, 7. collega C. Lælii sapientis in consulatu, ad quem cum senatus deferret provinciam Asiam, quæ Scipioni obvenerat, frater major P. Africanus eam ignominiam deprecatur; et, se legatum ei fore pollicitus, provinciam ei conservat. Rabir. Postum. 10. ejus statua in Capitolio cum chlamyde et crepidis.

L. Scipio Asiaticus, L. F. ejus, ut opinor, cujus quæstura est ap. Liv. XLV, 44. L. N. Rabir. Perd. 7. Verr. II, 14. collega C. Norbani in consulatu, A. U. 670. ad Herenn. III, 2. legibus solvitur propter bellum Italicum, ut ante annum suum consul fieri possit. Att. IX, 15. a Sullâ proscriptus. V. in *C. Scipio.*

M. Scipio, Brut. 20. ejus, qui sacra accepit, h. e. P. Nasicæ, filius, eloquens habitus est.

M. Scipio Maluginensis, Or. II, 64. dictum de L. Manlio Acidino consule. Esse videtur M. Scipio, qui inter prætores nominatur apud Liv. XLI, 14. et 27. M. Cornelius Maluginensis dicitur. Sic placet Sigonio de Nomin. c. 5. disputanti contra Robortellum, qui ap. Ciceronem *Cæpio* legi volebat. Aliquid tamen dubitationis remanet Dukero ad Liv. l. c.

P. Scipio Africanus. V. *P. Africanus.*

P. Scipio, L. F. Off. I, 18. pro Planc. 25. laudatur propter res in bello fortiter gestas. pro Balbo 15. occiditur in Hispaniâ, cum fratre Cnæo, de quo supra. Phil. XI, 7. pater L. Asiatici et P. Scipionis majoris. De Lucio supra. De Africano et ejus posteris vid. in *P. Africanus.*

P. Scipio, Cn. F. L. N. Har. Resp. 13. optimus de toto populo Rom. judicatus, sacra Matris Deûm manu suâ accipit. V. Liv. XXIX, 14. XXXV, 10. et tamen bis repulsam tulit. Plin. VII, 34. Or. III, 33. omnibus civibus sui copiam fecit. Pontifex max. Consul fuit A. U. 562, collega M' Acilii Glabrionis (v. Liv. XXXV, 24), et juris prudentiâ celeber; de quo vid. Rupertum ad Pompon. III, 3.

P. Scipio, P. F. Cn. N. *Nasica*, *Corculum*, hoc est *Sapiens ;* vid. Tusc. I, 9. Brut. 20. et 58. bis consul, nempe A. 591, cum C. Figulo, et A. 598, cum C. Marcello : et censor fuit A. 594. N. D. II, 4. C. Figuli collega a Ti. Graccho patre vitiose creatus, abdicat se magistratu. Cf. Divin. II, 35.

P. Scipio Nasica, P. F. P. N. Cn. Pron. Planc.

Servilia Claudii, Att. XII, 20. filia Q. Cæpionis, qui naufragio periit. ad Att. VI, 1. est Servilia, quæ nuptias Tulliæ conciliare volebat.

Servilii, Acad. IV, 18. fratres gemini, simillimi, ut dignosci vix possent. Hi sunt Q. et P. Q. Cæpionis filii, Cn. nep. a quibus deinde *Geminorum* cognomen usurpatum, et ad posteros propagatum est. P. consul fuit A. 501, et 505.

Servilii Cascæ, Phil. II, 11. V. *P. Servilius Casca.*

C. Servilius Ahala, de Sen. 16. jussu dictatoris L. Quintii Cincinnati Sp. Mælium interficit. Sed, in hujus prænomine, mira est in codd. MSS. et edd. Ciceronis inconstantia. Nam Catil. I, 1. dicitur *Quintus;* ibique, monuerunt Muretus et Pighius ad A. 314, legendum *Caius*. Dom. 32 dicitur *Marcus ;* ubi nihil Manutius aut reliqui Intt. in ed. Grævianâ. Dom. l. c. in exsilium missus est.

C. Servilius Vatia, M. F. in Cæcil. 19. eum L. Veturius accusare vult, sed ei non permittitur. Hic Servilius est pater P. Servilii Isaurici ; prætor provinciæ, nescio cujus, fuit A. U. 640.

C. Servilius Glaucia, Brut. 62. peracutus, callidus, imprimisque ridiculus. Catil. I, 1. interficitur. V. in *C. Glaucia.*

C. Servilius, Verr. VI, 54. negotiator Panormitanus.

Cn. Servilius Cæpio, Cn. F. Cn. N. Brut. 20. is, qui consul fuit A. 584. cum Q. Philippo, quibus consulibus Ennius mortuus est. V. Pighium ad h. a.

Cn. Servilius Cæpio, Verr. II, 55. censor, A. 628 : ante cum Q. Pompeio consul A. 612. Est superioris filius. Nam in Fastis dicitur Cn. F. Cn. N. Fratrem vix putem : tot anni sunt inter utriusque consulatum interjecti.

L. Servilius, Verr. IV, 7. eques Rom. magister publicanorum in Siciliâ, prætore Verre.

L. Servilius Postumus, ad Div. XII, 26.

P. Sextilius, Flacc. 13. quæstor urbanus, Silano et Murenâ coss.

P. Sextilius Rufus, Fin. II, 17. hæres fiduciarius, hæreditatem non tradit. Est fortasse superioris illius pater.

Q. Sextilius, ad Q. Fr. II, 1. amicus Milonis: in eum et cæteros Milonis amicos impetum faciunt operæ Clodianæ, cum a Milone de vi reus factus Clodius esset.

Sextius, Verr. VI, 43. 45. lictor C. Verris in Siciliâ.

C. Sextius Calvinus, Brut. 34. orator bonus, sed incommodâ valetudine. Pighius eum putabat, qui ex præturâ, quam A. 654 gessit, Macedoniam obtinuit. Pison. 34. Sed ibi, in melioribus libris, non *Sextius*, sed *Sentius*, legitur; quæ nomina etiam in codd. Catulli permutantur. Voss. ad Catull. p. 103. Or. II, 60. C. Julii Cæsaris familiaris, luscus. Dictum ejus in Appium.

L. Sextius, pater P. Sextii de vi accusati. Sext. 3. trib. pl. fuit, altius adscendere noluit.

L. Sextius, ad Div. XIII, 8. P. Sextii L. F. filius ex Albini filiâ.

L. Sextius Pansa, ad Q. Fr. II, 11. ejus postulationi resistit Q. Cicero, Asiæ prætor.

P. Sextius, Brut. 48. prætor designatus A. 653, accusante T. Junio L. F. damnatus est.

P. Sextius, P. F. ad Div. V, 17. exsulat. Quæstor fuit A. 695, et post ædilis. Habuit enim, ut ex loc. cit. intelligi potest, annonæ curam, quæ est ædilium. Eum Cicero epistolâ cit. consolatur. P. Sextii, de quo statim, patruelem, propinquum certe, fuisse, ex eâdem epistolâ apparet.

P. Sextius, L. F. Sext. 3. C. Albini et deinde C. Scipionis uxorem duxit. Catil. I, 8. Div. V, 6. proquæstor C. Antonii in Macedoniâ. ad Quir. p. R. 6. in Senat. 8. Att. III, 20. tribunus pl. Lentulo Spinthere consule, cogitat de Cicerone ferre, sed ne-

que nominatim, neque satis diligenter de bonis publicatis. ad Div. I, 9. accusatus de vi, a Cn. Pompeio laudatur: defenditur a Cicerone oratione, quæ exstat. ad Div. VII, 32. "dicta Sextiana," i. e. frigida et parum acuta. Nam de hoc Sextio locum capere non ambigam: quod ex ep. ad Div. V, 6. quæ valde jocose est ad P. Sextium scripta, conjicere licet, eum facetum aut fuisse, aut videri voluisse: et est forte ille, quem Catullus perstrinxit, quamquam ibi aliter legit Vossius, p. 102. Att. VIII, 15. quia cum imperio est, potest cum Pompeio in Græciam transire. ibid. XI, 7. Cæsar permittit, ut iisdem, quibus ante, lictoribus uteretur, etsi SCtum improbaret, quo ipse aliique post fugam tribb. pl. imperium acceperant. ad Div. V, 20. pecuniam, quam Mescinius Rufus in fano deposuerat, aufert; ex quo intelligitur, eum Ciliciam obtinuisse. V. Græv. ad ep. 7 libri VIII ad Att. Prætor fuit A. 700.

T. Sextius Gallus, Mil. 31. Ante sacrarium Bonæ Deæ, quod in fundo ejus fuit, primam plagam accepit P. Clodius.

Sextius, Att. XIII, 2. parochus publicus, h. e. qui publico nomine excepit Ariarathen, Ariobarzanis filium, Romam venientem. Quæstor, circa tempus quo hæc epistola scripta est, fuit L. Sextius, qui post M. Bruti proquæstor in Macedonia, et A. 730 consul fuit; forte P. filius, de quo supra.

Sibylla, Div. I, 18. Erythræa. II, 54. ejus versus. Verr. V, 49. libri Sibyllini, &c.

Sica, ad Div. XIV, 4. 15. Att. VIII, 12. XII, 23. &c. familiaris Ciceronis. In ejus prædio diversatus est Cicero, abiens in exsilium, Att. III, 2. Add. Plutarch. in Cicer. p. 877. ubi *Vibius Siculus* vocatur: si tamen de eadem re utrobique sermo est. Ejus uxor videtur fuisse Septimia. Att. XVI, 11.

C. Sicinius, Brut. 76. Q. Pompeii, qui censor fuit, ex filiâ nepos. Quæstorius mortuus est: probabilis orator.

Cn. Sicinius, Brut. 60. homo ridiculus, malus orator. Seditiosus trib. pl. fuit, A. 677. Cum omnes magistratus vexaret, M. Crassum tamen non attigit, quia metuebat. Plutarch. in Crasso, p. 547.

Sicinius, Att. V, 4. Nescio qui. Sicinius, in Crasso Plutarchi, quem Corradus hic commemorat, est Cn. Sicinius, de quo ante. Sed is in tribunatu interfectus est. Manutius putat, peritum fuisse conscribendorum edictorum provincialium.

Silanio, Verr. V, 57. statuarius nobilis, de quo Plin. XXXIV, 8, qui αυτοδιδακτον fuisse tradit.

D. Silanus, e Juniis. Fin. I, 7. adoptat T. Manlii Torquati filium, et pecuniarum captarum convictum in conspectum venire vetat.

D. Silanus, M. F. Off. II, 16. magnifice ædilitate functus est. Pison. 24. Catil. IV, 4. Flacc. 13. &c. consul cum Murenâ. Brut. 68. vitricus M. Bruti. Acuminis et orationis satis habuit.

D. Silanus, in Cæcil. 21. a Cn. Domitio accusatur. Sed *Marcus* legendum esse, viri docti viderunt, et ex seqq. patebit.

M. Silanus, Brut. 35. Q. Metelli Numidici collega, A. U. 645. de republicà satis bene dicebat. Verr. III, 47. Cornel. I, fr. a Cn. Domitio trib. pl. vexatur, cum consularis esset, accusaturque propter Egritomari injuriam.

M. Silanus, ad Div. X, 34. tribunus militum in exercitu Lepidi IIIviri, qui ab Antonio ad eum transierat, cum ante a Lepido contra ejus voluntatem ad Antonium îsset.

Silenus, Tusc. I, 48. comes Bacchi, docet Midam, quid sit optimum homini.

Silenus, Divin. I, 24. ejus Historia Græca. Calatianus, historicus Græcus, incertæ ætatis, cujus et Livius, XXVI, 49, et multi alii, mentionem fecêre, quorum loca vid. ap. Voss. de Hist. Gr. III, p. 189.

A. Silius, Att. XII, 24.

P. Silius, ad Div. VII, 21. IX, 16. XIII, 62.

ibid. IV, 3. 4. Achaïæ proconsul. Ejus est elegans epistola, (ad Divers. IV, 5) quâ Ciceronem de obitu Tulliæ consolatur. Att. IX, 19. filium mittit contra Cn. Pompeium; cum Cæsare facit. Phil. I, 1. nullum Cæsaris decretum post Idus Martias figendum censet. Brut. 40. in jure civili præceptoribus usus est L. Lucilio Balbo et C. Aquillio Gallo. Mur. 7. JCtus. Phil. IX, 1. in legatione ad Antonium Mutinam obsidentem obiit; de cujus honoribus totâ oratione sententia dicitur, in quam SCtum factum est. Fragmentum inscriptionis, quæ ei pro Rostris posita est, vid. v. c. ap. Reines. Inscr. p. 504. Nomen Servii sæpissime est apud Ciceronem. De quo singulis locis intelligendum sit, res et temporis ratio facile docebit.

S. Sulpicius, fil. Att. IX, 19. contra Pompeium mittitur. ad Div. XI, 7. consobrinus D. Bruti. ibid. IV, 3. 4. philosophiæ et omnibus liberalibus studiis operam dat. Trib. pl. fuit A. U. 706.

Summanus, Div. I, 10. Deus, cujus simulacrum in fastigio Jovis Capitolini positum erat: de cœlo ictus. Caput ejus, ex responso haruspicum, in Tiberi inventum. De Summano, v. Ovid. Fast. VI, 731, qui negat se satis, qui sit, scire. Glossæ "Summanus Ἅδης, Προμηθεύς." Plinius, H. N. II, 52. ei tribui dicit nocturna fulmina: quem sequitur Augustin. IV, 23. C. D. et alii: eoque pertinet inscriptio apud Gruterum, p. CXXI, n. 1. Lapis antiquus, in quo Jupiter Summanus exhibetur, illustratur in libro Benedictini monachi: "Explication de divers monumens singuliers," p. 334.

Sura, ad Div. V, 10. nomen liberti.

Sylla. V. *Sulla*.

Syllus, Nat. D. I, 34. Pythagoreus hoc nomine fuit. Sed is hujus loci non est. Est enim de Academicis sermo. Sed de Syllo Academico nil reperio. In MSS. est *Sillus*. V. Buherium ad h. l.

Synephebi, Opt. G. Or. 6. comœdia Menandri

populi Rom. amicissimumque trans Taurum appellat. *Tarcondimotus* autem scribendum esse, non *Tarcondomotus*, confirmat nummus, nuper a Maffeo editus in Antiquitat. Aquitanicis. Sic et MS. noster.

Tarquinius Priscus, Legg. I, 1. ei ab aquilâ apex imponitur. Tusc. V, 37. Demarati filius. Sull. 7. rex peregrinus.

L. Tarquinius Superbus, Div. I, 22. somnium portendens exsilium. Leg. II, 4. eo rege, nulla erat lex Romæ de stupris. Tusc. III, 12. Cumis senio confectus est.

L. Tarquitius, Att. VI, 8. Popma putat esse eum, cujus, ap. Plinium in Catal. Auctor. lib. II, libri de disciplinâ Etruscâ commemorantur.

L. Tarutius Firmanus, Div. II, 47. familiaris Ciceronum, homo imprimis Chaldaïcis rationibus eruditus, repetit natalem Romæ a Parilibus, quibus a Romulo condita dicitur. Romam conditam dicit, cum in Jugo luna esset, et ejus fata prædicit.

T. Tatius, Her. IV, 12. rex Sabinorum, qui, ob raptas Sabinas, bellum cum Romulo gessit, &c.

Tauriscus, Or. III, 59. actor. Ejus dictum laudatur.

M. Taurus, Q. Fr. III, 1. 2. de hoc nihil mihi præter hoc constat, quod fundum habuit confinem fundo Q. Ciceronis.

Taurus, ad Div. XII, 25. est is, quem, A. U. 716, consulem suffectum fuisse putant, T. Statilius. Videtur legatus Calvisii Sabini fuisse, qui ex sortitione Antonii Africam petebat, cum jam Cornificius ex SCto obtineret. (cf. *Minotaurus*.) Cum autem provinciam Calvisius tum non obtinere posset, ejus legatus tamen Taurus fuit, A. U. 715.

Tebassus, Att. XIV, 10. nomen veterani Cæsariani.

Telamo, Tusc. III, 18. patriâ pulsus est. Or. II, 46. Nat. D. III, 32.

De hoc homine, Sardo, libertino, est ap. Horat. Sat. I, 2. "Omnibus hoc vitium est," &c.

Tigranes, Manil. 2. rex Armeniæ, gener Mithridatis. Sext. 27. a L. Lucullo vincitur. Cn. Pompeius in suis castris supplici insigne regium restituit, et regnare eum jubet.

Tigranes, filius superioris. Att. III, 8. P. Clodius, qui eum captivum e custodiâ surripuit et dimisit, non punitur. In custodiam conjecerat, et Romam perduxerat, Cn. Pompeius: Dio, XXXVI, p. 27. De hoc facinore Clodii, v. eumdem, XXXVIII, p. 78.

L. Tillius Cimber, Phil. II, 11. de percussoribus Cæsaris, cum ante acerrimus partium Cæsarianarum propugnator fuisset. Senec. de Irâ, III, 30. ad Div. XII, 13. classem in Bithyniâ comparat, paulo post mortem Cæsaris. Eam provinciam a Cæsare adhuc vivo acceperat; in eamque, interfecto Cæsare, clam abiit. Vulgo appellabatur olim *Tullius;* quod præfert Oudendorp. ad Cæsar. B. C. III, 42. De eo vid. præter Manut. et Græv. ad l. c. Periz. Anim. Hist. p. 431. seq.

Timæus, Or. II, 14. Tauromenites, regnante Agathocle vixit, eruditissimus et eloquentissimus historicus. N. D. II, 27. rationem concinne reddit, quare Dianæ Ephesiæ templum deflagraverit. (Quod Ciceroni hic concinnum videtur, id Longinus frigidum et puerile judicat.) ad Div. V, 12. Pyrrhi bellum scripsit: Timoleontis res gestas prodidit. Ejus acerbitatem in alios historicos, et errores, notat Diodorus Sic. XIII, p. 211.

Timæus, Fin. V, 29. Locrensis, Pythagoreus, Platoni æqualis.

Timagoras, Acad. IV, 25. Epicureus, negat, sibi unquam duas flammulas esse ex lucernâ visas, cum oculum torsisset.

Timantes, Brut. 18. pictor. Cythnius, auctore Quintiliano, II, 13. Sicyonius autem, auctore Eu-

is, sive Tidius sive Titius, in magistratu fuit, ante quam hæc epistola scriberetur, idem cum hoc Titio esse non potest, propterea quod hunc Cicero equitem Rom. appellat. Non autem puto moris fuisse, qui essent ex equestri ordine, eos, cum magistratibus usi essent, simpliciter *equites* appellare.

P. Titius, ad Div. X, 12. tribunus pl. (A. 710.) intercedit SCto in Ciceronis sententiam facto, rogatu Servilii. De eodem est ep. 21. Hunc etiam Corradus putat esse eum, ad quem epistola 16 lib. V scripta sit. Ex epistolâ intelligitur, illum Titium bene de rep. sensisse, et Pompeianis partibus favisse; quod nescio an in P. hunc conveniat, qui in toto tribunatu Ciceroni, aliisque hujus sectæ, adversatus est, P. Cascæ collegæ tribunatum abrogavit, et legem per vim tulit, de triumviris reip. constituendæ in quinquennium creandis, &c. vid. Pighium ad ann. 710. Cæterum hic est Titius, qui Appium minorem reum fecit de vi. ad Div. VIII, 8. nam vocatur emissarius Servilii.

Sext. Titius, Or. II, 11. tribunus pl. seditiosus, A. U. 654. Antonio Oratore et Albino consulibus; a quo leges Titiæ dicuntur. Multa contra remp. fecit. Ei resistit Antonius. Idem in eum testimonium dixit, cum postea reus factus esset. Brut. 62. loquax et acutus, sed mollis in gestu. Ab eo saltationis genus molle nomen "*Titius*" accepit. Or. II, 66. se Cassandram dicit, quod vera diceret, nec fidem inveniret. Rab. Perd. 9. condemnatus est, quod Saturnini imaginem domi suæ haberet. Nescio an hic sit, qui, Or. II, 62. III, 23. nimis studiose pilâ lusisse, et signa sacra noctu fregisse, dicitur. Non dubitat Corradus, ad Brut. p. 341.

T. Titius, T. F. ad Div. XIII, 75. legatus Pompeio rei frumentariæ præfecto. Hic est fortasse, ad quem epistola 16 lib. V perscripta est. Cf. *P. Titius*.

peium extra Italiam sequendum. IX, 8. sequitur cum fratre Pompeium extra Italiam. Fin. I, 5. Epicureus, itaque inducitur eo libro disputans cum Cicerone et Triario de finibus. Brut. 76. non tam rhetor, quam πολιτικός. In eo literæ interiores et reconditæ, divina memoria. Prætor fuit A. 704.

T. Torquatus, L. F. Tusc. IV, 22. qui primus Torquatus dictus est. v. Liv. VII, 10. V. *Manlius*.

T. Torquatus, Fin. I, 7. collega Cn. Octavii in consulatu, A. 588. Ejus filius, a D. Silano adoptatus, cum in præturâ Macedoniæ pecunias cepisse diceretur, pater, re cognitâ, eum vetuit in conspectum venire. Male editur *L.* Torquatus. Nam Fasti habent *T.* ut Epit. Livii, 54.

T. Torquatus, T. F. Planc. 11. Auli, Africæ prætoris, frater patruelis. Brut. 70. doctus vir ex Rhodiâ disciplinâ Molonis, plus facultatis ad dicendum habuit, quam voluntatis. Ad consulatum venisset, sublato ambitu, si vixisset.

Trabea, ad Div. IX, 21. poëta comicus. Tusc. IV, 31. ejus versiculi. Fin. II, 4.

C. Trebatius Testa, ad Div. VII, 12. Epicureus fit. ibid. 5. commendatur Cæsari, Galliæ proconsuli. Top. I. Topica sibi a Cicerone explicari vult. JCtus fuit, ad quem multæ et facetæ sunt libri VII epistolæ. Tribunus pl. A. U. 706. De eo v. Menag. Amœn. J. C. c. 14.

L. Trebellius, Phil. VI, 4. Antonianus, antea adversarius in tribunatu, (A. U. 707.) cum de tabulis novis ferretur. ad Div. XI, 13. cum equitibus suis ad occupandam Pollentiam venit. Phil. XIII, 12. &c.

M. Trebellius, Quint. 5.

Trebianus, ad Div. VI, 9. Pompeianus, post pugnam Pharsalicam ab armis non decessit.

A. Trebonius, ad Div. I, 3. XII, 12. eques Rom. negotiator.

A. Trebonius, Verr. II, 47. proscriptus a Sullâ, frater P. Trebonii.

C. Trebonius, Phil. XIII, 10. eques Rom. C. Trebonii (de quo mox) pater.

C. Trebonius, C. F. ad Div. XV, ult. quæstor tribuno Herennio non paret, et Ciceronis causam tuetur, cum id consules non facerent. Phil. II, 11. e percussoribus Cæsaris, laudatur. ibid. 14. ad Div. X, 28. sevocat Antonium ante curiam, dum interficitur Cæsar. Phil. XI, 1. prætor Asiæ, a Dolabellâ Smyrnæ amicitiæ simulatione interficitur. Ejus mortem lamentatur Cicero. ad Div. XII, 16. ejus carmen ad Ciceronem missum, forte in Antonium et Antonianos. Hic legem Treboniam tulit in tribunatu, A. 698. ut Pompeius duas Hispanias, M. Crassus Syriam in quinquennium, et Cæsar Galliam in alterum quinquennium, obtinerent. Post legatus Cæsaris in Gallia, et A. 708 consul suffectus Cæsari. Dio Cass. XXXIX, p. 105.

P. Trebonius, Verr. II, 47. A. frater.

Cn. Tremellius Scrofa, in Verr. I, 10. tribunus militaris designatus, judex in causâ Verrinâ, homo summâ religione et diligentiâ. Pighius, ad A. 676, putat esse eum, qui prætor post fuit, et de re rusticâ scripsit: cujus villam, atque ipsum, valde laudat Varro, de R. R. I, 2. Unde *Scrofæ* cognomen, quod hujus avus primus tulit, aliam rationem ex ejus personâ Varro, l. c. II, 4. aliam Macrob. Sat. I, 6. commemorat. Utraque lepida fabella est. Scrofa est et ad Att. VI, 1. V. in *Scrofa*.

Q. Tremulus, e Marciis, Phil. VI, 5. Hernicos vicit. statua ejus in foro posita. Is, qui consul bis fuit, A. 447, et 455.

C. Triarius, e Valeriis, Fin. I, 5. amicus Ciceronis, vir gravis et doctus, minus delectatur Epicuro, quod ornamenta Platonis, Aristotelis, &c. neglexit. Att. XII, 28. ejus liberis tutor est Cicero. Brut. 76. ejus plena fuit literatæ senectutis oratio, gra-

Trypho, Att. III, 8. ad Div. XIII, 61. est nomen servile.

L. Tubero, ex Æliis. Ligar. 7. cum Cicerone unâ domi eruditus, post affinis, in omni vitâ familiaris, &c. Planc. 41. ad Q. Fr. I, 1. 3. legatus Q. Ciceronis in Asiâ. Scripsit historiam. Lig. 8. Sortitus, belli civilis initio, ex SCto Africam provinciam, quam Considius obtinuerat, cum eam a Varo jam occupatam invenisset, ad Cn. Pompeium in Macedoniam se contulit. Restitutus est post a Cæsare, cum filio Quinto, de quo mox.

P. Tubero, Q. F. P. N. Or. II, 84. Africanum avunculum laudavit, scripto C. Lælii.

Q. Tubero, Q. F. P. N. Muren. 36. Stoïcus, Africani sororis filius; ejus perversam sapientiam in funere Africani ægre fert populus; proptereaque præturâ excidit. Brut. 31. in triumviratu judicavit contra avunculum Africanum. Ejus orationes in Gracchum. Ex h. l. colligit Pighius, eum trib. pleb. A. 620 fuisse. Cf. de Or. III, 21. ad Att. IV, 16. De patre utriusque, L. Pauli genero, v. Plinium, H. N. XXXIII, 11. Val. M. IV, 4.

Q. Tubero, L. F. Ligar. 1. seq. accusat Ligarium de vi. In bello civili Pompeium cum patre secutus est, post a Cæsare restitutus. Cum in causâ Ligarianâ non vicisset, ad jus civile se contulit.

P. Tubertus, e Postumiis, Leg. II, 23. primo Valerii Poplicolæ, et deinde Menenii, collega fuit. In Urbe sepultus est; ejusque posteri hoc jus tenuerunt.

L. Tubulus, ex Hostiliis, Fin. II, 16. prætor, et quidem (ut est Att. XII, 5.) L. Metello et Q. Maximo coss. h. e. A. U. 611. Pecunias capit ob res judicandas; et, decretâ de eâ re quæstione, fugit. Cf. ibid. IV, 28. V, 22. Nat. D. I, 23. III, 30. fr. or. p. Scaur. &c. Perizon. Triga Diss. p. 152. extr. credit esse nepotem C. Hostilii Tubuli, prætoris urb. A. 544; cujus frequens mentio ap. Liv. XXVII, sqq.

Tullius, Verr. IV, 71. magister publicanorum in Siciliâ, amicus Verris.

Tullus, Catil. I, 6. Att. VIII, 15. est Volcatius Tullus, qui M. Æmilii Lepidi collega in consulatu fuit.

Tullus Cluvius, Phil. IX, 3. unus e legatis Rom. qui a Larte Tolumnio interfecti sunt. Sed Pighius legendum censet *L. Julius*, qui A. 303 decemvir fuit, non *C. Julius*, qui trib. mil. fuit A. 315. V. ad h. a. Apud Plinium, XXXIV, 6. ed. Hard. vocatur *Tullus Clœlius*, e MS. Edd. aliæ habent *Tullus Cœlius*. V. Harduin. et not. Gruteri ad Cic. l. c.

Tullus Hostilius, Phil. XIII, 12. tribunus plebis designatus.

Tullius Cimber. V. *Tillius*.

D. Turranius, Att. I, 6. homo χρηστομαθής, cum Q. Cicerone in prædiis Arpinatibus est. VI, 9. cum Cicerone in Ciliciâ aliquamdiu fuit. Eumdem hominem esse, res ipsa suspicari facit, etsi priori loco sit *Turranius*, altero *Turannius*. Nam hæc nomina eadem sunt, ut et *Turanius*. Eadem varietas etiam in lapidibus deprehenditur. Forte est ille ipse, qui commemoratur ap. Plin. H. N. III, 1. IX, 8. V. Harduin. Ind. Auctor.

M' Turranius, Phil. XIII, 10. provinciam, sibi ab Antonio datam, recusat.

Turdus, ad Div. IX, 21. cognomen familiæ Papiriæ plebeiæ. C. Papirius Turdus trib. pl. est ap. Liv. XLI, 6.

L. Turius, Brut. 67. parvo ingenio, sed studiosus. Ei paucæ centuriæ ad consulatum defuère. Olim hic legebatur *Thorius*; unde viri docti ceperunt de *L. Thorio Ballo*, de quo supra. Nescio an in hominem illum voluptuosissimum cadat "multus labor," quem huic L. Turio Cicero tribuit. Turius apud veteres non unus occurrit. Q. Turius ap. ipsum Ciceronem; alius Turius apud Horat. Sat. II, 1. 49. ubi vide

V.

cam initio belli civilis privatus occupat, cum Italiâ profugisset. Vid. Cæsar. de Bell. Civil. I, 31. Hic est P. Attius, Att. VII, 13.

Sext. Varus, ad Div. X, 32. Hispaniæ proconsul. Incertum est, qui sit; quando Sext. Quintilium Varum Hispaniæ proconsulem fuisse nemo prodidit. Vid. Manut. ad h. l.

P. Vatienus, N. D. II, 2. e Castore et Polluce audivit, Persen esse victum. In libris quibusdam est *Vatinius*, quod probat Davisius, qui avum eum adolescentis P. Vatinii facit.

P. Vatinius, Vatin. 1. sqq. in quâ oratione pleraque ejus scelera, inprimis in tribunatu C. Cæsare cos. suscepta, commemorantur. Phil. X, 5. imperator et prætor Illyrici, Dyrrhachii portas aperit Bruto, et ei exercitum tradit. c. 6. ad Div. V, 10. augur fit in locum Appii. V, 9. imperatoris epistola ad Ciceronem, quâ petit, ut se defendat, et supplicationem conficere studeat. ibid. I, 9. a Cicerone defenditur, et quare.

Vectenus, Att. X, 5. 11. amicus Ciceronis, Monetalis appellatur. Cf. XII, 3. XV, 13. Argentarium fuisse ex locis his, aut fœneratorem saltem, intelligitur.

T. Vectius, Flacc. 34. senator.

P. Vedius, Att. V, 1. Pompeii familiaris, homo nequissimus.

M. Vehilius, Phil. III, 10. provinciam, sibi ab Antonio attributam, recusat accipere. Ex hoc nomine quidam *Velleius* fecère, quod nomen hoc notius esset: estque ita in nonnullis editionibus. Vehilii etiam in lapidibus antiquis reperiuntur. Cæterum nihil de hoc Vehilio uspiam me legere memini.

Veiento, Att. VII, 3. a decedente Bibulo, provinciæ Syriæ præfectus. P. Manutius quæstorem putat fuisse. Sed constat Sallustium quæstoris locum apud Bibulum obtinuisse, ad Div. II, 17. Itaque magis placet, cum Pighio, ad A. 703, legatum putare:

quem enim, nisi quæstorem præficeret, præficere poterat, nisi legatum aliquem? V. ad Div. II, 15. Sunt autem e Fabriciis Veientones. Et fortasse hujus nepos fuit aut pronepos A. Fabricius Veiento, qui, post præturam, A. 807, a Nerone in exsilium missus est. De eo Xiphilinus in Nerone, et Tacit. Ann. XIV, 50.

C. Velleius, Or. III, 21. Epicureæ philosophiæ addictus, L. Crassi Oratoris familiaris. Nat. D. I, 6. senator, ad quem tum Epicurei primas deferebant. Hic est, qui trib. pl. fuit A. U. 663.

Q. Velocius, Or. III, 23. gladiatoriam didicit puer; sed adultus plus operæ foro, amicis, et rei familiari, tribuit. Perperam ex h. l. colligit Petavius, apud Olivetum ad h. l. eum lanistam et actorem causarum eodem tempore egisse.

Veluinus, ad Q. Fr. I, 1. 2. nomen hominis obscuri, qui fundum habebat non procul a fundo Q. Ciceronis.

Venonius Vindicius. Balb. 25.

C. Vennonius, Att. VI, 1. ad Div. XIII, 72. Vossius, de Hist. Lat. lib. III, p. 226, putat, non esse *Vennonius* scribendum, ut est sc. ll. cc. et Att. XII, 13. Leg. I, 2. sed, *Venonius*, quia ducatur a *Venox*. Et exhibent omnes codd. et edd. hanc scripturam, pro Balbo l. c. Mihi vero rectius *Vennonius* videtur, uti est in lapidibus semel apud Donium, sæpe apud Gruterum (quamquam et ibi *Venoniam* reperio): ducique puto a nomine *Venno*, quod ibidem est, 291.

Sext. Vennonius, Verr. IV, 39. de Verris cohorte fuisse apparet, una ex manibus, quibus pecuniam aliis extortam capiebat.

Vennonius, de Leg. I, 2. historicus Latinus, exilis et jejunus. Att. XII, 3. ejus libris ægre caret Cicero. Hunc Vennonium ab omnibus his alium esse, et Cicerone longe antiquiorem, mihi satis certo videor, ex loco de Leg. I, 2, colligere. Ponit enim

C. Virginius, Prov. Cons. 4. legatus, impedit Pisonem Calventium, ne Byzantio omnia signa auferat. Sed codd. habent *Virgilius*, quod recepit Grævius. Quis autem ille Virgilius sit, nescio. Nam, prætor ille Siciliæ an sit, dubito, quod vix Romam rediisse potuit, cum Piso in provinciam abiret, siquidem rediit, et non eo quoque anno Siciliam obtinuit. C. Virginium autem reperio tribunum plebis anno 690.

A. Virginius, Læl. 27. ejus adolescentis familiaritate delectatur Lælius, ut P. Rutilii. Fuit ergo P. Rutilii æqualis. Cæterum hanc lectionem revocavit Langius e MSS. qui valde hîc variant; et de lectione vehementer docti viri dissentiunt. Vid. Gulielm. et Grut. ad h. l. item Pigh. Annal. 634. Mihi omnem dubitationem de h. l. tollere videtur, quod ita, ut hîc, junguntur ap. Pomponium, de Orig. Jur. §. 40, P. Rutilius Rufus, et Paulus (quod est vitiosum pro *Aulus*) Virginius, ut eorumdem præceptorum in jure civili, imprimisque P. Mucii, discipuli. Cf. C. Langium, ad loc. cit. et Rupert. ad Pompon. III, 6.

L. Virginius, Fin. II, 20. filiam suam interficit, ne Appii decemviri libidini dedatur. Rem narrat Liv. III, 44. sqq.

Virginius, Att. XII, 5. argentarius.

Viriatus, Offic. II, 11. Lusitanus, propter prædæ æquabilem partitionem magnas opes habuit, quibus exercitus imperatoresque cesserunt. Brut. 21. Viriati bellum cum Romanis.

Viscellinus, Læl. 11. est Sp. Cassius, qui, post tertium consulatum, appetiti regni crimine damnatus, et de Saxo Tarpeio dejectus est. V. in *Cassius*. De scripturâ vocis nil certi dici potest, quando et Latini et Græcorum historicorum libri mire variant: Viscelinus, Vulselinus, Becellinus, Uscelinus, Vitellinus, Betillinus, &c. Viscellinus est in Fastis Cuspiniani,

civilis, cum imperio fuisse. Hic est, qui, A. 692, quæstor, et, A. 700, prætor urbanus fuit, et deinde Pompeium in Macedoniam secutus est. Cæterum illud addendum est ex Phil. III, 6. Voconios ex Aricià fuisse ortos.

C. Volcatius, Corn. I, fr. vir honestissimus, a Cn. Dolabellà communi et quotidiano jure privatur. Is est, de cujus subità morte Plinius, H. N. VII, 53, tradit.

L. Volcatius Tullus, Planc. 21. in ædilitate petendà repulsam fert; postea tamen consul fuit cum M' Æmilio Lepido, A. U. 687. Tog. Cand. frag. consilium habet, an petentis consulatum Catilinæ ratio habenda esset; negatumque est ei potestatem petendi concedendam esse. ad Div. I, 1. Pompeio censet restitutionem Ptolemæi committendam.

L. Volcatius Tullus, L. F. ad Div. XIII, 14. prætor urbanus A. 707, is, qui postea consul fuit A. 720. ad Div. IV, 4. M. Marcello offensus, Cæsari non agit gratias, eo restituto.

Volcatius, Verr. III, 19. 23. &c. unus e comitibus C. Verris.

Volumnia, ad Div. XIV, 16. minus officiosa est in Terentiam, cum Cicero exsularet. Non facile dixerim, utrum senatoris Volumnii, quocum magnus usus Ciceroni fuit, soror aut filia, an nota illa liberta fuerit.

Volumnia, Phil. II, 24. liberta Volumnii Eutrapeli, mimico nomine Cytheris. V. *Cytheris*.

L. Volumnius, ad Div. VII, 32. senator, quocum magnus usus Ciceroni fuit. De prænomine constat e Varrone, R. R. II, 4. 12. Estne hic Volumnius Flaccus, qui cum mandatis ad senatum a Bruto Mutinæ obsesso mittitur, Bruti legatus, ad Div. XI, 12. 18?

P. Volumnius, Cluent. 70. senator, qui inter judices in Cluentianà causà fuit.

P. Volumnius Eutrapelus, Phil. XIII, 2. Antonii amicus. Ad Div. VII, 32. 33, epistolæ ad eum

scriptæ sunt. Ex epistolà autem 32. colligere licet, urbanitatem hominis non insignem adeo fuisse, sed scurrilem potius et mimicam. Vid. Ind. Græc. in Εὐτραπελίαν.

Volusianus. Verr. IV. 21. haruspex C. Verris. Idem, ibid. c. 11. dicitur *Volusius*; ut aut locus alter ex altero corrigendus, aut potius ita accipiendum sit, ut in eâdem epistola idem dicitur *Hippius* et *Hippianus*. ad Div. XIII. 76.

L. Volusienus. Cluent. 70. eques Romanus. Victorius. P. Manutius corr. *Volusenus*.

Volusius. Verr. IV. 11. haruspex. V. *Volusianus*.

Cn. Volusius. Att. V. 11. Ciceronis quæstorem fuisse putat Manutius, quem vide. Inter comites Ciceronis fuisse, certum est. Non autem negare possum, certam mihi videri Corradi opinionem, qui pro *Cn*. censebat legendum *Q*. ut hic sit

Q. Volusius. Att. V. 21. de comitibus Ciceronis in Ciliciâ, præfectus, puta, aut tribunus mil. ad Div. V. 10. a Cicerone eloquentiam discit. De eodem est ibid. 20.

M. Volusius. ad Div. XVI. 12. quæstor ex Asiâ rediens Ciceroni literas affert a Tirone. Hic est, qui postea, ædilis plebis, proscriptus a triumviris, singulari fallaciæ genere percussores evasit, ut commemorat Valer. Max. VII, 3. 8.

Vopiscus. *Julius Cæsar*, Phil. XI. 5. defendente Cicerone, quinquies absolutus est, sextà vice autem accusatus, damnatus est. Restitutus a Cæsare, ædilis factus, postea consulatum petit. Antonii castra ad Mutinam sequitur. Hunc esse arbitror, cujus mentio apud Varronem, R. R. I. 7. extr.

Upis. N. D. III. 23. pater Dianæ cujusdam, a quo et ipsa Diana Upis Græcis dicitur, v. c. Callimacho, H. in Dian. 204.

Urius Jupiter. Vid. *Jupiter*.

Vulcanus. N. D. I, 30. Alcamenis, Athenis,

X.

Z.

INDEX
GRÆCO-LATINUS,

CONTINENS

GRÆCAS DICTIONES

IN

CICERONIS LIBRIS OCCURRENTES,

ET

EARUM INTERPRETATIONES;

adspersis subinde Animadversionibus.

A.

Αβδηριτικον, *Abderiticum*, *stultum*, quod Abderitæ stupidi putabantur, ad Att. VII, 7.

Αβλαβεια, *abstinentia*, *innocentia*, *frugalitas*, Tusc. Qu. III, 8.

Αγελαστος, *expers risûs*. Fin. V, 30. ita dictus est M. Crassus, qui semel in totâ vitâ risisse dicebatur.

Αγοητευτως, *sincere*, *sine præstigiis et fuco*, ad Att. XII, 3.

Αγραφον, *non scriptum*, ad Att. VI, 1.

Αγων, *certamen*, *contentio*, ad Att. I, 16. XIV, 7. est studium contentionis, quod in oratione adhibetur; unde ipsæ orationes in causis veris, et quidem imprimis in forensibus, Αγωνες dicuntur, et decla-

mationibus umbraticis opponuntur. Vid. v. c. Longin. Περι Ὑψους, S. XI, 1. plura apud Cresoll. Theatr. Rhet. III, 17. Spanhem. ad Julian. Or. I, p. 11. 12. 13. Olear. ad Philostr. Vit. Sophist. lib. XXII, §. I, n. 4.

Αδεσποτοι, *sine auctore*, ad Div. XV, 17. de rumoribus, qui unde et a quo capite fluxerint, ignoratur.

Αδεως, *secure*, *sine ullo periculi metu aut suspicione ; large*, *copiose*. "Bibit et edit αδεως," ad Att. XIII, 52.

Αδηλα, *incerta*, Acad. Qu. II, 17.

Αδημονων, *mærens*, *sollicitudinis plenus*, ad Att. IX, 13.

Αδιαφορια, ad Att. II, 17. cum omnia, quæ accidunt, sive secunda, sive adversa, nihil valent ad animum nostrum commovendum. Eâ Cicero dicit se uti in re publicâ. Sed, Acad. Qu. II, 42, est Aristonis summum bonum, cum in neutram partem movemur in rebus mediis, h. e. quæ nec honestæ nec turpes, sensu Stoïco, sunt.

Αδιαφορον, *quod neque bonum est*, *neque malum : indifferens*, *cum æstimatione mediocri*, Fin. III, 16.

Αδικαιαρχοι, *injusti magistratus*, ad Att. II, 12. vox ficta, ludendi causâ, e nomine Dicaarchi. quem Atticus scripserat a se amari. Eum civem haud paulo meliorem dicit, quam ipsos Romanos αδικαιαρχους, Cæsarem et reliquos.

Αδιορθωτα, *incorrecta*, *inchoata*, *imperfecta*, ad Att. XIII, 21.

Αδολεσχος, *valde loquax*, *garrulus*, ad Att. XVI, 11.

Αδυνατον, *quod fieri non potest*, ad Att. I, 1.

Αδωροδοκητον, *integrum et incorruptum a largitione*, ad Att. V, 20.

Αζηλοτυπητον, *sine invidiâ*, ad Att. XIII, 19.

Αθαμβια, *animus terrore liber*, Fin. V, 29.

iis C. et L. acutius, quam pro personis suis, disputabant. Itaque Cicero hanc συνταξιν immutavit, et, e duobus, quatuor libros fecit, Catuli et Luculli nominibus sublatis; eosque Varroni inscripsit. In iis Varroni Antiochi partes dedit, sibi sumsit Philonis. Hoc est quod Cicero dicit: "Ακαδημικην ad Varronem transferamus," et ep. 16. "Academicen συνταξιν ad Varronem totam traduximus." Conf. Argum. Acad. Quæst. I.

Ακαιρος, *intempestivus*, ad Att. IX, 4.

Ακαταληπτον, *quod comprehendi non potest, incomprehensibile*, Acad. II, 6.

Ακαταληψια, *opinio Academicorum, qui nihil comprehendi posse dicebant*, ad Att. XIII, 19.

Ακενοσπουδος, *abhorrens a studio rerum inanium*, ad Div. XV, 17.

Ακεραιως, *sincere*, ad Att. XV, 21.

Ακηδεια, *contemtus, quod curæ et studio nemini esset*, ad Att. IV, 18.

Ακηδια, *torpedo cum mœstitiâ*, ad Att. XII, 45.

Ακινδυνα, *periculo carentia*, ad Att. XIII, 19.

Ακινδυνα μεν, χρονιωτερα δε, *periculi quidem expertia, sed diuturniora*, h. e. vitæ quidem periculum abesse, sed diuturniorem morbum fore; de Tirone ægrotante.

Ακκιζομεθα, *dissimulamus cupiditatem nostram*, ad Att. II, 19. cum videri volumus, non cupere nos, et tamen vehementer cupimus: hoc enim est ακκιζεσθαι, unde ακκισμος, *accismus*. Exemplo esse potest accismus Tiberii Neronis, Vell. II, 23. Tacit. Ann. I, 3, et 11.

Ακοινωνητον, *alienum a familiari consuetudine*, ad Att. VI, 3.

Ακοινωνητως, *minime familiariter*, ad Att. VI, 1.

Ακολακευτως, *citra assentationem*, ad Att. XIII, 51.

Ακολασια, *licentia nimia*, ad Att. XIV, 11.

'Αλις σπουδης, *satis studii et operæ*, ad Att. II, 1.

Αλιτενης, *humilis, depressus, de ambulatione*, ad Att. XIV, 13.

Αλκιμος εσσ', ινα τις σε και οψιγονων ευ ειπη. *Strenuus esto, quo te et posterorum (vel qui post nascentur) aliquis laudet*, ad Div. XIII, 15. ex Homer. Odyss. A, v. 302.

Μη μαν ασπουδει γε και ακλειως απολοιμην,
Αλλα μεγα ρεξας τι και εσσομενοισι πυθεσθαι.

Non profecto, nullâ re præclarâ gestâ, et sine laude, moriar, sed re magnâ, et ad posteritatem commemorandâ, patratâ. Homer: Iliad X, v. 304. 305.

Αλλ' αιει τινα φωτα μεγαν, *sed semper virum ingentem*, ad Qu. Fr. I, 2. ex Homer. Odyss. I, v. 513.

Αλλ' εμον ουποτε θυμον ενι στηθεσσιν επειθες Πατριδος, *supple* ex Homero Odyss. I, 34. ὡς ουδεν γλυκιον ἡς:
Sed mihi nunquam persuasisti patriâ quidquam ulli suâ dulcius esse, ad Att. VII, 1.

Αλλ' εμον ουποτε θυμον ενι στηθεσσιν επειθεν,
'Ως νεφελη εκαλυψε μελαινα.

Sed meum nunquam animum in pectore inflexit: nubes enim tegebat atra, ad Div. XIII, 15. ex Hem. Odyss. ι, 258, et Ω, 314.

Αλλ' οιμωζετω, *sed ploret: male ipsi sit*, ad Qu. Fr. III, 9. e comico aliquo fortasse, apud quos sæpissime οιμωζειν jubent, quibus mala precantur. Hinc, πολλα οιμωζειν λεγειν.

Αλλ' ου δαιτος επηρατου εργα μεμηλεν·
Αλλα λιην μεγα πημα, διοτρεφες, εισορωντες,
Δειδιμεν· εν δοιη δε σαωσεμεν, η απολεσθαι.

Sed nobis curæ non est convivio suavi operam dare; verum, magnam cladem, Jovis alumne, intuentes extimescimus; incertumque est, salvine futuri, an interituri simus, ad Att. XIV, 13. ex Homer. Iliad. I, 228. seqq.

χωρουσι παγαι, *sursum versus sacrorum fluminum feruntur fontes.* ad Att. XV, 4. *rerum ordo vertitur,* prov. de rebus αδυνατοις, quo sæpe usi sunt poëtæ; v. c. Ovid. Her. V, 30. ubi vid. interpretes.

Αξια, Fin. III, 6. et 10. vocabulum Stoïcum, quod illam rei proprietatem indicat, quâ fit æstimabilis, et digna quæ diligatur, aut aliis præferatur: id quod facit, ut res inter προηγμενα referatur: *ponous dignum æstimatione,* ut Cicero interpretatus est loc. cit.

Αξιοπιστως, *fide dignum,* ad Att. XIII, 37.

Αξιωμα, *enuntiatum, ejatum, enuntiatio quælibet,* Acad. Qu. II, 29. Tusc. I, 7. Fat. 10. Hodie mathematici cum Aristotele accipiunt, pro enuntiato, quod ex se intelligitur: sed Stoïci de quovis enuntiato dicebant; quod interdum et facit Aristoteles. V. Menagium ad Laërtium, VII, 65.

Απαθη, *quæ non sentiuntur,* Acad. II, 42. Pro απαθη, Davisius legebat, απαξια. Pyrrho ponebat summum bonum in απαθεια.

Απαιδευσια, *ignorantia,* ad Att. XIII, 16.

Απαλαιστους, sive potius, απαλαιστρους, a παλαιστρα, *palæstræ imperitos,* Orat. 68.

Απαντησις, *occursus, obvium itio,* ad Att. VIII, 16. IX, 7.

Ἁπαξ θανειν, *semel mori,* ad Qu. Fr. I, 2. Ex Æschyl. Prometh. vinct. 749. κρεισσον γαρ εισαπαξ θανειν, η τας απασας ημερας πασχειν κακως.

Απαρρησιαστον, *minime liberum; impeditum, et reprehendendi licentiâ carens,* ad Att. IX, 2.

Απειρια, Fin. I, 6. vocabulum Epicureum, quod *infinitionem* interpretatur Cicero. Epicurus autem ita appellabat infinitum illud spatium, in quo atomi, ex opinione ejus, ab æterno movebantur, ex quarum fortuitâ concursione hoc universum exstiterit.

Απογραφα, *descripta ex aliorum libris,* ad Att. XII,

52. Sic appellat libros suos Latinos de philosophiâ, e Græcis haustos, et pæne descriptos.

Αποδειξις, *argumenti conclusio*, Acad. II, 8.

Αποδυτηριον, *locus, ubi lavaturi vestimenta deponebant in balneis*, ad Qu. Fr. III, 1. 3. V. Gesnerum, ad Varr. R. R. II, 1. et qui ibi laudantur.

Αποθεωσις, *consecratio*, per quam in numerum Deorum veniunt, ad Att. I, 16. XII, 12. et 36.

Αποκαρτερων, *Hegesiæ liber ita dictus*, Tusc. I, 35. Αποκαρτερειν dicuntur, qui inediâ mortem sibi voluntariam consciscunt, ut Atticus fecit apud Nepotem. Hegesias itaque Cyrenaïcus librum suum (in quo de morte contemnendâ ita scripserat, ut, eo lecto, multi sibi mortem consciscerent) inscripsit Αποκαρτερουντα, quod in eo quidam inducebatur, qui, cum vellet e vitâ per inediam discedere, et ab amicis revocaretur, iis respondens, vitæ humanæ incommoda enumerat.

Απολιτικωτατον, *civilis gubernationis maxime expertem*, reip. gerendæ inscium, ad Att. VIII, 16.

Απολογισμον συνταξομαι, *defensionem componam.* ad Att. XVI, 7.

Αποπροηγμενον, *rejectum.* Stoïci, cum nollent boni malive loco ponere quidquam præter virtutem et turpitudinem, cæteras res, quibus non potest eodem modo animus humanus moveri, tamquam valetudinem rectam, morbum, dolorem, voluptatem, vitam, mortem, divitias, paupertatem, &c. distribuebant in προηγμενα, et αποπροηγμενα, h. e. dignas, quæ deligerentur, vel repudiarentur, ut, v. c. valetudo recta προηγμενον esset, morbus αποπροηγμενον, ad Div. IX, 7. Fin. III, 15.

Απορια, *dubitatio*, ad Att. VII, 12. 21. XV, 4. XVI, 8.

Απορω, *dubito*, ad Att. VII, 11. IX, 13.

Αποσπασματια, *fragmenta*, ad Att. II, 1.

Αποτευγμα, *spei frustratio, infelix successus*, ad Div. IX, 21. ad Att. XIII, 27. ad Qu. Fr. III, 2.

Αποτομως, *acerbe, aspere*, ad Att. X, 11. ductum a medicis, qui secant et urunt, et αποτομοι dicuntur. V. Cuperum, Obs. II, 17.

Αποτριψαι, *abstergito*, ad Att. VII, 5.

Αποφατικα, *negantia, contraria aientibus.* Iis opponuntur καταφατικα. Top. 11.

Αποφθεγματα, *facete dicta*, ad Div. IX, 16. Off. I, 29.

Απρακτοτατος, *rebus agendis ineptissimus*, ad Att. I, 16.

Απροσδιονυσον, *absurdum, ineptum, alienum*, ad Att. XVI, 13.

Απροσιτος, *non facilis aditu, minime affabilis, asper*, ad Att. V, 20.

Απροσφωνητος, *insalutatus*, ad Att. VIII, 8.

Αργος λογος, *ignava ratio*, Fat. 12. genus sophismatis, quod inde nomen traxit, quod credebatur, homines, eo deceptos, ignavos et otiosos reddere. Est enim hujusmodi, ut est apud Cic. de Fat. 12. "Si fatum tibi est, ex hoc morbo convalescere, sive medicum adhibueris, sive non, convalesces," &c. Hoc sophismate utebantur in disputationibus de libertate, fato. De eo egregie Facciolatus, acroa. 5.

Αρειος παγος, *Areopagus, rupes Martia*, ubi senatus Atheniensis conveniebat; unde et pro senatu ipso dicitur, ad Att. I, 14.

Αρετη non est διδακτον, *virtus non est res, quæ tradi et doceri possit*, ad Att. X, 12. de quo est Æschinis Dialogus I.

Αρη πνεων, *Martem spirans*, de iis dicitur, qui ipso vultu crudelitatem aliquam et sævitiam præ se ferunt, ad Qu. Fr. III, 4. Ex Æschyli Agam. 387.

Αριστεια, *præclarum facinus*, dignum αριστειῳ, h. e. præmio, quod dari solet iis qui αριστευουσιν, h. e. rem præclaram gerunt. Αριστειαν, ad Att. XIV, 16, appellat Dolabellæ cos. facinus, cum columnam in

redemerunt vicesimas, similes his, quas quivis paterfamilias diligens conficiebat.

Αρχη, *initium*, ad Att. X, 10.

Ασαφεστερος, *obscurior in scribendo*, ad Att. XIII, 25.

Ασελγης, *lascivus*, *delicatus*, ad Att. II, 12.

Ασμενεστατα, *libentissime*, ad Att. XIII, 22.

Ασμενιστον, *gratissimum*, *libentissimum*, ad Att. IX, 2. et 10.

Ασπονδος, *implacabilis*, ad Att. IX, 10.

Αστρατηγητος, *ignarus artis imperatoriæ*, ad Att. VII, 13.

Αστρατηγικωτατος, *artis imperatoriæ maxime ignarus*, ad Att. VIII, 16.

Ασφαλες, *tutum*, ad Att. XVI, 5.

Ασφαλεια, *securitas*, *tutum præsidium adversus vitæ pericula*, ad Att. II, 19. XVI, 8.

Ασωματος, *sine corpore*, *corporis expers*, Nat. Deor. I, 12.

Αταραξια, *status mentis perturbatione vacuus*, ad Div. XV, 19.

Ατεχνοι, *artis expertes*, Top. 4.

Ατισια, *defectus solutionis*, *cum quis solvendo non est*, Att. XIV, 19.

Ατοπωτατον, *absurdissimum*, *alienissimo loco positum*, ad Att. XV, 26.

Ατριψια *ruditas in aliquo genere*, ad Att. XIII, 16.

Αττικισμος, *Atticismus*, *sive orationis lepos*, ad Att. IV, 17.

Αττικωτατα, *quæ maxime sunt Attica*, ad Att. XV, 1.

Αττικωτερα, *magis Attica*, ad Att. I, 13.

Ατυφον, *sine ambitione*, *sine fastu*, ad Att. VI, 9.

Αυθεντικως, *cum auctoritate*, *certo auctore*, ad Att. IX, 14. X, 9.

Αυθωρει, *illâ ipsâ horâ*, ad Att. II, 13.

Αυξησις, *amplificatio*, Or. 36.

Αυτικα γαρ τοι επειτα, μεθ' Ἑκτορα, ποτμος ἑτοιμος,

B.

Δ.

Διοσκουροι, Nat. D. III, 21. *Castor et Pollux.*

Διπλη, *dupla*, genus notæ, quâ veteres grammaticos usos fuisse constat. Ea est de duabus lineis ad angulum acutum coëuntibus, hoc modo, < aut >, item sic, C Ɔ. Vid. doctos viros cum ad h. l. tum Menag. ad Diog. Laërt. III, 66. et Schol. ad Aristophanis Nubes pluribus locis. Eschenbach. de Notis Crit. p. 247, 248. Montfaucon. Palæogr. Gr. p. 352. Troz. ad Hugonem, de Orig. Scrib. p. 280.

Διφθεραι, *libri e membranis facti*, ad Att. XIII, 24. Sic interpretatur bene Victorius, qui διφθερας, ex h. l. laudat, ad Varron. R. R. II. extr.

Διχα μοι νοος, ατρεκειαν ειπειν, ambigit animus ad verum dicendum, ad Att. XIII, 38. e Pindari carmine deperdito.

Διψωσα κρηνη, aridus vel siticulosus fons, in quo nihil est aquæ, ad Att. XII, 5, ita appellatur, cujus est res angusta domi, qui in angustiis est rei familiaris.

Δογματα, *decreta philosophica, placita*, Acad. II, 9.

Δολιχον πλοον ὁρμαινοντες, longam navigationem molientes, ad Att. XVI, 13. ex Hom. Odyss. Γ, 169.

Δρομοθεν, *ex cursu*, ad Att. XI, 6. Sed hæc lectio est a Bosio efficta e lectione cod. Cruselliani, *dromo de nunc*. Tunstallus, in Epist. ad Middleton. p. 158, rescribit : *Δρομῳ te nunc* (sc. fer) *ad Oppium.*

Δυσδιαγνωστον, *difficile dijudicatu*, ad Att. V, 4.

Δυσεντερια, *intestinorum morbus*, ad Div. VII, 26.

Δυσεξιμητα, quæ ita demersa sunt et abdita, ut vix e profundo educi possint : ab εξιμαν, *proferre e profundo*, ad Att. V, 10

Δυσουρια, urinæ difficultas, ad Att. X, 10.

Δυσουρικα και δυσεντερικα παθη, urinæ et intestinorum morbi, ad Div. VII, 26.

Δυσχρηστα, incommoda, ad Att. VII, 5.

Δυσχρηστηματα, incommoda, Fin. III, 21.

Δυσχρηστια, *difficultas versuræ faciendæ, seu mutuo sumendæ pecuniæ*, ad Att. XVI, 7.

Δυσωπια, *verecundia*, ad Att. XIII, 33. XVI, 15. cum veremur alicui aliquid postulanti, petenti, &c. negare.

E.

Εαν διαμεινῃ, *si permanserit*, ad Att. XV, 12.

Εα πασας, *mitte omnes*, ad Qu. Fr. II, 10. Manutius negat, se locum intelligere. Lambinus autem omissum dicit, μελεδωνας, *curas*, a μελεδωνη.

Εατεον, *relinquere oportet*, ad Att. I, 16.

Ἑαυτον τιμωρουμενος, *seipsum puniens;* senex Terentianus. Tusc. III, 27.

Εβδελυττομην, *abominabar*, ad Att. XV, 29.

Εγγηραμα, *senectutis requies, delectatio, occupatio*, ad Att. XII, 25. 30.

Εγκελευσματα, *hortationes*, ad Att. VI, 1.

Εγκωμιαστικα, *ad res laudandas comparata*, ad Att. I, 19. De verbo εγκωμιον, et hinc ductis, vid. doctam disputatiunculam Spanh. ad Or. 1. Juliani f. 5—8.

Εδικωθησαν, *supplicio affecti ac necati sunt*. Verr. VI, 57. Hotomannus conjiciebat legendum, εδικαιωθησαν, quod δικαιουν apud probæ notæ scriptores interdum sit, *punire, necare pœnæ causâ*. Et sic in duobus MSS. Lambinus reperit: sic habet etiam alius codex Grævio laudatus. Itaque Grævius reposuit, εδικαιωθησαν. Sed mihi, accuratius rem æstimanti, εδικωθησαν rectum videtur. Nam, primo, non est contra analogiam, a δικη formari δικοω. Sic καταδικουν est ap. Dionem Cass. p. 631. Glossar. Vet. δικολογεω pro δικαιολογεω. Deinde εδικαιωθησαν, et per se, et hoc sensu, est Græcorum optimis usitatum: Cicero autem addit, "*ut Siculi loquuntur;*" quod indicio est, aut verbo, aut sensu usitati cæte-

nendum in patriâ tyrannide oppressâ : eâ vero tyrannide oppressâ, an quovis modo tyrannidis exersio molienda est, etiam si civitas, propter id, de summâ rerum periculum subitura sit. An cavendum sit, ne, qui tyrannidem evertit, ipse evehatur. An tentandum sit, opem ferre patriæ tyrannide oppressæ, verbis et rei opportunitate, potius quam bello. Utrum civis boni sit, secedentem aliquo, quiescere oppressâ a tyranno patriâ, an quodcumque subeundum discrimen pro libertate. An bellum inferendum regioni, eaque sit obsidenda, si a tyranno opprimatur. An etiam is, qui non probet, ut bello tyrannis evertatur, tamen nomen suum profiteri cum fortissimis viris debeat. An cum bene meritis et amicis unâ subeunda sint pericula in rebus quæ pertinent ad rempublicam, etiam si illi minus recte de summâ rerum consuluisse videantur. Utrum de patriâ bene meritus, ob eamque causam gravissima quæque passus, et invidiâ oppressus, ultro pro patriâ discrimen subire debeat; aut permittendum ei, ut sui ipsius interdum et carissimarum personarum rationem habeat, dimissis adversus potentes concertationibus pro re publicâ, ad Att. IX, 4. sunt θεσεις, in quibus tractandis otium consumebat Cicero, ut animum parumper ab ægritudine abduceret.

Ειρων, *simulator*, *dissimulator*, Or. II, 67. Brut. 87. Off. I, 30. Ita dictus Socrates, quod, redarguendorum sophistarum causâ, simulabat, se omnia nescire, etiam cum recte sciret. De verbo ειρωνεια vid. Theophrast. Char. c. I, et ibi Casaubonum.

Ειρωνεια, *dissimulatio*, *cavillatio*, ad Att. XVI, 11. Acad. II, 5.

Ειρωνευεσθαι, *dissimulare*, *dissimulanter loqui*, ad Div. IV, 4.

Εἱς εμοι μυριοι, *unus mihi decem millia ; unus mihi instar multorum millium*, ad Att. XVI, 11.

Εἱς οιωνος αριστος, αμυνασθαι περι πατρης, *unum augurium optimum, pugnare pro patriâ*, ad Att. II, ex Hom. Iliad. M, 243.

Εκβολη λογου, *digressio*, e Thucyd. I, 97. ad Att. VII, 1.

Εκμαγειον. ad Att. X, 1. hanc vocem in Ciceronem intrusit Bosius e vestigiis codicis MS. Sed neque in Gronovianâ neque in Grævianâ servata est. De voce εκμαγειον, v. Voss. ad Catull. p. 97.

Εκτενεστερον, *prolixius et largius in officiis promittendis, et benevolentiâ significandâ*, ad Att. XIII, 9. Utrumque est de sermone, qui amoris officiique plane insignem atque inusitatam significationem habet. Nam εκτενης et εκτενεια insigne et incredibile quoddam studium, ardoremque in re aliquâ significant. Et hanc vim habent in omnibus locis, quibus sacri scriptores usi sunt. Luc. XXII, 44. Act. XII, 5. XVI, 7. 1 Petr. I, 22. IV, 8.

Εκτενεια, *prolixa et larga studii et voluntatis declaratio*, ad Att. X, 17.

Εκτροπαιμος, *remota a viâ*, ad Att. XII, 12. Monimentum filiæ Tulliæ exstruere volebat. Huic αποθεωσει non satis aptam putabat insulam, quam in Arpino fluvius Fibrenus efficiebat (de Leg. II, 1.) quod iste locus nimis esset a viâ publicâ remotus, adeoque non esset in conspectu, celebrarique posset. Nam, hanc ipsam ob causam, ad vias celeberrimas monimenta solebant exstruere Romani, ut eo facilius memoria hominum propagaretur ad posteros, et a quam plurimis conspicerentur: unde verba: "Siste gradum, viator;" quibus hodie uti non licet, cum monimenta hujusmodi locis clausis et septis, non in viâ sint; ut merito rideatur etiam doctorum hominum in eâ re indocta κακοζηλια.

Εκφωνησις, ὑπερευ, *exclamatio, recte, egregie!* ad Att. X, 1.

Εκχυσις, *effusio*, sc. *radiorum*, ad Att. II, 3. Veteres enim putabant visionem fieri radiorum ex oculis emissione.

Ελαπιζεν, *falso ostentabat, insolentius jactabat*, ad Att. IX, 13. In aliis edd. est εσαλπιζεν, quod defen-

dit Victor. V. L. 37. 3. male. Nam, ut vere Lambinus monet, σαλπιζειν est *vera prædicare*, λαπιζειν, falsa, quod huic loco convenit: non quo non et σαλπιζειν sit hominis arrogantis et jactatoris, sed quod σαλπιζοντες tantum ea, quæ vera sunt, jactant, λαπιζοντες autem contra. Sic etiam Latini *buccinatorem* appellant, qui veras laudes immoderatius jactat. Cic. ad Tiron. " quod pollliceris, te buccinatorem fore existimationis meæ," &c. XVI, 21. Cæterum subit hic memoria cogitationis ejus, cum putarem illud, Matth. VI, 4, ὁταν ποιεις ελεημοσυνην, ου μη σαλπισῃς εμπροσθεν σου, non esse, ut plerique faciunt, proprie accipiendum, cum nullâ idoneâ auctoritate confirmari consuetudo tam absurda possit. sed de prædicatione liberalitatis immoderatiori. Videant Judaïci ritûs peritiores.

Ελαχιστον, *minimum*, Fat. 10.

'Ελικτα, και ουδεν, Euripidis Andromacha sic habet integrum locum: ἑλικτα, κ' ουδεν ὑγιες, αλλα παντα περιξ φρονουντες, *quorum mens est involucris circumtecta, quique minime sincero et candido estis animo, sed versute omnia cogitatis*, ad Att. II, 25.

Εμβολιον, *pars quædam operis, ab argumento proposito sejuncta*, ῥησις, quam secundo libro de consulatu suo inserere cogitabat, ad Q. Fr. III, 1.

Εμετικη, ad Att. XIII, 52. male redditur h. l. *curatio per vomitum*; de quà Pantagathus accipiebat, qui et legendum conjiciebat *egerat*, probante Grævio et Corrado. Non venit doctis hominibus in memoriam locus ex Or. pro Deiot. c. 7. de eodem Cæsare, de quo hìc sermo, apud Deiotarum diversante: " Cum vomere post cœnam te velle dixisses, in balneum te ducere cœperunt." Ex quo intelligitur, post cœnam ad vomitum îsse homines, ut cibo alvum exonerarent, ne large sumtus noceret. Celsus, I, 3, " Rejectum esse ab Asclepiade vomitum video: nec reprehendo, si eorum offensus est consuetudine, qui, quotidie ejiciendo, vorandi facultatem

moliuntur.... Commoneo tamen, ne quis. qui valere et senescere volet, hoc quotidianum habeat. Qui vomere post cibum volet," &c. De hac igitur Cæsaris consuetudine sermo: *accubuit*, εμετικην *agebat*. l. c. volebat vomere post cœnam; ideoque largius edebat. Adde Casaub. ad Sueton. Vitell. 13.

Εμπολιτευομαι σοι, *tecum ago de re publicá*, ad Att. VII, 7.

Εμφατικωτερον, *luculentius*, *cum majori significatione*, ad Brut. 1.

Εμφιλοσοφησαι, *unâ philosophari*, ad Att. IV, 16.

Εν αινιγμοις, *obscure dictis*, ad Att. II, 19. VI. 7.

Εναργεια, *perspicuitas*, *evidentia*, Acad. II, 6.

Εν γονασιν, *genibus nixa*. Arat. fr. sidus prope Draconem, exhibens speciem viri laborantis, ειδωλον εοικος ανδρι μογεοντι, ut Aratus ait, I, 63, aut. ut Scholiastes ait, οκλαζοντι: unde εν γονασι dictum est, q. d. *qui genibus nixus conspicitur*.

Ενδομυχα, *arcanum de re domesticá*, ad Att. V, 14, et 21. nempe de conjugio Tulliæ filiæ. Ενδομυχον proprie est, quod in intimo recessu ac penetrali abditum est. Sic ενδομυχον πυρ urebat Leandrum ap. Musæum, v. 246. Nam μυχος dicitur cujusque rei intimum. Vid. Spanh. ad Julian. Or. I, p. 68.

Εν δυναμει, *cum vi et efficaciâ*, ad Att. IX, 6. "Rogat me paucis quidem verbis, sed εν δυναμει," sed iis, quæ magnam vim habent; adhibet πειθαναγκας, ut tyrannorum preces appellat, IX, 13. quibus non possum resistere. Idem εν δυναμει aliquoties occurrit apud auctores sacros, sed alio sensu, Hebraïco scilicet.

Ενεπερπερευσαμην, *venditavi me*, ad Att. I, 14. Unus omnino hic locus profani scriptoris est, in quo hoc verbum occurrat. Simplex est apud Paulum ad Corinth. I, 13. 5. Ex Latino fonte ductum esse non omnes concedunt: quam vim habeat, ex hoc Ciceronis loco facile intelligitur. Dicit, *reduci Pompeio*, *novo auditori*, *me omni modo jactari et venditari*;

nullo genere præcipuo ornamentorum neglecto, quæ nunquam ita se mihi obtulerunt, ut nunc. Hic sensus loco Paulino egregie convenit; et plus apud nos valere debet Ciceronis, quam eorum auctoritas, qui diu post vixerunt.

Εν επιτομη, *summatim*, ad Att. V, 20.

Ενερευθεστερος, *rubicundior*, ad Att. XII, 4.

Ενθουσιασμος, *afflatus divinus*, ad Qu. Fr. III, 4.

Ενθυμημα, Top. 13. est conclusio e contrariis, fere per interrogationem, ut *cur optas, quod habes?*

Εννοια, *notio*, *intelligentia*, Top. 7. Acad. II, 7. Fin. III, 6. Tusc. I, 24. Εννοιαι sunt, primo, *notiones rerum in animis naturâ insitæ et consignatæ*, Tuscul. I, 24. unde κοιναι εννοιαι, notiones, hanc ipsam ob causam communes, quia naturâ insitæ sunt. Aliud genus est εννοιων, de quo Acad. II, 7, et 10. Top. 7. hæ sunt *notitiæ rerum, e visis extrinsecus arreptis et inter se comparatis, constitutæ, quæ et* προληψεις *vocantur*. Porro, de Fin. III, 6. εννοια Stoïca est *intelligentia, vel notio*, quâ videmus rerum agendarum ordinem, et quasi concordiam, quam ubi homo cepit, multo, ut aiunt, pluris ea æstimat, quam, quæ primum dilexerat, &c.

Εν ομοπλοια, *in societate navigandi*, ad Att. XVI, 1.

Εν παρεργω, *obiter*, ad Qu. Fr. III, 9.

Εν παροδω, *in transitu, obiter*, ad Att. V, 20.

Εν πολιτικω, *in eo genere, quod ad reipublicæ moderationem spectat*, ad Att. XVI, 15.

Ενσχολαζω σοι, *otium consumo in operâ tibi navandâ*, ad Att. VII, 11.

Ενταφιον, de hoc verbo vide, præter alios, Periz. ad Ælian. V. H. I, 16; qui docet, ενταφιον esse quodcumque ornamentum mortui, cum in atrio exponitur, sepelitur: unde ενταφιαζειν dicitur tota illa cura, quæ ornando, condiendo, condendoque mortuo adhibetur. V. Cuper. Observ. II, 9. Hoc loco ipse J. Fr. Gronovius interpretatur *sepultura*. Horti illi,

inquit, erunt non modo requies senectutis, seu ἐγγήραμα, ut tu aliquando scripsisti, sed ἐντάφιον adeo, *requies mortui*. Non absurde, quâ sensum; modo verbum Græcum eum pateretur. Constat, Græcorum more, non mortuos solum magnificis vestibus ornatos, sed sæpe etiam *morituros*. Hinc Apollodorus, Socratis discipulus, Socrati offerebat magnificam vestem, quâ indutus demum cicutam biberet. ap. Ælian. V. H. I, 16. Cf. III, 24. IV, 8. Itaque etiam ἐνταφιάζειν mihi videtur hanc vim habere Matth. XXVI, 12. honoris causâ *moriturum ungere*. Nondum enim mortuus erat, etsi unctiones proprie post mortem fiebant. Hic ergo est loci hujus, meâ sententiâ, sensus: *In his hortis ego non solum suaviter agere senectutem, sed etiam honeste jucundeque mori, me posse confido.*

Ἐντελέχεια, Tusc. I, 10. de hujus vocabuli vi vehementer disputatum esse constat. Nos, quæ ex hoc loco potestas elici possit, videbimus, et cum ipso Aristotele comparabimus. Cicero ait, Aristotelem vidisse, actiones animi esse eas, quæ in materiam cadere non possent, neque ab ullo genere elementorum proficisci, quæ nobis quidem nota essent. Atque id vere judicavit. Nam corporibus nihil præter motum, auctore ipso Aristotele, accidere potest, ut philosophi certis argumentis demonstrant. Inter cogitationes autem, ideas, &c. et motum, nulla similitudo est. Itaque, lib. 1, De Animâ, in quo opiniones aliorum de animâ enumerat, c. 3, init. diserte ait: ἕν τι τῶν ἀδυνάτων, τὸ ὑπάρχειν ψυχῇ κίνησιν. Hoc igitur constituto, ut, quoniam actiones animæ non essent corporeæ, nec ipsa corpus esset, efficiebatur, ut proprium genus substantiæ constitueret, sub quo animæ humanæ continerentur, quod esset ab corporeo genere sejunctum, et plane discretum. Hoc novum genus novo etiam vocabulo ἐντελέχειαν appellavit, h. e. *quasi quamdam perennem et continuatam motionem*. Non dicit *motionem*, sed *quasi quamdam motionem*.

Sic dicimus : "*Ratio est quasi quædam lux animi ;*" non quod lux sit, sed quod ita se habeat ad animum ratio, ut lux ad oculos. Sic, ut motio se habet ad corpus, ita εντελεχεια ad animam. Nam, ut jam ad Aristotelem veniamus, εντελεχεια, ex ejus mente, non est ipsa anima, sed ejus forma ; subjectum autem ejus, et quasi materia, h. e. quod se ad εντελεχειαν habet, ut ad motum corpus, est δυναμις, vis agendi, h. e. percipiendi, cogitandi. Videamus ejus verba, lib. II, De Animâ, c. 1. In omni re tria esse dixerat, ὑλην, μορφην, η ειδος, et το εκ τουτων. Hoc ad animum sic transfert : εστι δε ἡ μεν ὑλη δυναμις, το δε ειδος εντελεχεια. Aristoteles non diserte dicit : ψυχη εστιν εντελεχεια. Neque tamen Cicero peccat, ei hoc enuntiatum tribuens. Nam res a formâ suâ, quâ ab aliis rebus distinguuntur maxime, appellari in omnibus linguis, usitatum est. Hæc est mea de hoc verbo sententia, quam ex parte vidit etiam Leibnitius, v. Theod. L. I, §. 78. Quod Davisius putat ad h. l. animam Aristoteli esse formam corporis, quæ eam animet, errat. Nam hæc Dicæarchi est sententia, non Aristotelis, quam Cicero ab illâ distinguit. Veteres profecto eodem ac nos modo cepisse hoc verbum videntur. Sext. Empir. c. Math. X, 3, 40, pro *actu* posuit, et potentiæ opposuit : Το ωον κατα δυναμιν μεν νεοσσος εστι, κατ' εντελεχειαν δε ουκ εστιν. Cf. quos laudat Fabric. ad h. l. §. 315. Est autem verbum, απο του εντελες εχειν. Εντελης est perennis, perpetuus.

Εντεχνα, *artificialia*, ad Div. VII, 32.

Εν τοις ερωτικοις, *in rebus amatoriis*, ad Att. IX, 10.

Εν τοις πολιτικοις, *in rebus civilibus, vel quæ spectant ad rem publicam*, ad Att. I, 1.

Εντυραννεισθαι, *sub tyranno esse*, ad Att. II, 14.

Εξαιρεσιμοι, Verr. III, 52. ita dicebantur, apud Græcos cæteros et Siculos, dies, qui mensibus eximebantur interdum, ut cum solis lunæque ratione congruerent : iis opponuntur intercalares, εμβολιμοι.

De iis multa Scaliger, Petavius; quos, si lubet, vide.

Εξακανθιζειν, ad Att. VI, 6, est proprie *spinas vellere et colligere*. h. l. spinæ sunt Dolabellæ, cui Tulliam desponderat, vitia, quæ non vult ab Attico ex ejus vitâ superiori colligi, sibique objici.

Εξ ἀστεως ἑπταλοφου τειχων παρεδωκεν, &c. *Ex urbis septicollis mœnibus* (i. e. Româ) *Camillo edidit* (Philotimus, libertus uxoris meæ) *rationes XXIV minarum, et XLVIII minarum æris alieni* (ab uxore sc. contracti) *seque debere XXIV minas ex bonis Crotoniaticis* (h. e. Milonis) *et Chersoniticis* (h. e. in Chersoneso exactis); *et, quamvis, ex hæreditatibus quas adierit, redegerit bis sexcentas et quadragenas, se tamen æris illius alieni ne obolum quidem dissolvisse, cum jam debeantur a Cal. secundi mensis: libertum autem ejus, qui idem, quod Cononis pater* (Timotheus) *nomen habebat, nihil curâsse. Primum igitur hoc, omnia ut serventur; alterum, ut ne usuras quidem negligas, quæ debentur ex die supra posito. Per eos dies, quibus illum pertuli, magno in timore fui. Venerat enim explorandi causâ; atque aliquid sperabat: quo frustratus abiit temere; sic fatus: Turpe est diu manere, &c.* ex Hom. Iliad. B, 298. ad Att. VI, 5.

Εξ αφαιρεσεως, ad Att. VI, 1. αφαιρεσις significat, in re rusticâ et medicâ, inutilium detractionem et ablationem. Των αυων αφαιρεσις, aridarum frondium resectio, est apud Theophrastum et alios, vid. Salmas. ad Solin. p. m. 412. Sic medici αφαιρεσιν vocant, cum aliquid *materiæ demitur* corpori. Curationis genus est. *Omne enim auxilium* (ut Celsus ait, II, 9. in fin.) *aut demit aliquam materiam, aut adjicit, aut evocat, aut reprimit, aut refrigerat, aut calefacit, simulque aut durat aut mollit.* In eo autem genere, quod in detractione est, ponitur primo loco *sanguinis detractio*, a quâ et Celsus initium facit. *Sanguis* autem eleganter apud Latinos dicitur *pecunia*, de

quo aliquoties Grævius ad Ciceronem. Cicero ergo, cum dicere vellet, ab Appio provinciam exhaustam esse, eleganter et lepide dixit: "*Appius εξ αφαιρεσεως provinciam curavit; sanguinem misit; quidquid potuit, detraxit; mihi tradidit enectam. Itaque προσανατρεφομενην a me non libenter videt.*" Προσανατρεφειν est contrarium detractionis. Plane huc pertinet locus Aristoph. in Ranis jam a Victorio ad h. l. allatus v. 972, de fabulâ suâ:

Ισχνανα μεν πρωτιστον αυτην, και το βαρος αφειλον,
Επυλλιοις, και περιπατοις, και τευτλιοισι μικροις
Χυλον διδους στωμυλματων, απο βιβλιων, απ' ηθων·
Ειτ' ανετραφον μονῳδιαις, Κηφισοφωντα μιγνυς.

Poëta jam ante "Ranas" produxerat in scenam, sed infelici successu: itaque eas a se dicit immutatas, *demtis* (ισχνανα) nonnullis, et contra aliis *additis* (ανετραφον).

Εξοχη, *excellentia*, ad Att. IV, 15.

Εξωτερικον, *populariter scriptum*, Fin. V, 5,

Εξωτερικοι, *rudes, qui philosophiam nondum didicére*, ad Att. IV, 16. Vide supra in Αριστοτ. Εξωτερ.

Επαγγελλομαι, ανδρ' απαμυνασθαι, ὁτε τις προτερος χαλεπηνῃ, *denuntio me cum virum ulturum, quicumque molestus mihi fuerit*, ad Att. II, 9. επαγγελλομαι est Ciceronis, versus Hom. Iliad. Ω, 369.

Επαγωγη, inductio, genus argumentationis Socraticum et rhetoricum, Top. 16. V. infra in Παραγωγη.

Επει ουχ ἱερηϊον, ουδε βοειην, *quia non victimam, neque tergus bubulum* (sc. capto) ad Att. I, 1. ex Hom. Iliad. Ψ, 159. prov. quo utuntur, qui, rem magnam agi, dicere volunt: *Non rem levem et inanem peto: non res levis agitur.*

Επειχον αει, *retinebam identidem*, ad Att. V, 11.

Επεχειν, *assensum sustinere*, *hæsitare*, ad Att. VI, 6, et 9.

Επιγεννηματικον, Fin. III, 9. ab επιγεννημα, quo verbo dicunt omne id, quod ex primo consequitur,

eique adjunctum est: tamquam παθος, quod e morbo primario consequi solet, appellant medici ejus morbi επιγεννημα. Hoc verbum deinde ad philosophiam a Stoïcis traductum est, hoc sensu: Ars v. c. pictoria, est tamquam caput et primarium quid: cum autem aliquid ex arte eâ artificiose facimus, id demum ex primo, h. e. ex arte eâ consequitur, et est ejus artis επιγεννημα, s. επιγεννηματικον, *posterum quodam modo et consequens*, ut Cicero interpretatur. Id secus esse dicit in eo, cum quid sapienter dicitur; id enim non dici επιγεννηματικον, sed primarium et caput rei.

Επιδεικτικον, *demonstrativum dicendi genus*, *quasi ad inspiciendum*, *delectationis causâ*, *comparatum*. Nam επιδειξις est oratio, ostentandæ eloquentiæ et artis causâ, conscripta. Vid. Spanh. ad Julian. Or. I, p. 15. Unde deinde etiam ad alias res transfertur, in quibus artis ostentatio spectatur: εις επιδειξιν, *artis jactandæ causâ*, Or. 11, et 61.

Επιδημιον, *contagiosum*, ad Att. XII, 10.

Επικεφαλια, *tributum in singula capita imperatum*, ad Att. V, 16. gravissimum iniquissimumque tributi genus, cujus causâ sæpe seditiones ortæ sunt: *capitatio* sequioribus scriptoribus dicitur. Nam tributa fere dicuntur a re, propter quam exiguntur, sic *columnarium*, ad Att. XIII, 8. *ostiarium*, &c. vid. Lipsium de Magnit. Rom. lib. II, 2, 3. Hujus generis fuit tributum, de quo Matth. XXII, 17, seqq. ut Harduinus vidit, Oper. sel. p. 615. Hinc, Luc. XX, 22, dicitur φορος, quod verbum de hoc genere dicitur, ut τελος de portorio, scripturâ, et decimis. Permutantur a scriptoribus sacris, in istâ re narrandâ, κηνσος, δηναριον, φορος. Hesychius: Κηνσος, ειδος νομισματος, επικεφαλαιον, quæ glossa locum illum Matth. XXII, 17, respicere videtur: quod facile concedent, et quale sit intelligent, qui rationem glossarum Hesychianarum perspectam habent. Επικεφαλαιον autem idem quod επικεφαλιον, ut κεφαλαιον

et κεφαλιον. Hinc glossa orta est cod. Cantabr. qui επικεφαλαιον habet pro κηνσος, Marc. XII, 14. Syrus quoque in hunc modum interpretatus est.

Επικουρειον, *Epicureum*, ad Div. III. 9.

Επικωπον, (*al.* επικον τι) ad Att. V, 11.

Επιλογα, *conclusiones orationum*, ad Her. II, 30. Dicuntur tamen etiam de conclusionibus disputationum. V. Tusc. I, extr.

Επισημασια, *signa, quibus animus et voluntas populi in theatris, pro Rostris, &c. declaratur, plausus*, ad Att. I, 16. XIV, 3. de quibus v. Ferrar. de Acclam. Vet.

Επισκοπος, *speculator, custos*, ad Att. VII, 11.

Επισταθμια, *hospitii procuratio*, ad Att. XIII, 52.

Επι σχολης, *in otio*, ad Att. II, 5.

Επιτευγμα, *expetitæ rei adeptio, prosper successus*, ad Att. XIII, 27. Opponitur αποτευγμα.

Επιτηκτα, *fluxa, non diuturna, quæ facile intereunt, aut interire possunt*, ad Att, VII, 1.

Επιφωνηματα, *acclamationes, laudes*, ad Att. I, 9. V. Επισημασια.

Επιχαρμειον, *Epicharmi scitum, dictum*, Pet. Cons. 10.

Επιχειρηματα, *argumentationes*, rhetorum imprimis graves et ornatæ. ad Att. II, 2.

Επιχρονια εποχη, *diuturna dubitatio*, ad Att. VI, 9.

Επος, *carmen heroïcum*, ad Q. Fr. III, 9.

Εποχη, *assensionis retentio*, ad Att. VI, 6. VII, 9. XIII, 21. XV, 21. Acad. II, 18, et 48.

Ἑπταμηνιαιος, *septimestris*, ad Att. X, 8.

Ερανος, *collatio, pecunia, quam ab amicis, propinquis, sumtûs faciendi causâ, petimus*, ad Att. XII, 5. Vid. præter alios de hoc verbo Casaubon. ad Theophrast. c. 15.

Εργον, *opus*, ad Att XIII, 25.

Εργωδες, *laboriosum*, ad Att. XV, 19.

'Ερδοι τις. senarius integer sic apud Aristophanem in Vespis, v. 1422.

'Ερδοι τις ἡν ἑκαστος ειδειη τεχνην,

Quam quisque norit artem, in eâ se exerceat. ad Att. V, 10.

'Ερμαιον, *lucrum insperatum*, ad Att. XIII, 19. dictum a Mercurio: unde illud, Κοινος 'Ερμης, usurpatum, cum quis quid in itinere reperisset, et comes ejus particeps esse vellet.

Εσκιζετο, *cavillabatur, malitiose cogitabat*, ad Att. II, 16.

'Εστια, *Vesta*, Nat. Deor. II, 27.

'Εσπετε νυν μοι, Μουσαι, ὁπως δη πρωτον πυρ εμπεσε, *præite nunc mihi, Musæ, quomodo ignis primum illapsus est*, ad Att. I, 16. ex Homer. Iliad. Π, 113.

Εστω οψις μεν, ἡ α· το δε ὁρωμενον, β, γ· ακτινες δε δ, και ε, *sit visus a. quod autem videtur b. g. radii vero d. et e.* ad Att. II, 3. Sermo de fenestris, unde prospectus in viridarium patet. Eas angustiores fecerat architectus, reprehendente Attico, cui his verbis respondetur. Cicero et architectus putabant visionem fieri radiorum εκχυσει ex oculis, et cum re adspectabili conjunctione, Atticus autem ειδωλων incursione (v. ad Ειδωλον): adeoque putabat, angustis fenestris ειδωλα non posse commode ad oculos per fenestram venire. Cicero autem respondet, ita, ex architecti opinione de εκχυσει, meliorem prospectum effici. Nam εστω, &c. *vides* cætera, i. e. intelligis, effici ita ab oculo ad objectum figuram coni, cujus fastigium in oculo spectantis sive ad fenestram terminetur; cujus fastigium quo est acutius, basis latior, eo jucundius spectaculum exhibebit.

'Εταιρος, *sodalis*, ad Att. IX, 5.

Ετι εωμεν; *adhucne sinimus?* ad Att. XVI, 1.

Ετυμολογια, *veriloquium*, Top. 8.

Ετυμον, *verum*, ad Div. XVI, 10.

Ευαγωγως, *quâ commodissimâ ratione poteris*, ad

Ευλογως, Att. XIII, 23. ubi sic edd. pr. sed Bosius correxit ευαγωγως, Lambinus ευχαρως.

Ευλογωτατον, *maxime consentaneum*, ad Att. XIII, 6.

Ευμενεια, *benevolentia*, ad Att. XVI, 11.

Ευμολπιδων πατρια, *Eumolpidarum ritus patrii*, ad Att. I, 9. Eumolpidæ sunt sacerdotes ex Eumolpi posteris, de quibus vid. doctos viros ad Nepotis Alcibiadem, c. 1. Falsterus in Amœnitatibus feminas facere voluit, et auctores Latinos ex hac opinione refingere: sed cum nos certis argumentis confutavimus in Actis Eruditorum Latinis. Unum illud poterat virum doctum ab errore revocare, quod et ibi monuimus; si feminæ fuissent, *Eumolpiades* dicendum fuisse, non *Eumolpidæ.*

Ευπινες, *venustum*, *nitidum*, ad Att. XII, 6. forma quædam orationis, quæ et πινος, et a Longino Sect. XXX, ευπινεια, vocatur (nam ita legendum esse mihi non dubium videtur, etsi Tollius retinet σαφηνειαν.) Proprie ευπινες et ευπινεια, item πινος, est palæstritarum, qui oleo, quo ungi solent, nitidum corpus sibi efficiunt: deinde ad alias res traducitur, ut, πιναροι λιθοι, lapides qui *cæsi* et *politi* sunt. Sic etiam πινος orationis, et ευπινες, nitor, elegantia, venustas est. De his verbis vide Salmas. ad Solin. p. m. 142. et multis aliis locis; Victorium ad l. c. Pearcium ad Longinum, l. c.

Ευπινως, *venuste*, *nitide*, *eleganter*, ad Att. XV, 17.

Ευπιστος, *homo exploratæ fidei, cui tuto credi potest*, ad Att. XI, 25.

Ευπολιν τον της αρχαιας, *Eupolim illum*, *veteris*, *scil. comœdiæ poëtam*, ad Att. VI, 1. de distinctione comœdiæ in veterem, mediam, et novam, egerunt scriptores de re poëticâ, tamquam *Scaliger*, ex recentissimis *Brumoi*, Théatre des Grecs, Tom. V, p. 198. ed Batav. item interpretes ad illud Horatii :

Eupolis atque Cratinus, Aristophanesque, poëtæ,
Atque alii, quorum comœdia prisca virorum est.
de Eupoli vid. Indic. Nominum.

Ευποριστος, *parabilis*, ad Att. VII, 1.

Ευριπιδου· Μισω σοφιστην, ὅστις ουχ αὑτῳ σοφος. *Euripidis. Sapientem odi, qui sibi ipse non sapit.* ad Div. XIII, 15. Manutio videtur esse e Medeâ.

Ευριπιστα, *mobilia tamquam Euripus, vel facilia ad excitandum et impellendum*, ad Att. XIV, 5. notum proverbium: ανθρωπος Ευριπος.

Ευστομαχως, *bono stomacho, fortiter*, ad Att. IX, 5.

Ευταξια, *ordinis conservatio*, Off. I, 40.

Ευτραπελια, ad Div. VII, 32. Aristoteles in Ethicis interpretatur, πεπαιδευμενην ὕβριν, cum conviciamur aut perstringimus homines ingeniosâ aliquâ ratione. Unde *Eutrapeli* dicti. Nam hic Volumnius, ad quem utitur hoc verbo Cicero, *Eutrapelus* dictus est propter ευτραπελιαν. Sed hunc ipsum hominem Plutarchus in Bruto vocat μιμον: quem locum Victorius ad h. !. attulit; ex quo intelligitur, ευτραπελιαν esse urbanitatem in sensu deteriori, de quâ v. Gronov. de Sestert. p. 318, 319, scil. mimicam facetiam, ridiculam illam quidem, sed non magni faciendam, aut nimis ingeniosam. Itaque Cicero, in hac epistolâ ad Volumnium, qui κατ᾽ εξοχην, uti diximus, Eutrapelus dictus est, tamen ut parum argutum hominem ridet: "*In possessione*," inquit, "*salinarum mearum neminem timeo præter te. Putas te rideri? nunc demum intelligo te sapere.*" Recte ergo Paulus prohibet ευτραπελιαν, h. e. mimicam et scurrilem facetiam. Cæterum non dubito, quin hoc verbum interdum etiam bonum sensum habeat, imprimis apud veteres Atticos. Vid. Vavassor, de Ludicrâ Dictione, p. 282. ed. Lips.

Ευχρηστηματα, *commoda*, Fin. III, 21.

Εφοδος, *insinuatio, pars orationis*, quâ nobis aditum,

vel ad animos audientium vel ad causam ipsam, munimus, ad Her. I, 4.

ʽΕωλος, *obsoletus, non recens*, ad Div. IX, 2. ad Att. XIII, 21.

Z.

Ζηλοτυπει, *invide fert*, ad Att. XIII, 18.

Ζηλοτυπειν, *invide ferre, invidere.* ibid.

Ζηλοτυπεισθαι, *ei invideri, quod in meis libris loquens inducatur*, ad Att. XIII, 13.

Ζηλοτυπια, *obtrectatio, dolor ex eo, cum quis consequitur id, quod ipsi cupiebamus*, ad Att. X, 8. vid. Cic. Tusc. IV, 8. et ibi Davisium.

Ζητημα, *quæstio*, sc. de quâ disputatur. ad Div. IX, 26. ad Att. VII, 3.

Ζωδιακος, *orbis signifer*, Div. II, 42.

Ζωσης φωνης, integer locus ita concipiendus: *Ζωσης φωνης μειζων ενεργεια εστιν, η αφωνων διδασκαλων, vivæ vocis major est vis et efficacitas, quam mutorum doctorum*, ad Att. II, 12.

H.

ʽΗγεμονικον, *principatus, id quod in quoque genere est præstantissimum.* Sic in homine ratio est το ἡγεμονικον, quod quasi principatum in homine obtinet. In universo autem Deus, auctor mundi. Stoïci sic appellabant naturam, quæ universum continet, illudque tuetur, de Nat. D. II, 11.

ʽΗ δευρ᾽ ὁδος σοι τι δυναται νυν, θεοπροπε; *iter huc susceptum cui tibi usui nunc est? age dic, vates*, ad Att. XV, 11. XVI, 6. senarius poëtæ veteris, nescio cujus. Valckenario videtur esse Sophoclis. Diatribe de Fragm. Eurip. p. 192.

ʽΗδονη, *voluptas*, item *lætitia, quasi gestientis animi elatio voluptaria*, ad Div. XV, 19. Fin. II, 3. III, 10.

Heraclidis opus videatur, ad Att. XV, 4, et 13. et 27. XVI, 2.

Ἡρως, *heros*, ad Att. VII, 13. XIV, 4. XV, 12.

Ἡρωδης, *Herodes*, philosophus Atheniensis, de quo vide Ind. Nomin. ad Att. II, 2.

Ησιτησας, *a cibo abstinuisti*, ad Att. XIV, 5.

Η σκολιαις απαταις, supple, ex Platone, lib. II de Republ. *τειχος αναβας, an obliquæ et versutæ fraudis conscenso muro*, ad Att. XIII, 38.

Ἡσυχαζειν, *quiescere*. Hoc verbo utebantur Stoïci, cum dicerent in sorite esse in tempore subsistendum, v. c. si quæreretur: triane multa sint? post, an quatuor? et sic porro; desinendum esse paulo ante, quam ad multa perventum sit. Acad. II, 29.

Ηυτοκησεν, *feliciter peperit*, ad Att. X, 18.

Θ.

Θειοι, patrui. ad Att. II, 2. *nimis severi.* Horat. "Ne sis patruus mihi."

Θεοφανης, *Theophanes*, ad Att. II, 5. Vid. Indic. Nominum.

Θεοφραστου περι Φιλοτιμιας, Theophrasti scriptum de studio honorum, ad Att. II, 3. Vid. Indic. Nom.

Θερμος, *lupinus*, ad Att. I, 1. si locus est sanus (de quo dubitant docti homines), ludit Cicero in nomine Thermi et suo. Ciceronis nomen est a *cicere*, et θερμοι sunt lupini, quæ sunt duo genera leguminis.

Θεσεις, propositiones, quæstiones universales, de quibus cogitari disputarique potest in utramque partem. Exempla hujusmodi thesium vid. l. c. ad Att. IX, 4, et 9.

Θεσις, universi generis quæstio, infinita quæstio, propositum, Or. 36. Top. 21.

Θετικα, quæstionibus philosophicis referta, apta, Parad. Præf.

Θετικωτερον, ad Qu. Fr. III, 3. *subtilius*, φιλολογωτερον, magis ex arte disserendi dialecticâ.

Θεωρηματα, *percepta*, Fat. 6. ubi vide.

I.

Ιυγξ, *illecebra*, *desiderium*, *pellacia*, ad Att. VII, 8. Vide nos ad Xenoph. Memorab. p. 157.

K.

Καθηκον, *officium*, ad Att. XVI, 11, et 14. Fin. III, 6. Off. I, 3.

Καθολικον θεωρημα, *perceptum artis, quod in omnes conveniat*, *dogma generale*, ad Att. XV, 20.

Και Κικερων ὁ φιλοσοφος τον πολιτικον Τιτον ασπαζεται, *et Cicero philosophus Titum reipublicæ peritum salutat*, ad Att. II, 12.

Και μαλα κατηφης, *et admodum tristis*, ad Att. XIII, 42.

Και μαλα σεμνος, *et valde gravis*, ad Att. XV, 12.

Και συναποθανειν, *et commori*, ad Att. VII, 20.

Και τοδε Φωκυλιδου, *et hoc Phocylidis*, ad Att. IV, 9.

Κακια, *vitium*, *vitiositas*, Fin. III, 11, et 19. Tusc. IV, 15.

Κακοστομαχος, *imbecillum stomachum seu ventriculum habens*, ad Div. XVI, 4.

Καλλιπιδης, *Callipides*, ad Att. XIII, 12. Vid. Sueton. Tib. 38.

Κἀν ὑπο στεγῃ πυκνας ακουειν ψεκαδος εὑδουσῃ φρενι, *et utique sub tecto confertim labentem audire pluviam sopito et quieto animo*, ad Att. II, 7. Fragm. Sophoclis, quod est etiam apud Stobæum, c. 57.

Κανων, *regula*, *norma*, ad Div. XVI, 17, Tiro dicitur *canon librorum Ciceronis*, h. e. quo Cicero utatur ad libros suos examinandos et emendandos.

Κατ' ειδωλων εμπτωσεις, *per simulacrorum illapsus*, ad Att. II, 3. Vid. Εστω οψις, &c.

Κατ' ειδωλων φαντασιας, *secundum spectrorum visiones*, ad Div. XV, 16. V. Ειδωλον.

Κατ' οπωρην τρυξ, *per auctumnum fæx*, ad Att. II, 12. de re incertâ et adhuc fluctuante dicitur; ducto proverbio a fæce, quæ auctumnali tempore adhuc

Λημματα, *sumtiones dialecticorum*, Div. II, 53.

Ληρος πολυς, *nugæ multæ*, ad Att. XIV, 21. XVI, 1.

Ληψις, *correptio*, *impetus*, ad Att. VII. 7. verbum medicum, ut επιληψις, significatque *accessionem febris*, ut Cicero vocat, initiumque paroxysmi. Vid. Cuperi Observ. II, 15.

Λιτοτης, *mediocritas*, *tenuitasve*, quâ in cibo et potu utimur, cum pretiosos cibos, nimiamque copiam, a mensis amovemus; quod ex lege sumtuariâ fiebat, ad Div. VII, 26.

Λογικη, *philosophiæ pars quærendi ac disserendi, quæ et Dialectica dicitur*, Fin. I, 7.

Λογικωτερα, ad Att. XIII, 19. sunt disputationes subtiliores, quales sunt eorum, qui cum philosophiæ se pæne totos tradiderint, de philosophia disputant. Subtilitas autem ista cernitur in definiendo et argumentando; quarum rerum artem tradit λογικη, seu διαλεκτικη. Sic Cicero, Tusc. IV, 14, cum παθων definitiones et distributiones in formas attulisset: "Habes ea, quæ de perturbationibus enucleate disputant Stoïci, quæ *Logica* appellant, quia disseruntur subtilius."

Λογοισιν Ἑρμοδωρος, ad supplendum integrum senarium, adde, εμπορευεται, *libris Hermodorus mercaturam facit*, ad Att. XIII, 21. Vid. Indic. Histor. in *Hermodorus*.

Λογοδαιδαλος, *artificiosi sermonis fabricator*, Or. 12.

Λυπη, *ægritudo*, *quasi solutio totius hominis*, auctore Chrysippo. Tusc. III, 25.

Λυρικοι, *poëtæ, qui ad lyræ cantum carmina scripsêre*, quales inter Græcos Pindarus, Alcæus, inter Latinos Horatius, fuêre. Orat. 55. Fragm. incert.

M.

Μακαρων νησοι, *beatorum insulæ*, ad Att. XII, 3.

Μακροψυχια, *affectio animi longinqua spectantis*, ad Att. IX, 11. Sed Grævius vere judicat, nil certius esse emendatione Magnuti apud Manutium, quam et ipse Manutius probabat, μικροψυχιαν. Nam μακροψυχια nusquam apud Græcos auctores occurrit, et locus necessario desiderat μικροψυχιαν.

Μαλ' αριστοκρατικως, *plane ut optimatem decet*, ad Att. I, 14.

Μανια, *insania*, Tusc. III, 5.

Μαντικη, *divinatio*, de Nat. D. I, 20. de Div. I, 1. Legg. II, 13.

Μαντις δ' αριστος: supplendum, ut senarius integer habeatur: ὅστις εικαζει καλως, *vates is optimus fuerit, qui bene conjecerit*, ad Att. VII, 13. Est versus ex deperditâ Euripidis tragœdiâ. Huic enim tribuit eum Plutarchus, de Defectu Oraculorum, &c. T. I, p. 768. ed Steph.

Μεθαρμοζομαι, *commuto, ad alias personas transfero*, ad Att. XII, 12. Sermo est de dialogis philosophicis, quos refingebat, et alias personas inducebat; ut in Academicis fecit. Dicitur, quemadmodum μεταρρυθμιζειν, de statuis, quæ in aliam faciem mutantur, ut alium, quam antea, referant: de quo vid. Casaub. ad Sueton. Tiber. c. 78.

Μειλιγμα, *lenimentum*, ad Att. XIII, 27. Catonis μειλιγμα est, quod facit, ut Cæsaris indignatio ex Ciceronis "Catone," h. e. libro de laudibus Catonis Uticensis, concepta mitigetur et leniatur. Sic Longinus eleganter μειλιγματα hyperbolarum et omnium audacium locutionum vocat particulas illas et formulas, *quasi*, *tamquam*, *ut ita dicam*, &c. Περι Ὑψους, Sect. XXXII, 3.

Μελαγχολια, *furor*, Tusc. III, 5.

Μελετη, *meditatio*, *cura*, ad Att. V, 10.

ep. 10 L. IX ad Att. Cæterum ad hanc νεκυιαν respexit Atticus, cum Cæsaris comitatum νεκυιαν vocaret. Nam, quemadmodum umbræ ad Ulyssem in νεκυιᾳ Homeri confluunt frequentes, sic homines flagitiosi, facinorosi, et ære alieno obruti, ad Cæsarem confluebant.

Νεοκτιστα, *nuper condita*, ad Att. VI, 2.

Νεωτερισμος, *res novæ*, ad Att. XIV, 5.

Ναφε, και μεμνασ' απιστειν· αρθρα ταυτα των φρενων, *sobrius sis, et memineris non facile credere: hi sunt nervi sapientiæ*, ad Att. I, 9. Versus Epicharmi, poëtæ Siculi.

Νικωνος Περι Πολυφαγιας, *Niconis de Edacitate*, ad Div. VII, 20. Vid. in Indic. Hist.

"Νομανανδριαν excusationem ne acceperis," ad Att. V, 11. Alii habent νομανδρια. Adjiciemus utriusque verbi interpretationes, a doctis viris propositas. Νομανδριαν *excusationem* dicunt esse legitimam, ac viro honesto dignam, occupationem videlicet. Nam adversæ valetudinis excusatio mollior est. Hanc igitur (νομανδριαν) excusationem non vult accipi, quod nulla occupatio tanta sit, ut se possit a scribendis ad Atticum literis avocare. Ita Manutius. Popma, contra, νομανδριαν dicit esse constantiam Ciceronis in præfecturis conferendis; quâ commotus non scripsisset ad Atticum, ne suam constantiam deferendis præfectis tentaret. Sed, quomodo hæc excusatio dici possit, non video. Causa potuit esse omissarum literarum, sed quâ non facile ad excusandum uteretur. Idem dici potest de interpretatione νομανανδριας. Νουνναν-δριαν Bosius interpretatur, *detrectationem præfecturarum*, s. *vacationem*. Eas cum Atticus a Cicerone quibusdam petiisset, noluisse Ciceronem respondere. Quomodo tandem rogare potest, ne accipiat hanc excusationem? Rustica esset illa excusatio, quam etiam rogatus non acciperet Atticus. "Noli suspicari," debuisset scribere, "me propter νομανανδριαν scripsisse." Fortasse non sanus locus est.

sic, ut ferri amplius non possit, ad Qu. Fr. III, 9. Versus Homeri de Cyclope Polyphemo, Odyss. I, 350. Συ δε μαινεαι ουκ ετ' ανεκτως.

Ὁ δ' ουκ εμπαζετο μυθων, *hic vero non curabat, quæ dicebantur*, ad Att. IV, 7. ex Homer. Odyss. A. 271. 305.

Ὁδου παρεργον, *præter propositum, obiter dictum, digressio*, ad Att. V, 21. VII, 1.

Οἱα γ' ἡ δεσποινα. Hoc proverbium ap. Platonem, Polit. VIII, p. 723. est integrum : οἱα γ' ἡ δεσποινα, τοια δε και ἡ κυων : *qualis hera, talis et canis*, ad Att. V, 11.

Οικειον, *proprium, accommodatum ad naturam*, ad Att. I, 10. Acad. II, 12.

Οικοδεσποτικα, *patris-familias officio convenientia*, ad Att. XII, 44.

Οικονομια, *dispositio, ordo*, ad Att. VI, 1.

Οικος φιλος : supple, οικος αριστος, ad Att. XV, 25. Vid. supra ad Ειη μισητος φιλος οικος.

Οἱ μεν παρ' ουδεν εισιν, οἱς δ' ουδεν μελει, *alii quidem prope nihil sunt ; aliis autem nihil curæ est*, ad Att. I, 20. Versus Rhintonis, de quo in Indice Histor.

Οἱ περι αυτον, *qui circa ipsum erant, ipsius familiares*, ad Att. XIII, 52.

Οιχεται. " Ratio quidem, hercle, apparet ; argentum οιχεται," *disparet, evanescit*, in Pis. 25. ad Att. VI, 1.

Ὁμοειδης, *ejusdem generis et formæ*, ad Att. II, 6.

Ὁμολογια, *convenientia*, Fin. III, 6.

Ὁμολογουμενως τυραννιδα συσκευαζεται, *procul dubio, manifeste, tyrannidem affectat*, ad Att. II, 17.

Ὁμοπλοια, *societas navigandi*, ad Att. XVI, 4.

Οξυπεινος, *famelicus, cibi avidissimus*, ad Att. II, 12. IV, 13.

omnes sapientes liberos esse ; et stultos omnes servos, Parad. 5.

Ου γαρ αν τοδε μειζον επει κακον, *neque enim hoc majus est malum*, ad Att. VII, 6. Homer. Odyss. M, 209. Επει est επεργεται.

Ουδε μοι ητορ εμπεδον, αλλ' αλαλυκτημαι, *neque mihi pectus firmum ; sed consternato sum animo*, ad Att. IX, 6. Hom. Iliad. K, 93 et 94.

Ουδεν γλυκυτερον, η παντ' ειδεναι, *nihil dulcius quam omnia nôsse*, ad Att. IV, 11. Est senarius uno pede truncatus, nescio cujus poëtæ.

Ουδεν ὑγιες, *nihil sincerum*, ad Att. XV, 1.

Ουκ ελαθε σε, *non te latuit*, ad Att. VI, 1.

Ουκ εστ' ετυμος λογος, *non est verus sermo*, ad Att. IX, 12. Est formula, quâ utebantur in palinodiis, cum aliquid retractare vellent. Sic orsus fuerat Stesichorus palinodiam, auctore Platone in Phædro, p. 243. unde post sollennis inter doctos homines retractandi formula fuit.

Ουκ εστιν ἡδεως, ανευ του καλως και δικαιως, ζην, *non licet jucunde vivere, nisi honeste et juste vivatur*, ad Div. XV, 19. Epicuri placitum.

Ουκ επεστησεν, *non animadvertit ; non satis cogitanter scripsit*, ad Att. XIII, 38. alii intelligunt, *non institit, non perseveravit*.

Ου παρα τουτον, *non apud illum*, ad Att. XV, 29.

Ου σ' οιδ', Αρες, ἁμα Παφιη ; *nonne scio te, o Mars, consuêsse cum Paphiâ, sive Venere*, ad Att. IV, 16. Videntur hæc verba esse e vetere poëtâ ; sed ex quo, aut quomodo explicanda sint, fateor me ignorare : nam doctorum hominum conjecturæ non satisfaciunt ; nec melius aliquid ipse reperio.

Ου τἀυτο εκ του αυτου, *non idem ex eodem*, ad Att. XV, 1.

Ου τἀυτον ειδος, supplendum, ex Euripidis Iöne, φαινεται των πραγματων προσωθεν οντων, ἐγγυθεν θ' ὁρωμενων, *non eadem facies apparet, cum res procul sunt, et cum prope cernuntur*, ad Att. XIII, 10.

toritatem consecuti sunt, quid credendum sit necne, quid bonum, justum, Deo probatum, necne, decernendi. Qui huc παλιγγενεσιαν Pythag. aut Stoïcam vocant, nil vident. De reditu tamen in vitam etiam dixit Philo de Cherubin. p. 127. ubi v. Mangeum.

Παλινωδια, *retractatio*, ad Att. II, 9. IV, 5. VII, 7.

Παλτος, *Paltus, Syriæ oppidum*, ad Div. XII, 13.

Παναιτιου Περι Προνοιας, *Panætii de Providentiâ liber*, ad Att. XIII, 8. De Panætio vid. Indic. Hist.

Πανηγυρις, *conventus universæ gentis, civitatis, &c. saltem admodum frequens, ut in spectaculis*, ad Att. I, 14.

Πανικα, *panici, sive subiti inanesque, terrores*, ad Att. V, 20. ad Div. XVI, 23. πανικον, ad Att. XIV, 3. XVI, 1.

Παντα περι παντων, *omnia de omnibus*, ad Div. XII, 20. ad Att. XV, 17. i. e. accurate et copiose de omnibus.

Παντοιης αρετης μιμνησκεο, *omnis virtutis memor sis; omnem virtutem exprome*, ad Att. I, 15. Homer. Iliad. X, 268.

Πανυ φιλοστοργως, *valde amanter*, ad Att. XV, 27.

Παραγγελμα ενιαυσιον, *mandatum annuum*, ad Att. V, 14. sed nos recepimus παραπηγμα, de quo mox.

Παραγραμμα, *agnominatio, cum, unius literæ aut syllabæ mutatione, alius sensus efficitur*, ad Div. VII, 32. Genus ridiculi, de quo lib. II de Orat. 63. ubi παρονομασια dicitur.

Παραγωγη, *inductio*, Top. 10. genus argumentationis Socraticum, de quo vide de Inv. I, 31. ubi egregium inductionis exemplum Æschinis Socratici profertur. Sed Turnebus et Lambinus corr. επαγωγη, quod nos recepimus in textum.

Παραδοξα, *mirabilia, admirabilia, quæque sunt contra opinionem omnium*, Acad. II, 44. Fin. IV, 27.

Παρακινδυνευειν, *se temere periculo objicere*, ad Att. XIII, 27.

Παρα λεξιν, *contra proprie loquendi rationem*, ad Att. XVI, 4.

Παραπηγμα, Att. V, 14. est tabula suspensa, in quâ notati sunt horæ, dies, eclipses, et similia, ut in gnomone: h. l. est παραπτενιαυσιον, Calendarium in pariete affixum et suspensum.

Παρα προσδοκιαν, *præter exspectationem*, ad Div. VII, 32. genus ridiculi, de quo l. II de Oratore, c. 63.

Παρα την ιστοριαν, *præter historiam*, ad Att. XIII, 10.

Παρα το πρεπον, *præter decorum*, ad Att. XIII, 16.

Παραφυλαξον την του φυρατου φιλοτιμιαν αυτοτατα, *observa conturbatoris Philotimi actionem quam maxime*, ad Att. VI, 9. Conf. ad Att. VII, 1. et vid. in Φυρατης.

Παρεγχειρησις, *molitio in alieno opere*, cum falcem in alienam (ut aiunt) messem immittimus, ut, (de quo est h. l.) cum scribimus, de quo alius scripsit; quæ παρεγχειρησις recte contumeliosa dicitur, quod rem ab eo non accurate scriptam nobis videri significamus. ad Att. XV, 4.

Παρεμβεβλημενοι, *inserti fraude*, *subditicii*, *spurii*, ut versus in poëtis, &c. ad Div. IX, 10.

Παρ' εμοιγε και αλλοι, Οἵ κε με τιμησουσι, μαλιστα δε μητιετα Ζευς, *apud me sane et alii sunt*, *qui me honorabunt*, *maxime autem consiliarius* (*seu consilio valens*) *Jupiter*, ad Div. III, 7. ex Hom. Iliad. Α, 174.

Παρ' ηνεμοεντα Μιμαντα νησου επι Ψυριης, Appiam επ' αριστερ' εχοντα, *ad ventosum Mimantem in insulâ Psyriâ*, *Appiam sinistrâ habentem*, ad Att. XVI, 13. Alluditur ad locum Homeri, Odyss. Γ, 171, 172. Ulysses cum sociis deliberat de navigatione instituendâ, utrum supra Chium dirigant cursum, ita ut parvam insulam Psyriam, quæ est non procul a Chio, a sinistris habeant, an vero infra Chium, ut ventosum Mimantem prætervehantur. Suadebat Ci-

ceroni Atticus, ut inter Apenninum montem (Mimanta), qui e Campaniâ Romam proficiscentibus a dextris est, et viam Appiam, quæ a sinistris jacet per Arpinum (Psyriam) proficiscatur, ne in Antonii manus incidat. Quæ sit autem elegantia in eo, quod Arpinum cum insulâ Psyriâ comparetur, docet Bosius ad hunc locum. *Psyriæ* nomen etiam Ciceroni ad Q. Fr. II, 10, restituit Tunstallus ad Middleton. p. 110. " Philosophiam non ab Hymetto, sed ab arce Ψυρια," i. e. Arpino.

Παριστορησαι, *obiter scire*, ad Att. VI, 1.

Παροινικως, *insolenter*, *contumeliose*, ad Att. X, 10. Victorius malebat τυραννικως. Sed illud eodem redit, et bene convenit in Antonium, cui vinolentiam in Philippicis exprobrat.

Παρονομασια, *verbi parva immutatio, in literâ posita*, de Or. II, 63.

Παῤῥησια, *loquendi libertas*, ad Att. I, 16.

Παρωρα πλευτεον, *intempestive navigandum*, ad Att. X, 12. V. Tunstall. Ep. Crit. p. 155.

Πασχω τι, *patior aliquid, angor*, ad Att. XV, 20.

Πατριδα εμην μαλλον φιλων, *patriam meam magis amans*, ad Div. XII, 14.

Πειθαναγκη, *suasio violenta*. Dicitur de eorum consiliis precibusque, quibus necessario paremus. ad Att. IX, 13. e Platone.

Πειθω, *Suada Dea*, Brut. 15.

Πειραζεσθαι παραλυσει, *tentari paralysi, infestari sideratione, seu resolutione nervorum*, ad Att. XVI, 7.

Πειρηνη, *Pirene, sive fons uberrimus, qualis fuit Pirene, prope Corinthum, Musis sacra*, ad Att. XII, 5.

Πελληναιοι, *Pellenæi*, *Dicæarchi liber de Pellenæis, qui nomen habent ab antiquâ Achaïæ civitate, Pellene*, ad Att. II, 2.

Πεντελοιπος, *qui de quinis superest*, ad Att. XIV, 21. XV, 2. Ita vocare Hirtium videtur, qui de quinque Cæsarianis restabat unus, quem ad optimates traducere posset: quamquam alii aliter.

Πεπινωμεναι, *nitide et eleganter scriptæ*, ad Att. XIV, 7.

Πεπινωμενως, *docte et perpolite*, ad Att. XV, 16. Vid. Ευπινες.

Πεπλογραφια, *pepli descriptio*, ad Att. XVI, 11. Πεπλογραφια Varronis est liber ejus, quo virorum illustrium laudes descripserat. Occasionem titulo dedit mos notus Atheniensium, peplum Minervæ consecrandi, in quo, præter ipsius res fortiter gestas, etiam virorum fortium acu pictæ essent, auctoribus Aristophane, Suidâ, et aliis. Præter interpretes, vide imprimis Meursium in Panathenaïcis, c. 17: nam, in his, peplum illud deferebatur in Minervæ ædem. Utrum vero liber Varronis hoc ipso titulo exstiterit, adeoque diversus sit a libro "*Hebdomadum*," qui doctorum virorum imagines continebat, (v. Voss. de Hist. Lat. I, 12) necne, id quod Popmæ placebat, haud improbabili conjecturâ, nunc non definire licet. Aristoteles etiam "*Peplum*" inscripsit libellum, qui epitaphia heroum continebat, cujus fragmentum a Cantero, Basil. 1564, in 4, primum editum habemus. In hoc peplo etiam genealogias Homericorum principum fuisse docet Canterus in præfatione. Conf. Fabricii Biblioth. Græc. l. III, c. 6. Vol. II, p. 160. seqq.

Περι δυνατων, *de iis, quæ fieri possunt*, s. *de possibilibus*, ad Div. IX, 4. Fat. 9.

Περι κοιλιολυσιαν γινεσθαι, *in alvo solvendâ occupatum esse*, ad Att. X, 13.

Περι μικρα σπουδαζειν, *in parvis rebus multum laborare*, ad Att. XIII, 21.

Περιοδοι, η καμπαι, ενθυμηματα, η κατασκευαι, *ambitus verborum, aut flexus clausularum, aut argumenta rhetorum, aut confirmationes*, ad Att. I, 14. Περιοδοι quæ sint, dicere nihil attinet: καμπαι sunt (recte explicante J. F. Gronovio) clausulæ, flexus molles orationis ab unâ parte in aliam, quibus uti licet in genere επιδεικτικῳ magis, in laudando, ubi

ingenium et eloquentiam jactare licet, quam in forensibus orationibus, aut in sententiis de re gravi dicendis, a quibus quippe ista flexuum mollities, quamvis modica, tamen abesse debet, adhibitâ potius illâ *judiciali asperitate*, quam Cicero vocat, de Orat. II, 15. Ενθυμηματα non sunt, quæ recentioribus dialecticis dicuntur, parte quâdam suâ truncati syllogismi, sed antiquis rhetoribus celebratæ illæ sententiæ, e contrariis conclusæ, quæ, propter brevitatem et contraria, acumen aliquod habent, qualis est illa Horatii: "*Cur optas, quod habes?*" Sat. I, 3, 126. Alia exempla suppeditabit Cicero in Topicis, c. 13. Vide de hoc genere sententiarum imprimis Facciolatum, in Acroasi I, de Enthymemate. Κατασκευη autem, etsi non eamdem semper apud rhetores vim habet, tamen non dubium mihi est, quin hoc loco dicatur *confirmatio alicujus rei*, (Quintilian. II, 4) quæ et amplificationem complectitur, cum alimus argumenta, quod Longino τρεφειν dicitur, cum dilatamus rem et augemus omni ratione, ut auditor vim rei aut argumenti capiat, in quo vel maxime summa eloquentia cernitur. Hæc κατασκευη, etsi communis est omni orationis generi, tamen imprimis in eo genere regnat, quod επιδεικτικον dicitur, cum ingenium eloquentiamque probare volumus. Ex eâ ubertas ingenii, ex eâ copia visque dicentis, judicatur. Itaque, in hoc genere orationis etiam modum hujus κατασκευης vix tenent summi oratores. Huc refer *illam redundantiam*, quam in Ciceronis oratione animadvertebat Apollonius Molo, et quæ, in Roscianâ adhibita, seniori Ciceroni displicebat, ut est in Bruto. Vides igitur omnia ista ornandi genera, quibus in laudando Pompeio usum se dicit Cicero, esse επιδεικτικῳ generi propria. Nam το περιοδικον etiam nuspiam copiosius adhiberi solet et potest, quam in hac dicendi ratione.

VII, 1. ex Homer. Iliad. X, 100. Polydamanta dicit Catonem.

Που σκαφος το των Ατρειδων, *ubi navigium Atridarum*, ad Att. VII, 3. e tragico veteri videntur hæc esse.

Πραγματικοι, Or. I, 5. qui sint, ipse Cicero satis docet.

Πραγματικως, *apte ad res gerendas*, ad Qu. Fr. II, 14.

Πραξις, *factum*, ad Att. XIV, 19.

Πραξις πολιτικου, *factum cive dignum reip. dedito.* ad Att. X, 15.

Πραοτατο, *lenissima*, ad Att. XI, 17.

Πρεπον, *decorum*, Or. 21. Off. I, 17.

Προβλημα, *quæstio*, ad Att. VII, 1. XII, 2.

Προβλημα Αρχιμηδειον, *quæstio Archimedea*, ad Att. XII, 4. XIII, 18. i. e. valde difficilis et obscura. Atticus volebat Ciceronem de Catone scribere.

Προβολη, ad Att. XIII, 21, est, interprete Budæo in Comm. Gr. L. p. 390, *status pugilis, in procinctu stantis, occasionique inferendæ plagæ imminentis, et agitatoris, in carceribus equos currumque sustinentis.* Inde etiam ad milites transfertur, qui in acie stant, projectis scutis impetum hostium exspectantes, et excipientes, et tempus impetûs faciendi idoneum speculantes, apud Plutarch. in Cæsare, quem locum idem ille attulit Budæus, l. c. De militibus Latini dicunt, *projicere scutum.* Quadrigarius, ap. Gell. IX, 13. Græci Προβαλλεσθαι ασπιδα, ap. Ælian. V. H. II, c. ult. et, ab hac projectione scuti, status ille gladiatorius et militaris appellatur. Adjicere placet locum e Gellio de hac re insignem : "Sicuti (*athletæ*) ad certandum vocati, projectis alte brachiis consistunt, caputque et os suum manibus oppositis quasi vallo præmuniunt," &c. unde de eâ re γειρας αειραι, χειρων ἀνατασις, dicitur. V. Cuper. Obs. I, 12. p. 88. qui etiam docet, hoc ipsum ανεχειν dici ap.

Apollon. Rhod. II, 67. Ex his intelligi facile potest, quomodo Carneadi in mentem venerit, ut huic προβολῃ compararet εποχην suam, *retentionem assensûs.*

Προηγμενον, *productum, promotum, præpositum, præcipuum*, Fin. III, 15. V. Argum. L. III de Fin.

Προθεσπιζω, *præsagio*, ad Att. VIII, 11.

Προκοπη, *progressus in literis*, ad Att. XV, 16. De verbo προκοπτειν v. Cellar. Diss. de Vigiliis et Lucubrat. Vett. §. 19.

Προλεγομενα, *quæ præfari solemus, antequam disputationem aliquam explicandam suscipimus*, ad Div. IX, 18.

Προληψεις, *notitiæ rerum insitæ*, Acad. II, 10.

Προληψις, *notio, anticipatio, antecepta animo rei quædam informatio, prænotio, præsumtio*, Top. 7. ubi est rei intelligibilis modo, Platonico more, quod Plato rerum invisibilium notiones a naturâ impressas animo dicebat, quæ evolvantur (sive, ut Cicero dicit, enodentur) per definitiones. Item de notione vulgari, adumbratâ sensu et usu, non explicatâ accurate scholæ modo. V. et Partit. Or. 36. Nat. D. I, 17.

Προνοια, *providentia*, Nat. D. II, 22, et 29.

Προοιμιον, *principium, præfatio*, Her. I, 4.

Προπλασμα, *periculum elaborandi operis, rudis informatio operis; specimen, ex quo, de toto opere, quale futurum sit, judicari potest*, ad Att. XII, 41.

Προπυλαιον, *vestibulum*, ad Att. VI, 1.

Προπυλον, *idem*, ad Att. VI, 6.

Προσανατρεφομενη, *recreata*, ad Att. VI, 1. proprie de eo, qui post morbum corpus recipit. V. Εξ αφαιρεσεως.

Προσθε λεων, οπιθεν δε, Homericus versus integre sic habet: προσθε λεων, οπιθεν δε δρακων, μεσση δε χιμαιρα, *ante leo, a tergoque draco, medio ipsa capella*, ad Att. II, 16. Chimæræ descriptio ex Iliad. Z, 181.

Hæ sunt ῥωπογραφιαι, et ripulæ adeo: *viridi fontes induceret umbrâ;* cujusmodi descriptionibus pleni sunt poëtæ.

Σ.

tere solebant), ad Att. X, 10. Scytalæ descriptionem accuratam pete ex Gellio, XVII, 9. Conf. Schol. Thucyd. I, 131, &c.

Σολοικα, *olentia solœcismum*. ad Att. I, 19.

Σολοικον, *absurdum*, ad Att. XIV, 6.

Σοφια, *sapientia*, Off. I, 43.

Σοφοι, *sapientes*, Tusc. V, 3.

Σοφιστευειν, *rei oratoriæ operam dare*, *libros oratorios scribere*, ad Att. II, 9.

Σοφιστευω, *fictas causas*, θεσεις, *commentor*.

Σπαρταν ελαχες· ταυταν κοσμει, *Spartam sortitus es; hanc orna*, ad Att. IV, 6.

Σπεισασθαι, *inducias facere*, *pacisci*, ad Att. XV, 29. proprie est *libare*. sed, quia in fœderibus σπονδαι (*libationes*) adhibebantur, propterea ipsum *fœdus*, et *fœdus facere*, σπονδη, et σπεισασθαι, dicitur.

Σπονδειαζων, *versus spondaïcus*, h. e. quintâ sede spondæum habens pro dactylo, ad Att. VII, 2.

Σπουδαζειν, *serio agere*, ad Att. XV. 29.

Σπουδαιον ουδεν, *serium nihil*, aut quod alicujus pretii sit, ut de republ. ad Att. XIII, 52.

Σπουδαιοτερον, *gravius et magis serium*, ad Att. V, 3.

Σπουδη, *studium*, *propensa voluntas*, ad Div. XVI, 21. ad Att. XIII, 27.

Στασις, *status*, Top. 25. refutatio accusationis, in quâ est criminis depulsio, quod in eâ insistit primum, quasi ad repugnandum congressa, defensio, ut ait ipse Cicero l. c. Proprie est gladiatoris ad pugnandum vel repugnandum se præparantis, et consistentis apte ad pugnandum: dicitur etiam *gradus*, unde *de statu*, et *de gradu*, dejicere dicitur.

Στερεμνια, *solida*, *firma*, Nat. D. I, 19. Sic appellabat Epicurus corpora, a quibus simulacra, quæ sensiones efficerent, defluerent continuo; ut distingueret scilicet ab simulacris, quæ nil soliditatis et firmitatis haberent.

his locis alienos, non minus, quam σιττυβας: σιττυβους esse *ollas*, auctore Polluce, σιττυβας autem *vestes pelliceas*, auctore Hesychio. Pelliceas enim vestes involvendis libris accommodatas esse, non titulis librorum. Itaque pro σιττυβους legit σιλλυβους, et *sillybis* pro *sittybis*. Hesychius σιλλυβον interpretatur το των βιβλιων δερμα. Hujusmodi tituli, quibus auctorum nomina inscribebantur, et qui libris agglutinabantur, quemadmodum etiam hodie elegantiores libris suis hujusmodi membranulas agglutinandas a bibliopegis curant, quibus libri auctor et titulus aureis literis inuritur: cujusmodi tituli etiam πιττακια dicuntur. De σιλλυβοις v. Salmas. ad Capitolini Pertin. pag. 549. b. Hæc Grævius. Cæterum facile intelligi potest, unde hæc mutatio orta sit. Ex *sillybis* facilis mutatio in *sittybis*. Ex σιλλυβους autem manifestum est, librarios fecisse συλλαβους, deceptos *indices* voce. Nam *indices* eos, quos vulgo vocamus, συλλαβους dici posse, notissimum est. De his dici putabant; neque intelligebant, de longe aliis indicibus, h. e. de iis, qui indicarent libri auctorem, atque adeo inscriptionem et argumentum, sermonem esse. Erat præterea ignota iis vox σιλλυβος, ut corruptam lectionem, et in συλλαβους mutandam, censerent.

Συλλογος, *conventus*, ad Att. XIII, 32.

Συμβιωσις, *convictus*, ad Att. XIII, 23.

Συμβιωτης, *convictor*, *conviva*, ad Div. IX, 10.

Συμβολον, *nota*, Top. 8.

Συμβουλευτικον, *consilii plenum*, *ad deliberationem aptum*, ad Att. XII, 40.

Συμπαθεια, *consensus naturæ*, *convenientia et conjunctio naturæ*, ad Att. IV, 17. Ea qualis sit, docetur de Divin. lib. II, 6.

Συμπαθεια, *animi commotio ex commiseratione*, *doloris consensus*, ad Att. IV, 15. V, 18. X, 1. Nat. D. III, 11. Div. II, 60.

Συμπαθως, *cum animi commoti significatione*, ad Att. V, 11. XII, 44.

Συν ϑεῳ τοι λεγω, *Diis juvantibus, dico*, ad Att. X, 10. Manutius hæc distinguit sic: συν ϑεῳ. Τοι λεγω. ut illa cum superioribus conjungantur, hoc sit: *tibi dico*. Doricum illud τοι arguit esse particulam noti tum versiculi.

Συνηγωνιων, *cum illo mœrebam*, ad Att. V, 12.

Συνναοι, *contubernales*, ad Att. XII, 45. Sic ipse hanc vocem interpretatur Cicero, lib. XIII, 28. Cæterum Dii συνναοι sunt, qui templo communi coluntur, similes Diis παρεδροις, de quibus Diis παρεδροις, assessoribus, s. contubernalibus, est doctus libellus Cl. Arnaldi. Sunt etiam συμβωμοι. V. Spanhem. de Usu et Præst. Num. Diss. X, p. 130. Dicti Ciceroniani, quo Cæsarem mavult Quirini, quam Salutis, συνναον, hæc vis est: malle se Cæsarem propter tyrannidem, ut Romulum propter severiora imperia, interfici, quam salvum diu esse.

Συνοδια, *colloquium*, ad Att. X, 7.

Συνταγμα, *opus, compositio*, ad Div. VIII, 3. ad Att. XII, 45. XVI, 3.

Συνταξις, *idem*, ad Att. XIII, 16. XV, 14.

Συν τε δυ' ερχομενω, complendum ex Homeri Iliad. K, 224, και τε προ ὁ του ενοησεν Ὁππως κερδος εῃ, *duobusque simul euntibus, alter alterum prævertisset cogitando, quod e re foret*, ad Div. IX, 7. ad Att. IX, 6.

Συντηξις, *arcta animorum conjunctio, et quasi conglutinatio*, ad Att. X, 8.

Συντομα, *compendiose, paucis*, ad Att. VII, 3.

Σφαιρα, *globus*, Nat. D. II, 18.

Σφαιροειδες, *globosum*, de Univ. 6.

Σφαλμα, *erratum, lapsus*, ad Att. X, 12.

Σχεδιαζειν, *scribere quod subito in mentem venit*, ad Att. VI, 1.

Σχεδιασμα, *subitum consilium; res non satis cogitate suscepta*, ad Att. XV, 19.

Σχηματα, *sententiarum orationisque formæ, sive*

verborum et sententiarum lumina, ornamenta, Brut. 17, et 37.

Σχολιον, *brevis explicatio*, ad Att. XVI, 7.

Σωκρατικως εις ἑκατερον, *Socraticorum more in utramque partem* (scilicet, disputare), ad Att. II, 3.

Σωμα, *corpus*, ad Att. II, 1. i. e. collectio s. volumen orationum.

Σωρειτης, conclusio quasi acervalis, Acad. IV, 16, 29. in quâ minutatim, aliquid interrogando, veluti acervo aliquid, quasi granum additur aut demitur, donec eo pervenias, quo velis. De Sorite exstat erudita tractatio inter Facciolati Acroases.

Σωφρων, *temperans*, Tusc. III, 1.

Σωφροσυνη, *temperantia*, ibid.

T.

Ταγοι, *duces*, ad Att. IV, 6.

Τα κατα μερος, *particularia, singula quæque particulatim*, ad Att. XIII, 22.

Τα κενα του πολεμου, *inanes terrores belli*, ad Att. V, 29.

Τα κεφαλαια, *capita*, ad Att. XVI, 11.

Τα μεν διδομενα, proverbium hoc ita expleri e Platonis " Gorgiâ" potest: τα μεν διδομενα αναγκη δεχεσθαι, *quæ dantur, necesse est accipere*, ad Att. VI, 5. XV, 17. Sic objurgabat Philotimus Ciceronem, de rationibus turbatis querentem; volebatque Ciceronem, ex eo proverbio, rationibus editis contentum esse.

Τα μεν ουν καθ' ἡμας ταδε, *quæ igitur ad nos pertinent, hæc sunt*, ad Div. XVI, 21.

Ταξιαρχης, *ordinis ductor, centurio*, ad Att. XVI, 11. V. Perizon. ad Ælian. V. H. II, 44. Spanhem. ad Julian. Or. I, p. 256. Cave autem putes proprie Mustellam sive centurionem, sive tribunum mil. dici. Ταξιαρχης dicitur, quia erat princeps gladiatorum

Antonii; quod clarissime patet ex loco huic parallelo, Phil. II, 41. " præsertim cum duos secum Anagninos haberet, quorum alter gladiatorum est princeps, alter poculorum."

Τα ὁλα, *tota*, *universa*, ad Att. XIII, 40.

Τα ονεια, *ea*, *quæ sunt ex usu*, ad Att. X, 18.

Τα περι του καθηκοντος, *quæ de officiis sunt*, *libri de officiis*, ad Att. XV, 13. XVI, 11.

Τας των κρατουντων. Euripidis versus integer sic habet: Τας των κρατουντων αμαθιας φερειν χρεων, *dominantium stultitias ferre oportet*, ad Att. II, 25. ex Phœnissis, v. 396.

Τα των φιλων κοινα, και φιλιαν ισοτητα, *amicorum communia omnia ; et amicitiam esse æqualitatem*, Leg. I, 12.

Ταυτοματον ἡμων. Versus integer sic habet: Ταυτοματον ἡμων καλλιω βουλευεται, *casus melius*, *quam nos*, *consulit*, ad Att. I, 12. Versus Menandri, ut placet Lambino. Et sunt persimiles Menandri de casu versus et sententiæ in fragm. p. 100. 106. ed. Cler.

Τεθριππα, *quadrigæ*, ad Att. V, 21. Inter divinos honores esse quadrigas satis constat. Itaque in nummis consecratorum reperiuntur, et in aliorum quoque, interdum fornicibus impositæ. V. Menkenii Diss. de Consecratione Augustorum et Augustarum e nummis. Cum ergo invaluisset, ut provinciales magistratibus divinos honores tribuerent, templaque ædificarent, etiam quadrigas æneas marmoreasve posuerunt, vel in fastigiis templorum, ut ap. Liv. XXXV, 41. vel in fornicibus.

Τεκμηριωδες, *signum ejusmodi*, *ut dubitari non possit*, ad Att. VII, 4.

Τεκνον εμον, ου τοι δεδοται πολεμηϊα εργα. Αλλα συγ' ἱμεροεντα μετερχεο εργα λογοιο, *non tibi*, *nata mea*, *data sunt opera bellica ; verum tu placida persequere munera eloquentiæ*, ad Att. XIV, 13. Homer. Iliad. E, v. 428. Pro γαμοιο, Cicero scripsit λογοιο, ut ad se accommodaret ῥησιν.

Τελικα, *ad ultimum pertinentia*, Fin. III, 16.

Τελος, *summa rerum, finis ; quod ad nullam aliam rem, ad ipsum autem omnia referuntur*, ad Att. XII, 6. Fin. I, 13. III, 7.

Τεμπη, *loca amœnissima Reatinorum*, ad Att. IV, 15. V. quæ ad h. l. e Lucâ Holstenio affert Grævius.

Τερας, *monstrum, prodigium*, ad Att. VII I, 9.

Τεχνολογια, *tractatio artis, disputatio de præceptis artis*, ad Att. IV, 16.

Τετλα, κυντερον, supple, ex Homero, ετλης : *perfer, gravius tulisti*, ad Att. IX, 15. Odyss. Υ, v. 18.

Τετυφωσθαι, ad Att. XII, 25. *inani gloriolæ studio duci*, qui scilicet cupio filiæ monimentum in horto celebri ponere. Itaque addit : " *Obsequere huic errori meo.*" Confer v. Τον τυφον, &c.

Τευκρις, ad Att. I, 14. quis hoc nomine significetur, v. in Indice Historico *Teucris*. Unde autem ita dictus sit C. Antonius, non liquet ; nec vacat interpretum conjecturas huc transcribere.

Τηλεπυλος Λαιστρυγονιη, *Telepylus, urbs Læstrygonia*, ad Att. II, 13. Formias intelligit, antiquissimam Læstrygonum sedem. Plin. H. N. III, 5. Grævius laudavit Cluver. Ital. Antiqu. III, 10.

Την εσω γραμμην tenere, *interiorem lineam*, ad Att. IV, 8. a stadio ducta dicendi ratio, in quo duæ lineæ, altera, ab quâ incipit cursus ; altera, in quâ desinit. V. Salmas. ad Solin. p. 647. b. et alios, quos laudat Grævius. *Interiorem lineam* ergo *tenere*, idem est, ac *medium tenere*.

Την θεων μεγιστην ὡστ' εχειν τυραννιδα, *ut tyrannide potiatur, quæ inter Deos maxima ; ut regno potiatur, quo nil majus inter Deos ipsos*, ad Att. IV, 15. Est senarius Euripidis in Phœniss. 509. Lambinus την delebat, sc. metri causâ. Sed θεων contracte pronuntiandum.

Την παρουσαν καταστασιν τυπωδως, *præsentem statum reip. subjectâ rudi ejus formâ, sive præsentem reip. formam*, ad Att. IV, 13.

Της δαμαρτος μου ὁ απελευθερος (οισθα ὁν λεγω) &c. *uxoris meæ libertus (nosti quem dico) visus est mihi dudum, e verbis quæ inconsiderate effutiebat, turbâsse calculos, ex coëmtione bonorum Crotoniatæ tyrannicidæ;* (i. e. Milonis, qui Clodium interfecit): *timeo ne id adhuc non intellexeris. Unus nimirum hoc ubi consideraveris, reliqua in tuto pone,* ad Att. VI, 4. V. Φυρατης. In ultimis δεδοικα δη Sophoclis aliquid reperisse se putat, et corrigit, Valckenarius in Diatr. de fragmentis Eurip. p. 193.

Της δ' αρετης ἱδρωτα θεοι προπαροιθεν εθηκαν Αθανατοι, *ante virtutem sudorem posuerunt Dii immortales,* ad Div. VI, 8. Versus Hesiodi, Opp. et Dier. v. 289.

Της ξυναορου της εμης ὁ εξελευθερος, &c. *uxoris meæ libertus visus est mihi, sæpe garriens et errans in conciliabulis et circulis, quodam modo conturbâsse rationes in bonis Crotoniatæ,* ad Att. VI, 5. Crotoniatam appellat Milonem interfectorem Clodii, a celebri illo propter vires corporis Milone Crotoniatâ.

Τι γαρ αυτῳ μελει; *quid enim illi curæ est?* ad Att. XII, 2.

Τι λοιπον; *quid reliquum?* ad Att. VI, 2.

Τιμη, *honor,* ad Att. XII, 12.

Τις δ' εστι δουλος, του θανειν αφροντις ων; *quisnam est servus, de morte securus qui sit? qui mortem non timeat?* ad Att. IX, 2. Euripidis senarius, etiam Plutarcho memoratus, De Audiendis Poëtis.

Τις πατερ' αινησει. Integer versus sic se habet: τις πατερ' αινησει, ει μη κακοδαιμονες υἱοι; *quis patrem laudabit, nisi infelices filii?* ad Att. I, 19. majorum et parentûm laudes solent imprimis commemorare, qui ipsi, quod laudem mereatur, non fecerunt. Itaque Cicero veretur, ne Atticus sibi laudanti superiorum temporum res gestas, in libro de consulatu et aliis, occinat illud: Τις πατερ' αινησει, &c. Adeone ab ingenio et superiorum temporum consuetudine descivisti, ut sola illa, quæ olim gesseris, laudes, quasi nunc nihil laudabile facias?

h. e. rem narras, quam te melius novi. Locos veterum, qui hoc proverbio usi sunt, vide apud Erasm. in Adagiis.

Τουτο δε μυια όση; *hoc vero quantula musca!* ad Att. XII, 51. Si vera lectio esset, contemtum rei significarent ista verba, ut vidit Bosius. Sed fateor, mihi magis placere alteram lectionem, quam Victorius, Junius, aliique, probant, et servat Græviana: Τουτο δε μηλωση, *sed hoc tu videris;* quod proverbialiter dici videtur, cum ostendere quis vult, alium se melius rem explorare et dijudicare posse. Μηλουν est a μηλη, quod est instrumentum chirurgicum, quo solent vulnera, quam profunda sint, et quid in iis lateat, quod extrahendum sit, perscrutari. Etym. M. μηλη ιατρικη· δι' ής ψηλαφαται τα πονουμενα· μηλουν γαρ το ψηλαφαν λεγεται. Conf. Suidam in Μηλη, μηλουν, μηλωσαι, et ibi Kusterum.

Τρηχει', αλλ' αγαθη κουροτροφος· ουτι εγωγε Ἡς γαιης δυναμαι γλυκερωτερον αλλο ιδεσθαι, *aspera, sed bona puerorum nutrix; nequaquam ego hac terrâ possum dulcius quidquam adspicere*, ad Att. II, 11. Hom. Odyss. I. v. 27.

Τριπολιτικος, liber inscriptus *Tripoliticus*, ad Att. XIII, 32. nempe Dicæarchi, cujus etiam apud Athenæum, IV, p. 141. A, mentio.

Τρισαρειοπαγιτης, *eximius Areopagita*, severissimus judex, ad Att. IV, 15.

Τροποι, *verborum immutationes*, sc. quâ sensum, cum ad aliam rem significandam transferuntur, diversam ab eâ quam proprie significant. Brut. 17.

Τυραννοκτονοι, *tyrannicidæ*, ad Div. XII, 22. ad Att. XIV, 6.

Τυφλωττω, *cæcutio*, ad Att. II, 19.

Των δ' αιτιαν των Βρουτων τις ειχεν; *horum culpam quis Brutorum sustinet? quis Brutorum harum rerum auctor fuit?* ad Att. XV, 12.

Των μεν παροντων δι' ελαχιστης βουλης κρατιστος

Itaque γην προ γης cogito. Tua tamen ὑπηνεμιος nausea jamne plane abiit ?" In hac verborum interpunctione, ὑπηνεμιος refertur ad *nausea*, quorsum referunt interpretes, et explicant de nauseâ levi et non durabili: v. Manutium; qualis hæc ipsa Attici nausea fuit, quam ep. 13. h. l. appellat *nauseolam*. Ὑπηνεμιον dicitur, quidquid inane est et futile, cui tamquam ventus inest. Nota sunt *ova* ὑπηνεμια, de quibus vide Cerdam ad Virgil. Georg. II, 273. Sed, quidquid sit, mihi ὑπηνεμιος non videtur commode jungi *nauseæ*. Græci enim semper dicunt de iis rebus, quæ speciem aliquam habent, sed vi destituuntur, semperque in deteriorem partem adhibent. Itaque mihi videbatur interpungendum esse post ὑπηνεμιος, ita: *Tua tamen* ὑπηνεμιος. *Nausea jamne plane abiit ?* Monebat etiam illud, *tamen*, quod ad antecedentia relationem habet, nempe ad hæc: *itaque* γην προ γης *cogito*. *Tua tamen*, intellige *terra*, ὑπηνεμιος est. Atticus erat in Græciâ, et habebat prædia in Epiro. Eo invitaverat Ciceronem; eo etiam ire Cicero cogitabat interdum. V. Phil. I. et II. et ep. 13. h. l. Sed dubitabat tamen. Cogito quidem de mutandâ terrâ; sed tuam tamen ὑπηνεμιον esse arbitror. Ὑπηνεμιος idem h. l. est, quod ὑπηνεμος, nisi fortasse ὑπηνεμος legendum, h. e. vento exposita, aperta, in loco aperto posita, quales sunt *nidi* ὑπηνεμοι, non in terrâ, aut cavâ arbore positi, sed in libero aëre, ubi non sunt pulli a vi tempestatis ventorumque tuti. Itaque *tua tamen* ὑπηνεμιος, mihi videbatur hanc vim habere: sed etiam Græcia, in quam ire volebam, non esse mihi tuta satis videtur: ibi quoque obnoxius esse videor hostibus meis. Hæc mihi in mentem de hoc loco veniebant: recte an secus, doctiores viderint.

Ὑπηρεσια, *ministerium, officiorum præstatio*, ad Att. XI, 13.

Ὑποθεσις, *argumentum sermonis, disputationis, &c.*

Φαιδρου Περισσων, et Ἑλλαδος, ad Att. XIII, 39. Librorum titulos esse, contextus docet, sed manifeste corrupti sunt. Conjecturas eruditorum cui legere volupe est, adeat interpretes ad h. l. nam eas huc transferre, non est instituti nostri. Ed. Rom. habet tantum Φαιδρου.

Φαινοπροσωπειν, *vultum ostendere, faciem aperire*, ad Att. VII, 22. de iis dicitur, qui nihil timent, nec conspectum cujusquam fugiunt.

Φαινοπροσωπητεον, *retecto vultu et apertâ facie procedendum*, ad Att. XIV, 22.

Φαινων, *Saturnus, planeta*, Nat. D. II, 20.

Φαλακρωμα, ad Att. XIV, 7. Bis in eâdem epistolâ hoc verbo usus est: "*apud Madarum nullum est* φαλακρωμα:" post: "*habes* φαλακρωμα *inimicissimum otii.*" In posteriori loco φαλακρωμα esse ipsum Matium, quem propter calvitiem ita appellat, facile intelligitur. In priori autem non ita facile patere, vel doctorum de eâ re disputationes demonstrant. Alludi ad Matii calvitiem, si vera est lectio, (de quo non dubito) manifestum est. Atticus scripserat, apud eum φαλακρωμα fore; id negat se Cicero reperisse. Ex quo intelligitur, non esse *calvitiem* h. l. φαλακρωμα, et ludi ambiguitate verbi. Porro paulo post dicit φαλακρωμα, h. e. Matium, esse *inimicum otii*. Ex quo colligo, Atticum scripsisse, Matium pacis otiique amicum et studiosum fore. Recte igitur *nullum* φαλακρωμα interpretantur *pacis otiique studium*. Calvorum capita similia cœlo sereno et tranquillo. Unde apud Suidam est φαλακρωτερος ευδιας, quod jam e Pseudo-Demetrii Phalerei libello de elocutione attulit Bosius. Hinc φαλακρωμα, pro tranquillitate, otio, dici potuit. J. Fr. Gronovii σαλακωνισμα non placet. Manifestum enim est, Ciceronem et Atticum pro more suo in Matii calvitie ludere voluisse.

Φαλαρισμος, *Phalaridis imitatio, sævitia*, ad Att. VII, 12.

Φαντασια, *visum*, Acad. I, 2. II, 6. est species rei quæcumque in animo informata.

Φιλαιτιον συμφορα, *querula res calamitas*, ad Att. XII, 41.

Φιλαιτιος, *accusandi et querendi cupidus*, ad Div. III, 7. ad Att. XIII, 20.

Φιλαληθως, *ingenue*, *libere*, ad Qu. Fr. II, 15.

Φιλαυτια, *amor sui ipsius*, ad Att. XIII, 13.

Φιλελληνες, *Græcorum amantes*, ad Att. I, 15.

Φιλενδοξος, *ambitiosus*, *amator illustrium virorum*, ad Att. XIII, 19.

Φιληδονοι, *amatores voluptatis*, ad Div. XV, 19.

Φιλιππιζειν, *cum Philippo facere*, ad Div. II, 57.

Φιλογυνεια, *mulierositas*, Tusc. IV, 11.

Φιλοδημος, *popularis*, *qui vulgaria non spernit*, ad Att. XII, 6.

Φιλοθεωρος, *spectandi cupidus*, ad Div. VII, 16.

Φιλοκαλοι και φιλοδικαιοι, *amatores honesti*, *et studiosi justi*, ad Div. XV, 19.

Φιλολογα, *erudita*, ad Att. XIII, 52. XV, 15.

Φιλολογωτερα, *eruditiora*, *subtiliora*, ad Att. XIII, 12. Φιλολογος est proprie studiosus disputationum eruditarum de studiis doctrinæ; unde φιλολογα sunt res, de quibus disputatur; φιλολογια disputatio ipsa, quæ et συζητησις dicitur. V. ad Div. XVI, 21. et συμφιλολογειν ibidem, unâ disputare, disputationi interesse. Item sic *philologus*, ad Att. XIII, 12. 29. Sed inscitia nostrorum hominum, ita, ut humanitatis, humaniorum literarum, literarumque nomina, restrinxit ad certa quædam artium genera (v. Prolusionem nostram de finibus humaniorum literarum regendis) et a philologiâ sejunxit philosophiam, in quam vel maxime convenit, ut ex Ciceronis locis, imprimis XIII, 12, intelligi potest, item e Tusc. "Sed, hæc sunt φιλολογωτερα," *subtiliora*. Sed, XV, 15, *philologa* non sunt *erudita*, verum *probabilia*, quæ disputari probabiliter possint.

Φιλοπατρις, *patriæ amans*, ad Att. II, 1. IX, 10.

Φιλοπροσηνεστατα, *benignissime et suavissime*, ad Att. V, 9.

Φιλορητωρ, *studiosus artis dicendi*, ad Att. I, 13.

Φιλοσοφειν, *philosophari*, ad Att. II, 5.

Φιλοσοφητεον, *philosophandum*, ad Att. I, 16.

Φιλοσοφουμεθα, *philosophamur*, ad Att. XV, 13.

Φιλοσοφουμενα, *quæ a philosophis tractantur*, *libri philosophici*, ad Div. XI, 27.

Φιλοσοφωμεν, *philosophemur*, ad Att. II, 13.

Φιλοσοφως, *philosophice*, ad Att. XIII, 20.

Φιλοσοφωτερον διευκρινησομεν, *magis philosophice et subtiliter*, i. e. *accuratius examinabimus et discutiemus*, ad Att. VII, 8.

Φιλοστοργωτερον, *amantius*, ad Att. XIII, 9.

Φιλοστοργως, *peramanter*, ad Att. XV, 17.

Φιλοτεχνημα, *opus studiose elaboratum*, ad Att. XIII, 40.

Φιλοτιμια, hoc loco, *Philotimi actio*, ad Att. VII, 1.

Φιλοφρονως, *humaniter*, *amanter*, ad Att. XV, 15.

Φλιους, Οπους, Σιπους, *Phlius*, *Opus*, *Sipus*, ad Att. VI, 2, nomina oppidorum.

Φλυαρος, *garrulus*, ad Div. XV, 18.

Φοβερον ην, *formidabile erat*, ad Att. XIII, 37.

Φρονησις, *prudentia*, Off. I, 43.

Φυρατης, *conturbator*, ad Att. VII, 1. Ita dicitur Philotimus libertus, qui επεφυρακει in rationibus bonorum Milonis, h. e. qui rationes ita conturbaverat, ut facile intelligeretur, nequam esse hominem, et fraudibus uti.

Φυρμος πολυς, *conturbatio multa*, ad Att. XIV, 5. Antonius, aleator, Phil. II, omnia nobis conturbat, cum Cæsarianis non resistit, sed iis potius favet.

Φυσα γαρ ου σμικροισιν αυλισκοις ετι, αλλ᾽ αγριαις φυσαισι, φορβειας ατερ, ad Att. II, 16. Horum Sophocleorum versuum, quos et Dionysius Longinus, Περι ῾Υψους, sect. 3, commemoravit, interpretatio non

X.

Ψ.

Ω.

FINIS.

EXCUDIT T. DAVISON, LONDINI.